

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wazy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 587

Poznań, sobota dnia 20 grudnia 1930

Rok XXV

Przyczynek do historii powstania wielkopolskiego

Nakładem Wojewódzkiego Instytutu Wydawniczego w Poznaniu (w gmachu starostwa krajowego), a cześćkami tu- lejszej Drukarni Państwowej ukazała się, jako pierwszy tom Wydawnictw Towarzystwa dla Badań nad Historją Powstania Wielkopolskiego 1918—1919, książka Zygmunta Wieliczki pod tytułem: „Od Prasny po Rawicz — Wspomnienia z powstania wielkopolskiego 1918—1919”. Rzecz obejmuje 370 stron tekstu i blisko 40 stron dokumentów i zawiera ponadto dużo ilustracji, podobizn, planów sytuacyjnych i t. p.

Wywody autora poprzedza słowo wstępne dr. Kazimierza Kaczmarczyka, przewodniczącego komisji naukowej wspomnianego Towarzystwa, zaczem idą uwagi generała Stachiewicza, szefa warszawskiego Wojskowego Biura Historycznego.

General Stachiewicz powiada słuszenie o sytuacji pod koniec roku 1918: „W tem położeniu jasnym było, że tylko silny i bezwzględny wyraz woli narodu i dosadnie przemawiające argumenty polityczne na terenie międzynarodowym mogą rozstrzygnąć sprawę w zakresie i sposobie przez nas pożądanym”. Natomiast krytycznie trzeba się odnieść do słów generała Stachiewicza: „Dla potrzeb życia codziennego szerokich sfer społecznych stworzono legendę o rozejmowym rozstrzygnięciu sprawy przynależności zaboru pruskiego, o niechęci sfer warszawskich względem poczynań w Poznaniu, wreszcie o wojskowej roli Rad Ludowych. Zapomniano o krwawym wysiłku powstańca wielkopolskiego, co czynem swym stwarzał prezydenty państwa, dawał pobudkę do nowych rzutów myśli politycznej”. Na innym zaś miejscu general Stachiewicz mówi o „nowej wytycznej dla działań dyplomatów”.

Do sprawy „niechęci sfer warszawskich” i do roli wielkopolskich Rad Ludowych powrócimy później. Tutaj uważamy sobie za obowiązek stanowczo zaprzeczyć twierdzeniu, jakoby „zapomniano o krwawym wysiłku powstańca wielkopolskiego”. Chyba, że ma się na myśli właśnie pewne „sfery warszawskie”; b. dowódcą np. frontu południowego, Władysław Wawrzyński, skarży się na stronie następnej: „Z przykrością stwierdzam, że wielu pierśi nie zdobyła zasłużone odznaczenia”. Niezależnie od tego i niezależnie od faktu, że brak było dotąd poważniejszych, źródłowych prac o powstaniu wielkopolskim, stwierdzić należy, że ku powstaniu temu i powstańcom zwraca się zawsze jak najbardziej serdeczna myśl społeczeństwa patriotycznego.

Nie rozumiemy generała Stachiewicza, co ma na myśli, gdy pisze o „stworzeniu legendy” o rozejmowym rozstrzygnięciu sprawy przynależności zaboru pruskiego. Na szczęście Polski, dla rozstrzygnięcia tej przynależności nie stała się miarodajna ani rozejmowa

Nieprzyjęta delegacja

Sprawa zwolnienia Korfantego

Warszawa, 20. 12. (Tel. wł.) Dziś zrana przybyli tu delegaci klubu Bloku Katolicko-Ludowego w Sejmie śląskim, posłowie Roguszcak i Kococz, którzy zwrócili się do min. sprawiedliwości, ażeby dowiedzieć się, ja-

ki jest stosunek min. sprawiedliwości do uchwały Sejmu śląskiego, domagającej się zwolnienia Korfantego. Okazało się, że min. Michałowski nie ma a wicemin. Sieczkowski delegacji nie przyjął. (w.)

Jeszcze jeden z oficerów brzeskich wyjechał zagranicę

Warszawa, 20. 12. (Tel. wł.) Kapitan Kędzierski, wymieniony w interpelacji brzeskiej, otrzymał z depar-

tamentu uzbrojenia M. S. Wojsk. urlop zdrowotny i wyjechał zagranicę. (w)

Ogromny cień wstydu i przygnębiaenia

Warszawa, 20. 12. (Tel. wł.) W świątecznym numerze „Myśli Narodowej” czytamy:

„W pełnym gorczy nastroju przeżywa Polska święta obecne, w poczuciu ujawnionej podłości, bezczelnej, urągającej naszej tysiącletniej historii, naszemu najgłębszemu zmysłowi moralnemu, naszemu honorowi. Wobec najbardziej przekonujących faktów i dowodów, ludzie nawzajem zapytuja się z przerażeniem: Czyżby to było możliwe? W duszy każdego uczciwego Polaka złowrogo świeci się ogromny cień wstydu i przygnębiaenia.

„Wiarę tylko przegamamy uczucie

bólu i grozy, wypatrując w Noc Wigiliijną, wskazującego drogę, jasnego blasku gwiazdy Betleemskiej. „Bóg się rodzi, moc truheleje”... Skoro budzi się już w sumieniach reakcja na zło, musi nadejść chwila jego przezwyciężenia.

„Z wiarą tą, z pewnością bezwzględną, jakiej ona udziela, łamiemy się w tym roku opłatkiem wigiliijnym w milczeniu. Nie trzeba słów. Wiemy, czego życzyć sobie wzajemnie Czego życzymy Polsce, w imię jakich dóbr świętych, nieśmiertelnych w dalszym ciągu musimy walczyć i pracować.”

Reakcja społeczeństwa

Warszawa, 20. 12. (Tel. wł.) W jednej ze szkół średnich warszawskich zaszedł, jak podaje „Wieczer Warszawski”, znamienny fakt, dowodzący, jak głęboko sprawa brzeska poruszyła opinie publiczną.

Jak zwykle przed świętami zwrócono się do uczniów tej szkoły z zapytaniem, czy i dokąd chcą wyjechać, aby

im dostarczyć ulgowych biletów ministerstwa komunikacji. Zwykle mało chłopców wyjeżdżało z tej szkoły, gdyż są to przeważnie dzieci rodziców, zamieszkałych w Warszawie.

W tym roku stało się inaczej. 60 proc. uczniów z całej szkoły zażądało biletów ulgowych na jazdę do Brześcia nad Bugiem.

linja graniczna, ani prawie z nią identyczna linja zasięgu powstania wielkopolskiego.

Mimo największej czci, z jaką się odnosimy do powstania i powstańców, nie możemy przyznać, by powstanie wielkopolskie było stanowiło „nową wytyczną dla działań dyplomatów”. Stanowiło ono w ręku polityków polskich nowy argument, ale nie nową wytyczną, bo nową wytyczną ta nie była.

Wiadomo powszechnie, że znacznie już wcześniej parlamentarne przedstawicielstwo społeczeństwa b. zaboru pruskiego wystąpiło z trybuny Reichstagu, a samo społeczeństwo w zbiorowych odezwach z żądaniem zjednoczenia i niepodległości, i to wszystkich jego ziem, a nie Wielkopolski tylko, zgola obciętej. Program ten był w wojnie od dawna myślą przewodnią, był wytyczną społeczeństwa tej dzielnicy. A jeżeli chodzi o działania dyplomatów polskich, to w kierunku pełnego zjednoczenia i pełnej niepodległości szła polityka Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu od pierwszego dnia jego istnienia.

Powstanie wielkopolskie politykę tę poparł w sposób bardzo skuteczny. Bardzo skuteczny, ale z natury rzeczy nie dostateczny, bo, gdyby wojna światowa był się dla nas zakończyła odzy-

skaniem tylko terenu, objętego powstaniem wielkopolskim, nie byłaby nam dała ani pełnego zjednoczenia, ani rzeczywistej niepodległości. Nie można bowiem chyba mówić o prawdziwej niepodległości Polski bez Pomorza i bez Śląska. Wówczas zaś, na końcu roku 1918 i na początku 1919 roku niemieckie siły wojskowe w Prusach Zachodnich (podobnie, jak we Wschodnich), a również na Śląsku były tak duże, że o pokonaniu ich przez powstańców i utrzymaniu ziem tych orężem na stałe w ręku polskiem mowy być nie mogło. Szczególnie przez Prusy Wschodnie i Zachodnie, nie mówiąc nawet o tamtejszych silnych garnizonach miejscowych, przelewała się wielka fala wojsk niemieckich, wracających z Ukrainy i Rosji, a nienawistnie usposobionych do Polski i Polaków. Nawet na terenie Poznańskiego powstanie nie mogło już zdziałać wiele więcej ponad to, czego dokonało; przedewszystkiem Bydgoszcz była dużym rezerwarem sił niemieckich.

Trzeba sprawy brać w świetle rzeczywistości. To zgola nie pomniejsza istotnego znaczenia powstania wielkopolskiego i istotnych zasług wielkopolskich powstańców. Zajęli oni wprawdzie wojskowo tylko obszar zgóry „bezsponie polski” (teza Wilsona), ale dostarczyli zarazem silnego moralnego ar-

gumentu Komitetowi Narodowemu Polskiemu w Paryżu w jego wyłożonej walce politycznej o te zachodnie ziemie nasze, najważniejsze dla państwa polskiego, których „bezsponą polskość” trzeba było pewnym, bardzo wpływowym czynnikiem koalicyjnym dopiero mozolnie i twardo włożyć w głowę. Z nieba, zaprawdę, to nie spadło.

Tej obiektywnej perspektywy historycznej nie widzimy w wywodach generała Stachiewicza. Brak jej niestety i w pracy Wieliczki. Nie jest to, zdaje się, przypadek, bo z tym samym objawem spotykamy się w dobrym poźatem, jeżeli chodzi o zestawienie faktów, „Krótkim rzucie oka na powstanie wielkopolskie” dr. Włodzimierza Lewandowskiego, historyka wspomnianego, tutejszego Towarzystwa dla Badań nad Historją Powstania Wielkopolskiego (zob. świezo wydany 7 biuletyn zarządu Związku Tow. Powstańców i Wojaków D. O. K. VII).

Przy ocenie pracy Wieliczki należy rozróżnić dwie strony: jedną z nich jest opis wypadków, składających się na powstanie powiatów południowych, — drugą stroną — to pogład autora ogólny na powstanie i uwagi jego krytyczne o czynnikach kierowniczych w ówczesnej przełomowej dobie Wielkopolski, zarówno czynnikach wojskowych, jak przedewszystkiem politycznych. Ta druga właśnie strona nie daje syntezы obiektywnej, zawiera konkluzje nieraz niesłuszne i niesprawiedliwe. Poprzez stronę opisową snuje się wprawdzie także nie tendencje, ale górują nad nią walory faktów, wiadomości i materiałów nagromadzonych, które stanowią — jak się autor sam wyraża — „studjum pamiętnikarskie, będące przyczynkiem do historii powstania wielkopolskiego”, i to przyczynkiem interesującym i wartościowym, zarówno dla zwykłego czytelnika, jak i dla historyka.

Opis wypadków jest żywy i barwny. Autor czerpał z dwóch źródeł: z dokumentów Referatu Historycznego przy D. O. K. VII i z własnych przeżyć. Był bowiem, pochodząc z armii austriackiej, jednym z głównych organizatorów wielkopolskiego bataljonu pogranicznego (który się organizował w Kaliszu i poszedł na Szczypiorno, Ostrów i Krotošzyn) oraz następnie szefem sztabu frontu południowego. Przed oczyma czytelnika przesuwa się plastycznie wypadki na pograniczu, w powiatach ostrowskim, krotoszyńskim, odolanowskim, ostrzeszowskim i rawickim. Jak Wieliczka w swoim czasie był całą duszą oddany powstaniu i objawił w niem nie tylko wielki zapal patriotyczny, ale i dużą energję działania, tak obecnie odzwierca ówczesne wypadki z miłością, z pełnem oddaniem się tematowi. Książka jego jest upamiętnieniem męskich czynów powstańców wielkopolskich na froncie południowym, jest utrwaleniem tych czynów dla przyszłych pokoleń. To zasługa autora, który w swój pamiętnik włożył wiele nie tylko sentymentu, ale i pracy.

Do ogólnych poglądów Wieliczki na powstanie wielkopolskie i na rolę czynników kierowniczych wówczas w Poznaniu powrócimy.

Ofensywa niemiecka i jak na nią reagujemy?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Berlin, 19 grudnia.

Dwulicowość stosunku Niemiec do Polski przechodzi wszelkie granice najelementarniejszej etyki politycznej. Rząd niemiecki stara się zaognić konflikt na terenie genewskim przez wystosowanie drugiej i trzeciej noty, a równocześnie min. Curtius obejrzda Prusy Wschodnie w misji, jak mówią, „pacyfikacyjnej”. Udać się on też w tym samym celu na niemiecki Górny Śląsk. Z tego odcinka nie mieliśmy ostatnio wiadomości o jakimkolwiek masowym wzburzeniu ludności niemieckiej lub gromadnych ekscjach przeciwko Polakom. Może zatem czynniki odpowiedzialne przewidują potrzebę „uspokajania” Niemców w dniach najbliższych?

Wy tłumaczenie tych posunięć Wilhelmstrasse jest naszym zdaniem następujące: należy zewnętrznie wzywać do uspokojenia umysłów, aby uspić podejrzliwości opinii polskiej kompetentnych czynników i osłabić nasze stanowisko w Genewie. Niestety, manewr ten ma szansę powodzenia, gdyż w Warszawie zdają się gwałtownie demobilizować stanowczy kurs w stosunku do Niemiec, którym „sanacja” wojowała podczas wyborów. O przygotowaniach do sesji genewskiej nic nie słychać. Czy nasze kompetentne czynniki liczą na to, iż Curtius przywiedzie te aksamitne rekawiczki, których polska dyplomacja używa w stosunku do Niemców? Należy sobie zdać sprawę, iż debata Reichstagu nad polityką zagraniczną została tylko odroczone, a że Curtius będzie musiał wykazać się sukcesem w Genewie o ile nie chce wprawić w kłopot całego gabinetu Brüninga.

Kampanja prasowa antypolska została ostatnio wyzyskana na terenie zagranicznym w sposób podziwu godny. Nie słyszeliśmy natomiast o wykroczeniach niemieckich przeciwko ludności polskiej mimo, iż prasa nasza bez różnicy przekonań politycznych o tego rodzaju zajęciach donosiła kilkakrotnie. Decydujące czynniki międzynarodowe są zatem pod wrażeniem, iż jedynie Niemcy ucierpieli podczas zajęć wyborskich i z tem przekonaniem udają się do Genewy, gdyż nie mogą chyba dopuszczać

prawdopodobieństwa, iż to nasza „prasa i propaganda” cały materiał poprostu posłała „ad acta”. Jesteśmy ciekawi, czy chociaż delegacja, udająca się do Genewy, będzie miała zbiór dokumentów odnoszących się do losu polskiej mniejszości w Niemczech, w formie broszury, wydanej po francusku i angielsku? Jesteśmy zdolni do finansowania publikacji propagandowych. Znane nam są luksusowe panegiriki na cześć min. Piłsudskiego i jego regimenu.

Aby uzupełnić ewentualną kolekcję faktów teroru niemieckiego w stosunku do ludności polskiej, niech mi będzie wolno przytoczyć następujący incydent obrazujący coraz to groźniejsze położenie, w jakim znajduje się szkolnictwo polskie w Prusach. Rozbuchaleni szowiniści niemieccy dokonali w tych dniach napaści na szkołę polską w Nowej Wsi (pow. sztumski, Ziemia Malborska). W nocy z dnia 12-go na 13-go b. m. zaczęto się dobijać do mieszkającego nauczyciela polskiego p. Jujka, który zbudzony ze snu obawiał się drzwi odryglować, wobec czego po dłuższym odgrazaniu napaściny udali się pod budki szkoły polskiej, umieszczonej w domu p. Redmera i tam powybijali wszystkie szyby. Zajęcie charakterystyczne dla stosunków, panujących na Powiśiu, wywołało zrozumiałe poruszenie wśród ludności polskiej, która domaga się usunięcia landrata dr. Zimera, zaniedbującego metodycznie obronę życia i mienia naszej mniejszości.

Prosimy czytelników, aby sobie zdali sprawę z użyciu, jakoby niemiecka propaganda zrobiła, gdyby incydent miał miejsce na niekorzyść mniejszości niemieckiej na terytorium polskim. Korespondenci pism amerykańskich i angielskich donosiliby o nowych masowych masakrach ciemniejszych Niemców, a Foreign Office zażądałoby od ambasady angielskiej w Berlinie (!) dodatkowego raportu w sprawie okrucieństw polskich ku wielkiej radości niemieckiej prasy, wysnuwającej daleko idące wnioski z takiego pociągnięcia raczej niedyplomatycznego w stosunku do Polski. M. N.

Włoskie problemy ekonomiczne

(Od własnego korespondenta).

Rzym, w grudniu.

O ekonomji politycznej można śmiało powiedzieć, że jest ona wielkim rannym wojennym. Zasady jej i teorie doznały bowiem na skutek wojny częstokroć zupełnego rozbicia. Uczeni ekonomiści stracili w wielu razach dosłownie grunt pod nogami i są zmuszeni bądź zmieniać bądź mocno naginać dawne teorie do praktyki życia powojennego, a najczęściej stają wobec niej bezradni. Różnice a czasem nawet rozbrat między teorią a praktyką na polu ekonomicznym, to jedno ze zjawisk powszechnych. Dziś ekonomiczny kryzys światowy pochodzi z niemalej mierze z nieopatrzności, a nawet lekkomyślności stosowania dawnych zasad do zupełnie odmiennych warunków. Okazało się, że powojenne gospodarstwo społeczne to instrument niesłychanie skomplikowany i czuły, o wielu niewiadomych i że żaden, nawet najsilniejszy z rządów, nie poradzi tu dyktatorskiemi metodami i apodyktycznym stawianiem kwestji.

Europa, która jeszcze przed wojną dzierżyła prymat polityczny, a zarazem ekonomiczny, straciła go może bezpowrotnie. Wojna wyrwała z krętelem dotychczasowe stosunki ekonomiczne - handlowe, pobudzając w sposób niebywały produkcję, zwłaszcza surowców, poza kontynentem europejskim i doprowadziła do istnej rewolucji przemysłowej w świecie, która sprowadziła obecny kryzys. Roman Dmowski, wyczuwający genialnie problemy aktualne i najbliższej przyszłości, w szeregu artykułów wskazał najogólniej na sprawy gospodarcze, jako na te, których Polska nie powinna spuszczać z oka. Jesteśmy świadkami wielkiego dramatu ekonomicznego, który się rozwija na gruncie starej naszej cywilizacji i ten naród zwycięży, który sens tego dramatu zrozumie.

Włochy, jako kraj przeważnie rolniczy, pozbawione naturalnych bogactw i surowców, a przytem ze stale

rosnącą ludnością, odczuwają i odczuwać będą więcej jak jakikolwiek inny organizm państwowy wielkie wstrząsy ekonomiczne. Zależność ekonomiczna Włoch od innych źródeł surowców i produkcji jest i z konieczności musi być znaczna, gdy się zwąży, że sprowadzają one z zagranicy około 7 milionów ton węgla; 5.000.000 ton opalu płynnego (nafta, benzyna, ropa); około 2 miliony ton zboża (w ostatnich latach znacznie mniej); nie mówiąc o superfosfatkach, tłuszczach, skórkach, mięsie i t. d.

Na przestrzeni, wynoszącej 310.000 km., żyje dziś 42 miliony Włochów i rok rocznie przybywa ich 400.000. Na rządzie włoskim ciąży więc niemała odpowiedzialność za przyszłość tej ludności i wynikają stąd doniosłe problemy moralne, polityczne i gospodarcze. Trzeba tę ludność nie tylko wyżywić, ale i wychować, zapewnić jej zdrowy rozwój fizyczny i moralny. Na gospodarstwo Włoch ciążyą przytem długi wojenne, pensje inwalidzkie i najrozmaitsze pozostałości finansowe z czasów wojny. Obok tego wzrosły potrzeby i podniosła się stopa życiowa ludności.

W jednej z mów w związku z melioracją nieużytków i oddania ich pod uprawę (co dokonuje się tu na wielką skalę) wyraził się Mussolini, że we Włoszech jest jeszcze miejsce dla 10 milionów Włochów. Cała polityka ekonomiczna faszystów rozwija się pod tem hasłem i zmierza bądź do nagłego starych form życia do nowych warunków, bądź do ich przebudowy. — Dzieje się to przedewszystkiem przez wprowadzenie ustroju korporacyjnego, a z nim nowej dyscypliny społecznej.

Finanse włoskie uległy daleko idącym reformom. Bezpośrednio po wojnie (1918/19) deficyt doszedł do 23 miliardów lir, co prawda zdewałowanych. Zresztą jeszcze przed wojną budżet włoski walczył z deficytem. W latach 1919-1922 deficyt wprowadził się

MUŻ

z gorących źródeł Piszczanickich jest znanym środkiem domowym przeciw reumatyzmowi. Gotowy okład z mułu Piszczanickiego „Kompres-Gamma” można otrzymać w każdej aptece. Informacje ustne: Biuro Piszczanicy, Poznań, Masztalarska 7. Tel. 18-95, pisemnie: Biuro Piszczanicy, Cieszyn. Tw 799

obniżył, ale dopiero objęcie rządów przez Mussoliniego uratowało państwo od katastrofy finansowej. Najdotkliwszą pozycją budżetu włoskiego była do niedawna cena policyjna chleba, do której rząd rok rocznie dopłacał i doplacał miljardy, a dalej deficytowa gospodarka kolei, poczty i telegrafów. Te dwie pozycje należało przedewszystkiem uregulować, celem ratowania równowagi budżetu. Radykalna reforma kolejnictwa (zmniejszenie personelu) podniosła rentowność kolei. W latach 1920-23 dawały one półtora miljarda deficytu, w r. 1925-26 dały już 400 milionów nadwyżki. Równocześnie t. zw. kampanja zbożowa („battaglia del grano”) ogłoszona przez Mussoliniego w 1925 r., zmierzająca do zwiększenia krajowej produkcji zboża, dała też dość pomyślne wyniki zwłaszcza w r. 1928-29 (71 milionów centnarów).

Gdy w pierwszym roku rządów Mussoliniego deficyt wynosił jeszcze 3 miljardy, a w drugim niespełna pół miljarda, to już w r. 1924-25 osiągnięto nadwyżkę 479 milionów, dzięki zmniejszeniu wydatków państwowych i uporządkowaniu systemu podatkowego, głównie przez sprawiedliwsze rozłożenie podatków. Ten pierwszy okres uporządkowania finansów włoskich i doprowadzenia budżetu do równowagi jest zasługą ministra de Stefaniego. Ale mimo wszystko położenie ekonomiczne Włoch pozostawało jeszcze pod znakiem zapytania z uwagi na niestabilizowaną lirę. Wahania jej kursu były znaczne.

W r. 1922 kurs liry wynosił przeciętnie 20 za dolara, w r. 1923 — 23 za dolara, a w r. 1924 — 23 i pół. Był to okres względnej stabilizacji, po której w r. 1925 przyszło załamanie kursu spowodowane ujemnym bilansem płatniczym na skutek znacznego deficytu w bilansie handlowym (wielkie zakupy zboża oraz spłata długów za węgiel i bawelnę). W lipcu i w sierpniu 1925 r. lira doszła do 27 za dolara, zaś w sierpniu 1926 r. do 30 i pół za dolara. Ze spadkiem liry rostała drożyzna. W r. 1922 stosunek liry złotej do papierowej równał się jak 100 do 410, a wskaźnik cen hurtowych wynosił 526. W sierpniu 1926 lira doszła do 587, a ceny hurtowe do 690.

Wówczas Mussolini w słynnej mowie, wygłoszonej w Pesaro w sierpniu 1926 r. zapowiedział rewalutację liry. Urzędowa stabilizacja jej w stosunku 92.46 za funt szt., a 19.10 za dolara nastąpiła w grudniu 1927 r. Stosunek tak wysoki, w porównaniu n. p. z frankiem francuskim, spotkał się w kołach finansowych i przemysłowych z krytyką. Uważały one bowiem poziom 92.46 za funt szt. jako stanowczo niekorzystny dla eksp. włoskiego. Zarzucano jej ważność, a tak drażliwej reformie, że wyszła raczej z założeń politycznych, jak z wszechstronnej oceny położenia ekonomicznego Włoch. Ale Mussolini z całą siłą swej woli trwał i trwa przy powziętej decyzji, jakkolwiek życie gospodarcze zdawało się krzyżać i domagać obniżenia wspomnianego poziomu.

Odtąd Włochy weszły w bardzo ciężki okres przystosowywania się całego gospodarstwa do nowego poziomu waluty. Fakt ten wywołał kryzys we wszystkich gałęziach produkcji, a źródło kryzysu tkwiło w późniejszym procesie obniżenia kosztów produkcji do poziomu siły nabywczej stabilizowanej waluty. Obniżenie cen produktów, robocizny, transportów, opodatkowania i wogóle czynników, składających się na koszt własny, nie podążyło bowiem za rewalutacją. Ceny artykułów spożywczych, zwłaszcza w drobnym handlu, utrzymywały się stale na wysokim poziomie. Wskutek tego nie mogło być mowy o gruntownej rewizji kosztów robocizny, co naraziło przemysł włoski na poważne straty nie tylko na rynkach obcych ale i na wewnętrznym. Nastąpiło z konieczności zwolnienie produkcji i zmniejszenie zbytu. Słabsze organizmy przemysłowe nie były w stanie wytrzymać takiego nacisku i z konieczności załamywały się jeden po drugim, oczyszczały teren z niezdrowej spekulacji przemysłowej, jak we Włoszech, jak wszę-

dzie zresztą, zaznaczyła się w powojennym okresie inflacyjnym.

W latach 1928 i 1929 proces rewizji kosztów produkcji i przystosowania ich do poziomu stabilizowanej waluty, mimo energicznych wysiłków rządu i całego aparatu korporacyjnego nie dawał zadowalających rezultatów. Przebieg deflacji był zbyt szybki, stąd i następstwa jej przewlekłe. Zjawisko to zaobserwowano wszędzie po wojnie w okresie deflacji. Nie mniej jednak miało ono ujemny wpływ na bilans handlowy włoski, który w r. 1928 zamknął się deficytem przeszło 7.500 milionów lirów, znacznie wyższym, niż w r. 1927, który był rokiem pożyczek amerykańskich i obfitości dolara na rynku wewnętrznym. Wogóle bilans handlowy z powodu ubóstwa półwyspu apenińskiego w surowce jest stale bierny. Tem bardziej więc godnem uznania są wysiłki rządów Mussoliniego w celu podniesienia produkcji zboża.

Rok 1929 pod względem zbioru spełnił optymistyczne oczekiwania, ale rok obecny okazał się z kolei niepomyślny i spowodował poważne straty w bilansie handlowym. Do tego przylączył się ogólnoswiatowy kryzys ekonomiczny i długi wewnętrzne za roboty publiczne i dostawy rządowe, w czem znaczne pozycje na budowę nowych okrętów wojennych i nakoniec katastrofy trzęsienia ziemi. Odpiływ dewiz zagranicę i interwencje na giełdzie w celu podtrzymywania ustawowego poziomu liry, ogólna depresja ekonomiczna i równocześnie spowodowane przez nią zmniejszenie się wpływów podatkowych sprawiły, że w budżecie 1930-31 za pierwszy kwartał okazał się niedobór 729 milionów lir. Wobec tego, że dalsze przyciśnienie śruby podatkowej było niemożliwe, bo groziło zatamowaniem życia gospodarczego, a ceny detaliczne artykułów spożywczych, po zatrzymaniu się w r. 1929, znowu zaczęły iść w górę, mimo stałego spadku cen hurtowych, — rządowi nie pozostało nic innego, jak przedsięwziąć zabieg dość radykalny, ale zdaje się skuteczny t. j. obniżyć płacę urzędników i funkcjonariuszy wszelkich kategorii do dawnego poziomu, t. j. o 12 proc., a równocześnie nacisk na rynek w kierunku obniżenia cen artykułów spożywczych. Akcja ta jest w pelnym toku. Rząd obniżając pensje swych funkcjonariuszy, obniżył też taryfy kolejowe, poczynił szereg utatwień i jest skłonny pójść dalej na tej drodze. To samo miało miejsce we wszystkich instytutach i dykasterjach nieryządowych. Robotnikom obniżono płacę o 5-8 proc. Natychmiast zaznaczył się pewien nieznaczny spadek cen detalicznych, ale powiedzmy bardzo leniwy albo zgola nieszczerzy, a w każdym razie nie dość proporcjonalny w stosunku do wskaźnika liry złotej t. j. 3.66 za

20% i nawet 50% RABATU

niczego nie dowodzi:

TANIO

kupuje tylko ten, który przed zakupem, nie ludząc się rabatami, najpierw zbada efektywną cenę i stwierdzi jakość towaru.

Związek Drogerzystów Rzeczyp. Polskiej
Poznań, w grudniu 1930 r. Pw 7692-504

Stosowne Podarki Gwiazdkowe
poleca bardzo TANIO

PERFUMERJA — FOTO — DROGERJA

BR. MACHALLA,
POZNAŃ, ulica 27 Grudnia nr. 2
Pw 7503-5043

Bezpłatnie

otrzymają wszyscy abonenci nasi w pierwszej połowie stycznia kalendarz zeszytowy na rok 1931.

lię papierową, co jest tembardziej niezasadnione, że ceny produkcji zbliżyły się już do wymienioego wskaźnika i niemal go dosięgły.

Nacisk rządu i wszystkie zabiegi władz miejscowych okazały się daremne o ile nie zostanie złamany monopol ca-

łego łańcucha pośredników, który ciąży na kupcu i na spożywcy. W zakresie gospodarki państwowej zaś zapowiedział rząd daleko idące oszczędności i surową kontrolę wszelkich wydatków państwowych przez Najwyższą Izbę kontroli państwowej. S. M.

Groźna fala drożyzny

Warszawa, 20. 12. (Tel. wł.). — Ostatnie dni zapowiadają nową falę drożyzny.

Min. skarbu. dla otrzymania pożyczki od dzierżawców monopolu zapalczanego, przyjmuje takie warunki, po których wypełnieniu cena pudełka zapalek, produktu pierwszej potrzeby ma wzrosnąć z 7 gr. na 10 gr., t. j. o przeszło 30 proc.

Za kulisami mówi się również o podwyżce cen wyrobów tytoniowych. Podwyżka ta ma objąć przedewszystkiem wyroby droższe.

Warunki nowej pożyczki, którą ma otrzymać min. skarbu za wydzierżawienie monopolu zapalczanego, zobowiązują państwo do podniesienia opłat na zapalniczki. Opłaty na rzecz skarbu mają wynosić od 10 do 20 zł. od jednej zapalniczki.

Podniesienie opłat na zapalniczki wszelkiego rodzaju ma znieść rozpozyszczone obecnie z powodu drożyzny zapalek używanie zapalniczek, a nawet, jak to ma miejsce na wsiach, krzesiw.

Zanoszą się również na wzrost cen artykułów żywnościowych.

W zastraszający sposób wzrasta w Polsce bezrobocie. Ostatnio jedna z wielkich fabryk „Widzewska Manu-

faktura”, która zatrudnia kilka tysięcy robotników, zawiadomiła, że może utrzymać ją w dotychczasowym ruchu, t. j. 3 dni w tygodniu, jeżeli robotnicy zgodzą się przyjmować wynagrodzenie częściowo w gotówce (60 proc.), a częściowo w towarach (40 proc.). W przeciwnym razie praca zostanie ograniczona do dwóch dni w tygodniu. Trzeba też dodać, że fabryka jest dłużna robotnikom trzy tygodniówki.

Podobnie ma się rzecz w kilku innych wytwórniach, które jeszcze pracują, lecz którym grozi zamknięcie. Przesilenie gospodarcze wdziera się bowiem do wszystkich gałęzi przemysłu.

Miarą kryzysu gospodarczego w Polsce jest ruch wagonów towarowych na linjach kolejowych. Według oficjalnej statystyki w ub. listopadzie naładunek na kolejach wynosił przeciętnie 17 567 wagonów dziennie, co w porównaniu z rokiem 1929 wykazuje spadek naładunku o 3 000 dziennie, licząc przeciętnie.

Na pewnej wysokości utrzymał się transport węgla oraz produktów rolniczych i aprowizacyjnych, wszystko zaś inne wykazuje spadek.

„...mniej korzystne kształtowanie się kursów papierów wartościowych. „...wzrost protestów wksli rolniczych”. „...zbyt zbóż był jednak nadal niedostateczny tak w kraju jak i zagranicą”. „Wytwórczość górnicza zmalała”. „W przemyśle przetwórczym spadek zatrudnienia...”. „Obroty handlowe na rynku wewnętrzym osłabły...”. „Skurczyły się również obroty Polski z zagranicą”.

anatomji patologicznej uniw. warszawskiego. Sp. dr. Orzeł był wiceprezesem stow. lekarzy polskich.

Posiedzenie państwowej komisji wyborczej

Warszawa, 20. 12. (Tel. wł.). W poniedziałek odbędzie się posiedzenie państwowej komisji wyborczej. (w.)

Nowy most na Wiśle.

Warszawa, 20. 12. (PAT.) Nowy most kolejowy na Wiśle w Warszawie jest już prawie ukończony. Usunięcie rusztowań utrudnione jest przez kłępnącą po rzecze. Próby obciążenia mostu odbędą się na wiosnę.

Uwolnienie red. Feglera

Dzisiaj przed sądem okręgowym w Poznaniu odbyła się rozprawa apelacyjna przeciw red. Romanowi Feglnerowi za artykuł p. t. „Bunt sumienia”. zamieszczony w dziale „Ruch Młodych”. Po przeprowadzonej rozprawie sąd okręgowy uchylił wyrok I instancji, uwalniając red. Feglera od winy i kary. Szczegóły rozprawy podamy osobno.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 20. 12. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.

Standardy: a) żyta 694,5 gr (118,2 f w h.); b) pszenicy 744 gr (126,4 f w h.); c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113,1 f w h.); d) owsa 568,5 gr (78,1 f w h.) „Ceny orientacyjne” parytet Poznań

Zyto	18,00—18,50
Usposobienie spokojne.	
Pszonica	22,50—24,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	20,00—21,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	25,00—27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	19,25—20,50
Usposobienie stałe	
Maka żytnia w work 65%	30,75
Usposobienie spokojne.	
Maka pszenna 65% w work	42,75—45,75
Usposobienie spokojne.	
Otreby żytnie	11,25—12,25
Otreby pszenne	12,50—13,50
Otreby pszenne (grube)	14,50—15,50
Rzepak	41,00—43,00
Groch Victoria	28,00—33,00

Ogólne usposobienie spokojne. Sytuacja na rynku zbożowym w dalszym ciągu bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 20. 12. 1930 r.

Waluty	Gotówka		
Dolary St. Zjedn. tr. —			
Dewizy:			
trans.	spread	kup	
Budapeszt	156,15	156,55	155,75
Holandia	359,28	360,18	358,38
Nowy Jork			
kabel	8,923	8,943	8,903
London	43,33	43,44	43,22
Paryz	35,05 1/2	35,14	34,97
Praga	26,47 1/2	26,54	26,41
Szwajcaria	173,30	173,73	172,87
Kopenhaga	238,62	239,22	238,02
Wiedeń	125,63	125,94	125,34
Włochy	46,72	46,84	46,60
Berlin	212,70		

Tendencja przewaźnie słabsza. **Papierzy wartościowe i obligacje:** 4% poz. inwest. . . . . 96,00 97,00 4% inv. seryjne sztuki . . . . . 101,00 5% poz. premj. dol. . . . . 54,50 3% poz. bud. . . . . 50,00 5% poz. konw. 50,00

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—108,00
Bank Polski	0,00—103,00
Bank Zachodni	0,00—70,00
Sole Potosowe	0,00—93,90
Elektrownia w Dabr.	0,00—54,00
W. T. F. Cukru	31,00—30,25
Modrzejów	0,00—9,50
Ostrowiec	0,00—40,10
Starachowice	13,00—13,25
Haberbusch	105,50—105,25

Tendencja niejednolita. Komentarz. Z papierów państwowych słabsza inwestycyjna, mocniejsza stabilizacyjna. Dla listów zast. tendencja mocniejsza, dla akcji niejednolita. Z bankowych słabszy Bank Polski, utrzymany Zachodni i Handlowy, Elektr. w Dąbrowie mocniejsza, metalurgiczne utrzymywane, ze spożywczych Haberbusch słabszy.

Kurs złotego. Dzisiaj rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.895 zł; w Gdańsku na **Warszawę 8.923 zł**

WESOŁE ŚWIĘTA Z ANODOWKĄ

Pw 7840-C-2645

Kurs markj niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu płacił dzień za 100 marek niem. w dewizach 212.38 do 212.68 zł, gotówką 211.97 zł; za 100 guldenów gd. w dewizach 172.91 zł do 173.17 zł, gotówką 172.57 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 20. 12. 1930 r.

Dzisiejsze zebranie giełdowe miało przebieg spokojny. Kursy wykazały lekkie osłabienie w papierach o stałym oprocentowaniu.

Z papierów państwowych handlowano tylko 5 proc. premj. dol., które obracano po 51.— w oddaniu. Na 5 proc. poz. konw. był zupełny brak zainteresowania, natomiast ofiarowano również 4 proc. poz. inwestycyjną po 96.— bez obrotu. Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziemstwa Kredyt. osłabiły się ponownie 8 proc. listy dojarowe, które obracano po 89 proc. w placeniu, również poszukiwano 6 proc. listy żytnie po 16.25, natomiast oddawano 4 proc. listy zast. konwert. po 37 1/2 proc.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych notowano jedynie Cukr. Zduny, za które płacono 35.—, zaś mniejsze Hości Banku Polskiego ofiarowano bez kwalifikacji do notowania po 151.—

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe: (Kurs w procentach nominalu). 8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 89.— P. 4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 37 1/2 O. (Kurs w złotych). 6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 16.25 P. 5% Pożyczka premjowa seria II 51.— O. **Akcje przemysłowe:** (Kurs w złotych za 1 akcję). Cukrownia Zduny I em. zł. 35.— P Tendencja spokojna.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg. Berlin, 20. 12. 1930 r.

Pszonica ma. ch 75—76 kg.	246,00—248,00
Tendencja spokojna.	
Pszonica jara 80 kg.	261,00—264,00
Tendencja spokojna.	
Pszonica jara 76 1/2 kg.	249,00—251,00
Tendencja spokojna.	
Zyto marca 70—71 kg.	151,00—153,00
Tendencja spokojna.	
Zyto 68—69 kg.	148,00—149,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	200,00—216,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	188,00—194,00
Tendencja spokojna.	
March. od st. załad.	144,00—150,00
Tendencja stała.	
Maka pszenna	28 75—36 75
Tendencja spokojna.	
Maka żytnia przemiał. do 60%	23,50—26 65
Tendencja spokojna.	
Ospa pszenna	09 75—10 25
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	9 00—9 50
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	24 00—31 00
Groch jadalny	23 00—25 00
Groch pastewny	19 00—21 00
Peluszka	20 00—21 00
Bób polny	17 00—18 00
Wyka	18 00—21 00
Makuch rzepakowy	9 20—9 90
Ma uch lniany	15 20—15 30
Wytłoki suche paryt. Berlin	5 50—5 90
Srót Soya	12 70—13 00

Ogólna tendencja wzmocniona. **Notowania lotego w Berlinie z dnia 20. 12. 1930 r.** Wypłaty na Warszawę . . . . . 46,85—47,05 Noty wielkie . . . . . 46,725—47,125

Znowu katastrofa okrętowa

Zderzyły się dwa statki fińskie

Kopenhaga, 20. 12. (Tel. wł.). — Ubiegłej nocy zderzyły się dwa statki fińskie. W pobliżu Laesoos statek „Arcturus” najechał na statek „Oberon”, który w przeciągu 5 minut zatonął.

O godz. 4 rano stocznia Franck i Tobiasen w Kopenhadze otrzymała telegram od kapitana statku „Arcturus”, który donosi, że zdołano wyratować 36 osób. O tym czasie brakowało jeszcze 30 do 40 osób; łodzi ratunkowych w pobliżu nie widziano.

Statek „Arcturus” przy zderzeniu został poważnie uszkodzony, jednakże

szczęśliwym zbiegiem okoliczności powyżej poziomu wody.

Kopenhaga, 20. 12. (Tel. wł.). — Stocznia Franck i Tobiasen komunikuje o godz. 10 przed południem: Statek „Arcturus” przebywa jeszcze na miejscu zderzenia. Załoga zatopionego statku „Oberon” wynosiła 60 ludzi. — Ponadto na pokładzie znajdowało się 21 pasażerów, w tem w I kl. 5 dorosłych i jedno dziecko, w III kl. 15 dorosłych. Wyratowano 4 pasażerów i 32 ludzi załogi, wobec czego utonęło prawdopodobnie 17 pasażerów i 28 ludzi z załogi.

Przygotowania w terenie do styczniowej sesji Ligi Narodów

Podróże ministrów niemieckich

Berlin, 20. 12. (PAT) Według informacyi prasy, minister spraw zagranicznych Curtius w dniu wczorajszym wyjechał na Górny Śląsk niemiecki, gdzie podobnie, jak to było przed kilku dniami w Królewc, nawiąże kontakt z kołami miarodajnymi prowincji w sprawach, dotyczących polityki w wschodniej Rzeszy. W sobotę minister odbędzie narady w Gliwicach i w Opolu.

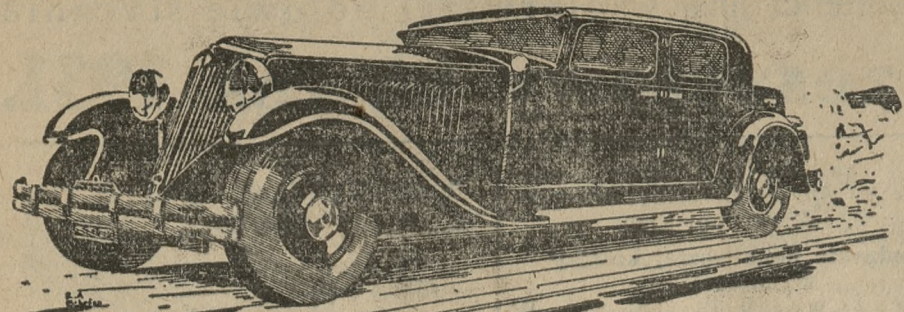
W pierwszych dniach stycznia przewidziane są podróże kanclerza Bruecinga, ministra Schielego, prezydenta Banku Rzeszy dr. Luthra, oraz komisarzy Rzeszy i Prus dla prowincji wschodnich Treviranusa i Hirtsiefera na Górny Śląsk niemiecki, do marszji granicznej i Prus Wschodnich. Podróże te zadokumentować mają naze wnętrz, że rząd Rzeszy przypisuje kwestji politykji wschodniej na naj-

bliższy okres czasu znaczenie decydujące. Tamsamem będą one miały charakter przygotowań do styczniowej sesji Rady Ligi, na której porządku dziennym znajdzie się spór polsko-niemiecki w sprawie mniejszości.

Posel Wrona na wolności

Warszawa, 20. 12. Dzisiaj przed południem z więzienia w Warszawie wypuszczone na wolną stopę pos. Wronę ze Stron. chłopskiego. Opuszczającego mury więzienne powitali przyjaciele polityczni. Pos. Wrona udał się do prywatnego mieszkania.

Zgon znanego lekarza. Warszawa, 20. 12. (PAT.) W Warszawie zmarł zasłużony lekarz chirurg dr. Kazimierz Orzeł, prosektor

„ESPER“

Warszawa, Marszałkowska 153, tel. 621-64
Katowice, Rynek 2, tel. 585
Kraków, Karmelicka 9, tel. 155-05.

RENAULT Ceny modeli 1931 roku znacznie niższe

- Monasix 8/25 KM 6 cyl. Karetą 4 drzwiową 1.250 dol.
- Karetą luksusową 1.320 dol.
- Torpedo 1.550 dol.
- 10 CV 10/35 KM 4 cyl.
- Karetą 4 drzwiową 1.765 dol. 5 osob.
- Karetą luksusową 1.880 dol.
- Karetą 4 drzwiową 1.930 dol. 7 osob.
- Karetą luksusową 2.075 dol.
- Vivasix 15/50 KM 6 cyl.
- Karetą 4 drzwiową 1.935 dol. 5 osob.
- Karetą luksusową 2.075 dol.
- Karetą 4 drzwiową 2.125 dol. 7 osob.
- Karetą luksusową 2.370 dol.
- Nervahuit 24/80 KM 8 cyl. Karetą luksusową 2.920 dol. 5 osob.
- Karoserie specjalne luksusowe, smarowanie central. szczyby nie rozpryskujące się, etc.

- Monastella 8/25 KM 6 cyl. Karetą 4 drzwiową 1.600 dol.
- Vivastella 15/50 KM 6 cyl. Podwozie kompl. 1.575 dol. 7 osob.
- Karetą 4 drzwiową 2.700 dol. 5 osob. 2.990 dol. 7 osob.
- Nervastella 24/80 KM 8 cyl. Podwozie kompl. 2.000 dol. 7 osob.
- Reinastella 32/120 KM 8 cyl. 4.500 dol. 7 osob.

Samochody ciężarowe:

- Podwozie kompletne 1 800 kg. nośność ogólna . . . 1.100 dol.
- 2 500 . . . 1.775 dol.
- 3 000 . . . 1.960 dol.
- 3 500 . . . 2.350 dol.
- 5 000 . . . 3.450 dol.
- 6 500 . . . 3.795 dol.

Podwozia specjalne autobusowe, traktory, samochody użyteczności publicznej oraz strażackie.

Tw 804

! Najwyższa Nagroda PeWuKa w r. 1929 !

Pijcie

Znakomite **WINA** Krajowe

NAJWIĘKSZEJ Wytwórni w Polsce

H. MAKOWSKIEGO

w Kruszwicy.

! Wielki Złoty Medal PAŃSTWOWY !

Piłsudski udaje się do Palestyny

Przyjęte zaproszenie — Jak długo potrwa pobyt Piłsudskiego na Maderze?

Warszawa, 20. 12. (Tel. wł.) Trasa drogi Piłsudskiego przez Francję ominą Paryż. Piłsudski ekspressem na Genewę i Lyon udał się wprost do Bordeaux, gdzie wagon jego odczepiono i odprowadzono na boczny tor w oczekiwaniu na pociąg do Hiszpanji. Wobec wrzenia rewolucyjnego w Hiszpanji, istniał pierwotnie projekt zmiany dalszej trasy podróży, a mianowicie Piłsudski miał wsiąść na statek od razu na wybrzeżu francuskim i przez ocean udać się wprost na Maderę. Jednakże do Bordeaux nadeszły z Hiszpanji wiadomości o stłumieniu rewolucji, wobec czego dawniej zamierzona trasa podróży, wiodąca przez Hiszpanję i Portugalję, będzie prawdopodobnie utrzymana. W Paryżu rozeszły się pogłoski, że

Piłsudski przejeżdżając przez stolicę Francji, odbył dłuższą naradę z szefem sztabu armii francuskiej, gen. Weygandem. Ponieważ jednak Piłsudski nie przejeżdżał przez Paryż, pogłoski te oczywiście są mylne. Co do czasu pobytu Piłsudskiego na Maderze, zdaniem lekarzy powrotu Piłsudskiego do kraju należy oczekiwać nie wcześniej, niż na wiosnę, gdyż południowy klimat Madery wyklucza możliwość powrotu do Polski w zimie. Warszawa, 20. 12. (Tel. wł.) „ABC.“ donosi, że Piłsudski otrzymał zaproszenie do zwiedzenia Palestyny. Zaproszenie zostało przyjęte. Po pobycie na Maderze uda się Piłsudski do Egiptu, gdzie się zatrzyma czas jakiś, poczem odbędzie podróż po Palestynie.

rakter ideowy. O socjaliźmie niema zupełnie mowy, pozostał tylko krzykływ nacjonalizm. Po zgromadzeniu doszło do starć słownych między hitlerowcami i zwolennikami republiki.

Za głosem sumienia

Lwów, 20. 12. (Tel. wł.) Prof. D.

Kłopoty mężów i narzeczonych

Na pierwszy rzut oka mogłyby się wydawać, że czas przedświątętny, to okres w którym wzmożone kłopoty mają przedewszystkiem panie, zajęte przygotowaniem wilji, choinki i t. d. Tymczasem głowią się obecnie niemniej mężowie i narzeczeni, chociaż kłopoty ich w innym idą kierunku. Myśli bowiem kołują bezustannie wobec palącego zagadnienia: co kupić żonie, co sprezentować narzeczonej? Względy na kieszeń nie pozwalają przecież pomyśleć nawet o autach lub klejnotach. Zainteresowanym dać możemy wobec tego jedną tylko radę, mianowicie, by zakupili praktyczny podarek z dziedziny modnych artykułów damskich. Znając wrażliwość Pań na wszelkie przejawy mody zapewniamy stanowczo, że taki podarek będzie mile widzianą niespodzianką i przyczyni się do stworzenia niczem nie zamaczonego, prawdziwie radosnego nastroju podczas świąt. Trzeba jednak przytem, niechcąc doznać zawodu, wybrać firmę dającą wszelką rękojmię solidności i taniości. Na podstawie długoletniego doświadczenia radzimy zaopatrzyć się jedynie w znanej firmie S. Kaczmarek, Poznań, ul. 27 Grudnia 20, posiadającej olbrzymi wybór wszelkich modnych artykułów damskich. Pw 7881/51.185

Szymkiewicz ze Lwowa ogłosił następujące oświadczenie: „Witając z radością protest Profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego przeciwko traktowaniu więźniów brzeskich, przylączam się do niego całym sercem. „Dr. Dezydery Szymkiewicz, profesor Politechniki Lwowskiej, docent Uniwersytetu Jagiellońskiego“.

KRÓLOWĄ ZUP

będzie pomidorowa, jeżeli zostanie przyrzadzona z prawdziwych pomidorów pure-extrakt K. Howiecki i S-ka w Piłudach. Sprzedaż hurtowa w Sp. Akc. „STOWINKOL“ Warszawa, Plac 3-ch Krzyży 8, tel. 677-02. nw 6501

Kochające matki żądają tylko Emulsję tranową „Erbe“ która stanowi skuteczny środek leczniczy i odżywczy u dzieci przy krzywicy, słabości i rozmiękčeniu kości (osteomalacia), niezycie oskrzeli, gruźlicy płuc i wogóle w tych wypadkach. gdy dla organizmu wskazanem jest pełnowartościowy środek odżywczy Emulsja tranowa „Erbe“ jest również preparatem wybitnie wzmacniającym dla osób dorosłych i osłabionych wiekiem i rekonwalescentów. Do nabycia w aptekach i drogerjach. Pw 7482-49.86

Swiatowa guma do żucia o smaku miętowym

Wrigley

odświeża krtań i jamę ustną. Niezbędna dla palaczy, mówców, śpiewaków, sportowców i t. p. Do nabycia wszędzie w cenie 30 i 75 groszy. Pw 7028-48.50

R. Kazmierczak, Inowrocław, Królowej Jadwigi 29.

Zuchwały napad bandycki w Gdyni

Gdynia, 20. 12. (Tel. wł.) Wczoraj wieczorem kilka minut przed godziną 8 w pobliżu gmachu nowej poczty dokonano śmiałego napadu rabunkowego. Na inkasenta zakładu państw. monopolu spirytusowego w Gdyni Konrada Fandrejewskiego, udającego się na pocztę celem wysłania do Warszawy pieniędzy, rzuciło się dwóch osobników, którzy strzelwszy dwa razy z rewolweru na postrach i uderzywszy napadniętego tempem narzędziem w głowę, zrabowali mu teczkę z zawartością 7.400 złotych. Napadnięty, brocząc krwią o włas-

nych siłach pośpieszył na pobliski komisariat policyjny, gdzie w krótkich słowach opowiedział o zaszłym wypadku, podając rysopis bandytów. Wszczęty natychmiast pościg pozostał dotychczas bez skutku. Rana, którą odniósł p. F. jest groźna. Po założeniu opatrunku i złożeniu zeznań do obszernego protokołu p. F. udał się o własnych siłach do domu. W monopolach państwowych obowiązuje przepis, że większe sumy pieniężne transportowane są przymusowo przez dwóch urzędników. W dniu wypadku p. F. udał się na pocztę sam. (SB).

O „ideologii“ hitlerowców

Zdanie wypowiedziane przez b. posła partji hitlerowskiej

Berlin, 20. 12. (PAT). Wczoraj wieczorem odbył się w pałacu sportowym wiec, na którym były komendant krajoznika „Emden“ i b. poseł partji hitlerowskiej w sejmie saskim von Mücke, który wystąpił ostatnio z partji hitlerowskiej, wygłosił rewelacyjne

przemówienie na temat ruchu narodowo-socjalistycznego. Mücke oświadczył, że pozostał wprawdzie zwolennikiem zasad narodowego socjalizmu, jednakże partja narodowo-socjalistyczna pod kierownictwem Hitlera zupełnie zatraciła pierwotny swój cha-

Wydział Grodzki m. Poznania Młodych Obozu Wielkiej Polski

urządza

w niedzielę, dnia 21 grudnia o godz. 7.30 wiecz. w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65 (nad kinem „Colosseum“)

uroczyste przyjęcie kandydatów

do szeregów Obozu Wielkiej Polski.

Przyjęcia nowych członków dokona oraz wygłosi referat: „Moralne podstawy Ru hu Młodych Obozu Wielkiej Polski“ — członek Komitetu Młodych O. W. P. Dzielniczy Zachodniej, red. Roman Fengler.

Wstęp mają członkowie i wprowadzeni sympatycy.

Bezalkoholowy krem

Udelikatnia i bieli cerę

jak jedzą - jak żyją

spożywa cukru żyje przeciętnie
rocznie kg: lat:

<u>polak</u>	12	49
<u>francuz</u>	21	53
<u>szwajcar</u>	38	56
<u>anglik</u>	40	57
<u>duńczyk</u>	47	61
cukier		krzepi

Entuzjaści brzescy a prof. Krzyżanowski

„Gazeta Polska“, główny organ BB. w dalszym ciągu merytorycznie broni w sposób zaciekle sprawy brzeskiej i entuzjazmuje się nią. Czyni to nie ze względu tylko na oficerów, wymienionych w interpelacji brzeskiej z płk Kostkiem Biernackim na czele, ale przede wszystkim i w całej pełni ze względu na mo- c o d a w ó w, od których płk Kostek Biernacki otrzymywał bezpośrednio i szczegółowe nakazy, wspomniane w in- terpelacji. Tu leży istota zagadnie- nia brzeskiego.

„Gazeta Polska“ napada też w dal- szym ciągu na profesorów uni- wersytetu krakowskiego, ob- rzucając ich szyderstwami za list otwar- ty do prof. Krzyżanowskiego, posła B. B. w sprawie brzeskiej. „Gazeta Pol- ska“ posądza prof. Kota o autorstwo li- stu i pisze:

„Jeśli w intencji autorów leżało za po- średnictwem indywidualnego adresata u- derzyć w ten obóz i zastraszyć go gniewem intelektualnego majestatu — intencja to naiwna i chybiona. Z „Centrolewem“, mu- sieliśmy walczyć. „Centrokot“ — może wy- wołać conajwyżej pobłażliwy uśmiech. Mó- wimy pobłażliwi, bo znany przecież tych dobrych ludzi, którzy się dali nagłe w ko- cie figle wciągnąć — zapominając o tem, że jeśli są nam cenni i szanowani każdy z osobna, jako anatom, czy botanik, teolog, czy literat — to powagę swą tylko na szwank narazić mogą, występując zbioro- wo a dorywczo w poszczególnych zagadnie- niach rządzenia państwem, na czym pra- wie żaden z nich, co wiedzą nawet najmlod- si studenci, nie rozumie się zgola.

„Toż na miły Bóg, trzeba rozumieć, że najświetniejszy osteolog z najwspanialszym etymologiem mogą się nie a nie nie znać na polityce, co im bynajmniej nie uchybia — ale dopóty, dopóki się do niej nie mie- szają. Ze zaś znalazł się między Wami, Zacni Mężowie, ktoś, komu się karjera po- lityczna dawno zwichnęła, ale nie może się oprzeć, aby jako klusownik nie powracał na tereny, z których go swego czasu wy- ścigano — to nie jest jeszcze powód, abyście się dawali do takich wypadków wciągać, za- mieniając zasłużone togi profesorskie na togi prokuratorów i sędziów jednocześnie,

do których nie macie ani prawa, ani kom- petencji“.

Nasz świat intelektualny zapamięta sobie te szyderstwa „Gazeta Polska“ o- burza się na profesorów krakowskich, że ogłosili list otwarty do prof. Krzyżan- owskiego bez zgody adresata. Tym- czasem sam prof. Krzyżanowski wcale się na to nie oburzył. Dosłowne brzmie- nie jego listu opiewa, jak następuje:

„Wielce Szanowni Panowie Koledzy!

„Na list Panów z dnia 10 bm., wysta- sany do mnie w sprawie Brześcia, odpo- wiadam dopiero dziś, ponieważ chciałem dać odpowiedź po rozpoczęciu obrad Sej- mu nad tą sprawą. Już na kilkanaście dni przed otrzymaniem listu dowiedziałem się z prasy o wysoce niepokojących oskar- żeniach, o których w nim mowa, oraz pod- jąłem natychmiast w charakterze posła na Sejm kroki, które mi moje sumienie po- dyktowało. Akcji tej także później nie po- niechałem i na przyszłość nie mam zamia- ru poniechać, wychodząc zgodzie z Panami z założenia, że z chwilą wytoczenia kon- kretnych oskarżeń bezwarunkowo jest wskazane rychłe podjęcie śledztwa przez władzę, oraz ukaranie winnych, jeżeli śledztwo oskarżenia potwierdzi. List Pa- nów wprowadził mnie w błędny kierunek, przednio ustalonego stanowiska, atoli jest dla mnie cennym stwierdzeniem zgodno- ści naszych zapatrywań na zasadniczą istotę sprawy w zrozumieniu określone- m w tej mojej odpowiedzi. Proszę przyjąć wyrazy wysokiego poważania.

„Kraków, dnia 19 grudnia 1930 r.

Adam Krzyżanowski“.

To brzmi inaczej, niż artykuły „Ga- zety Polskiej“. Swoją drogą prof. Krzyżanowski pragnąłby usunąć postępowanie z torów parlamentarnych, a ograni- czyć je do „właściwych władz“ i oświadcza się za „ukaraniem winnych, jeżeli śledztwo oskarżenia potwierdzi“.

Przypominamy, że prokuratoro- rem w sprawie posłów, więzionych w Brześciu, był p. Michałowski, i że tenże sam p. Michałowski jest obecnie mi- nistrem sprawiedliwości.

Prasa „sanacyjna“ wobec Brześcia

Prasa konserwatywno-„sanacyjna“ przez cały czas więzienia b. posłów nie zdobyła się na ani jedno słowo potępienia tego faktu. Nie ukrywała nawet z tego powodu swego zadowolenia, zapastrując się na całą tę trage- dję z wyborczego punktu widzenia. A gdy zaczęły się rozchodzić pierwsze wiadomości o Brześciu, usiłowała je ignorować, lub lekcewać, nie zaj- mując wobec tych strasznych faktów żadnego stanowiska. W ten sposób zachowują się w dalszym ciągu miej- scowe nasze pisma konserwatywne. Dopiero ujawnienie sprawy Brześcia, wstrząsające wrażenie, jakie wywarły ogłoszone fakty w całym kraju, zdro- wy odruch sumienia narodowego, którego dowodem był m. in. list uczo- nych krakowskich — sprawiły, że nie- wątpliwie najinteligentniejsze i naj- lepiej orientujące się w nastrojach pi- smo konserwatywne, krakowski „Czas“, zdobyło się na słowa potępie- nia. Czytamy tam bowiem:

„Zacząć trzeba od faktu prawno- ści aresztowań i umieszczenia byłych posłów w więzieniu wojskowym w Brześciu. Rząd nie wyjaśnił dotąd powodów, dlaczego odstąpił pod tym względem od istniejących przepi- sów, a tem samem poddał aresztowa- nych odosobnieniu oraz niesłychanie surowemu rygorowi więzienia wojskowego. Jakkolwiek rząd miał do tego powody, to w każdym razie nale- ży uznać to za krok niezgodny z formalnym prawem. Niezgodność ta- ka, nawet wtedy, gdy ją dyktują wyż- sze względy racji stanu, pozostaje czynem osuwającym społeczeństwo z łamaniem i nie szanowaniem prawa. Jeśli prawo jest złe, należy je zmienić, ale nie działać wbrew niemu, — o ile się nie chce podkopywać swoim przy- kładem fundamentów całego życia państwowego. To nie jest rola wła- ściwa dla żadnego z czynników życia państwowego, a już najmniej dla rządu.“

Jak na pismo „sanacyjne“, to już bardzo wiele. „Czas“ przytacza następnie szczegóły słynnej interpelacji i oświadcza, że oczekuje teraz wyja- śnień ze strony rządu. Poza to do- daje:

„Z wyjaśnieniem tej sprawy aż do samego jej dna nie należy zwlekać. Społeczeństwo musi poznać jak naj- szybciej, czy, w jakich rozmiarach i kto w tej sprawie zawinił? Rząd nie powinien ochraniać nikogo. Okru- cieństwa praktykowane wobec więźniów, jeśli istotnie zaszyły, były ze stanowiska moralnego zbrod- nią, a ze stanowiska interesu pań- stwowego czynami szkodliwymi w pełnym tego słowa znaczeniu. Trud- no zrozumieć ich potrzebę — powta- rzamy: jeśli istotnie zaszyły; a łatwo wskazać, że w najwyższym stopniu szkodzą obecnemu rządowi i szkodzą państwu polskiemu za- granicą. Jest to jeden z naj- szkodliwszych i najbole- śniejszych epizodów w dziejach wskrzeszonego państwa polskiego, nieustępujący w niczem sprawie- gen. Zagórskiego, a rozmiarami swemi sprawę tamtą przenoszący.

szyciej, czy, w jakich rozmiarach i kto w tej sprawie zawinił? Rząd nie powinien ochraniać nikogo. Okru- cieństwa praktykowane wobec więźniów, jeśli istotnie zaszyły, były ze stanowiska moralnego zbrod- nią, a ze stanowiska interesu pań- stwowego czynami szkodliwymi w pełnym tego słowa znaczeniu. Trud- no zrozumieć ich potrzebę — powta- rzamy: jeśli istotnie zaszyły; a łatwo wskazać, że w najwyższym stopniu szkodzą obecnemu rządowi i szkodzą państwu polskiemu za- granicą. Jest to jeden z naj- szkodliwszych i najbole- śniejszych epizodów w dziejach wskrzeszonego państwa polskiego, nieustępujący w niczem sprawie- gen. Zagórskiego, a rozmiarami swemi sprawę tamtą przenoszący.

Niezawisła opinia o Brześciu

Z powodu odrzucenia przez klub B. B. nagłości wniosku Klubu Narodowego w sprawie Brześcia pisze p. B. Koskowski w „Kurjerze Warszaw- skim“:

„Odrzucenie nagłości wniosku Klu- bu Narodowego świadczy o tem, że B. B. nie orientuje się ani w naturze sprawy Brześcia, ani w sile reakcji, którą ona wywołała w społeczeństwie polskiem, ani w jej znaczeniu dla moralnego stanowiska Polski w świecie cywilizowanym.

„P. poseł Koc, wzywając swój klub (B. B.) do głosowania przeciwko nagło- ści, postulował się argumentami czy- sto politycznymi. Jeden z dzienników „sanacyjnych“ utrzymywał, że wnio- sek w sprawie Brześcia jest „przede- wszystkim i wyłącznie aktem walki politycznej“. Omyłka to, czy zaślepie- nie?”

„Aresztowanie i osadzenie w wię- zieniu brzeskiem b. posłów było, oczy- wiście, aktem politycznym i to w naj- wyższym stopniu niezwykłym. Ale w tej chwili nie o polityce jest mowa. W tej chwili mówi się o traktowa- niu więźniów w Brześciu, czyli o zagadnieniu, którego strona moralna wybija się na pian pier- wszy, główny, kapitalny, spychając wszystko inne na plan drugi. Domaga się ona niezwłocznego wyświetlenia.

„Strona moralna aktu politycznego należy, rozumie się, także do zagad-

nień politycznych. Ale trzeba zauwa- żyć, w jakim kierunku idzie reakcja społeczeństwa, do którego prznika- ly stopniowo wiadomości o Brześciu. Jest to reakcja czysto moralna. Polityka tak dalece zesza na plan podrzędny, że w rzeczonyj reakcji spo- tykali się ludzie, ujmujący zupełnie inaczej, powiedzmy: wręcz antagoni- stycznie sprawy polityczne.

„Społeczeństwo, które tak reaguje na zagadnienia moralne, jest społec- zeństwem zdrowym. Społeczeństwo, które jest wrażliwe na obyczaje poli- tyczne i na etykę, które nie chce się wyrzec przykazań i tradycji chrześci- jańskich, którego bierność duchowa, nieraz godna ubolewania, kończy się tam, gdzie obrażone są jego uczucia humanitarne. — takie społeczeństwo należy do kultury zachodniej. Być mo- że, że dzisiejszy zamęt w świecie wprowadził także obniżenie się mo- ralności publicznej. Ale są granice i tego fatalnego spadku. Stwierdzamy to dziś z głęboką satysfakcją w Polsce.

„Ludzie, którzyby się umieli orjen- tować w tym stanie duchowym społec- zeństwa polskiego, nie przeszliby tak łatwo do porządku dziennego nad ja- snym obowiązkami konieczności natychmiastowego wyjaśnienia publicz- nego sprawy brzeskiej, bez czekania na dalsze z natury rzeczy orzeczenie w tej sprawie sądów. Rozumieliby

Co kupić na gwiazdkę?

Prawdziwą radość sprawia każdemu upominek gwiazdkowy w postaci praktycznego i wy- kwintnego obuwia „PEPEGE“

Pw 7659 Pe 2183

PRAWDZIWE TYLKO Z PODKOWA

oni, że są tu w grze potężne czynniki, których nawet polityka, najpraktycz- niej wpatrzona tylko w dzień dzisiej- szy, lekcewać nie może.

„Ale jest tu także i inne zagadnie- nie: dobre słowa polskiej poza jej granicami. Świat polityczny zajmuje się wewnętrznymi kwestjami politycznymi poszczególnych krajów naogół i w tym tylko stopniu, w któ- rym one mogą wpłynąć bezpośrednio na interesy innych państw. Poza tem jego obojętność, a raczej jego bierność, jest regułą. Istnieje wszelako jedna dziedzina, stanowiąca już dobytek po- wszechny: dziedzina obyczajów mo- ralnych, etyki, kultury chrześcijań- skiej. Tutaj społeczność cywilizowa- na szczególnie odczuwa węzły spaja- jące jej części solidarnie, i zarazem jest niezmiernie wrażliwa na to, co tę so- lidarność rozstraja.

„Możnaby w tym względzie przyto- czyć niejedną przykłąd wymowny i jaskrawy, ale nie chcemy — lubo przedmiot nadaje się bardzo do tego — zaostrzać argumentów. Chcemy p e r s w a d o w a ć. Chcemy dopomódź wyobraźni polskiej w rozejrzeniu się w sytuacji. Echa z Brześcia rozcho- dzą się szeroko po świecie. Jeśli wie- ści te nie będą od razu w sposób do- wodowy, w sposób przekonujący o- balone, lub jeśli ewentualni winowaj- cy kary zastużonej nie poniosą, to mo- że powstać w świecie domniemanie, że Polska rządzi się innemi, niż on, zasa- dami moralnymi, że wyrzekła się o- byczajowości zachodniej, że raczej zbliżyła się do tych wzorów postępowania, które na Zachodzie przejmują lu- dzi zgrozą i wstrętem. Nastąpiła- by wtedy izolacja moralna Polski.

„Niech politycy czystej wody zasta- nowią się nad taką perspektywą, bio- rąc pod uwagę tylko jej skutki poli- tyczne. I jeśli przyjdą do przekonania, że izolacja moralna Polski byłaby najcięższym ciosem, wymierzonym w interesy narodowe, to niech się nie, u- skarżają naiwnie lub przebiegle na a- gitację prasy zagranicznej, bo żaden kraj nie jest dziś odcięty od opinii światowej, bo tego, o czym się od rana do nocy mówi w Polsce, nie ukryje się przed obcymi, tylko, przeciwnie, niech żądają pełnego światła publicznego, aby to, o czym się mówią powszechnie już w całym kraju, co jest najbo- leśniejszą i najżywszą „aktualnością“, a zarazem najpatetyczniejszą troską ogółu, aby to było wyjaśnione, było sprawdzone i stwierdzone lub spraw- dzone i zaprzeczone aby opinia nie miała cienia wątpliwości, że nikt się tu nie chce solidaryzować z okrutnym duchem Wschodu, że samą podejrze-

nie o to napawa nas wszystkich, bez różnicy obozu, obrzydzeniem i wzywaniem do protestu. Sprawa Brześcia wcale nie jest skończona.

W związku z zasadniczym artykułem p. Koskowskiego nadmienić należy że „Gazeta Polska”, przerażona echa mi Brześcia zagranicą, usiłuje wywołać, że poruszenie tej sprawy przez pisma obce jest dziełem złośliwej opozycji, której grozi różnorodni karani. „Gazecie Polskiej” odpowiedział już p. Koskowski, stwierdzając, iż Polska nie jest krajem, zabitym deskami, i że zagranicą ma o niej własne, nieraz lepsze od krajowych informacje. Znajdującemu się w opalach piśmie „sanacyjnemu” odpowiada również „Gazeta Warszawska”:

„Punktem wyjścia do wydania sądu w tej sprawie musi być stwierdzenie tego, czy fakty, o których mówią dokumenty, złożone w Sejmie (wniosek nagły i interpelacje), są prawdzi-

we, czy też nie. Jeśli nie są prawdziwe, to najlepszym, jedynie skutecznym sposobem zabicia w zarodku całej propagandy antypolskiej jest stwierdzenie tego naprzód w jawnej rozprawie sejmowej, a następnie przed sądem. W interesie nietylko stronnictwa rządowego, lecz przede wszystkim w interesie Polski jest szybkie, ścisłe i wszechstronneświetlenie sprawy.

„Jeśli jednak fakty są prawdziwe, to ktoż jest winien „zniesławienia” Polski? Czy ten co popełnia czyny „niesławne”, czy ten co je potępia? Jeśli są u nas popełniane zbrodnie, to dobre imię Polski wymaga, by zostały one wykryte, potępione i ukarane. Zbrodnie zdarzają się wszędzie. Odpowiedzialność za nie spada dopiero wtedy na cały naród, gdy nie wzdrgnie się wobec nich sumienie społeczne, gdy pozostają bezkarne, gdy znajdują publicznych cynicznych obrońców”.

metodę, którą Francuzi streszczają w formule: „niez tout” — zaprzeczajcie wszystkiemu. Dzis nie będziemy zastanawiali się nad tem, jak podobne zachowanie mogą pogodzić ze swym sumieniem kapłanów katolickich ks. wice-minister Zongolowicz i ks. Czuj, którzy także razem z calem B B głosowali przeciw nagłości wniosku Stronnictwa Narodowego.

Znowu trzeba powiedzieć: w każdym cywilizowanym społeczeństwie stronnictwo, pozostające pod oskarżeniem hańbiącego pokrywania takiego Brześcia, uczyniłoby wszystko, aby się od tej ohydy odciąć; byli też ludzie, którzy sądzili, że B B będzie głosowało za nagłością. Jeszcze nie znali „sanacji”.

Wreszcie sprawa przechodzi do komisji. B B na przewodniczącego wybiera b. ministra sprawiedliwości Cara. Ależ on już jest przewodniczącym komisji regulaminowej? Nic to, regulamin już przepchnięty i p. Car ze swemi „zdolnościami” potrzebny teraz gdzie indziej. I jesteśmy znowu świadkami widowiska, jak w obradach nad Brześciem przewodniczy jeden z głównych dygnitarzy odpowiedzialnych za tę sprawę.

Wydawałoby się, że dla przyzwyczajenia, dla zachowania pozorów przyzwyczajenia „sanacja” nie weźmie referatu w sprawie, w której ona jest oskarżona. Tembardziej, że od początku było i jest zwyczajem, że referat powierza się postłowi tego stronnictwa, które wniosek złożyło. Gdzie tam! Referentem został poseł Paschalski z B. B. Niez tout!

„Sanacja” jest wierna sobie. Inne być nie może. Taką pozostanie i taką zejdzie niesławnie z życia polskiego.

„Słaska się wam zachciewa”...

W uzupełnieniu wiadomości telefonicznej o procesie p. Piotra Fuła w Katowicach, zamieszczonej w onegdajszym wydaniu porannym „Kurjera Poznańskiego”, podajemy poniżej za katowicką „Polonją” (nr. 2227 z 18 bm.) szczegółowy przebieg tej rozprawy.

„Polonja” pisze:
„Główna swego czasu sprawa znane go na niwie narodowej pracownika p. Piotra Fuła, który „w uznaniu za sług” został przez dyrekcję kolejową w Katowicach przeniesiony do Stanisławowa, a następnie zwolniony ze służby kolejowej, była ponownie rozpatrywana przez sąd okręgowy w Katowicach. Akt oskarżenia zarzucał p. Fułowi, że na wiecu przedwyborczym do Sejmu Śląskiego w Wielkiej Wiśle, pow. pszczyński, 5 maja br. powiedział:

— Gdyśmy walczyli o przyłączenie Górnośląska do Polski, p. Piłsudski stał pod pomnikiem Katarzyny!

P Fuł zaprzecza, by słowa te był powiedział, gdyż nie mają one żadnego sensu, przyznaje natomiast, że na wiecu powiedział m. in.:

— Gdyśmy walczyli o przyłączenie Śląska do Polski, p. Piłsudskiemu o tem nawet się nie śniło! Osk. p. Fuł wyjaśnia dalej, że do wypowiedzenia tych słów miał prawo, gdyż p. Piłsudski delegacji, która do niego udała się z prośbą o poparcie powstania górnośląskiego oświadczył:

— Śląska się wam zachciewa. To jest rzeczą niemożliwą. To stara kolonia niemiecka!

Na tę okoliczność podał osk. p. Fuł świadków, których sąd na wczorajszej rozprawie przesłuchał.

Świadek p. Lewandowski zeznaje, że należał do delegacji, która kilkakrotnie była przyjmowana przez ówczesnego naczelnika państwa p. Piłsudskiego. Stwierdza, że delegacja nie została nigdy przyjęta należycie, gdyż p. Piłsudski przyjmował ją w pokoju biliarowym lub też w pokoju, w którym spoczywał na kanapie. Sprawami, o których delegacja informowała p. Piłsudskiego, ten się bardzo mało interesował. Powstaniom górnośląskim odmawiał wszelkiej pomocy i t. np. w czasie trwania pierwszego powstania odpowiadał p. Piłsudski, że pomocy udzielić nie może, gdyż obowiązują go umowy z Niemcami. Na odpowiedź p. Lewandowskiego, że właśnie Niemcy umów nie dotrzymują, p. Piłsudski nie odpowiedział. Kiedy delegacja zwracała uwagę p. Piłsudskiego na okrucieństwa, popełniane przez Niemców na Polakach i na brutalne obchodzenie się Niemców z więźniami polskimi, ten odpowiadał:

— W moim życiu już więcej widziałem!

Dalej świadek zeznaje z uśmiechem, że publiczną tajemnicą jest, iż

p. Piłsudski do delegacji powiedział: „Ślaska się wam zachciewa! To jest stara kolonia niemiecka, to jest niemożliwe”.

Oświadczenie to wywołało wśród delegacji oburzenie, a na Śląsku wśród działaczy narodowych ogólnie przygnębienie i tylko Wojciechowi Korfantemu i obecnemu ks. biskupowi Adamskiemu zawdzięczyć należy, że oświadczenie to nie było przyczyną zahamowania całego ruchu narodowego na Śląsku.

Następnie zeznawał jeszcze jako świadek b. senator Sosiński, oraz p. Masny, którzy potwierdzili zeznania p. Lewandowskiego.

Obróncą p. Fuła, poseł Tempka z Król. Huty, w swem przemówieniu twierdził, że wobec zeznań świadków nie może być mowy o ukaraniu oskarżonego i wniosł o uwolnienie go.

Sąd uchylił wyrok i sprawę co do oskarżenia z § 360 umorzył z powodu przedawnienia, zaś z reszty oskarżenia uwolnił p. Fuła od winy i kary.

Projekt

budowy linii kolejowej

Udział kapitału zagranicznego.

Donosząc o rozporządzeniu p. Prezydenta R. P. z dnia 29 listopada b. r. o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” wyraziłszy przekonanie, że krok ten był podjętym w pierwszym rządzie chęcią uzyskania większych kapitałów drogą pożyczek na rozbudowę sieci kolejowej. Przypuszczenia nasze zostały niebawem potwierdzone przez wiadomość o rokowaniach tocących się dokoła uzyskania długoterminowej pożyczki w wysokości 1 miljarda franków na dookończenie budowy magistrali śląsko-bałtyckiej, wzamian za oddanie tej kolei w eksploatację kapitalistom francuskim.

Obecnie dochodzą wiadomości, że pewna grupa kapitalistów amerykańskich skłonna jest udzielić „Polskim Kolejom Państwowym” długoterminowej pożyczki na dalszą przebudowę warszawskiego węzła kolejowego. Donoszą również, iż dwie grupy finansistów — francuska i amerykańska interesują się planem budowy nowej kolei Toruń - Mława - Ostrołęka. Długość nowej linii wynosiłaby około 200 km, łącząc północne i wschodnie części kraju z Pomorzem i morzem polskiem drogą najkrótszą. Nowa linja dałaby z jednej strony połączenie przez Łąpy i Białystok z Wilnem, Baranowiczami i Małkiniem, a z drugiej strony przez Małkinie - Siedlce - Łuków z Lublinem, Radomiem i dalej. Znaczenie tej linii byłoby ogromne, gdyż przechodziłaby ona przez rolnicze tereny o wysokiej kulturze gospodarczej, które dotychczas były pozbawione całkowicie komunikacji kolejowej. Należy oczekiwać potwierdzenia powyższej wiadomości.

Wojna domowa wśród masonów.

(KAP) Niedobrze coś się dzieje wśród masonerii. Ostatnio osiem wielkich łóż niemieckich wystąpiło z gwałtownym protestem przeciwko uchwaleniu najwyższej rady z powodu stworzenia przez nią „symbolicznej wielkiej loży Niemiec” rytuału szkockiego. Ponieważ do walki poruszone również i prasę codzienną, co jest rzeczą niezwykle dla masonerii, otaczającej wszystkie swe sprawy grubą zasłoną tajemniczości, wolało to sprzeciwić się przeciwnej stronie, przede wszystkim za pośrednictwem wiedeńskiej „Freimaurzeitung” Rozłam między łóżami niemieckimi wydaje się rzeczą dokonaną a zaczął się od wstąpienia około 600 członków z hamburskiej loży „Zur aufgehenden Sonne”, za którymi wystąpił szereg członków z innych łóż. Secesjoniści opierają się o wielką lożę wiedeńską. Ciekawym jest fakt, że wielu z przywódców nowego ruchu członkami loży „Labor” w Wiedniu, założonej w swoim czasie przez emigrantów węgierskich i uchodzącej za punkt zborny wrogów dzisiejszego rządu na Węgrzech.

Gen. Sikorski w Paryżu

Paryż, 20. 12. (Tel. wł.). Z powodu pobytu w Paryżu gen. Sikorskiego, wydał na jego cześć przyjęcie gen. Weygand, szef sztabu generalnego armji francuskiej. Na śniadaniu tem był obecny m. in. gen. Gourand, gubernator wojskowy miasta Paryża. Oprócz tego obiad na cześć gen. Sikorskiego wydał marszałek Pétain. naczelnym wódz francuski. Również podejmował go minister lotnictwa Painlevé.

Wybitni ci przedstawiciele wojskowości i polityki francuskiej, wypróbowani przyjaciele Polski, wykazali żywe zainteresowanie przygotowującą się do druku w wydaniu francuskim książką gen. Sikorskiego o sojuszu polsko-francuskim i jego konsekwencjach dla polityki międzynarodowej.

Personalja sześciu oficerów odkomenderowanych do Brześcia

Z kół oficerskich otrzymujemy poniższe zestawienie personalji „sześciu odkomenderowanych do Brześcia oficerów” — z prośbą o publikację a to z tego powodu, że jest w armji pol-

skiej szereg oficerów tego samego nazwiska. Chodzi więc o odróżnienie niewinnych od tych, którzy mundur oficera polskiego okryli hańbą.

	Nazwisko	Urodzenie	Przydział	Odnaczenia
1	pk. Biernacki, Wacław	28. 9. 85	d-ca 38 p. p. w Przemyślu	Krzyż. Wal. 2 ×
2	ppk. Ryszanek, Władysław	11. 9. 93.	były komendant placu w Wa-zawie (5 p. p. leg.)	Virtuti Mil. Krzyż. Wal. 4 ×
3	m. r. Górczyński, Edward	21. 2. 1891.	M. S. Wojsk. Dep. Inż. pułk. radio-telegr.	Krzyż. Wal. 2 ×
4	mjr. Perko, Stanisław	29. 4. 1894	5 pułk sap. Baon Szk. Iny Sap.	Virtuti Mil. Krzyż. Wal. 3 ×
5	kpt. Majta, Antoni	1. 9. 1893.	20 p. a. p. Prużany	Krzyż. Wal.
6	kpt. Kędzierski, Mieczysław	20. 6. 1892.	Dep. Uzbr. M. S. Wojsk. Kadra ofic. artyl.	Virtuti Mil. Krzyż. Waleczn.

Echa Brześcia w komisji regulam. Sejmu

W piątek odbyło się posiedzenie komisji regul. Sejmu. Na początku posiedzenia p. Car zrzekł się przewodnictwa komisji wobec wyboru na przewodniczącego komisji prawniczej. Wobec tego wybrano przewodniczącym również członka B. B. p. Podolskiego.

Referat w sprawie zwolnienia z więzienia postów Ciołkosza i tow., postów wywiezionych z Brześcia, oddano pos. Puzakowi (P. P. S.). P. Puzak wyraził gotowość referowania tego wniosku natychmiast. Jednak przewodniczący oświadczył, że zarządzi posiedzenie przed posiedzeniem sejmowym, które odbędzie się dnia 12 stycznia.

Zkolei przystąpiono do rozpatrywania odwołania się p. Żulawskiego (P. P. S.) od kary, nałożonej przez marszałka na wtorkowym posiedzeniu Sejmu. podczas dyskusji brzeskiej, kary przywołania go do porządku dziennego z zapisaniem do protokołu. P. Żulawski w odwołaniu wskazuje na to, że został przywołany do porządku z zapisaniem do protokołu po jednokrotnym przywoła-

niu go do porządku, podczas gdy regulamin w art. 61. postanawia, że marszałek może to uczynić po dwukrotnym przywołaniu do porządku, jeśli przewinienie nie jest ciężkie. Nie popełnił on ciężkiego przewinienia, gdyż tylko krzyknął pod adresem B. B.: „Panowie uchylacie się od odpowiedzialności” po zgłoszeniu nagłości wniosku Kl. Nar. w sprawie Brześcia.

W sprawie tego odwołania rozwinęła się długa dyskusja, w której zabierali głos niemal wszyscy członkowie komisji. Posłowie opozycyjni stali na stanowisku, że komisja może przychylić się do odwołania, co nie jest wyrażeniem votum nieufności dla marszałka, ale tylko stwierdzeniem faktu nałożenia zbyt surowej kary. Mimo to przedstawiciele klubu BB. wbrew wnioskowi posłów opozycyjnych odwołanie uchyliłi.

W głosowaniu powstała równość głosów i dopiero głos przewodniczącego, który przychylił się do stanowiska BB., rozstrzygnął sprawę.

Wierni sobie

Odstąpienie sprawy Brześcia wstrząsnęło sumieniami całej uczciwej Polski. Nie są to sumienia ani tak znieczulone, ani tak znieprawione, jak tego można było się obawiać i jak na to liczyli niekiedy. Tem mocniej podkreślić trzeba zachowanie się w tej sprawie czynników, które ponoszą bezpośrednio, lub pośrednio za nią odpowiedzialność.

W każdym cywilizowanym państwie, każdy rząd wobec podobnej sprawy zajęłby wyraźne stanowisko. Stanałby odważnie wobec przedstawicielstwa narodowego i albo by się zobowiązał winowajców ukarać, albo przyrzekłby sprawę zbadać, albo broniłby swego postępowania, jeśli uważał, że prawo, że słuszność jest po jego stronie. Gdy we Włoszech zamordowano posła Mataotiego, Mussolini natychmiast oświadczył, że narodowy z obozu faszystowskiego winni ponieść skutki swego czynu; sam pilnował, aby śledztwo było przeprowadzone, a zbrodniarze ukarani

z całą surowością prawa. W sprawie Brześcia inaczej: rząd cały opuścił w Sejmie ławy ministerjalne i siedział przez cały czas w pokoju ministrów, tylko min. Składkowski wyglądał od czasu do czasu, czy jeszcze się mówi o Brześciu. Ani premier, ani kierownik min. spraw wojskowych, ani minister spraw wewnętrznych, ani przede wszystkim minister minister sprawiedliwości nie chcieli Izbie spojrzeć w oczy.

A co zrobiła partja rządowa? Pułkownik i poseł Koc odczytał zredagowane zgóry oświadczenie, w którym klub BB. mówi w istocie trzy rzeczy: wszystko odbyło się formalnie i władze sądowe wypełniły swój obowiązek. Co do rzekomo niewłaściwego traktowania więźniów brzeskich, to żaden z nich zażalenia nie zgłosił, więc wszystko jest w porządku. Opozycji chodzi o wytworzenie atmosfery imaginacji i plotek.

Sędziowie i prokuratorzy znają tę

Gdynia — Bydgoszcz — Berlin — Helsinki

Z teki kłopotów polskiego portu

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Gdynia, w grudniu.

Jedną z przyczyn nieusadowiania się w Gdyni biur i przedsiębiorstw, związanych z handlem morskim, jest sprawa telefonów, raczej połączeń telefonicznych.

Porównanie z odległym o 30 kilometrów Gdańskiem jest wprost rażące. W rozmowach zagranicznych, tak ważnych dla kupców portowych, maklerów i agentów, Gdańk bije Gdynię po trzykroć. Rozmowy zagraniczne uzyskuje się w Gdańsku znacznie szybciej, aniżeli w Gdyni, po drugie podczas rozmów zagranicznych, prowadzonych z Gdańskiem, nie przeszkadza w przewodzie szmery i trzaski, zaś po trzecie, argument może najważniejszy, w Gdańsku rozmowy zagraniczne są tańsze, aniżeli w Gdyni. Jakże są przyczyny tego?

Wolne miasto Gdańsk posiada morski kabel telefoniczny, który poprzez port Leba w Pomeranii łączy je wprost z siecią telefoniczną Rzeszy Niemieckiej. Dalej rozmowy zagraniczne z Gdańskiem prowadzi się tylko poprzez kable, które nie dopuść ją szmerów i trzasków, nieuniknionych przy przewodach napowietrznych, wreszcie ze względu na konkurowanie z Polską siecią telefoniczną Gdańsk oblicza rozmowy zagraniczne według bardzo niskiej taryfy. Dla przykładu można przytoczyć, że trzyminutowa rozmowa z Kopenhagą, prowadzona z Gdańska, jest o 16 złotych tańsza od rozmowy, prowadzonej z tem samym miastem z Gdyni.

Na rozmowę zagraniczną w Gdyni, gdzie w życiu portowego miasta obowiązuje istotnie zasada „czas to pieniądź“, trzeba długo czekać, ponieważ urząd telefoniczny Gdyni łączy się z Bydgoszczą, która potem za pośrednictwem Poznania uzyskuje Berlin. Tam dopiero, jeżeli przewód zagraniczny jest niepotrzebny dla własnego użytku, wypożycza się sąsiadowi. Berlin jest wyłącznym pośrednikiem polskich zagranicznych rozmów telefonicznych. Nie tylko polskie rozmowy zagraniczne z Wiedniem idą przez Berlin, ale nawet, w co nie chcemy się wierzyć, rozmowy z leżącą na północno-wschód od Polski Finlandją. Rozmowy zagraniczne z Gdynią idą do granic państwa, przez Bydgoszcz i Poznań, przewodami napowietrznymi, co do których nie ma dwóch zdań, że nie dadzą się nawet porównać z kablami. Na codzień ma się trzaski i szum, zaś podczas burzy i zawału często kilkudniowe przerwy, spowodowane zerwaniem drutów i obaleniem słupów. Gdynia, której nawet w relacji telefonicznej nie wolno być od-

ciętą od świata, podczas burz w listopadzie nie miała łączności telefon cznej nawet z miastami polskimi i zmuszona była korzystać z przewodów gdańskich. Dobrze, że w tym wypadku uprzejmość Gdańska wywabiła Gdynię z kłopotu, ale na dystans nie możemy ani wymagać ani spodziewać się pomocy z tej strony.

Co więc należy zrobić, żeby dać Gdyni pod względem telefonji przynajmniej to, co posiada Gdańsk?

Przedewszystkiem w rozmowach zagranicznych wyeliminować okablowanie powietrzną drogą przez Bydgoszcz i Poznań, czyli łączyć się z Berlinem, lub Szczecinem drogą najprostszą. Mógłby to być kabel morski, albo linja przez Weherowo, prowadząca do granicy polsko-niemieckiej. Takie bezpośrednie połączenie z Niemcami zewoliloby Gdyni na równie szybko wykonywanie rozmów zagranicznych jak Gdańsk, przyczem uniechęty również szmery i szumy, tak utrudniające rozmowy na dalszą odległość. Pozostałaby kwestja opłat. Rząd, chcąc być konsekwentnym w planie rozbudowy i rozwoju Gdyni, musiałby obniżyć dla Gdyni stawki rozmów zagranicznych do poziomu stawek gdańskich. Pozorną stratą pokryłby zwiększona ilość rozmów i okoliczność ściągnięcia do Gdyni tych biur i przedsiębiorstw, które upierają się przy Gdańsku ze względu na niższość kosztów handlowych.

Obraz kłopotów i pragnień Gdyni w dziedzinie telefonji nie byłby kompletny, gdyby nie wskazało się jeszcze na to, że podjęty zrazu z takim rozmachem plan rozbudowy kablowej sieci telefonicznej w Gdyni, w astu nadzwyczaj potrzebnej, utknął teraz na martwym punkcie. Mieszkańcy Grabówka nie mogą się deprecjować pocztą o założenie aparatów telefonicznych, podobnie mieszkańcy Oksywia, dzielnicy Gdyni, o przyłączenie ich do stacji automatycznej. Co dotyczy Grabówki, to poczta tomaczy się niemożnością przedłużenia kabla, zaś co do Oksywia, to okazuje się, że połączenie z tą dzielnicą tworzą okone przewody napowietrzne, długie na dobre osiem kilometrów, chociaż wystarczyłoby przerzucić 200-metrowy kabel przez wewnętrzny basen portowy, żeby aparaty w Oksywiu były zautomatyzowane.

Powyżej poruszone sprawy wydać się mogą drobnostkami, ale należy pamiętać, że właśnie z takich drobnostek składa się życie miasta portowego, które chce i pragnie być wielkiem i silnym. F. o. b.

cialis, prawo decydowania o losach kilkuset absolwentów — poza ustawą.

W grudniu 1929 r. otrzymało na wydziale medycznym U. P. — weźmy samo środowisko poznańskie — 62 studentów absolutorjum. Ci z nich, którzy mieli możliwość zdania wszelkich egzaminów do 30. 6. 1930 r., otrzymali doktorat na mocy ustawy z dnia 2. 3. 1927 r. Takich, którzy od chwili otrzymania absolutorjum do 30. czerwca zdążyli podjąć ogromowi egzaminów i skorzystał jeszcze z dobrodziejstwa rzeczony ustawy było zaledwie — 17, czyli 28 proc. całości. Ze zrozumiałych zupełnie względów odsetek bardzo niski. Reszta, t. j. 45 została na łasce rady wydziałowej, która może, ale nie musi przyznać im stare prawa.

Jeśli wnioskując o motyw i rolę ustawy, a zarazem założenie i myśl podstawową, z których wychodził ustawodawca każdym razem, kiedy regulował ten stan rzeczy i przesunął terminy z roku na rok przez lat cały szereg, jeśli weźmiemy pod uwagę stosunki społeczne, ekonomiczne i polityczne w czasie których i wedle których ten niesamowity rozwój ustawodawstwa miał miejsce, musimy z punktu widzenia słuszności sprawiedliwości i praworządności, przyjść do konkluzji, że tych 45 absolwentów spotkałaby wielka krzywda, gdyby wyjątku ustawowego, przewidzianego w cytowanym artykule ustawy, do nich nie zastosowano, zaś intencji ustawodawczej nie stałoby się zadość. Ta ostatnia sła niewątpliwie w tym kierunku, aby owa lex specialis będąca privilegium favorable dla uczącej się młodzieży, była stosowana jedynie i wyłącznie na korzyść młodzieży, zwłaszcza wtedy, kiedy chodzi o rocznik przejściowy, kiedy chodzi o wyrównanie bolesnej i dramatycznej krzywdy, która, jak w tym wypadku, może być wywołana przypadkiem, wydarzeniem tego rodzaju jak termin kalendarzowy. Wyjątkowe ustawy służą właśnie temu celowi, aby łagodziły summum ius, które wyraża się zawsze w summa iniuria.

Sprawa winna być jasna i zrozumiała: wobec tych kilkuset absolwentów, którzy nie zdążyli przezwyciężyć względów od siebie niezależnych i nieprzewidzianych, zdać wszystkich egzaminów do 30. 6. 1930, a zdali je niekiedy n. p. 5 dni po upływie tego terminu (były takie wypadki), należy stosować w jak najszerzej mierze owe ius privilegium.

Tymczasem stał się chaos w tej dziedzinie i niezrozumienie. Podczas kiedy rady wydziałowe innych uniwersytetów postanowiły częściowo z przywileju skorzystać i niektórym studentom (tak było w Krakowie) przyznać stare prawa po upływie terminu 30. 6. 1930, Uniwersytet Poznański stanął w miejscu i — jak słyszymy — postanowił z przysługującego mu przywileju zupełnie nie korzystać. Czy po to, aby nie stwarzać precedensów niebezpiecznych? A w takim razie dlaczego zrobiono jednak wyjątek i jednemu z absolwentów przyznano doktorat w lipcu r. b.? Wiele albo postanawia się zasadniczo — nie, i trzeba wtedy być konsekwentnym, albo idzie się po linii intencji ustawodawcy i uwzględnia się napewno zasługujące na uwzględnienie wnioski.

Jaki jest praktyczny skutek tego co najmniej niezrozumiałego stanowiska wydziału medycznego naszego Uniwersytetu? Oto kilkunastu absolwentów pozdawało w międzyczasie swoje egzaminy i — czeka. Wytworzyła się sytuacja nad wyraz przykra w skutkach, tak moralnie jak i materialnie. Weźmy bowiem konkretny przykład: p. C. po 6 latach ciężkich studiów zdał wszystkie egzaminy w początku sierpnia. — Przechodzi momentalnie na praktykę do jednego ze szpitali na Śląsku. Tu przyjmują go narazie na „oko“, t. j. na podstawie prowizorycznej kartki, zaświadczenia, że p. C. zdał egzaminy. — Pan C. czeka miesiąc, drugi, czwarty na jakieś rozstrzygnięcie sprawy, t. j. albo na doktorat, albo w przeciwnym razie na przysługujący mu dyplom ukończenia studiów medycznych. Interpelacja pisemna p. C. pozostaje — bez odpowiedzi. Indagując wreszcie dziekanat oświadcza p. C. dowiaduje się, że nie ma jeszcze gotowego wzoru dyplomów... że istnieje jeszcze spór podobno między Warszawą a Poznaniem co do tego, czy na owym dyplomie nazwisko dyplomowanego ma być pisane piórem czy drukowane... (!)

W międzyczasie p. C. otrzymał wypowiedzenie posady z powodu braku „kwalifikacji formalnych“...

To już nie wina ustawy. Ten stan rzeczy, godny ubolewania, ten — z jednej strony — brak zdecydowania, czy z przywileju ustawy korzystać, czy nie, a z drugiej choćby jednorazowy wyłom z zajętego stanowiska, powtórze chaos i

niestychana ospałość w traktowaniu tak poważnych kwestyj, musi nasuwać daleko idące refleksje.

Można dyskutować jeszcze nad tem, czy słuszne jest takie czy inne stanowisko władz uniwersyteckich, ale w chwili, kiedy władze te nie czynią nic albo niewiele, by wreszcie takie czy inne stanowisko zająć i konsekwentnie przy nim trwać, wstawiają tem samem kilkunastu obywateli, b. studentów, w moralnie i materialnie dotkliwy stan długiego oczekiwania i niepewności.

Naszem zdaniem sprawa, o jaką walczą pokrzywdzeni absolwenci jest ze względów i rzeczowych i formalnych zupełnie słuszna, stanowisko zaś dziekanatów szczególnie dziekanatu wydziału medycznego Uniwersytetu Poznańskiego, co najmniej niezrozumiałe a w konsekwencjach przykre.

Feliks Fikus.

Swój do swego po swoje!

Pamiętajmy o tem obliczu swiat — Doniosly glos proboszczow parafij poznańskich — Apel Związku Samoobrony Społecznej „Rozwój“.

W okresie świątecznym zwiększa się zakup prawie we wszystkich rodzinach, przygotowujących się do swiat Bozego Narodzenia i gwiazdki. Również zwiększa się ilość zakupów około Nowego Roku. Przy zakupach tak świątecznych, jak i noworocznych, jak wogóle zawsze, pamiętać należy szczególnie o konieczności poparcia firm polskich i chrześcijańskich. Jest to wielki obowiązek obywatelski, który w tej chwili trzeba z naciskiem przypomnieć. Księża proboszczowie parafij poznańskich ogłosili zbiorową odezwę w „Tygodniku Parafjalnym“ wzywającą do popierania kupców, przemysłowców i przedsiębiorców katolików Polaków. Odezwa ta mówi między innymi:

„Zwracamy dzisiaj uwagę: skarżą się kupcy i przemysłowcy na obojętność kupującego, nie zważającego przy swych zakupach na pochodzenie towaru. A nie zawsze produkcja krajowa jest polską i katolicką. I w tem właśnie leży przyczyna zła, że tak często popieramy pieniędzmi naszymi towary i fabryki obce, a nie swoje! Trzeba nam zatem, by zapobiec własnemu zubożeniu, popierać kupca, przemysłowca, przedsiębiorcę katolika-Polaka.

„Rzucamy Wam więc hasło: popierajcie li tylko kumpiectwo i przemysł czysto polski i katolicki, bo tylko ta droga prowadzi Polskę do produkcji, zbytu i dobrobytu wewnętrznego i zapewni jej należyte poważanie w oczach zagranicy!

„Zwłaszcza teraz, przy zbliżającym się okresie gwiazdkowym, uważajcie na to, aby Wasz ciężko zapracowany grosz nie zapadł w kieszeni firmom obcym, lecz koniecznie pozostał w społeczeństwie polskiem i katolickiem!“

Również dorocznym zwyczajem Związek Samoobrony Społecznej „Rozwój“ w Poznaniu, instytucja mająca na celu prowadzenie walki z zalewem żydowskim, poświęcała sprawie popierania kupiectwa polsko-chrześcijańskiego specjalną uwagę. W wydaniu „Czarnej Księgi“, które w tych dniach się ukazało, wskazuje się na obowiązek popierania kupców polskich i chrześcijańskich. Szczególnie znajdując się tam podkreślenia, wskazujące na konieczność obrony Poznania przed zalewem żydowskim. „Czarna Księga“ wymienia szereg firm polskich i chrześcijańskich i wskazuje, że w dziedzinie konfekcyj jak i również słodczy mamy dostateczną ilość wytwórni i handlów chrześcijańskich. W okresie zbliżających się swiat i również w ciągu całego roku każda obywatelka i obywatel, pomni szczytnych hasel podniesionych przez księży proboszczów poznańskich i zarząd Związku Samoobrony Społecznej „Rozwój“ — poprą w interesie konieczności własnej samoobrony kupców polskich i chrześcijańskich. Naczelnem zadaniem stać się winno skuteczne z przed wojny hasło, streszczające się w słowach: „Swój do swego po swoje! (k)

Diecezjalny instytut Akcji katol. w Płocku

(KAP) Ks. arcybiskup Nowowiejski, ordynariusz Płocki, dekretem z 12 bm. ustanowił diecezjalny instytut Akcji katolickiej w Płocku. Prezesem tego instytutu ks. biskupmianował p. Eugenjusza Płoskiego, reagenta w Płocku, asystentem kościelnym, zaś ks. Leona Wetmańskiego, biskupa sufr. płockiego, sekr. instytutu został ks. Jan Karwowski. Równocześnie został ogłoszony spis organizacji diecezjalnych, które zostały zaliczone do „Akcji katolickiej“.

Dzieje jednej ustawy

W sprawie doktoratów na wydziałach medycyny

Sprawa ta dotyczy wszystkich uniwersytetów polskich. Jeśliśmy odnośnie do niej nie zabierali dotąd głosu, to dlatego tylko, że oddawaliśmy się nadziei, iż ten spór zasadniczy między absolwentami medycyny a poszczególnymi radami wydziałowymi zostanie załatwiony w czas bez ingerencji opinii publicznej.

Chodzi mniejwięcej o 400 absolwentów medycyny wszystkich uniwersytetów polskich, t. j. tych studentów medycyny, którzy uzyskali absolutorjum w grudniu 1929 r. Na Uniwersytet Poznański przypada z tego 62.

Ustawa z dnia 13 lipca 1920 roku o szkołach akademickich unormowała i zunifikowała zasady ustroju szkół akademickich Rzplitej, uchylając równocześnie wszelkie dotychczasowe przepisy prawne z b. zaborów. Ustawa ta w odniesieniu do studjum medycznego wprowadziła zasadę, na mocy której student medycyny po 5 1/4 latach studjów otrzymuje (po zdaniu oczywiście wymaganych egzaminów) dyplom naukowy, uprawniający do wykonywania praktyki lekarskiej, jednak bez tytułu doktora. Otrzymanie tytułu doktora rzeczona ustawa uzależnia od zdania specjalnych rygorozów i napisania pracy doktorskiej. Dotąd, t. j. do chwili wejścia w życie tej ustawy student medycyny po zdaniu wymaganych egzaminów (ustnych) otrzymywał automatycznie tytuł „doktora wszech nauk lekarskich“.

W istocie rzeczy leżała już konieczność ustanowienia pewnych wyjątków od norm mających z dn. 15. 9. 1920 roku wejść w życie, konieczność

wnego stanu przejściowego, wytworzonego przez unifikację.

I tu zaczyna się gehenna naszego prawodawstwa w tej dziedzinie. Cytowana ustawa określiła termin prekluzyjny tego stanu przejściowego datą 15. 9. 1926 r., dając możliwość tym, którzy rozpoczęli studja przed 15. 9. 1920 roku, zdawania wszelkich egzaminów do tego terminu na starych prawach.

Potem następuje cały szereg ustaw, przedłużających termin 15. 9. 1926 roku i tak kolejno: ustawa z 23 lipca 1926 r. przedłuża go do 31. 12. 1928 r., ustawa z 2. 3. 1927 r. do 30. 6. 1930 roku. — Wreszcie ustawą z dnia 22. 1. 1929 roku zmieniono wszystkie dotychczasowe przepisy w ten sposób, że, zatrzymując terminy prekluzyjne dotychczas ustanowione wprowadzono artykuł, wedle którego:

„Rady wydziałowe uniwersytetów mogą we wszystkich tu omawianych wypadkach przyznać prawo składania rygorozów i egzaminów starym trybem, w drodze szczególnie wyjątkowej najpóźniej do d. 30. 12. 1932 r.“ W ten sposób ustawodawca stworzył lex specialis, nadając radom wydziałowym prawo zezwolenia na składanie egzaminów wedle starego trybu do roku 1932 r.

Tak wygląda w zarysach historia tej ustawy, składanej zupełnie słusznej i uzasadnionej przez wszystkich, gdyby nie te zadziwiające ewolucje, jakie przechodziła przy zetknięciu się z życiem, i gdyby nie kardynalny spór, jaki wprowadziła między poszczególnych zainteresowanych absolwentów a rady wydziałowe w chwili, gdy te ostatnie mają w ręku dzięki wspomnianemu lex spe-

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Walka o życie miliona ludzi

Tyłu jest w Polsce ludzi zagrożonych gruźlicą — A więc ratuj, kto w Boga wierzy

Nie ma miesiąca, nawet niedzieli, w którejby murów miast naszych nie ubarwiły plakaty przerożnych „Dni”, „Tygodni”, czy „Miesiący” propagandowych. Zwyczajnie śmiertelnik w takich okresach na ulicę wychodzi tylko chylikiem, o szarej godzinie, przemyka się ostrożnie pod ścianami domów. Wszędzie pełno kwartarzy, zawszą napastuje nas krzykliwa reklama. Ostygi już pierwszy entuzjazm, odezwy nie budzą reakcji, imprezy przechodzą bez wrażeń. Jest to zresztą zupełnie zrozumiałe. My też przecież mamy chyba prawo do jakiejś takiej egzystencji i choć względnej spokoju.

A jednak są kwestje, w których ogół musi się odezwać, musi pomóc, musi znaleźć i czas i środki.

Są to bowiem kwestje zbyt jaskrawe, zbyt bolesne i ważne. W naszym społeczeństwie 30 milionowym — cały milion ludzi jest skazanych na powolną śmierć w mękach. W dodatku ten milion zarazą straszną chorobą dalsze miliony. Stoimy wobec potwornej perspektywy, wobec widma okropnej klęski. W Warszawie 69.000 chorych, w Łodzi 86.000 chorych, w Kiecach 10.000 chorych, w Białymstoku 8.000 chorych itd. itd.

Wogóle niema w Polsce skupienia ludzi, gdzieby nie było chorych na

gruźlicę. A już największe spustoszenie szczyta ona wśród młodzieży. 25% akademików zakwalifikować należałoby do sanatorjum gruźliczego.

Gruźlica nie jest cprawda tylko naszą własnością — posiada ją wszystkie narody i państwa. Ale nie nosi ona tam charakteru tak dotkliwej klęski społecznej. W takiej Norwegii, Belgii czy Niemczech, gruźlik jest izolowany w odpowiednim sanatorjum, w t. zw. „mieście gruźliczym”. U nas wraca do domu, niosąc wszędzie ze sobą jąd zakaźny. To przecież potworny absurd, to hańba! Tak dale być nie może, musi się zbudzić odruch społeczny, muszą się znaleźć pieniądze i przemówić opinia.

Wszyscy na szaniec. Bo kto wie, czy u drzwi jego domu nie stoi widmo gruźliczej śmierci.

Akcja ta musi być jednak sprawna, zorganizowaną przez fachowców. Na terenie Poznania powierzono ją Poznańskiemu Okręgowi „Caritas”, który swą pięcioletnią działalnością dowiódł, iż akcja dobroczynna może wszystko.

Odpowiedzmy na apeli Niech niktogo nie zabraknie!

Dni walki gruźliczej odbędą się w Poznaniu od 2 — 9 stycznia pod wysokim protektoratem J. E. ks. biskupa Dymka i p. prezydenta Ratajskiego.

Dodać należy, że po słusznej interwencji w powyższej sprawie mieszkalców św. Łazarza i Górczyna dyrekcja P. K. E. uruchomiła na tym odcinku specjalny wóz dodatkowy, który czasami jeździ a czasami nie. Zwyczajnie kursuje on w godzinach rannych. Teraz więc jeszcze bardziej trudno zrozumieć krok P. K. E., która raz kasuje na pewnym odcinku tramwaj, uruchamia znowu drugi, chociaż pierwszy mógłby to samo zadanie spełnić, zwłaszcza, że już od dawna dawna w tym kierunku chodził. Zdaje się, że takie załatwienie sprawy nie jest ani praktyczne ani oszczędne.

Mieszkańcy św. Łazarza i Górczyna zmuszeni są ponowić żądanie przywrócenia normalnego kursu tramwaju nr. 5. Tym razem mają pełną nadzieję, iż sprawa zostanie załatwiona zupełnie po ich myśli. (tr)

„Gwiazdka“

w stowarzyszeniach i szkołach

W licznych organizacjach, a również w szkołach, odbywają się już uroczystości gwiazdkowe. W tych dniach staraniem działu gospodarczego państwowej szkoły przemysłowo-handlowej w Poznaniu odbył się wieczór wigilijny, z udziałem dyrekcji szkoły i grona nauczycielskiego. Uczennice przygotowały pracownice „polską choinkę”, pod którą wygłoszono piękne przemówienia i deklamacje oraz odśpiewano kolendy. Dzień się oplatkiem, spożycie tradycyjnych potraw wigilijnych oraz zabawy towarzyskie po wieczery zakończyły ten miły wieczór.

Podniosła uroczystość gwiazdkowa odbyła się staraniem Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy Farze. Wspomniane stowarzyszenie z dochodów, uzyskanych z wenty i wieczorku, zebrało okazałe środki pieniężne, które przeznaczyło na zakup darów gwiazdkowych dla ubogich parafii farnych. Zakupiono bieliznę, odzież, obuwie, artykuły spożywcze i słodycze, któreimi obdarzono 150 zasługujących na poparcie rodzin i osób zamieszkanych w obrębie parafii. Rzewna uroczystość rozpoczęła się śpiewem kolend na tle płonącej choinki i rozłożonych na stołach darów. Przeszła p. Kosteczka przemówiła w serdecznych słowach, poczem zwrócił się do zebranych protektor stowarzyszenia ks. prałat Stychel, wskazując, że tradycyjnym zwyczajem w obliczu wielkiego święta miłości chrześcijańskiej nieśle się pomoc i osłodę, by wszędzie mogła zapanować radość. Przemówił też ks. dyr. Wołkowski po podzieleniu się oplatkiem i podwieczorku rozdano zgromadzonym dary, a zaopatrzeni ubodzy przyjęli je z widocznym rozrzwaniem i wdzięcznością. Należy podkreślić, że staraniem wspomnianego Stowarzyszenia Pań

Miłosierdzia, jak corocznie obdarzono ponadto przeszło 30 osób w szpitalach i przytułkach dla starców.

Wczoraj w godzinach południowych odbyła się gwiazdka w ochronie parafii farniej, przy ul. Gołębiej. Uroczystość, którą zaszczycił swą obecnością ks. prałat Stychel, miała przebieg bardzo piękny. Opiekunki i chrónki urozmaiciły ją popisami dzieci i śpiewem zespołów dziecięcych. Obdarzono różnymi praktycznymi przedmiotami 150 młodych parafjan farnych. (k)

W ostatnią niedzielę przed świętami

wszystkie sklepy i zakłady mogą być otwarte od godz. 13 — 18.

W dniu powszednie, aż do 23 bm. włączony, sklepy mogą być otwarte o 2 godziny dłużej.

W wigilię Bożego Narodzenia wszystkie sklepy mogą być otwarte tylko do godz. 18.

KALENDARZYK

Sobota, 20 grudnia 1930.

Słońce: wschód 8,00; — zachód 15,40; — długość dnia 7 godz. 40 min.

Księżyc: wschód 9,01; — zachód 15,22; — 7ów.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw Pozn. Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska — 4 st. C., wiatr południowy, ciśnienie atmosferyczne wysokie 769 mm, pochmurno. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa — 1 st. C. najniższa — 5 st. C.

Przebieg pogody na niedzielę: Pochmurno i ciepło.

Kal. rzk.: Teofil M.; jutro Tomasz Ap

Kal. słow.: Bogumiła; jutro Tomisław Bł.

Nocna służba aptek.

Sródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37. — Apteka Zielona, ulica Wrocławska 31 — Apteka 27 Grudnia ul. 27 Grudnia 18.

Jeżyce: Apteka ul. Mickiewicza 22. Łazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckiego, narożnik Strusia.

Wilda: Apteka „Fortuna”, G. Wilda 96.

OSOBISTE

— Z Uniwersytetu Poznańskiego. — Dyplom inżyniera rolnictwa otrzymali pp. Zbigniew Antoni Czechowski z Zębowa w woj. poznańskim, Jerzy Kruszewski z Osin w woj. lubelskim i Stanisław Radecki Mikulicz w Wilna. — Dyplom inżyniera leśnictwa uzyskał pp. Julian Dobożyński z Guszczar ziemi wileńskiej, Lucjan Królkowski z Sosnowca w woj. kieleckim i Stanisław Świderek ze Świn w woj. łódzkim.

Dyplom magistra filozofii uzyskali: a) w zakresie filologii polskiej ks. Leon Czerwiński z Zagród w woj. kieleckim, p. Apolonja Tomczakówna z Rudultowa w woj. warszawskim, p. Natalia z Szendzi-kowskich Ziębińska z Maliny (Ukraina); b) w zakresie filologii francuskiej p. Rajmund Jakób Ertel z Pieruszyce w woj. poznańskim, p. Helena Marja Peklówna z Sambora w woj. lwowskim i p. Weronika Zofia Wygocka z Grudziądza; c) w zakresie pedagogiki p. Marjan Mitula z Bukownicy w woj. poznańskim; d) z zakresu filologii klasycznej p. Julian Roman Zenkeler z Poznania; e) w zakresie botaniki p. Marja Dankowska z Jabłkowa.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Z Tow. Młodych Przemysłowców. Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 22 bm o godz. 20 na sali Domu Rzemieślniczego (wejście na salę od strony plantów). Na porządku obrad sprawa budżetu 1931 oraz zabawy karnawałowej 5 stycznia. Przypomina się o uroczystym rozdaniu gwiazdki dzieciom po zmarłych członkach w niedzielę, 21 bm. o godz. 19 na tejże sali.

ZYCIE SOKOLE

— Tow. gimn. „Sokol” z Łasku urządza zabawę dnia 26 bm o godz. 17 w sali „Silva” w Puszczykowie. Sala dobrze ogrzewana, wstęp bez zaproszeń. Komunikacja autobusowa do końca zabawy zapewniona.

WYSTAWY

— Wystawa pamiątek listopadowych w Muzeum Wojskowym została uzupełniona pięknymi pamiątkami z Gostynia. Należy nadmienić, że w Gostyniu z okazji setnej rocznicy powstania listopadowego odbyła się wystawa pamiątek, dzięki użyczeniu tychże ze zbiorów rodzinnych obywateli. Ciekawe są zabytki (głównie dokumenty i druki) ze zbiorów klasztoru OO. Benedyktynów w Lubiniu. Wystawa pamiątek listopadowych cieszy się wielkim zainteresowaniem publicznym. (k)

— Z Tow. Przyj. Sztuk Pięknych. — Urządzona w Salonie Tow. Przyj. Sztuk

W razie przeziębień, kataru, zapalenia gardzieli przy bólach nerwowych i lamaniu w kościach, należy dbać o codzienne regularne wypróżnienie i w tym celu używać pół szklanki naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa”. Żądać w aptekach i drogerjach. nw 6430

Pięknych wystawa obejmuje trzy kolekcje: jedna obrazów z Tunisa Kazimierza Jasnocha, druga kolekcja pejzażów polskich Zofii Dzurzyńskiej-Rosińskiej i trzecia architektonicznych obrazów i pejzażów z Jugosławji, Macieja Nehringa. — Ponadto w wystawie biorą udział: Batycki, Graczyński, Henke i Rupniewski. Salon otwarty w dniu powszednie od godz. 11—17, a w niedzielę i święta od godz. 12 do 15.

WYCHOWANIE, KURS

— Kurs duszpasterski dla duchowieństwa całej Polski urządzi Związek Kapłanów „Unitas” na archidiecezję gnieźnieńską i poznańską w dniach od 10 do 13 lutego 1931 r. w Poznaniu. Stosownie do życzenia i polecenia J. Em. ks. Kardynała Prymasa przedmiotem kursu będzie aktualna w Polsce sprawa sekciarstwa i innowierstwa. Program kursu oraz inne szczegóły poda się do wiadomości w styczniu. Zgłoszenia na kurs należy kierować już teraz pod adresem Związek Kapłanów „Unitas”, Poznań, Aleje Marcinkowskie-go 22. III.

WIECZORY, KONCERTY

— Żywy Różaniec Panień przy parafii Matki Boskiej Bolesnej na św. Łazarza urządzi w niedzielę, 4 stycznia w IV szkole wydziałowej przy ul. Berwińskiego wieczornice p. t. „Jasotka Królowej Kingi”. Program bardzo urozmaicony. Początek o godz. 18. Czysty zysk przeznacza się na sztandar. Bilety do nabycia u p. Baranowskiej, ul. Marsz. Focha 63 i przy kasie.

— Św. Mikołaj wśród naszych młodszych. Szkółka pod wezwaniem św. Anioła Stróża na Wildzie urządzi w swych pięknie odnowionych lokalach przy placu Bergera doroczną uroczystość gwiazdkową w najbliższym poniedziałek, 22 bm. Na wielce urozmaicony program składają się popisy dramatów, rozdanie „gwiazdki” i przedstawienie, wykonane przez młodych adeptów szkółki. Początek tej dziecięcej imprezy o godz. 5 popołudniu. Zarząd szkółki z niestrudzoną kierowniczką Siostą Wirginją na czele dokłada wszelkich starań, aby ta przemiła impreza gwiazdkowa wypadła jak najokazalej, to też należy się spodziewać, że obywatelstwo dzielnicy wildeckiej, w szczególności zaś rodzice i opiekunowie działów poprzę usiłowania kierownictwa szkółki jak najlichnijszym udziałem w tej uroczystości.

— Bal maskowy Koła Śpiewackiego Polskiego odbędzie się w Noc Sylwestrową w salach Ogrodu Zoologicznego. Doborowa orkiestra, oświetlenie kolorowem reflektorami, premjowanie najoryginalniejszych masek oraz confetti, serpentyny itd. Zwolennikom wesolej zabawy sylwestrowej i sympatykom Koła naszego prosimy o gremjalne przybycie. — Komitet.

— Z Tow. Przemysłowców „Sobieski”. Uroczystość rozdania gwiazdki dzieciom po zmarłych członkach oraz bezrobotnym nastąpi we wtorek, 23 bm. o godz. 18 w dużej sali Domu Katolickiego na Śródcie. Tradycyjna wielka zabawa odbędzie się w pierwsze święto Bożego Narodzenia w salach Ogrodu Zoologicznego przy ulicy Zwierzynieckiej. Zaproszenia otrzymane można u sekretarza p. Marjana Grzelczaka, ul. Wencyjańska 7 lub w lokalu p. Wróblewicza, Chwaliszewo 68.

— Tow. św. Władysława Poznań-Wilda urządzi w drugie święto Bożego Narodzenia o godz. 15 w lokalu druha W. Grotowskiego, Dolna Wilda 71, obdarzenie dzieci swych członków gwiazdką, a o godz. 19 urozmaiconie gwiazdkowe tylko dla swych członków w zamkniętym kółku. Wstęp za okazaniem legitymacji

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Koło Prawników i Ekonomistów T. S. U. P. zawiadamia, iż wkrótce rozpocznie wysyłkę zaproszeń na Bal, który się odbędzie 11 stycznia w salach Bazaru. Wobec tego uprasza o jak najszybsze zgłaszanie adresów na tegoroczną listę zaproszeń. Lista wyłożona w sekretarjacie Zamek pokój 10 od godz. 9—15.

— Ruch tramwajowy w czasie świątecznym zmienia się jak następuje: 1) dnia 24 bm za wyjątkiem linii 1 i autobusów, ruch ustaje o godz. 21; 2) dnia 25 bm. (Boże Narodzenie) ruch tramwajowy i trolleybusowy rozpoczyna się dopiero o godz. 14. Linja 1-sza kursuje normalnie oraz wszystkie linje autobusowe.

KRONIKA MIEJSCOWA

— Z Sejmiku Wojewódzkiego. Przyślą sesja Sejmiku Wojewódzkiego, na której rozpatrywane będą sprawy krajowego samorządu komunalnego, odbędzie się w styczniu. Głównym tematem sesji będzie zatwierdzenie sprawozdań z administracji Poznańskiego Wojewódzkiego Związku Komunalnego i przyjęcie budżetu na rok 1931-32. Budżet został już przedyskutowany na ostatnim zebraniu wydziału wojewódzkiego. Suma budżetowa

Tajemnice Mszy św.

Misterjum Calderona na scenie teatru

W dzisiejszą sobotę w Teatrze Popularnym (w sali Domu Rzemieślniczego, ul. Ratajczaka) odbędzie się premiera misterjum Calderona w opracowaniu ks. Nowakowskiego, pt. „Tajemnice Mszy Świętej”. Misterjum to wystawę Teatr Popularny z okazji Adwentu, chcąc umożliwić jaknajszerszym warstwom ludności urzenie tego precudnego, głęboko wzruszającego i owianego mistyczną wiarą widowiska religijnego. Przed oczyma widza przesunie się cały obrzęd Mszy świętej, objaśnionej plastycznie, na tle chórów kościelnych, dziejami życia i męki Chrystusa, zaś alegoryczne postaci Mądrości i Niewiadomości dopomoga widzowi do zrozumienia i odczucia głębokiej tajemnicy religijnej. W widowisku bierze udział cały zespół teatralny pod reżyserją J. Rygiere. Ilustracja muzyczna ks. K. Kleina. Wystąpi również chór kościelny parafii św. Marcina pod batutą p. Gwidzdały. Misterjum powtórzone będzie tylko trzy razy. Bilety wcześniej nabywać można w księgarni p. Dippla, plac Wolności 11 (tel. 17-94), a w kasie teatru na godzinę przed każdym przedstawieniem, oraz w niedzielę od godz. 11—13.

O komunikację tramwajową

Górczyn — Śródmieście

Jak wiadomo, z dniem 1 listopada dyrekcja P. K. E. zmieniła kurs „piątki” tak, że obecnie dojeżdża ona tylko do ul. Szczanieckiej. Przedtem tramwaj dochodził aż do ul. Palacza i stanowił dla mieszkańców tej dzielnicy bardzo wielką wygodę, ze względu na fakt, iż „czwórka” wskutek swej wielkiej marszruty jest niepunktualna. Nic więc dziwnego, że fakt zmiany kursu „piątki” mocno zmartwił mieszkańców wspomnianej dzielnicy, którzy już niejednokrotnie na lamach naszego pisma domagali się przywrócenia normalnego kursu „piątki”.

Dyrekcja prawdopodobnie stoi na stanowisku, iż na tym niebardzo gęsto zaludnionym odcinku wystarczy jeden tramwaj. Otóż mieszkają tam ludzie pracy, którzy bardzo wcześnie ruszają zwykle do swego warsztatu i którym zależy na pośpiechu. Tymczasem pięciminutowe wyczekiwanie na przystanku nieraz się podwaja. Nie jest to przecież bagatelka dla ludzi pracy, dla których każda minuta posiada swoją wartość. Ale co najważniejsze, to troska o młodzież szkolną, która również jest skazana na długie wyczekiwanie za „czwórką”. Zimą się zbliża i dlatego tembardziej należałoby przywrócić normalny kurs „piątki”, aby nie narażać dziatwy szkolnej na przeziębiania a może nawet i na niebezpieczną chorobę.

dochodów i rozchodów wynosi 14 037 000 zł. Nowy budżet różni się od zeszlaczanego tylko nieznacznie zmianami. (k.)

Budżet miejski. Magistrat miasta Poznania na kilku ostatnich posiedzeniach obradował nad nowym budżetem. Budżet zasadniczo jest mniejszy od budżetu obecnego, gdyż niema dochodów nadzwyczajnych, a wydatki zwyżają się obniżyły. Budżet miejski wyłożony będzie niebawem publicznie do przejrzania. (k.)

Podróż dookoła świata. Redakcję pisma naszego odwiedził pp. W. Kmiecik i A. Stefaniak, którzy wspólnie z p. Mrozem podjęli podróż samochodem naokoło świata w celu uprawiania propagandy na rzecz przemysłu polskiego. Po zwiedzeniu Polski podróżnicy udadzą się do Rumunii, a stamtąd do innych państw całej kuli ziemskiej.

Z Obwođu Poznańskiego Zw. Drogerzystów. Miesięczne zebranie odbyło się 15 bm. Prezes zapoznał obecnych z warunkami nowego kursu fotochemicznego, który się rozpocznie w Poznańskiej Szkole Drogerzyjnej dnia 12 stycznia o godzinie 20. Zgłoszenia kandydatów winny nadejść najpóźniej do dnia 10 stycznia pod adresem biura Związku Drog. Rzplitej Polskiej, Poznań, ul. Nowa 7. Roczne walne zebranie obwođu odbędzie się w niedzielę, 4 stycznia w Poznaniu na salce restauracji „Pod Strzechą” o godz. 16 a tradycyjna zabawa karnawałowa w sobotę, dnia 3 stycznia w Domu Kupiectwa Polskiego przy ul. Zwierzynieckiej 12. Omawiano szczegółowo sprawy podatkowe, sprawę udzielania przez niektóre firmy specjalnych rabatów gwiazdkowych w wysokości 20 i więcej procent itp.

Z życia czeładzi rzemieślniczej. W dniu 11 bm. odbyło się roczne walne zebranie Tow. Czel. Czeł. Kołodziejskiej. O godz. 20 zagał zebranie prezes Staszak. Udzielono absolutorjum ustępującemu zarządowi. Do prezydium walnego zebrania powołano jednogłośnie jako przewodniczącego radnego m. Poznania p. Staszaka. W skład nowego zarządu na rok 1931 wchodzi pp. Boleski Michał — prezes, Szalek Walenty — sekretarz i Trawa Marcin — skarbnik. Obszerne sprawozdanie z poświęcenia sztandaru oraz 15-lecia istnienia Towarzystwa wygłosił prezes Związku na województwo poznańskie kol. Wojtkowiak.

Z targu. Dnia 19 b. m. na placu Sapiężyńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 4,40—5,00 zł; masła mleczarskiego 5,20—5,80 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 3,20—3,90 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg słoniny świeżej 2,40 do 2,60 zł; słoniny wędzonej 3,40—3,60 zł; wieprzowiny 2,20—2,60 zł; wółowiny 2,00 do 3,20 zł; cielęciny 2,00—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 3,40—4,00 zł; za drób: kura 3,00 do 5,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczką 2,50 do 5,00 zł; 1 kg tucznej gęsi 2,80 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg; bażant 4,50—5,50 zł; królik 3,00 do 4,00 zł; zając 6—7 zł; az ryby: 1 kg karpia 4,40—4,80 zł; szczupaka 6,00—7,00 zł; lina 4,40—4,80 zł; okonia 2,80—3,20 zł; karasia 2,40—2,80 zł; 1 kg. białych ryb 1,40—1,60 zł, 1 kg. węgorza 5,20 zł; sandacza (mrożonego) 6,00 zł; 1 kilogram suma 4,00 zł. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: główka kapusty białej i włoskiej 10—20 gr; modrej 15—20 gr; 1 kg ziemniaków 6—8 gr; 50 kg 2,00 do 2,50 zł; 1 kg marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 20 gr; szpinaku 30—50 gr; za kg jarmużu 30—40 gr; pietruszki 50 do 60 gr; 1 kalafior 0,40—1,60 zł; 1 kg bobu 1,20 zł; główka zielonej salaty 20—30 gr. Za owoce: 1 kg. jabłek 1,20—2,40 zł; gruszek 1,20—1,60 zł; borówek 2,80 zł; winogron 4,00—4,40 zł; 1 kg orzechów włoskich 4,00 zł; łaskowych 4,20—4,60 zł; 1 kg świętych śledzi 0,80—1,20 zł. — Ruch bardzo ożywiony. Ryby, szczególnie szczupaki, podrożały znacznie. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

Ze Straży Pożarnej. W godzinach południowych przywołano wczoraj miejską straż pożarną na Górna Wile 76, gdzie powstał pożar w piwnicy. Ogień ugaszono ręczną siawką, nim zdolał przybrać większe rozmiary. — Na ul. Ślaskiej nr. 19 nastąpił wczoraj niespodziewany wylew wody, wskutek pęknięcia rury wodociągowej. Do pomocy przywołano straż ogniową, która wylew zatamowała. Około północy straż pożarna przywołano na ul. Różana. Jak się okazało alarm był wybrykiem jakiegoś głupiego swawolnika. (k.)

W sprawie tajemniczego zaginięcia. Wydział śledczy Brygada 1. pokój 72 poszukuje świadków, którzy w dniu 13 bm. około godz. 6 rano widzieli tonącego względnie pływającego przy moście Chwalińskim człowieka. Świadkowie ci są konieczni w celu wyświetlenia sprawy zaginionego urzędnika gazowni Bzyla Władysława. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

Kradzieże i włamania. Do drogerji p. Dyczyńskiego, ul. św. Marcin 18, włamali się złodzieje i skradli różne kosmetyki wart. 550 zł. — Do lokalu firmy Solvay, św. Marcin 60-67, włamano się również i skradziono 2224 zł. Jako podejrzanych ujęto Kaszubskiego Adama i Siodłę Ireneusza, zamieszkałych w tymże domu. Dalsze dochodzenia w toku. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

Przejechany na śmierć. Pięcioletni Stasio Kostek z Bratjanu pod Lubawą uwiesił się na dyszlu dwu śpiących

zów ciężarowych, znajdujących się w drodze do Nowogomiasta; w pewnej chwili chłopczyk spadł z dyszla i został przejechany, skutkiem czego poniósł śmierć na miejscu. (x.)

Morderstwo na ulicy. Na sosie Chełmińskiej w Toruniu znaleziono w stanie nieprzytomnym niejakiego Nagórzyckiego, którego odstawiono do lecznicy miejskiej, gdzie tegoż dnia zmarł, nie odzyskawszy przytomności. Dochodzenia ustalili, że N. odprowadził do rzeźni miejskiej dwie sztuki bydła i w tym czasie śledzony był przez bandytów. Gdy N. wracał wieczorem do domu, zbrodniarze napadli go, zadając nożem kilka ran śmiertelnych. (x.)

KRONIKA SĄDOWA

Za oszustwo hipoteczne. W swoim czasie rozważała izba karna sądu okręgowego sprawę gospodarza Jana Budasza i żony jego z Ludomią oskarżonych o oszustwo. Zarzucono im, że sprzedali swe gospodarstwo niejakomu A. Cieślakowi za przeszło 12 tys. zł. przyczem wprawdzie podali, że gospodarstwo obciążone jest hipoteką na 8 tys. zł — lecz o dalszych długach, jakie posiadali w Banku Ludowym w Zerkowie, Wąlkowie i Jarocinie, również na ogólną sumę 8 tys. zł. nie Cieślakowi nie wspomnieli. Dopiero później sprawa się wydała. W sądzie oskarżeni tłumaczyli się, że wspomniane kwoty do banków wpłacono w markach polskich. Sąd stwierdził, że Budaszowie nie znieśli hipoteki z tych pewnie względów, iż musieliby płacić większe podatki. Wsporniane spłaty markowe ostatecznie przewalutowano na łączną kwotę 3 zł. Od nowego właściciela gospodarstwa żądają banki zapłaty 5 800 zł. Cieślak wskutek tego został poszkodowany o tę sumę. Budaszowie zasądzeni zostali na pół roku więzienia. Od wyroku tego odnieśli się do sądu apelacyjnego, który po zbadaniu sprawy zatwierdził wyrok pierwszej instancji. (z.)

Dla ścisłości. W podanej we wczorajszym numerze notatce o procesie przeciwko Ujejskiemu, Tycze i towarzyszom zaszła omyłka. Akt oskarżenia zarzuca wymienionym niewyliczenie się z 43 tys. zł. nie zaś pół miliona, jak błędnie podano.

Z WIELKOPOLSKI

Śrem
Agencję „Kurjera Poznańskiego” przejmujemy z dniem 1 stycznia 1931 r. p.
Jan Kaczmarek
firma „Ramka”
Śrem, ul. Mostowa.
Zamówie ta oraz przedpłatę na styczeń 1931 i dalsze miesiące uskuteknicz prosimy tylko u o. Jana Kaczmarka. Powyższa agencja przyjmuje abonament i ogłoszenia po cenach oryginalnych bez żadnych dopłat.

Kostrzyn. (Święto Młodzieży.) — Dnia 14 bm. odbyło się u nas po raz pierwszy „Święto Młodzieży”. Z braskiem dnia usłyszano pobudkę. Na jej odgłos zebrała się młodzież na dziedzińcu szkolnym. Stąd wyruszyła w karnych szeregach do świątyni na nabożeństwo. Młodzież przystąpiła gremjalnie do Stołu Pańskiego. Po nabożeństwie odbyła się defilada przed probostwem, którą odebrał protektor ks. prob. Fischbach w asyście patrona stow. p. naucz. Lembicza i pp. z patronatu dr. Wl. Meissnera, Janiszewskiego, Nowickiego i innych. Na zakończenie odbyła się wieczornica w sali „Sokola”. Słowo wstępne wygłosił prezes towarzystwa p. Ed. Nowicki. Z wielkiem zainteresowaniem wysłuchano wykładu p. t. „Św. Stanisław a czasy obecne”, wygłoszonego przez patrona p. Lembicza. — Deklamacje i inne występy wypadły wcale udanie. Program obejmował i sztukę teatralną p. t. „Do większych ja rzeczy stworzony”. Wieczornicę zakończono żywym obrazem i śpiewem „Hej do apelu”. Patronat miejscowy żywo interesuje się sprawami młodzieży i darzy ją poparciem. Stow. Młodzieży Polskiej, choć jeszcze młode na tutejszym gruncie, rozwija się w całej pełni i liczy już ponad setkę członków.

Gniezno. S. M. P. im. Ojca św. Piłsa XI. obchodzilo uroczystość w dniu 30. XI. doroczne „Święto Młodzieży”. Cała młodzież parafialna brała gremjalny w niem udział, przystępując w przeddzień do spowiedzi. W niedzielę rano odprawiono w kościele parafialnym uroczyste nabożeństwo na intencję młodzieży. Kazanie okolicznościowe wygłosił patron ks. A. Dzikowski. Po nabożeństwie odbyło się w salce parafialnej uroczyste zebranie, które zagał ks. patron witając licznie zebraną młodzież jak i starsze społeczeństwo. Po odśpiewaniu pieśni związkowej „Hej do apelu”, wygłosili deklamację dh. W. Bandosz i dh. L. Dopieralski, potem referat wygłosił prezes dh. Szymczak, na temat „Rozwójni skrzydła do dalszych lotów zwycięskich”. O godz. 15 urządzono przedstawienie dla dzieci p. t. „Lipa św. Stanisława”; oraz o godzinie 18.30 dla starszych wieczornicę. Zagał ją dh. Edmund Szymczak witając w serdecznych słowach licznie zebranych go-

ści. Na obfity program składały się deklamacje i pięknie wykonane śpiewy. Ksiądz Szychalski wygłosił referat p. t.: „Znaczenie młodzieży w życiu dzisiejszym”. Odegraniem scenicznej legendy p. t. „Lipa św. Stanisława” zakończono piękna uroczystość.

Szamotuły. (Wizyta biskupia.) — W jutrzejszą niedzielę przybędzie do Szamotuł J. E. ks. biskup Dymek, celem poświęcenia szpitala św. Józefa oraz dzwonnicy przy kolegiacie. Powitanie J. E. ks. biskupa nastąpi około godz. 14 przed kolegiatą, zaś odjazd około godz. 17.

Września. (Liczne kradzieże.) W ciągu ostatnich nocy dopuszczono się we Wrześni i okolicy licznych kradzieży. Nieznani złodzieje włamali się do składu spożywczego Stanisława Hilarowicza we Wrześni i skradli 50 zł gotówki 19 butelek likieru, większą ilość cygar i papierosów oraz artykuły spożywcze wartości około tysiąca złotych. — Na trop systematycznych kradzieży wpadł w tych dniach mieszkaniec Wrześni Ksawery Gorjanowicz. Prawdopodobnie przy pomocy dobranych kluczy włamywano się do jego mieszkania; skradziono elektryczny odkurzacz marki „Brothers”, maszynkę do zaparzania kawy, samowar, pościel, bieliznę i odzież. — Jedną z ostatnich nocy przy pomocy wylamania okna w Podwęgierkach wtargnięto do chlewu p. Szymona Kopyczyńskiego i skradziono dwie świnię, które ubito na miejscu. (k.)

Kościan. (Pożar.) W Głuchowie powstał w tych dniach z nieustalonej przyczyny pożar w zabudowaniach p. Władysława Kaczmarka. Spłonęła doszczętnie stodoła z narzędziami rolniczymi i sianem, wartości około 7 tys. zł. (k.)

Ostrów. (Upór przeciwko władzy.) Niejakie Franciszek Henicz usiłował w Ostrowie sprzedać fuzję myśliwską. Podczas sprzedaży nasunęło się podejrzenie, iż fuzja jest kradziona. Posterunkowy policji Józef Karpiński przytrzymał Henicza, przyczem tenże stawiał czynny opór posterunkowemu. W obronie własnej posterunkowy Karpiński strzelił, raniąc jednak Henicza, którego przy pomocy drugiego policjanta ubezwładniono i odstawiono do aresztu. (k.)

Ostrów. (Wystawa.) Staraniem okręgu ostrowskiego Stow. Młodzieży Polskiej urządzono tutaj wystawę prac ręcznych. Uroczystego otwarcia wystawy dokonał protektor młodzieży ks. proboszcz Zamysłowski, przycinając symboliczną wstęgę, a poprzędził akt ten krótkim a gorącym przemówieniem. Niejedne eksponaty budzą duże zainteresowanie. Młodzież wykazała wiele gorliwości i umiłowania pracy. Specjalną uwagę zwraca model tokarki. Oprócz eksponatów własnej wytwórczości wystawiono cały szereg przedmiotów artystycznych z dziedziny malarstwa, rzeźbiarstwa itd. (n.)

Chodzież. (Z Rady Pow. Kasy Chorych.) Pierwsze posiedzenie nowo wybranej Rady Pow. Kasy Chorych w lokalu kasy zagał p. Urbański. Wybrano zarząd kasy, i to przewodniczącym p. Jurkiewicza, zastępcą — p. Śpiączkę. Do komisji rewizyjnej wybrano pp. Urbańskiego, Piocha, Górnego, Ptaszyńskiego, Smaruga oraz Sadka. Do komisji rozjemczej pp. dr. Lichonowicza, Lipowicza, Dankowskiego, Wąlkowiaka, Krupę, Różewicza oraz adw. Unruha. Również w miejsce ustępujących członków zarządu wybrano nowych, z grupy pracodawców p. Górnego, kupca; z pracobiorców pp. Piętkę i Staniewskiego. Wszyscy wybrani mieszkają w Chodzieży.

Z T. S. „Noteci.” Dnia 17 bm. wieczorem odbyło się roczne walne zebranie. Po udzieleniu absolutorjum ustępującemu zarządowi prezesem wybrano p. Strzeleńskiego, wiceprezesami — pp. Kubiaka i Michałowicza, sekretarzem — p. Urbanka, zastępcą — p. Marcinkowskiego Józefa, skarbnikiem — p. Brzezińskiego, ławnikami — pp. Stefańskiego, Kreczmera oraz Kozaka. Do komisji rewizyjnej wybrano pp. Piłińskiego, Górskiego oraz Andrzejewskiego.

(Bal.) Akademickie Kolo Chodziezan urządził jak rok rocznie i w tym roku wielki bal, który odbędzie się dnia 5-go stycznia 1931 r.

Damasławek. (Rozwój gminy.) — Damasławek, znany punkt węzłowy linii kolejowej Gniezno-Nakto i Wągrówiec-Inowrocław, nabiera coraz większego znaczenia; przed parcelacją miejscowość o 600 mieszkańcach, liczy D razem z Damasławkiem, również wioski osadniczej, około 1600 mieszkańców. Osad większych jest 65 a średnich i mniejszych przeszło 50. — Wszystkie gospodarstwa z wyjątkiem trzech przeszły po przewrocie w ręce polskie. Nowi nabywcy, którzy osiedli w ciężkich czasach przełomowych, przeżywiają dzięki swej pracowitości i oszczędności, nieuniknione w czasach obecnych trudności. Rozwój stosunków miejscowych jest widoczny, a niemają do tego przyczynia się dość znaczny sztab pracowników kolejowych. W miejscu są: wielki młyn parowy, mleczarnia spółkowa, kilku piekarzy, sześciu rzeźników, kilka składów kupieckich i warsztat drobnego przemysłu. W tych dniach osiadł pierwszy lekarz w Damasławku, bank jańowiecki otworzył filję a dalsze przedsiębiorstwa są w projekcie. Szkoła mieszcza liczy w czterech klasach około 200 dzieci; dla starszych dzieci istnieje szkoła wieczorna. W r. 1924 urządzono w D. pa-

raffę, która liczy około 2000 dusz. Celom kulturalnym i oświatowym służy kilka towarzystw, jak Tow. Powst. i Wojaków, Sokół, Kółko Rolnicze itp. Z uwagi na dobrą okolicę i dogodnie połączenia kolejowe we wszystkich kierunkach (z D. wychodzi na dobę 16 pociągów osobowych), zarząd gminy stara się o zaprowadzenie jarmarków, również zabiega się o umiastowienie Damasławka. (ski.)

Komorniki (Z życia młodzieży). Młodzież stowarzyszona i niestowarzyszona przygotowała się trzydniowym rekollekcyjami, których udziałem ks. patron Walczewski do teatralnego Święta Młodzieży. Podkreślić trzeba, że mimo rozpaczliwego stanu dróg młodzież z oddalonych nawet wsi wieczorami przychodziła w szeregach i ze śpiewem na nauki rekollekcyjne. W samo święto około 200 młodzieńców przystąpiło do Stołu Pańskiego. Uroczystą mszę św. wobec zebranej pod sztandarem młodzieży odprawił protektor Stowarzyszenia ks. dziekan Gładysz, a kazanie o niezwykłej sile charakteru św. Stanisława wygłosił ks. patron. Po południu przy wypełnionej sali parafialnej odbyła się wieczornica z b. urozmaiconym programem (śpiewy, deklamacje, wykład p. Mielżyńskiego, recytacje ks. dziekana z książki Kossak - Szczuckiej „Z miłości”). W części wesolej kilka pantomin (gimnastyka humorystyczna) rozmieszały widzów do lez Dnia 23 listopada dało S. M. P. przedstawienie. Wystawiono dwie arcyzabawne komedje odegrane przez amatorów z wielką ofiarnością i niezwykle odczuciem ról. Ogres zimowy przeznaczają Stow. na dokształcanie się przez urządzanie pogadank o miastach, wioskach i ludności Polski. Pozaatem przygotowuje się wystawę.

Inowrocław. (Osobiste.) Do sądu inowrocławskiego powiatowego mianowany został sędzią p. Witold Białasik z Szamotuł. Pan sędzia B. jest podobno najmłodszym sędzią w Rzeczypospolitej.

(Zaginiony chłopiec.) Dnia 11 bm. wyszedł z domu 11-letni uczeń szkoły wydziałowej Stanisław Nowakowski i dotąd nie wrócił. Strokanii rodzice proszą o wiadomości pod adresem: Inowrocław, ul. św. Ducha 101.

(Klub Filatelistów.) Dnia 10 bm. zorganizował się u nas Klub Filatelistów. Prezesem obrano b. prezesa Stron. Narod. dr. Znanieckiego. Klub ma niebawem ujawnić większą działalność.

(Komitet Miejski L. O. P. P.) Nasz Komitet Miejski L. O. P. P. urządził bal „lotniczy” w dniu 3 stycznia 1931 r. Czysty dochód z balu tego zostaje przeznaczony na cele lotniska cywilnego w Inowrocławiu. Obecnie z powodu objawów zimy prace niwelacyjne na lotnisku zostały czasowo wstrzymane, lecz prawdopodobnie tylko na krótki okres czasu. (em.)

Teatr Wielki

DZIŚ — Fiolek z Montmartru, operetka Kalmana — premjera.
Niedziela, 21. 12. wieczorem „Fiolek z Montmartru”.
Poniedziałek, 22. 12. „Siła przeznaczenia”.
Wtorek, 23. 12. „Orlow”.
Środa, 24. 12. teatr zamknięty.
Czwartek, 25. 12. „Fiolek z Montmartru”.
Piątek, 26. 12. o godz. 3 popoł. „Orlow”.
Piątek, 26. 12. o godz. 8 wiecz. „Siła przeznaczenia”.
Sobota, 27. 12. „Hrabina”.
Niedziela, 28. 12. o godz. 3 popoł. „Italka”.
Niedziela, 28. 12. wiecz o godz. 8 „Orlow”.
Poniedziałek, 29. 12. „Fiolek z Montmartru”.
Przedprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par” ul. 27 Grudnia 18 od godz. 10 do 17. W niedzielę i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Otello”.
Niedziela, 21. 12. o godz. 3 popoł. „Dziadzi Piernik i babcia Bakalja”. (Ceny znizzone).
Niedziela, 21. 12. „Otello”.
Poniedziałek, 22. 12. „Radość kochania”.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Gdy kawaler zostaje papą”.
Niedziela, 21. 12. „Gdy kawaler zostaje papą”.
Poniedziałek, 22. 12. „Gdy kawaler zostaje papą”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygardowskiego, narożnik ul. Garwajnej i 27 Grudnia.

Teatr Popularny

DZIŚ — „Tajemnice Mszy Świętej”.
Niedziela, 21. 12. o godz. 4 popoł. „Tajemnice Mszy Świętej”.
Niedziela, 21. 12. o godz. 8 wiecz. „Tajemnice Mszy Świętej”.
Poniedziałek, 22. 12. „Tajemnice Mszy Świętej”.
Wtorek, 23. 12. „Tajemnice Mszy Świętej”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w księgarni p. Dimpła plac Wolności nr. 11, tel. 17.94. a w kasie teatru na godzinę przed każdym przedstawieniem: w niedzielę i święta przez cały dzień od godziny 11 przed południem.

Teatr Rewja

DZIŚ — Cyrk święteczny — premjera.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

MUZEA SIĘ KRZĄTAJĄ

K r a k ó w, 18 grudnia.

Powiada się, że muzea to „trupiarstwo”, więc instytucje (zdawałoby się) martwe, a tymczasem krzątają się one dość żywo dokoła swoich spraw, i to nie tylko indywidualnie, ale przez Związek, który właśnie odbył w Krakowie zjazd, uroczyste przez nas witany — jak przystało na miasto muzealne — i pokaznie obelany. Prawda, okazało się z przemówienia wstępnego dyr. Kopy, że na 81 naszych muzeów historyczno-artystycznych tylko 31 należy do Związku, ale to jest do naprawienia. Przyciągnie się wielu tych maruderów przedź czy później, zwłaszcza gdy się dowiedzą, że Związek nie na żarty o wspólną sprawę zabiega.

Z pomiędzy licznych referatów na tematy muzealno-konserwatorskie ciekawym będzie dla szerszej publiczności zapewne to, co mówił dr. Lauterbach, dyrektor Zbiorów Państwowych, o badaniu naukowym dzieł sztuki i o konserwacji zabytków najnowszymi sposobami. Były one tematem rozpraw na międzynarodowej konferencji w Rzymie, odbytej w październiku, gdzie przedstawiono rolę, jaką odgrywać będzie przypadła w badaniu autentyczności dzieł sztuki roentgenologom, mikrochemikom i fizykom. Jest ona niemała, a będzie ciągle rosła. Blizszym jeszcze naszych potrzeb, a przez to ciekawszym był referat p. Piotrowskiego, dyrektora Muzeum Sanguszków w Gumniskach pod Tarnowem, aby rejestrować t. „resztówki”, pozostające po parcelacji i zachować na nich, ilemożności, stare dwory i dworki, robiąc z nich muzea. Dworki te giną, w ciągu ostatnich trzech lat zburzono u nas 30 starszylacheckich dworów modrzewiowych, przeważnie z XVI wieku. Dwory szlacheckie były przez wieki ostojami kultury estetycznej i małymi muzeami w swoim zakresie. Przetworzenie ich niedobitków na autentyczne muzea przedłużą pięknie tę ich rolę, przemieniając ją z nieurzędowej na urzędową. Oby tylko się udało!

Na kresach północno-wschodnich zabytki są, jak się okazało, nieraz rozpraszane przez to, że zwłaszcza okazy sztuki ludowej trzymają się np. po szkołach, zamiast być grupowane w muzeach. Taksamo należy inwentaryzować je i chronić. Opieka należy się zwłaszcza starym kurhanom, dzisiaj nieraz wystawionym na rabunkową gospodarkę jednostek, które grabią skarby archeologiczne bez ceremonii. Kontrastem tego głosu za komasacją zabytków, było wystąpienie dr. Marjana Gumowskiego z Poznania w sprawie katastrofalnego przepelnienia naszych muzeów. Panuje w nich ciasnota niebywała, to też prelegent pragnąłby, aby większe muzea nie przyjmowały darów podrzędniejszych, zwłaszcza, że ofiarodawcy łączą z nimi często uciążliwe warunki. Tymczasem stawianie warunków byłoby raczej rzeczą muzeów! W depozyt również należałoby przyjmować tylko okazy pierwszorzędne i to na dłuższy czas. Brakowi miejsca to nie zaradzi, ale przynajmniej powstrzyma dalsze przeladowywanie.

Zakończył się oczywiście Zjazd szeregiem uchwał organizacyjno-technicznych. W dyskusji nad nimi wyłaniała się tu i owdzie niejedna, dla szerszej publiczności ciekawa kwestja. Szło np. o to, czy zniszczone dzieła dawnej sztuki należy odnawiać, czy raczej konserwować i w jakim stosunku mają te dwie czynności do siebie pozostawać, gdy idzie o końcowy rezultat? Okazało się, że teraz winien powstać nowy typ konserwatora, łączący w sobie wiedzę malarza, historyka sztuki, oraz uczonego-chemika i fizyka. Prof. Seweryn rzucił przy tem myśl, aby każdy odnawiany zbytek plastyki dostawał po odnowieniu „metrykę” z opisem szczegółów odnowienia czy konserwacji. Dyr. Lauterbach opowiedział przy okazji, że we Włoszech zaczyna się stosować metodę „najmniejszego odnawiania”, np. rzeźby, znalezione w ziemi, ustawia się w muzeach od razu po powierzchownym oczyszczeniu — i efekt jest ogromny. Natomiast obrazy gruntownie się odnawia, pilnując tylko aby nie straciły charakteru.

Zjazd następny odbędzie się w Przemyślu w roku przyszłym.

Arten.

ŚREDNIOWIECZE I MY

„Ancilla theologiae” — Co to jest filozofia? — Czem się różni od nauk przyrodniczych i historycznych? — Co mówi o tem św. Tomasz z Akwinu — Filozofia według neotomizmu — Związek z historią i przyrodoznawstwem — Co chce stworzyć neotomizm.

Zyjemy w czasach coraz żywszego zainteresowania myślą średniowieczną. Filozofia scholastyczna, traktowana do tak niedawna z pogardą, jako „ancilla theologiae”, zdobywa coraz więcej badaczy i wyznawców. Odrodzenie jej, które wypłynęło przede wszystkim z pobudek religijnych, dokonuje się od mniej więcej 50 lat na coraz szerszą skalę, a w ostatnich latach nawet w wyraźnie przyspieszonym tempie. Kwitną historyczne studia scholastyczne, a obok nich powstają coraz liczniejsze dzieła, opracowujące systematycznie filozoficzną myśl tomistyczną. W całym tym ruchu przoduje Francja. W Polsce natomiast posiadamy zaledwie kilku wybitnych specjalistów w tej dziedzinie. Z tem większym uznaniem należy powitać każdą pracę, dążącą do zapoznania polskiego czytelnika z problemami filozoficznymi w oświetleniu neoscholastycznym.

Informacyjne też przedewszystkiem znaczenie posiada wydana sumptem Pozn. Tow. Przyjaciół Nauk, rozprawa ks. prof. dr. Kazimierza Kowalskiego p. t. „Sztuka i zadanie filozofii według zasad neotomizmu”. Wytknięty przez autora cel traktatu to: danie zasadniczej definicji filozofii, określenie jej przedmiotu i dokonanie podziału na podstawie treści poszczególnych nauk filozoficznych. Poza tem jednak rozprawa zawiera jeszcze krótkie rozdziały dotyczące metody, celu i zadania filozofii, jej stosunku do poznania zdrowego rozsądku, przyrodniczego i historycznego, do religii przyrodzonej i objawionej — wszystko oczywiście z punktu widzenia neotomizmu. W końcu dodał autor jeszcze historyczny rzut oka na rozwój neoscholastyki oraz krótki pogląd na jej cechy charakterystyczne i główne zadania.

Definicję filozofii uzależnia autor od oznaczenia typu poznania stosowanego w tej dziedzinie i od cechy wyodrębniającej filozofję jako naukę od nauk przyrodniczych i historycznych. Filozof w odróżnieniu od poznania drogą zdrowego rozsądku i od poznania przyrodnika zdąża do wyników trwałych i wiecznych. Mianowicie pragnie wykryć istotę przedmiotów. Zadania tego nie spełniają dwa wymienione rodzaje poznania. Pierwszy pozbawiony jest metody i krytycznej refleksji. Drugi — skutkiem stosowania metody matematycznej — zacieśnia pole badań wyłącznie do ilości. Filozoficzne poznanie natomiast polega według Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu na wyjaśnieniu przedmiotu przez jego przyczyny. O ile jednak zdrowy rozsądek i nauki przyrodnicze zadowalają się poznaniem przyczyn bezpośrednich, o tyle filozof szuka najgłębszych, najogólniejszych, ostatecznych przyczyn, zasad, racji. Tem właśnie filozofia jako nauka różni się od wszelkich innych nauk. Definicja jej w sformułowaniu neotomizmu brzmi zatem: jest to nauka o najgłębszych przyczynach całości czyli porządku bytu. Przedmiot jej stanowią zarówno każdy poszczególny byt, jak pierwsze i najwyższe zasady i przyczyny wszechrzeczy. Stąd też operuje tak metodą analityczną, jak i syntetyczną. Pomimo, iż obok zadania teoretycznego ma do spełnienia również zadanie praktyczne, uznaje wyraźnie wyższość rozumu nad wolą i uczuciem. Innymi słowy jest filozofją racjonalistyczną.

Jedną z przyczyn upadku scholastyki było niewątpliwie zatracenie kontaktu z naukami przyrodniczymi i historycznymi. Neoscholastyka nie może się więc od nich odwracać, jak również nie może gardzić wynikami poznania zdrowego rozsądku. Powinna raczej wcielić do swej syntezy wszystkie filozoficznie pewne rezultaty badań przyrodniczych i historycznych nauki natomiast mają dla niej tylko znaczenie pomocnicze przy budowie systemu. Poza tem autor rozprawia się jeszcze z pojęciem stosunku filozofii do czynności wartościowania, do funkcjonalizmu, do teologii i religii przyrodzonej, broniąc jej stanowiska jako „ancilla theologiae”. Ze szczegółowo podanego podziału filozofii okazuje się, iż neotomizm uwzględnia — poza

zasadniczymi punktami starszych podziałów — wszelkie nowe dziedziny, które weszły w skład badań filozoficznych, między innymi biologię, antropologję, język, matematykę, medycynę i in.

W końcu dowiadujemy się jeszcze, jakie zadania postawił sobie neotomizm. Pozostając w ścisłym kontakcie z naukami przyrodniczymi, zdąża do stworzenia filozofji przyrody niezależnej od poszczególnych hipotez naukowych. Nadto chce zdać sobie sprawę z absolutnej wartości poznania metafizycznego, pragnie rozwiązać na zasadach św. Tomasza z Akwinu problem poznania i wreszcie zgłębić teorię analogii bytu, aby udowodnić wewnętrzną sprzeczność monizmu i panteizmu.

ŻYCIE KULTURALNE

WŁOCH O WSI POLSKIEJ

Zasadniczo błędnym jest zwyczaj zaznajamiania cudzoziemców przybywających z zachodnich krajów do Polski w celu jej poznania — z naszymi miastami w pierwszym rzędzie a przypadkowo tylko i dorywczo z polską wsią, krajobrazem, górami i lasami. Wyjątkowo tylko miasta nasze mogą człowieka Zachodu żywiej zająć, bo u siebie ma ich nadmiar, natomiast wieś nasza, folklor, puszcze bezkresne, drewniane wiejskie kościółki, — to będzie zawsze dla niego niezwykłą nowością i to mu utkwii bardziej w pamięci, aniżeli zabytki architektury, zbiory muzealne lub nagogół nieciekawe u nas pomniki.

Ze tak jest, że jednak czar polskiej wsi wywiera na cudzoziemca nieprzerparty urok, tego dowodem obszerny artykuł, jaki korespondent świetnego „Corriere della sera” czarem naszej wsi poświęcił. Oto niektóre jego konkluzje: nie zna Polski, kto się ze wsią naszej bliżej nie zetknął, tam bowiem należy szukać polskich tradycji, tam była zawsze ostoja odrębności rasowej i kulturalnej. Człowiek Zachodu, przesłknięty urbanizmem, znalazłszy się na wsi polskiej, czuje się niespodzianie przeniesionym do źródła kultury patryjarchalnej, rolniczej. Uderza go mnóstwo kapliczek i krzyżów przydrożnych, uroczysty nastrój niedzieli, podniesłe a proste piękno nabożeństwa świątecznego w wiejskim kościele, nieprzerpany urok krajobrazu, tchnącego kojąca cisza.

Znamienny ten artykuł zasługuje na uwagę.

NAUKA

Nawrót do humanizmu w Bawarii. Ogólna liczba studentów na wyższych uczelniach państwowych w Bawarii spadła w r. szk. 1929-30 w stosunku do r. szk. 1928-29 o 1713, liczba zaś uczniów szkół średnich ogólnokształcących wzrosła wprawdzie tylko o 96, jednakże ze znaczną stratą dla szkół realnych, a na korzyść gimnazjów humanistycznych. W gimnazjach realnych wynosi strata 6, w reformowanych gimnazjach realnych 19, a w (wyższych) szkołach realnych 1784 uczniów! Natomiast ilość uczniów w gimnazjach humanistycznych podniosła się tam od r. 1925 z 35 proc. na 42 proc, ilość uczniów szkół realnych spadła z 58 proc. na 51 proc. Podobny proces nawrotu do humanizmu widoczny jest i w innych krajach. (J. U.)

KRAJOZNAWSTWO

Przewodnik po polach bitew. Pod redakcją zasłużonego badacza dziejów oręża polskiego, majora Ottona Łaskowskiego, w wydawnictwach Wojskowego Biura Historycznego, przygotowali mgr. Adam W. Englert i kpt. dypl. Juljusz Kozululski i Stanisław Płoski ciekawe a pożyteczne wydawnictwo „Przewodnik po polach bitew wojny polsko-rosyjskiej”. Po krótkim wstępie, przedstawiającym dzieje wojenne powstania listopadowego, znajdujemy bardziej szczegółowy opis najważniejszych wydarzeń dziejowych z tego okresu, ze szczegółowym uwzględnieniem warunków topograficznych. A więc zostały opisane wypadki nocy listopadowej, działania Dwerneckiego, bitwy pod Wawrem, Dębem Wielkim, Iganiem itd. Tekst opracowany zwięźle i przejrzysto przedstawia jasno rozwój najważniejszych wypadków. Ilustracje zaś i plany pomagają do dokładniejszego zrozumienia przebiegu bitew. Na końcu książki, znajdują się liczne mapy i plany, bardzo starannie wydane, które pozwalają dokładnie zrozumieć przebieg bitwy. Wydawnictwo to oprócz wielkiej korzyści wszystkim tym, którzy zechcą bliżej zapoznać się z dziejami powstania zarówno w samej Warszawie jak i jej najbliższych okolicach. (Dr. K. Ch.)

Praca ks. prof. Kowalskiego poza cennem dla nas przedstawieniem pewnych zasadniczych poglądów neotomizmu jeszcze z drugiej strony wielce jest pożyteczna. Mianowicie zawiera znaczną ilość odsyłaczy do nowszej literatury neomistycznej, co interesującym się poszczególnymi kwestjami ułatwi znacznie dalsze ich badanie. Natomiast prawdopodobnie tylko przypadkowo znalazły się tam wyrażenia w rodzaju „zła religja”, „dobra filozofja”, przeniesione żywcem z dziedziny wartościowania na teren rozważań o charakterze ściśle logicznym.

Dr. M. Rymarkiewiczówna.
Poznań.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

„Plastyka” poznańska w Krakowie. Piszą nam z Krakowa: W Pałacu Sztuki otwarto zbiorową wystawę grupy poznańskiej „Plastyka”, znanej z licznych wystaw i wysokiego ich poziomu. Zajęła ona największą salę, w której rozmieszczono zgrupowaną 60 obrazów, rzeźb i projektów witrażowych. Udział biorą następujący artyści: Zofja Dziurzyńska-Rosińska, Adam Hanzykiewicz, Henryk Jackowski, Jan Mrozowski, Paweł Pagowski, Marcin Samlicki, Bogusław Serwin, Tadeusz Walkowski, Jan Wronecki, i Jan Wysocki. Do wystawy tej przyjdzie oczywiście powrócić. (pt.)

KSIAŻKI POD CHOINKĘ.

Przygody podróżnicze są zawsze łakomą lekturą dla młodzieży i będą nią dopóty, dopóki młodzież zostanie sobą. Książnica-Atlas daje na gwiazdkę młodym polakom przygod dwa tomki, a w nich dwa rodzaje i dwa typy. M. B. Lepecki („Na Amazonce i we wschodnim Peru”) przedstawia rzeczy widziane: swoje własne przygody. Przeżył je, uczestnicząc w wyprawie polskiej do Peru która miała badać przyszłe tereny kolonizacyjne. Pion naukowy i ekonomiczny złożył p. Lepecki w dwóch dawniej wydanych studjach — tutaj został raczej sam miód dla młodych podniebień: rozbił okręt na Amazonce, ludzie jadający pieczone małpy, barwna włóczęga po dżungli i znajomości z kani-balami, słowem: awantury, ale autentyczne i w dodatku przeżywane urzędowo, z ramienia państwa. Natomiast w krainie fantazji szybuje p. Janusz Meissner, lotnik-literat, a jeżeli lotnik również tegi jak literat to jest czego pogratulować. Licznik z czerwoną strzałką — taki tytuł noszą te nowe pełne śrub, śmigieł, benzyny i terminów technicznych, które są rozkoszą młodego pokolenia, rozpoznającego od razu markę samochodu po turkocie, a samoloty po ognie. P. Meissner ma za sobą już kilka takich lotów (tj.: tomów) wszystkie są żywe, pisane jednym i czystym językiem, pełne awantur arabskich, które nieraz zatrącają o jakąś swoistą lotniczą mistykę a i psychologią latającego człowieka nie gardzą. Młodzież będzie się nimi zaczytywała — starsi również, o ile nie są już całkiem starzy, i zamast cieszyć się tem, iż ludzie latają po niebie, — jęcza, że tego dawniej nie było.

Dzieci dostały od Książnicy-Atlasu ładnie na średniowiecze uchałkowaną książeczkę p. Haliny Górskiej „O księciu Gotfrydzie, rycerzu gwiazdy wigilijnej”. Gdzie rycerze, tam oczywiście przywdy, smoki, turnieje, a w tem wszystkim sławny obroczek moralny, o który nietrudno przy rycerskim honorze, poświęceniu i szlachetności Czytelniczy (od 8 do 12 lat wieku) znajdą w tych dwunastu opowieściach, spisanych przez mistrza Sarabandusa, astrologa Króla Jegomości, niemając uciechę dla oczu, gdyż p. Janina Perry-Przybylska zaopatrzyła je w okładkę inicjały, oraz barwne plansze, przedstawiające opisywane przez autorkę świat cudowności. Ozdoby te są estetyczne, trzymała je do chrztu Stryjeńska, niekiedy Mehoffer, niekiedy ilustratorzy angielscy — co wszakże macierzyństwu p. Przybylskiej w niczem nie uwłacza. Są to ilustracje wybredne w smaku, takie jakie trzeba dzieciom dawać, aby sobie smak wyrabiały.

Pisma nadesłane

„Ruch Charytatywny”. Nr. 11. Treść: jurl.: „U wielkiego literata i myśliciela”. — Ks. M. Rękas: „Aktualne problemy dobroczynności francuskiej”. — D'Alema: „Stowarzyszenie katolickich pielęgniarzek”. — Współczesne miłosierdzie. — K. I. Groszyński: „Zacy a społeczeństwo średniowieczne”. — Na niwie pracy charytatywnej. — Więści z kraju.
„Przegląd Teologiczny” Nr. 3. Treść: X. M. Orliński: „Warunkowy konsens małżeński”. — X. E. Król: „Śmierć Chrystusa odkupieniem wielu”. — X. K. Karłowski: „Wybór arcybiskupa gnieźnieńskiego i poznańskiego wobec bulli de salute animarum a naszego konkordatu”. — Recenzje. — Kronika.

DZIAŁ GOSPODARCZY

O dodatnich i o ujemnych skutkach kartelizacji

Rozmowa zwolennika kartelizacji z jej przeciwnikiem

Motto: Prawdę dostrzec można najłatwiej przez przy-
mat dialogu.

(Renan).

Osoby:

Pan A — zwolennik kartelizacji.
Pan Z — przeciwnik kartelizacji.

Z.: — Nareszcie ludzie zrozumieli w Polsce, że trzeba nadzoru nad kartelami. Hegemonia karteli na rynku krajowym przekracza miarę przyzwoitości i czas najwyższy zapobiec ujemnym skutkom kartelizacji!

A.: — Pan wydaje się nie rozumieć, że proces kartelizacji przemysłu polskiego jest objawem nawskroś dodatnim, gdyż jest on czynnikiem stabilizacji koniunktury i planowości produkcji, wznoszącym przemysł na wyższy poziom organizacyjny. Dzięki tej stabilizacji koniunktury zapobiega się marnotrawstwu, wynikającemu z bezplanowości, jaka panuje przy niekropowanej, wolnej konkurencji.

Z.: — Mówi Pan: „stabilizacja”, a ja odpowiadam: „skostniałość”, mówi Pan: „planowość gospodarki kartelowej”, a ja odpowiadam powiedzeniem niemieckim: „eine planlose Planwirtschaft”. Godzę się z Panem o tyle, że przyznaję kartelom zdolność stabilizowania koniunktury, ale tylko w przemyśle skartelizowanych i to wyłącznie kosztem dziedzin nieskartelizowanych. Owo powiedzenie niemieckie tłumaczy się następującą obserwacją: jak Panu wiadomo, kryzysy gospodarcze znikają pod wpływem własnych skutków, a więc np. jeśli panuje kryzys nadprodukcji, wówczas samoczynnie kurczy się wytwórczość i przyczyna przesilenia znika. Ale dzieje się to w sposób normalny tylko wówczas, gdy na rynku istnieje swoboda. Tymczasem kartele uniemożliwiają proces samoczynnego uzdrawiania się życia gospodarczego, gdyż spaczają normalny tok kształtowania się koniunktury w środku gospodarstwa kapitalistycznego, mającego wolne rynki, tkwią, twory skostniałe: ceny kartelowe!

A.: — Jest to kwestja sporna w nauce ekonomji. Natomiast, jako praktyk, przyzna Pan chyba kartelom po-
kazne zasługi na polu racjonalizacji wytwórczości przemysłowej. Wszak kartel, stanowiący poważną organizację gospodarczą znacznie łatwiej uzyska czy to kredyt, czy pożyczkę, niż najsolidniejsza firma jednostkowa, stąd zaś ma możliwość modernizowania i racjonalizowania produkcji.

Z.: W teorii ma Pan rację, ale nie w praktyce. Wręcz przeciwnie: stwarzając dla swych członków gwarancję petyfikowanych zysków kartel czyni racjonalizację zbędną. Przeciwnie cena kartelowa bywa ustanawiana na poziomie kosztów produkcji najgorzej pracującego warsztatu!

A.: — Zapomina Pan, że każde przedsiębiorstwo skartelizowane doskonale uswiadamia sobie, że kartel nie trwa wiecznie i że fabrykę trzeba utrzymywać zawsze na tak wysokim poziomie, aby w danym razie móc sprostać swobodnej konkurencji. A zresztą każdemu przedsiębiorstwu zależy na zwiększeniu zysków drogą zmniejszenia kosztów produkcji, co znów dzieje się za pomocą racjonalizacji.

Z.: — Rzecz pewna, że przedsiębiorstwo skartelizowane może, ale nie musi usprawniać swą produkcję. Brak po temu nacisku ze strony konkurencji.

A.: — Myli się Pan.: Konkurencja nie została wykluczona z kartelu; przejawia się ona np. przy rozdziale kwot produkcyjnych między uczestników. Biada temu, kto nie postawił swego zakładu na wyższym poziomie: ulegnie „kolegom kartelowym” przy targach o kwotę!

Ale, porzucając dziedzinę produkcji, popatrzmy, jak kartele racjonalizują dziedzinę zbytu: normalizacja cen i warunków sprzedaży, lepsze uzyskanie szans zbytu pod względem cen, kosztów transportu i standaryzacji — wszystko to są niezwykle cenne zdobycze ogólnogospodarcze. Ileż to milionów idzie beużytecznie na reklamę w wolnej konkurencji! Społeczeństwo z tych milionów wyrzucanych na reklamę, nic nie ma. Placi

ono za reklamę! Kartel zaś usuwa ten niepotrzebny haracz.

Z.: — ...A wzamian za to kartele biurokratyzują życie, usuwają wolny stan kupiecki, robiąc z kupców — własnych urzędników.

A.: — Mówi Pan tak, jak gdyby Pan nie wiedział, że reprezentowana przez Pana doktryna liberalna, która stworzyła pojęcie „harmonji gospodarczej”, w praktyce wykazała coś wręcz przeciwnego, mianowicie: dysharmonję gospodarczą! Wolna konkurencja, będąca w zasadzie rywalizacją przedsiębiorstw o klienta, staje się raczej walką pomiędzy konkurentami przeciwko samym sobie. Kartel przerywa tę walkę, stwarza porozumienie i zapobiega pochłonięciu słabszego przez silniejszego.

Z.: — Co za humanitaryzm! Zdaje się jednak, że odnosi się on tylko do uczestników kartelu, bo niech-no Pan spróbuje być outsiderem, a zobaczy Pan, jak Pana pożą! A właśnie ów outsider bywa tym zdrowym czynnikiem, który mógłby pomniejszyć wysokość olbrzymich zysków (czytaj: wy-zysków), osiągniętych przez kartele.

A.: — ?

Z.: — Przecież zawsze, gdy kartel powstanie, ceny artykułów skartelizowanych pędzą w górę, jak balon puszczony z uwięzi.

A.: — A! niema w tem nic zdrożnego. „Kartelle sind Kinder des Elends”, jak mówi Liezmann. Kartele są traktatami pokoju, zawartymi po niszczącej walce konkurencyjnej, obniżającej ceny poniżej kosztów własnych. Stąd, po podpisaniu „traktatu pokojowego”, ceny wracają do normalnego poziomu, czego chyba nie można nazwać wyższym.

Proszę pamiętać, że mimo monopolizacji rynku możliwość zwiększenia cen ma jednak swoje granice, zakreślone przez a) zasadę opłacalności, b) prawo substytucji i c) powstawanie konkurencji.

Z.: — Zgoda! Jednak każdy z tych czynników posiada wartość względną, jak zaraz się przekonamy: a) zasada opłacalności: jeśli podrubuje Pan cenę „nieelastycznego” towaru pierwszej potrzeby (np. chleba) to naskutek tego konsumcja nie spadnie, boć np. chleba trudno się wyrzec, tak, że i b) prawo substytucji ma tutaj działanie ograniczone, bo czem Pan chleb zastąpi? Ziemiakami? To chyba tylko przy podwyżce zgoła horrendalnej... Co zaś się tyczy c) powstawania konkurencji, to tem trudniej o nią, im dłuższy jest okres czasu i im wyższy kapitał jest potrzebny na dokonanie urządzeń inwestycyjnych, np. hutę żelaznej.

Jest faktem stwierdzonym, że punkt, na którym monopolista ustala cenę jest z a w s z e wyższy od punktu wolno-konkurencyjnego, t. j. od punktu, w którym ustala się cena przy wolnej konkurencji.

A.: — Drogi Panie! Porzucmy tę dyskusję...

Z.: — Aha!

A.: — ...i stwierdzmy, że wówczas, gdy są wyższe zarobki dla przemysłu, wówczas są i wyższe zarobki robotnicze. Zna Pan chyba odnośnie statystyki, stwierdzające, że tak jest, jak mówię?

Z.: Jak widzę, przechodzimy w dziedzinę społeczno-polityczną. Otóż w tej dziedzinie kartele są niebezpieczne z tego względu, że koncentrują produkcję w rękach obcych kapitalistów.

A.: Haha! drogi Panie. Koncentracja produkcji to nie to samo, co koncentracja własności środków produkcji. Wszystkie wielokapitalistyczne przedsiębiorstwa, za drobnymi wyjątkami, znają formę prawną spółek akcyjnych. A akcje znajdują się zazwyczaj w rękach setek i tysięcy ludzi.

Z.: — Tylko, że jedni r i j a p o parę akcji, a drudzy całe pakiety! Widzi Pan: ja w pełni uznaję wielki kapitał, ale potępiam jego nadużycia. Kapitał winien istnieć nadal, ale nie jako pan, lecz jako sługa społeczeństwa. I dlatego domagam się nadzoru nad kartelami.

Uwaga końcowa: Wyjątek z uchwały Międzynarodowego Kongresu Gospodarczego, odbytego w Genewie, w maju 1927 r.:

„Zjawisko karteli przemysłowych, rozpatrywane z praktycznego punktu widzenia, może być uważane za fakt o znaczeniu dodatnim lub ujemnym, zależnie od ducha, który ożywia powstanie i działalność tych porozumień, w szczególności zależnie od stopnia, w jakim kierownicy karteli uwzględniają interes ogółu.”

Tadeusz Kołodziej.

KRONIKA GOSPODARCZA PODATKI I OPŁATY

(p) **Obowiązek wykupywania świadectw przemysłowych.** Izba skarbową zwraca uwagę ogółu płatników podatku przemysłowego na obowiązek wykupywania na rok 1931 świadectw przemysłowych. Bliższe szczegóły w tej mierze zawierają rozplakotowane obwieszczenia. W szczególności zwraca się uwagę, że termin nabywania świadectw upływa z dniem 31 grudnia r. b. W pierwszych dniach stycznia r. 1931 władze skarbowe przeprowadzą ścisłą kontrolę przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych oraz zajęć przemysłowych w celu pociągnięcia winnych nie nabywców świadectw przemysłowych do odpowiedzialności karnej w myśl art. 98 ust. o państwowym podatku przemysłowym z dnia 15. 7. 1925. (Dz. U. R. P. Nr. 79 poz. 550): Wobec powyższego Izba skarbową wzywa osoby zainteresowane do niezwłocznego nabywania świadectw przemysłowych.

Z KRAJU

(k) **Izba przem.-handlowa w Sosnowcu o ustawodawstwie kartelowym.** W Izbie sosnowieckiej odbyło się w tych dniach posiedzenie komisji polityki handlowej i prawniczej w sprawie ustawodawstwa kartelowego. Po referacie doradcy prawnego wywiązała się obszerna dyskusja, która jednak nie doprowadziła do uzgodnienia poglądów co do potrzeby wprowadzenia w życie ustawy o nadzorze państwa nad kartelami. Wobec tego sprawa ta będzie w dalszym ciągu przedmiotem rozważań w łonie Izby.

(k) **Odroczenie wypłat w firmie „Oswag”.** Górnośląska firma „Oswag” S. A. z siedzibą w Łaziskach Górnych, produkująca materiały wybuchowe oraz związki azotowe w Wyrwach zwróciła się do sądu w Mikotowie o odroczenie wypłat. Krok ten spowodowany został trudnościami w uzyskaniu kredytów. Aktywa firmy „Oswag” przewyższają znacznie pasywa: o ile odroczenie wypłat dojdzie do skutku, można się spodziewać zaspokojenia pretensyj wierzycieli w stu procentach.

(k) **Rokowania o nową umowę zarobkową.** W związku z wypowiedzeniem umowy zarobkowej w przemyśle górniczym na polskim Górnym Śląsku, w najbliższych dniach odbędzie się bezpośrednio rokowania między przedstawicielami przemysłowców i górników. W razie niedojścia do porozumienia zwolane zostanie przez komisarsza demobilizacyjnego inż. Gallota wspólna konferencja obu zainteresowanych w tej sprawie stron.

(k) **Eksport nierogacizny z Wielkopolski.** W listopadzie b. r. wywieziono z Wielkopolski następujące ilości trzody chlewnej w stanie bitym: do Austrii 6928 sztuk, do Czechosławii — 106 szt., do Francji — 83 szt., czyli razem 7.117 sztuk, wobec 7.474 sztuk w m. październiku b. r., które zostały wyłącznie wysłane do Austrii.

Z ZAGRANICY

(z) **Strajk w koncesji polskiej w Leningradzie.** Dzienniki leningradzkie przyniosły wiadomość o strajku w polskiej koncesji „Jan Serkowski” w Leningradzie. Strajk wybuchł w związku z zawarciem nowej umowy zbiorowej. Sowiecki związek zawodowy wysunął wobec koncesjonariuszy żądania: 1. podwyżka płacy, 2. zbudowanie klubu na 400 osób, 3. zbudowanie przy klubie lokalu 15-pokojowego dla zajęć klubowych, 4. zbudowanie domu mieszkalnego o 35 lokalach wraz z salą rozrywek na 100 osób, 5. zbudowanie 120-bka dla dzieci robotników na 100 łóżek, 6. budowa lokalu dla szkoły zawodowej na 90 uczniów. Związek zawodowy żąda natomiast aby koncesjonariusz w okresie letnim utrzymywał tych uczniów na koszt własny, zapewniając im kompletne utrzymanie. Żądania związku zawodowego postawione zostały koncesjonariuszowi w formie ultimatum: jeżeli do 12 grudnia koncesjonariusz nie zaakceptuje przedłożonych mu warunków, związek zastosował ma wobec niego „bojkot obywatelski”. Zaspokojenie żądań związku zawodowego to ruina koncesji, z czego władze sowieckie niewątpliwie zdają sobie sprawę. Niedawno jeszcze prezes komitetu koncesyjnego Skobylew w wywiadzie udzielonym „Leningradzkiej Krasnej Gazecie” mówił, że z pośród koncesyj cudzoziemskich w Leningradzie koncesja Sp. Akc. Jan Serkowski jest najsolidniejszą i najlepiej technicznie wyposażoną. Na terenie Rosji sowieckiej firma „Jan Serkowski” pracuje od lat 5-u Dotychczas ze strony władz sowieckich nie wysuwano pod jej adresem żadnych zarzutów.

Z chwili Turystyka polska w świetle faktów

Turystyka wypłynęła na szerokie wody! Związek izb przemysłowo-handlowych odbył w ub. tygodniu zjazd w Krakowie, specjalnie poświęcony zagadnieniu turystyki. Jeśli sobie uświadomić, ile rozlicznych spraw zwyczaj znajduje się na porządku obrad zjazdów izb p.-h., trzeba uznać wielki sukces turystyki, którą tym razem wyjątkowo się zajęto.

Zywo nas cieszy, że nareszcie turystyka znalazła się w ośrodku powszechnego zainteresowania. Zadowolone nasze jest poniekąd również natury osobistej, bo, zdaje się, jesteśmy tem pismem polskim, które jako pierwsze wskazało na potrzebę organizacji ruchu turystycznego, potrzebę podyktowaną względami politycznymi, kulturalnymi i higienicznymi. A zresztą, czyż Poznań nie był i nie jest ważnym ośrodkiem turystycznym? A PWK, a M. W. K. T.?

Pokłosie zjazdu krakowskiego jest bardzo bogate: nurzamy się poprostu w obfitych wiadomościach, jakie dyskusja i referaty wydobły na światło dzienne. Chwilowo ograniczymy się do zarejestrowania najciekawszych faktów, zaś do omówienia ekonomicznego podłoża uchwał zjazdowych powrócimy innym razem.

W pierwszym rzędzie godzi się zanotować, że rejestr uzdrowisk, t. zn. zdrojowisk, kąpielisk, stacyj klimatycznych i t. zw. latowisk, wymienia nazwy blisko 500 miejscowości, rozrzuconych po całej niemal Polsce. Zestawienie to pokazuje, że Małopolska posiada 280 uzdrowisk, b. dz. pruska ma ich 93, a w całej reszcie Polski znajduje się razem 84 miejscowości leczniczych i wypoczynkowych.

Najwartościowszym z pośród nich przyznaje rząd, po myśli ustawy, wyższe, niejako hierarchiczne stanowisko „uzdrowiska użyteczności publicznej”. Jest takich uzdrowisk wyższego rzędu: w krakowskim — 9, w lwowskim — 6, stanisławowskim — 3, na Zachodzie — 4, w b. Królestwie — 5, wreszcie Ziemia Wileńska posiada 1.

Według urzędowych źródeł wynosiła w r. 1928 frekwencja w wyróżnionych z mocy ustawy uzdrowiskach 199.791 osób, z czego na Małopolskę przypadło 140.055 osób. Duży to postęp w porównaniu z ostatnim rokiem przedwojennym, kiedy to we wszystkich polskich uzdrowiskach przebywało zaledwie — około 60.000 osób.

Jeśli zaś zliczyć frekwencję wszystkich, bez wyjątku, uzdrowisk polskich — dojdziemy do liczby 450.000 osób, których wydatki sumują się cyfrą mniejszą 300 milionów złotych, stanowiącą wcale pokąźny surowy dochód polskich przedsiębiorstw uzdrowiskowych.

Według specjalnej publikacji na r. 1930/31, powstałej pod wskazówkami komisji hotelowej przy ministerstwie p. i h., mamy ogółem w Polsce hoteli, pensjonatów i zajazdów 1.086 zakładów, z czego nieczynnych jest w sezonie zimowym 253, a zatem całorocznych 833. Wszystkie te zakłady wykazują razem 23.331 pokoi z 34.372 łóżkami.

Cyfy te w każdym razie wykazują przewagę ilości nad jakością, bo zwążywszy, że: na owych 1.086 zakładów ma urządzenia centralnego ogrzewania tylko 168; kąpielowe urządzenia istnieją tylko w 457-miu (!), a światło elektryczne w 886 zakładach. Nieco więcej niż 50 proc. posiada telefon. Katastrofalnie wygląda ilość instalacji dla ciepłej i zimnej wody, gdyż jest ich tylko 76, a jeszcze mniej jest garaży, gdyż tylko — 66...

Złe jest, źle. Następnym razem pomówimy o środkach zaradczych, wskazanych przez zjazd izb.

Krótkie informacje gospodarcze

— W pierwszej połowie grudnia br. liczba bezrobotnych w Austrii doszła do cyfry 330.000 — zwiększając się od początku listopada przeciętnie o 1.500 osób dziennie.

— Tapety zagraniczne, przychodzące do Anglii od 1 lutego 1931 r. muszą być stemplowane dla wykazania pochodzenia. Znaczenie pochodzenia obowiązuje z chwilą gdy towar wystawiany jest na sprzedaż.

— 10 amerykańskich banków, z których 8 znajduje się w północnej Karolinie, zawiesiło wypłaty. Największy z tych banków posiada przeszło 3 mil. dolarów depozytu.

— Rząd chiński podwyższył cła na wyroby bawełniane o 10 proc. Podwyżka cel wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1931 r.

„Miss Polonia“ z za Atlantyku

Gdynia, w grudniu.

Drobne płatki śniegu znikają w chwili zetknięcia się z powierzchnią wody, która wypelnia wielki basen portowy.

Na rampie, przed rozległym magazynem firmy „Pantarei”, czeka tłum ludzi „Kościuszkę” jest już w awanporcie. Do końców wysokich masztów przymocowano choinki, zwiastuny Bożego Narodzenia. Poprzez prószyący śnieg barwią się liczne chorągiewki, dekorujące odświętnie cały statek.

„Kościuszkę” ze zgrzytem zarzuca kotwicę i ciągnięty przez holownik obraca się w kierunku, żeby stanąć niebawem przy nadbrzeżu. Na pokładzie pasażerowie, przybyli z Ameryki, powiewają chorągiewkami, orkiestra marynarki wojennej, ustawiona na brzegu, gra hymny: polski i amerykański.

Zebrani na rampie wypatrują „Miss Polonii”. Spojrzenia i legają po strojnych damach, przechylających się przez balustrady, i szukają najpiękniejszej. Wreszcie zgodzono się na jedną z pań. — To ta, w białym baretce i z jasnymi włosami!

Po opuszczeniu schodni dostają się na statek uprzywilejowani właściciele specjalnych biletów wstępu.

„Miss Polonia” z Ameryki, panna Adela Kowalska, po powitaniu jej przez dyrektora linii, p. Kutylowskiego, dostaje się w ogień krzyżowy pytań dziennikarzy i soczewek aparatów fotograficznych. Chętnie odpowiada i posłusznie pozuje. Mówi po polsku wyraźnie i bez błędów, chociaż musi się chwilami skupiać, żeby znaleźć odpowiedni wyraz. Głos melodyjny, bardzo miły.

Panna Kowalska urodziła się w Ameryce, z matki Polki i ojca Amerykanina, którego przodkowie byli Polakami. Mówić po polsku nauczyła się w domu. Wybrana w listopadzie na „Miss Polonię”, otrzymała bilet okrętowy na podróż do Polski i w ten sposób znalazła się między nami. Stała mieszka na jednym z przedmieść Nowego Jorku.

Na statku „Polskiego Transatlantyckiego Tow. Okrętowego” czuła się i bawiła doskonale, oczywiście w przerwach pomiędzy burzami.

Program pobytu p. Kowalskiej w Polsce obejmuje Warszawę, Poznań, Kraków, Lwów, Zakopane, Krynicy i w drodze powrotnej Bydgoszcz. „Miss Polonia” zamierza odpocząć najpierw w Gdyni i potem dopiero pojechać do Warszawy, gdzie utworzył się już specjalny komitet przyjęcia. Krewnych w Polsce p. Kowalska nie posiada, przynajmniej nie wie o ich istnieniu. Twierdzi, że ma jednak wielu dobrych znajomych.

Wreszcie ciekawość dziennikarzy została zaspokojona, podobnie gład aparatów fotograficznych. „Miss Polonia”, znajdująca się pod opieką pewnej starszej pani, jadącej do Lwowa, i dwóch Amerykanów, którzy nie ukrywali niezadowolonia z męczarnia ich pupilkami, często niedyskretnymi pytaniami dziennikarzy, zesłała na ląd, żeby udać się do poleconego jej w Gdyni pensjonatu, gdzie miała zebrać siły przed ukazaniem się w Warszawie.

Gdynia tyle widziała amerykańską „Miss Polonię”. Szukano jej napróżno po hotelach i pensjonatach. Wieczorem tego samego dnia najpiękniejsza Polka z Ameryki wbrew zapowiedziom wsiadła w pociąg i pojechała do Bydgoszczy Warszawa czekała dzisiaj daremnie i bezskutecznie alarmowała telefonicznie Gdynię.
Fob.

Czy kobieta może uprawiać sporty?

(KAP) Wielka rada faszystowska przekazała obecnie po uprzednim rozpatrzeniu przez siebie prezesowi olimpijskiego komitetu do rozstrzygnięcia sprawę udziału kobiet w sportach z zastrzeżeniem wyraźnego określenia granic tego udziału w ten sposób, by uniknąć tego wszystkiego, co przeszkadzałoby w wypełnianiu zadania kobiety jako matki.

„Osservatore Romano”, popierając w całej rożności to stanowisko rady faszystowskiej, ze swej strony zwraca uwagę

na udział kobiet w popisach sportowych prócz zastrzeżeń czysto higienicznej natury powinien wywołać zastrzeżenia i natury moralnej. Występowanie bowiem kobiety w stadionach jest zaprzeczeniem jej przyrodzonej boskiej misji macierzyństwa, co nie tylko z punktu widzenia przyrodzonego powinno być rozpatrywane, ale i ze względu na jej wysokie moralne posłannictwo.

Nowe cudowne uzdrowienie w Lourdes

(KAP) Wśród uzdrowień, ostatnio oficjalnie stwierdzonych przez urząd medyczny w Lourdes, szczególną uwagę zwraca fakt uzdrowienia Alicji Guillaumin z Valigny (Allier). Pochodząca z rodziny gruźliczej dziewczyna ma obecnie lat 18. Od 14 roku życia na całym ciele okryta była otwartymi ranami. Zgodnie z życzeniem lekarzy, którzy ją cały czas leczyli, twierdzili, że stan chorej jest nieuleczalny wszelkie bowiem próby zawiodyły.

Po przybyciu do Lourdes i pierwszej kąpieli rany widocznie zaczęły się zamykać, a w ciągu tygodnia już tylko blizny świadczyły o poprzednich ranach. Lekarze zarówno ci, którzy chorą przed przybyciem do Lourdes leczyli, jak i ci, co ją w urzędzie medycznym w Lourdes badali, zgodnie stwierdzili całkowite wyleczenie, co potwierdziły również badania radiograficzne.

Misjonarze i komuniści chińscy

(KAP) Podług wiadomości, otrzymanych przez Agencję Havasa z Hongkongu, na obronę 32 angielskich i amerykańskich misjonarzy, znajdujących się w poważnym niebezpieczeństwie w Haiku na wyspie Hainan wobec otoczenia przez komunistów, przybyło 600 żołnierzy chińskich. Zjawienie się wojska, które oczekuje na dalsze posiłki, by rozprzeć bandy, znacznie osłabiło działalność komunistów. — Wszyscy misjonarze znajdują się w dobrym zdrowiu.

Na indeksie

Z Rzymu donoszą, że Święta Kongregacja Oficjum potępiła i umieściła na indeksie książek zakazanych artykuł o mesjanizmie ks. Ludwika Dennefelda, profesora wydziału teologii na uniwersytecie w Strasburgu, wydrukowany w „Dictionnaire de Theologie Catholique”, który wydany został przez firmę Letouzey w Paryżu, oraz dzieła tegoż autora o mesjanizmie, wydane również przez wspomnianą firmę.

„Osservatore Romano” zaznacza, że Kongregacja Oficjum, przyjmując oświadczenie ks. Dennefelda, iż poprawi swoje pisma i skoryguje w odpowiedni sposób swoje wykłady, postanowiła nie stosować innych środków. (KAP)

Z różnych stron Polski

Brak łóżek w szpitalach dla chorych zakaźnych.

Podług zestawień za rok 1929 na terenie całego państwa mamy 6.490 łóżek szpitalnych dla chorych zakaźnych, co podług przyjętych norm wynosi zaledwie niespełna połowę potrzebnej liczby łóżek. W niektórych powiatach np. województw południowych, nie może być mowy o izolacji szpitalnej chorych z powodu braku szpitali wogóle. Umieszczenie w tych wypadkach napisów ostrzegawczych przed domami „zapowietrzonymi” w znikomym tylko stopniu może zapobiec szerzeniu się epidemii.

Opłaty szpitalne za chorych zakaźnych, przymusowo umieszczonych w szpitalu, stanowią wielką przeszkodę w akcji zwalczania chorób zakaźnych. Dla niejednej rodziny, dotkniętej już nieszczęściem z powodu choroby, względnie śmierci członka rodziny, opłacenie kosztów szpitalnych grozi wprost ruiną materialną, niedającą się nieraz wyrównać w ciągu dłuższego okresu czasu. Wskutek tego chorzy na choroby zakaźne są ukrywani, co powoduje szerzenie się epidemii. Jest to sprawa doniosłej wagi i wymaga ustawowego uregulowania.

Plaga wilków na Wileńszczyźnie.

Z pow. dziśnińskiego donoszą, że w poszczególnych gminach pojawiły się wielkie stada wilków, które przybyły ze sąsiednich lasów granicznych.

Wilki gromadnie napadają na osiedla, zaścianki i wsie, skąd porywają owce, cielęta i t. d. Ludność pali ogniska i ustawia nocne warty. K. O. P. w porozumieniu z władzami administracyjnymi zamierza urządzić wielką obławę.

Niedawno na drodze z Orha do Opielnik włościanie, zatrudnieni przy wyrębie lasu, znaleźli w śniegu poszarpane zwłoki jakiegoś chłopca. Ustalono, iż jest to 12-letni Witold Jurewicz, którego napadły wilki i rozszarpały.

Gęsta kra na Wiśle.

Na Wiśle pojawiła się gęsta kra, która nie paraliżuje coprawda jeszcze żeglugi, ale każe już myśleć o ostatecznym usunięciu z rzeki do portów pozostałych obiektów pływających. Z polecenia Intendencji

miejskiej w Warszawie wazelki większe i mniejsze łodzie, berlinki i galary, stacje wynajmu łodzi i połączone z nimi domy mieszkalne oparte na łodziach, usunięto już do portów. Żegluga odbywa się jeszcze normalnie. Poziom rzeki wynosi obecnie 1.70 m. Poziom ten stale opada, z każdym dniem utrzymywania się mrozu Zamarznięcie Wisły narazie nie jest spodziewane, ponieważ mróz jest jeszcze niewielki.

Nowy podział diecezji włocławskiej.

(KAP) Dotychczasowe rozgraniczenie dekanatów diecezji włocławskiej okazało się nieodpowiednim i niepraktycznym, raz dlatego, że niektóre dekanaty były zbyt małe, a powtórne granice dekanatów, nieodpowiadające granicom powiatów utrudniały księżom dziekanom pracę, związaną z ich urzędem. JE. ks. biskup Karol Radoński, Pasterz diecezji włocławskiej ustanowił zatem z nowym rokiem 1931 nowy podział diecezji na 19 dekanatów tak, iż z malemi tylko odchyleniami każdy dekanat będzie w całości w jednym i tym samym powiecie.

Okradał Bank Gospodarstwa Krajowego.

W warszawskim sądzie okręgowym toczył się proces, rzucający jaskrawe światło na pewne fakty. Przed sądem stanął urzędnik kasowy Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie Antoni Kamiński oskarżony o kradzież 27.000 zł. Sumę tę skradł Kamiński w ciągu 5 lat. W czasie procesu przesłuchano eksperta, który stwierdził, że w banku prowadzono zły system buchalteryjny, który umożliwiał niewykrycie kradzieży w ciągu pięciu lat. Oskarżony przyznał się do kradzieży tłumacząc ją tem, że żona jego była chora na gruźlicę, wobec czego pragnął ją leczyć. Sąd skazał Kamińskiego na dwa i pół roku więzienia.

Do czego jest zdolna miłość matki.

W kolonii Czerniewce na Wileńszczyźnie, w zagrodzie kolonisty Stomy wybuchł w nocy pożar. Zaskoczeni we śnie mieszkańcy znaleźli się w największym niebezpieczeństwie życia, a ratunek wydawał się wprost niemożliwy. Ale nie dla matki! Nikt

Zmarły w tych dniach poseł niemiecki w Warszawie p. Rauscher, którego zgon nastąpił dość nieoczekiwanie w pewnym sanatorium bawarskim, gdzie bawił na kuracji.

z sąsiadów nie miał odwagi pójść w ogień. Nie straciła tylko przytomności żona Stomy, 39-letnia kobieta. Serce matczyne nie zważyło na buchające płomienie. Raz po raz wpadała ona do płonącej chaty i wynosiła z niej dzieci, jedno po drugim. Okropnie poparzona wyniosła troje dzieci, ale z czwartym z 7-letnim Piotrusiem, padła na progu płonącej chaty i umarła razem z synkiem.

Z przeszłości Grudziądza

„Schieberkneipe” i jej sąsiedztwo

Obok wspaniałych kamienic przy ul. Młyńskiej w Grudziądzu zachowała się dzięki tolerancji urzędu miejskiego, dyktowanej powojenną nędzą mieszkaniową, zapadająca się chata, znana wśród zasiedlałego starszego obywatelstwa pod nazwą „Schieberkneipe”. Przetrwawszy setki lat, widnieje ona już na planie miasta z r. 1810. Charakterystyczna jej nazwa pochodzi z czasów Księstwa Warszawskiego. Wówczas cały prawy brzeg Wisły, na terenie Pomorza od ujścia Drwęcy aż do ujścia Osy, należał, z wyjątkiem miasta Grudziądza i niezdobytej przez Napoleona twierdzy Courbiera do Ks. Warszawskiego. Uwidoczniona na pow. fotografii chata drewniana, jedyny tego rodzaju „zabytek” budownictwa w Grudziądzu, stała na peryferji miasta, zaś teren, na którym widnieje blok nowoczesnych kamienic, wówczas gołe pole, należał do Polski. W „Schieberkneipe”, położonej więc na granicy dwóch państw, zbierały się gęty miejskie, rozmaite ciemne indywidua a przede wszystkim przemytnicy, od których to otrzymała charakterystyczną nazwę. Według wspomnianej mapki z r. 1810, granica Ks. Warszawskiego, okrążając miasto, wrzyna się w od-fotografowanym punkcie najdalej w

tereny miejskie, zbliżając się do głównych ulic zaledwie o kilkadziesiąt kroków. Poza tem na mapce, wiszącej pod szkłem w gabinecie prezydenta miasta, wykreślone są ulice starego Grudziądza, place i ogrody, uwidoczniono kościoły, ważniejsze budynki publiczne, ratusz, szkoły, bramy wjazdowe do miasta, młyn, browary, studnie miejskie, budynki kryte dachówką, gontami lub pod strzechą, oraz place podmiejskie, w szczególności polityczne granice miasta.

Grudziądz liczył wówczas (stan z roku 1809) 3604 mieszkańców cywilnych, 1462 ewangelików i 2142 katolików; większość mieli więc katolicy, najprawdopodobniej narodowości polskiej; załoga wojskowa (fort Courbiera) dochodziła do 1000 chłopca. Zydów notuje statystyka poraz pierwszy dopiero 1817 r., było ich na 4769 ludności trzech, posiadających obywatelstwo pruskie, a 35 „przechodnich”. Pierwszy okres właściwego rozwoju miasta Grudziądza łączy się z budową wymienionego fortu, obecnie fortu Mestwina, na którą wydano podobno 8 milj. talarów. Dzisiejszy Grudziądz liczył wraz z załogą około 70 tys. ludności, w czem około 60 tys. katolików.
K. O.

Zebrań Towarzystwa Polsko-Angielskiego

Ruchliwa ta organizacja odbyła w ub. poniedziałek, dnia 15 grudnia drugie już w tym miesiącu zebranie, nie licząc jej pierwszego publicznego a tak udanego wystąpienia, jakim był urządzone staraniem Towarzystwa odczyt prof. Dybowskiego o Conradzie.

Zebranie poniedziałkowe odbyło się przy bardzo licznej liczbie członków w pięknej sali posiedzeń Izby przemysłowej. Pierwszą część zapełniła pogadanka w języku angielskim na temat angielskich zwyczajów gwiazdkowych, którą zagał z swadą p. dyr. Ligocki, poczem w dyskusji zabierali głos liczni członkowie.

Po rozdzieleniu książek angielskich oddanych w depozyt przez kilku członków Towarzystwa, wiceprezes p. inż. Krause zdał sprawę z odczytu prof. Dybowskiego i omówił plany Tow. dotyczące dalszych publicznych wystąpień, podziału pracy i różnych imprez rozrywkowych. Utworzyła się nowa sekcja gospodarcza z pp. dr. Czerneckim i dyr. Kreczym na czele, oraz komitet zabawowy. Kwestja lokalu Towarzystwa została pomyślnie rozwiązana dzięki propozycji prof. dr. Padlewskiego, który stawił do dyspozycji salę w Zakładzie Mikrobiologii przy Wałach Wązów 25. Tam też odbędzie się najbliższe zebranie w poniedziałek, dnia 29 grudnia r. b. o godzinie 19¹⁵.

Towarzystwo Przyjaciół Serbo-Łużyczan

Wtorkowe zebranie Tow. Przyjaciół Serbo-Łużyczan świadczyło o znacznym zainteresowaniu, jakie w mieście naszym panuje dla najmniejszego narodu słowiańskiego, otoczonego zewsząd morzem germańskim. Poza dotychczasowymi członkami przybyli na nie również profesorowie U. P., pp. dr. Mikolaj Rudnicki, wydawca „Slavia occidentalis” i dr. Józef Kostrzewski, znany prehistoryk.

Zagajając zebranie ks. dyr. Ludwiczak podał do wiadomości szereg wspomnień osobistych z Łużyc, poczem referat o literaturze serbo-łużyckiej do czasów wojny wygłosił prof. Klima z Uniw. Łud. w Dalkach.

Referent wskazał na najstarszy rękopis serbo-łużycki, znajdujący się w Bibliotece król. w Berlinie, na pierwszą książkę, jaka się ukazała w r. 1574, oraz na ożywienie się piśmiennictwa serbo-łużyckiego w okresie walk religijnych w czasach reformacji, które pod względem językowym przyniosło Serbom łużyckim wiele naleciałości niemieckich. Do oczyszczenia z nich ojczystego języka zabrał się w XVII w. pierwszy Abaham Brante. W następnym wieku pod wpływem zwiększonych represyj pruskich (Fryderyk II) powstało wiele kazań religijno-patriotycznych. Gdy na Kongresie Wiedeńskim nastąpił podział Łużyc na część pruską i saską, a walka z naporem germańskim stała się coraz trudniejszą, występuje na widownię Handry Sejler, ojciec poezji łużyckiej. Zetknięszy się na uniwersytecie w Lipsku z Czechami, Słowianami południowymi i Polakami, zaczyna wydawać pierwszą gazetę serbo-łużycką — pisaną, budując w ten niezwykły sposób ducha narodowego. Jest on autorem pierwszej gramatyki języka górno-łużyckiego, a przedewszystkiem baśni, ballad i pieśni, które stały się własnością ogółu. Do wielu z nich skomponował muzykę Karol Kotor. Obok Sejlera stają Jan Ernest Smoler, autor „Pieśni serbskich” i zasłużony założyciel „Maticy” serbskiej, oraz Jan Jordan, mąż nauki, którego za działalność narodową usunięto z profesury w Lipsku. Zaznaczywszy że literatura dolno-łużycka przedstawia się o wiele skromniej, niż literatura górno-łużycka, zakończył pan Klima ciekawą swą referat wskazaniem na wielką rolę, jaką w ruchu odrodzeniowym Serbów łużyckich odegrał prof. Alfons Perczewski z Kalisza, którego imię otoczone jest na Łużycach do dziś prawdziwą czcią.

W ożywionej dyskusji zabierali głos pp. prof. Rudnicki, red. Powidzki, radca Pospieszalski, prez. Janta-Polczyński, Czajkowski i ks. Ludwiczak. W końcu skompletowano zarząd, którego skład jest następujący: ks. dyr. Ludwiczak — prezes, Tadeusz Powidzki — wiceprezes, Klima — sekretarz, Czajkowski — skarbnik. Zebrania z referatami odbywać się będą co miesiąc

Z życia Młodych Polek

SMP par. Farniej w Poznaniu urządziło w niedzielę 14 bm. wieczorną w sali im. Królowej Jadwigi wypełnioną po brzegi. Starannie przygotował całość i reżyserował p. Gołabek. Na program składały się następujące występy: śpiew chórowy — arja z „Verbum Nobile” Moniuszki, — deklamacja „Przez moje okienko” — Konopnickiej, — sztuka ludowa „Przebudzenie”, — piękny śpiew solowy p. Rossowej, — tańce rytmiczne, — i drugi występ chóru, który odśpiewał z werwą „Krakowiaka” Moniuszki. W przerwach przygrywała doskonała orkiestra Stow. Młodzieży Polskiej. Występ jednego z najruchliwszych SMP w Poznaniu zyskał ogólne uznanie.

SMP par. św. Wojciecha w Poznaniu urządziło w „Ognisku” wystawę pięknych robót ręcznych, wykonanych całkowicie przez drużyny. Otwarcia wystawy dokonał ks. radca Putz, wracając w swoim przemówieniu szczególną uwagę na wartość i konieczność prac kobiecych. Wystawa otwarta była przez kilka dni. Ekspozycja naprawdę piękna i praktyczna bardzo się podobała licznej publiczności, i zyskała też chętnych nabywców.

Drużyny SMP w Dębicy k. Gniezna przekonały się o korzyściach kursu gotowania. W przeprowadzonym przez instruktorkę związkową kursie uczestniczyły 22 drużyny, które z zapalem oddały się nauce sztuki kucharskiej. Nabyły też z zakresu gotowania, pieczenia, zapraw, porządków domowych itd. dużo wiadomości, które z korzyścią zużytkują w swoich własnych gospodarstwach domowych.

O żywotności SMP w Środzle świadczy poważna liczba 160 drużyn. Ponieważ duża część bardzo chętnych do pracy mieszka na wsi i niezawsze może uczęszczać na wszystkie zebrania z powodu znacznych odległości, przeprowadzi się w najbliższym czasie podział. Stowarzyszenie odegrało ostatnio sztukę p. t. „Dla Chrystusa”. O powodzeniu nadzwyczaj dobrze przygotowanej i oddanej sztuki świadczy powtórne jej wystawienie, które cieszyło się również bardzo licznym udziałem widzów. Stow. rozwija się pomyślnie dzięki troskliwej opiece i wydatnej pomocy patronatu w osobach ks. prałata Meissnera i ks. patrona Pacyna.

W Mątwach k. Inowrocławia powstało dzięki staraniom i wybitnej pomocy p. inż. Pomian — Piętkowej nowe Stowarzyszenie Młodych Polek. Ma ono jak najlepsze widoki rozwoju, gdyż już od chwili powzięcia zamiaru utworzenia takiego stowarzyszenia cieszy się wielką przychylnością starszego społeczeństwa, jak wykazało zebranie konstytucyjne. Młodzież żeńska z zapalem zabiera się do pracy. Pomoc swą ofiarowały panie nauczycielki Burdzianka i Kanarkowska. Do pracy w dziedzinie wychowania fizycznego, kursów pracy obywatelskiej zaoferowała swą cenną pomoc p. Alachnowiczówna.

W Pleszewie zawiązało się również SMP. Na zebraniu organizacyjnym obecnych było 90 drużyn. Po referacie przedstawicielki Związku, uchwalono założenie Stowarzyszenia. Praca drużyn niewątpliwie przyciągnie w szeregi tak pożytecznej organizacji wielką liczbę dziewcząt dotąd niezorganizowanych, ażeby i one swoje lata spędzając w Stowarzyszeniu, wychowały się w tej kuzni charakterów na dzielne córki Kościoła i Ojczyzny.

W Kościanie odbyło się w niedzielę, 7 bm. zebranie konstytucyjne kościańskiego okręgu Stow. Mł. Polek. Liczne zebranie delegowane powitał patron SMP Kościan ks. Stróżyński, poczem referat o celach i zadaniach okręgu wygłosiła w przekonujących słowach przedstawicielka Zw. p. Z. Ozdowska. Patronat tworzą: ks. Stróżyński — patron, p. Wanda Chłapowska z Kopaszewa i p. Chałupczakówna ze Śremu — członkowie patronatu; zarząd pp.: Palewodzianka — prezeska, Michalska — sekretarka, Józefiakówna ze Śmigła — skarbniczka, Helakówna z Kościana — naczelniczka. Do okręgu należą następujące SMP: Bronikowo, Błociszewo, Czacz, Brodnica, Gryżyna, Ilówiec, Konojad, Kopaszewo, Karśnice, Kościan, Łęki Wielkie, Machcin, Morownica, Niestabin, Nochowo, Parzęczewo, Pyszca, Śmigiel, „Promień”, Śmigiel „św. Zyty”, Śrem, Wonięś, Wysoko, Wilkowo Polskie, Skarżyn, Krzywiń, Żegrówko.

W Jarocinie odbyło się 14 bm. zebranie konstytucyjne okręgu jarocińskiego. Wygłosił na niem referat ks. kan. Schulz z Poznania. Skład patronatu tworzą: ks. proboszcz Niedźwiedziński i p. Szajnowa, — zarząd: p. Kurkowiakówna — prezeska, drch. Owieśniakówna z Jarocina — sekretarka, Grzymisławska z Jaraczewa — skarbniczka, Karlińska z Wilkowyja — naczelniczka. Do okręgu należą SMP: Cerekwica, Cieleza, Chwałkowo kość, Góra, Jarocin, Jaraczew, Kajew, Karmin, Książ, Lisew, Mieszków, Mchy, Prokopów, Pleszew, Kruczyn, Rusko, Solec, Sowina, Wałków, Wilkowyja, Witaszyce, Wola książęca, Krzykosy, Witowo, Żegocin.

SMP „Tęcza” w Gnieźnie urządziło „Wieczór humoru” z bardzo urozmaiconym programem. Całość, która ściągnęła uwagę publiczności, udała się doskonale. Wesoło z imieniem oddano deklamacje, monolog; śpiew dobrego chóru zyskał uznanie publiczności, a sztuczka sceniczna „Nowa Miss” wywołała dużo serdecznego śmiechu. Z werwą odtaczone krakowiaki świadczyły o tem, że Młode Polki kochają piękne polskie tańce. Wieczór zostawił bardzo miłe wrażenie. Stowarzyszenie dając gościom chwilę beztrudnej a dobrej radości nabyło sobie wielką sympatię starsze-

go społeczeństwa. Dużo zabiegów i trudów poświęcała przygotowaniom p. mec. Kuzszeninowa.

SMP w Luboszu pracuje i rozwija się pomyślnie. Drużyny chętnie garną się do pracy i uczęszczają regularnie na zebrania, które odbywają się 2 razy w miesiącu. Stowarzyszenie pilnie uprawia ćwiczenia gimnastyczne pod kierunkiem drch. naczelniczki Mleczakówny. Przy pracy i rozrywce z korzyścią spędzają drużyny czas.

SMP w Niegolewie programowo wykonuje pracę. Zebrania zarządu i plenarne odbywają się regularnie, co kwartał przystępują drużyny wspólnie do Komunii św. Wieczornice są czynnikiem bardzo kulturalnym i dają dużo godziwej rozrywki. Pamiętają o tem drużyny, dlatego bardzo starannie przygotowują występy, ciesząc się zasłużonym powodzeniem. Co wieczór przygotowują drużyny zmęczone całodzienną pracą i stęsknione serdecznej gawędy przytulnej, ciepłej „Ognisko”. Spędzają tu wolne od zajęć chwile na nauce i zabawie. Stowarzyszenie zawiązała „Ognisko” patronce swojej p. Niegolewskiej, która serdeczną troską otacza pracę i rozwój Stowarzyszenia.

Wizytacja w Podgórzu koło Torunia stwierdziła, że tamtejsze stowarzyszenie dobrze pojmuje swoje zadanie jako organizacja kulturalno-wychowawcza. Liczna gromadka 70 drużyn chętnych do pracy pod kierownictwem pełnego zapалу zarządu i opieką patronatu zdobywa sobie coraz więcej uznania. Po części organizacyjnej zebrania odbyła się część druga, poświęcona Powstaniu Listopadowemu. Całość wywarła bardzo dobre wrażenie.

Jeszcze o „Bursie Rzemieślniczej” w Poznaniu

Do sprawy tej, ze względu na jej ważność i aktualność, powracać będziemy jeszcze niejednokrotnie, potrzebuje bowiem należytego zrozumienia, którego dotąd niestety brak. Bursa Rzemieślnicza im. Staszica w Poznaniu, której budowa gmachu własnego tak żywo zainteresowała nasz stan rzemieślniczy, jest jedynym i to bardzo skromnym internatem dla uczni rzemieślniczych w naszym mieście. Internat założony 1. 11. 1923, utrzymuje się staraniem osobnego towarzystwa, którego prezesem jest naczelny kuratorjum p. Dyczyński, a wiceprezesem ks. dr. Jarosz. Kuratorami internatu są pp. Staszak i Stiller, prócz tego do zarządu wchodzi pp. dyr. Ligocki, red. Piotrowski i St. Libra. Kierownikiem bursy jest p. Rydlewski inżynier-nauczyciel, sekretarzem i kierownikiem biura b. rektor szkolny p. Żyniewicz, a lekarzem internatu jest p. dr. Celestyn Rydlewski.

Internat mieści się obecnie w domu magistrackim przy Rybakach, w 28 małych pokojkach. W zakładzie niema żadnej większej salki koniecznej na modlitwy, obchody, pogadanki itd. Maksymalnie pomieszcza zakład 42 wychowanków, nie mając przytem rezerwowego pokoju dla chorych wychowanków, przyczem ustawicznie napływają nowe zgłoszenia.

To też zrozumiałą jest propaganda zarządu Tow. za własnym domem, na który to cel wydano osobne „cegiełki”, 50-ciogroszowe chociaż składki bardzo nikło wpływają. Istnieje wprawdzie zebrany na budowę własnego gmachu specjalny fundusz budowlany, jest on jednakże za mały, aby z nim coś począć. Na fundusz ten złożony się niskie opłaty internistów za mieszkanie, wpływy za cegiełki, z dobrowolnych ofiar i t. d.

O wychowankach zakładu powiedzieć można, że przywiązują się szczerze do zakładu i z żalem go opuszczają. Zachowanie się uczniów w bursie poprawia się z roku na rok. Mimo to pouczają kierownictwo przykre doświadczenia, że wybór kandydatów na wychowanków jest niedozwony i że nie należy przyjmować do internatu jednostek beznadziejnie straconych dla wychowania ani też pod naciskiem t. zw. towarzystw charytatywnych, które ulegają często pozorom petentów, niezaspokajających na poparcie.

Dzierżawy płaciło Tow. magistratowi 3360 zł, później 5040 zł, a obecnie magistrat zapowiedział dalszą podwyżkę. Bursa rzemieśln. udziela

wychowankom mieszkanie, opranie, ogrzanie, oświetlenie, uprzążanie, tanię 30 groszowe obiady i bezpłatne dożywianie wychowankom biedniejszym.

Dotychczas opuściło bursę 127 wychowanków i to z wojew. poznań. 67, z b. Kongresówki 10, z Małopolski 6, z Pomorza 1, z Gdańska 1, z Niemiec 19, z Ameryki 3 i z Rosji Sowieckiej 20. Interniści uprawiają sport, wielu z nich należy do towarzystw sportowych, zaprawiają się w muzyce oraz korzystają z biblioteki, która posiada niestety tylko 146 książek.

Utrzymanie wychowanka bez inwestycji i obiadów 30 groszowych, wynosiło w roku ub. 83.73 gr dziennie. Cały dotychczasowy mobilny internat jest częściowo, po dokonanej darowiznie przez nowy zarząd Zw. Tow. Przem. i Rzemieślniczych, własnością Tow., częściowo Magistratu.

Zadaniem głównym internatu jest wychowywać uczeni na prawych obywateli — Polaków, dać im godziwe mieszkanie i utrzymanie, przypilnować gruntowne wykształcenie zawodowe, odciągnąć ich od zgubnej ulicy i przyswoić im prawe poczucie społeczne i towarzyskie. Nauczają ich wszelkimi dostępnymi środkami karności i posłuchu wobec władz i osób starszych, wpoić im poszanowanie uczciwości, sumiennosci i prawdomównosci. Oto działalność i zadania „Bursy”, o czem niestety szerokie kółka społeczeństwa zbyt mało jeszcze są poinformowane. (in)

Trochę krócej

Suknie doszły do takiej długości, że następny krok mógłby być już tylko trenem — albo cofnięciem się wstecz. Stara dyplomatka — moda wybrała coś pośredniego: treny pozostawiła sukniom balowym, i to zresztą tylko czasem, suknie zaś wizytową uczyniła cokolwiek krótszą. Narazie jeszcze bardzo niewiele, jednakże, dobrze wiemy z praktyki, że w długości szat damskich dużo znaczy każdy centymetr.

Tak tedy suknie do teatru i wizytowe są do kostek, albo nawet powyżej kostek, suknie przedpołudniowe — do połowy łydki, suknie wieczorowe i balowe — nieograniczonej długości, czasem tylko do ziemi, a czasem z trenem, zarzuconym w tańcu na rękę. Pod jednym względem tylko wszystkie zgadzają się ze sobą: oto wszystkie są równe w cyrku od dołu. Zeszłoroczne żęły, godety, fantazyjne ogony, należą do przeszłości. Jeżeli posiadamy w swym repertuarze taką suknię, należy ją czempredzej zwrócić, poobcinawszy wszelkie nierówności.

Nadchodzący karnawał przynosi nam przeważnie kolory ciemne, chyba że chodzi o młodzieńskie paniątki — wtedy dopuszczalne są jasne pastelowe kolory: błękitny, różowy, jasno-lilla. Dla reszty pań najwięcej wskazane są kolory: czarny, bleu-nuit, ciemno-czerwony, oraz połączenie czarnego ze srebrem i złotem. Jednym z piękniejszych modeli paryskich była toaleta balowa z chiffon bleu-nuit, czyli koloru pośredniego między granatowym, ciemno-fioletowym a czarnym, długa do ziemi, sutu kłoszowana, której całą ozdobą była obrzydnie czarna róża, umieszczona przy końcu długiego, spiczastego dekoltu na plecach. Jest to suknia najefekowniejsza dla złotej blondynki.

Bardzo ważnym szczegółem toalety balowej są pantofelki. Złote i srebrne, do niedawna nieodzowne wieczorem, wyszły już zupełnie z użycia, chyba, że chodzi o suknię, w której jest połączenie srebra czy złota. Poza tem pantofle nie harmonizują z toaletą w ogólnie przyjętem znaczeniu. Do sukni czarnej mogą być pantofle jedwabne czerwone i czerwony naszyjnik, lub czerwona róża, jako łącznik z resztą ubrania. Widuje się pantofelki zielone do sukni bładoróżowej i szafirowe — do złotej. Stanowi to oryginalność mody dzisiejszej i niejako jej pikanterję. Osoby, którym wydać się to może zbyt ekscentryczne, no i kosztowne, mogą z powodzeniem nosić jedną parę czarnych jedwabnych pantofelek do wszystkiego, przypinając do nich czasem duże stalowe klamry. Ozdoby ze strasów i dżetów na pantofelkach nie należą już do dobrego tonu.

Popierając wytwórczość krajową, budujesz niezależność i potęgę gospodarczą i polityczną Polski!

Popieraj przemysł rodzimy A dasz pracę bezrobotnym.

Związek Obrony Przemysłu Polskiego

POZNAŃ ulica Rzeczypospolitej 1

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej

Opieka nad polskimi dziewczętami we Francji

Wiele się u nas słyszy o potrzebie, o konieczności opieki nad naszymi emigrantami na obczyźnie. Nie należy jednak sądzić, że są one całkowicie pozabawione opieki, że nikt o nich nie myśli i nie zajmuje się nimi. Prawdą jest natomiast, że opieka jest dla tego niedostateczną, bo na taki wielki obszar, jakim jest Francja, gdzie prawie w każdym Departamencie znajdują się, jeżeli nie większe skupiska polskie, to w każdym razie rozrzucone rodziny i samotni robotnicy rolni, niema możliwości założenia tak wielkiej liczby ochronek i szkół, ileby ich było potrzeba, a zastęp duszpasterzy polskich jest niewielki. Ale tam gdzie są większe kolonie emigrantów w kopalniach czy przy fabrykach, w bardzo wielu miejscowościach istnieją nie tylko ochronek polskie, nauka pozaszkolna języka polskiego i ksiądz polski, ale także specjalnie przeznaczone dla samotnych dziewcząt tak zwane „Patronaże” albo „Domy rodzinne”. Są to internaty wybudowane i utrzymywane kosztem właścicieli fabryk, dla dziewcząt zatrudnionych w tych fabrykach, których kierownictwo powierzają często Siostrze zakonne polskie, uwzględniając, że będzie to najodpowiedniejsza opieka dla naszych dziewcząt.

Zanim przystąpię do opisanie działalności tych patronaży, muszę zaznaczyć, że są inne także doskonale pod każdym względem zorganizowane, chociaż prowadzone przez osoby świeckie narodowości francuskiej. Mam właśnie materiał dotyczący takiego zakładu założonego przez Przędzalnię Wibaux — Florin, firmy istniejącej od roku 1810. Ten internat jest rzeczywiście wzorowo prowadzony, a wybudowany niespełna dwa lata temu wyłącznie dla młodych dziewcząt narodowości polskiej, córek rodziców zatrudnionych w odległych kopalniach, które przedtem mieszkają po kilka razem w drogo opłacanym pokoiku hotelowym.

Właściciele fabryki, postanowili zatem wybudować internat, gdzie dziewczęta znajdują się pod ścisłym nadzorem poważnych i zacnych opiekunek, a za niedrogo pieniądze otrzymują zdrowe i obfite pożywienie, i gdzie są obszerne i jasne sypialnie. W każdej

sypialni sypia zaufana dozorczyń, jest woda bieżąca zimna i ciepła, centralne ogrzewanie, oświetlenie elektryczne. W zakładzie jest pokój izolowany dla chorych, jadalnia, sala wypoczynkowa z biblioteką i gramami.

Gdy zakład był gotowy, zarząd fabryki zaprosił Ks. Dziekana Radwańskiego, który, po przekonaniu się, w jaki sposób jest urządzony i jakie daje rękojmię opiekę dla dziewcząt, polecił go rodzinom polskim. W kilka miesięcy potem, na wniosek Ks. Radwańskiego, zarząd fabryki zapewnił utrzymanie księdza polskiego w pobliskim mieście Roubaix, który też co tydzień odwiedza zakład i miewa nauki i pogadanki dla dziewcząt. W innym dniu tygodnia, odwiedza je kierowniczką biura „Opieki” w Roubaix.

Dziewczęta nie mające rodzin, albo zmuszone do pracy zdala od nich, przyjmowane są od 14 — 35 roku życia, jedynie zatrudnione w fabrykach tej firmy i posiadające poważne polecenia. Mogą zawsze powracać do domu wieczorem przed dniem świątecznym. Rano obowiązkiem ich jest uprzątnąć swój pokój i dopomagać kolejno w utrzymywaniu w stanie wzorowej czystości dom cały. O nadliczbowych godzinach pracy winny uprzedzić dyrektorkę zakładu, jeśli chcą wyjść dla ułatwienia sprawunków muszą wymienić poczęści i dokąd się udają; po kolacji wolno im wyjść jedynie za wyjątkowym pozwoleniem. Wykroczenia powodują bezzwłoczne wydalenie z zakładu. Godziwe książki i rozrywki są wskazywane lub dostarczane.

Zarobek dziewcząt we fabryce jest rozmaity, stosownie do wieku i uzdolnienia waha się między 250 a 600 frs miesięcznie, po odliczeniu wszelkich kosztów na mieszkanie i utrzymanie.

Myślą przewodnią zakładu było i jest, nie zaniedbać niczego, co służyć może do urobienia z tych dziewcząt, kobiet poważnie myślących. Zarząd uważa je, skoro pracują i mieszkają we Francji, poniekąd za własność swoją.

Nie możemy się dziwić takiemu założeniu ze strony Francji. My jednak mamy oczywiście inne zapatrywanie na tę sprawę i przy całej wdzięczności dla tych ofiarnych i zacnych naszych francuskich przyjaciół, nie możemy i nie chcemy dopuścić do wynarodowienia polskich dziewcząt. Dlatego naszą

dążnością powinno być usiłowanie, aby w takich zakładach, nie tylko raz na tydzień odwiedzał je ksiądz i nauczycielka, ale aby tam stałe przebywały Siostry albo nauczycielki Polki.

Tymczasem, zanim to się stanie, powinniśmy przede wszystkim takie Internaty właśnie, zasilać polskimi księżkami i czasopismami, nawiązać z tamtejszymi dziewczętami kontakt pierwej niż z temi, które znajdują się bezpośrednio pod troskliwą opieką naszych zacnych i ofiarnych Siostrzynek zakonnych.

Marja Drohojowska.

Kobieta a reformy społeczne w Czechosłowacji

Wybitni ekonomiści czechosłowaccy kilkakrotnie oświadczyli już i wciąż powtarzają, iż przez ręce kobiet przechodzą w kraju conajmniej dwie trzecie dochodów ich mężów. Już sam ten fakt nasuwa uwagę, że walkę przeciw drożyznie, obecnie w Czechach tak popularną i konsekwentnie przeprowadzaną, należy w wielkiej części przerzucić na barki kobiet, jako gospodyń i kierownic prywatnego domostwa. Jest to tem naturalniejsze, że właśnie kobiety mogłyby odegrać decydującą rolę tam, gdzie chodzi o zwalczanie wygórowanych cen. Te ostatnie uważane są ogólnie za niezdolne i niemożliwe do utrzymania. To zgodnie uznają wszyscy ministrowie ekonomiczni, przywódcy partji klasowych, prezesi związków zawodowych, redaktorzy naczelni pism gospodarczych, i politycy fachowi, ale z drugiej strony organizacje, korporacje i kółka kobiece dotąd zachowują się wobec tych spraw z bardzo małym zainteresowaniem, mimo, że w licznych innych zagadnieniach od nich właśnie wychodzi nieraz inicjatywa, n. p. w kwestjach humanitarnych, pacyfistycznych, narodowych, słowiańskich i t. p. Faktem pozatem pozostaje, iż w sejmie ani senacie żadna z przedstawicielek ruchu kobiecego nie wniosła o zastosowanie przez rząd środków zaradczych zmierzających do ograniczenia szalejącej drożyzny.

I ten brak inicjatywy i energii zarzucają ostatnio kobietom czeskim zarówno politycy jak i dziennikarze krajowi. W tych właśnie dniach zamieściły praskie „Narodni Listy” sytuacyjny artykuł wstępny swego redaktora anaczelnego A. Pimpra p. t. „Nasze kobiety a walka o obniżenie cen”. Myślą przewodnią wywodów autora jest twierdzenie, że kobiety, jako konsumentki są w stanie zrobić dla emancypacji ekonomicznej więcej od mężów. Walka ideowa o prawa kobiet jest rzeczą nader piękną i pożądaną, nie można jej

jednak traktować zbyt po akademicku. Co mogą kobiety jako ogół i jako jednostki pod tym względem uczynić? Przedewszystkiem chodzi o to, że trzeba rozróżnić praktykę od teorii. Praktycznie biorąc, kobiety czeskie powinny wyzbyć się nareszcie powojennej psychozy, która nauczyła je nabywać towar wyłącznie po wysokich cenach, w przekonaniu, że tanie wyroby są do niczego, i uważać je należy za tandetę.

Tymczasem znalazły się już teraz w Pradze i innych miastach czeskich firmy, które pod naciskiem opinji publicznej przystępują do stopniowego obniżania cen. Potrzebna do tego odwaga cywilna winna być jaknajenergiczniej popierana przez społeczeństwo, to znaczy konsumentów i w pierwszym rzędzie przez kobiety-gospodynie, matki, żony. Kobiety mają zerwać z dawnymi przesądami, że to co tanie, musi być liche — a nie omijać przy swych zakupach tanich sklepów, których właściciele idą po linii najniższych ankiet i programów gospodarskich. Na tem polega duże zadanie kobiet nie tylko jako małżonek i konsumentek, ale i jako działaczek narodowych i odpowiedzialnych czynników państwowych, zaś głównie jako wpływowego elementu ekonomicznego. O ile kobiety nie spełnią tego zasadniczego zadania, utrudniają eksport zagranicę i jednocześnie walkę konkurencyjną z Niemcami.

Warszawa. V. Dresler.

Ostatni tom tetralogji laureatki Undset

Trudno jest naogół sądzić dzieło nieskompletowane. Tak się rzecz miała z pierwszemi trzema tomami zapowiadanej tetralogji p. n. „Pan na Hestyken” pióra Sigrid Undset. Obecnie, kiedy ukazał się czwarty i ostatni p. t. „Syn mściciel”, można ocenić w pełni niepospolity talent skandynawskiej pisarki. Przedewszystkiem autorka zawiadła rozumowaniem czytelników, którzy po odczytaniu trzeciego tomu wierzyli święcie, że bohater powieści Olav Audunsson zginie z mścicielskiej ręki piasierba Erika. Zemsta zostawiła pisarkę Bogu. Ani Erik nie zabija Olava, ani Olav nie spowiada się ze swego grzechu. Erik po dojściu do pełnoletności, staje się właściwym opiekunem rodziny, „Panem na Hestyken”.

Wszystkie cztery tomy są doskonałym odzwierciedleniem XIII wieku, w którego duchu całość została napisana. Jest to filozoficzna i ludzka interpretacja historii Norwegji w średniowieczu. Zdumiewającym jest w tej półcywilizacji całokształt organizmu socjalnego, i pełnej struktury moralnej obok barbarzyńskich emocji i prymitywnych postępów ludu.

Niezdrowa lektura

Dziwnym sposobem przyjęło się u nas przekonanie, że lektura przeznaczona dla młodzieży nie należy do gatunku literackiego, o którym pisze się i czytuje poważne krytyki, która nie podlega ścisłej ocenie artystycznej i ideowej, która, wreszcie jako coś gorszego, niższego, mniej ważnego nie wymaga wielkiego zastanowienia. O! po prostu z książką dla młodzieży jest mniej więcej tak jak z zabawką! Idzie się przed gwiazdka, czy imieninami do składu i wybiera coś efektownego. Niech będzie frapujący tytuł, kolorowa okładka i... niezbyt wygórowana cena, o więcej nie chodzi. Każdy potrafi doradzić co kupić, bo to przecież takie proste i łatwe. W ten sposób, na platformie lekkomyślności rodziców i wychowawców, na braku zastanowienia się żerują najrozmaitsze potencie anonimowe, począwszy od tych, którzy świadomie i programowo zatrują duszę młodzieży polskiej a skończywszy na takich, którzy pragnąc zarobić, produkują własną niemądrość i korzystają z cudzej.

Do rzędu książek, pleniących się obecnie najbujniej w bibliotekach dziewczęcych, a które nigdy nie powinny być dostać się do domów polskich należą niewątpliwie powieści trzeciorzędnej autorki rosyjskiej: I. Czarskiej, jak n. p. — „Pamiętnik pensjonarki” — „Zosia Wisowska” — „Księżniczka Dżewacha” — „Gniazdo Książąt Dżewacha” — Wspomnienie pensjonarki — „Druga Nina” — itp., itp., itp. — Jest tego powódz cała o podobnych do siebie tytułach i treści niemal identycznej.

Niestety, sytuacja jest dziś taka — i to nawet w Poznańskim — że Czarska ma gorące i zaślepione zwolenniczki, nie tylko wśród dziewcząt, ale i wśród starszych. Są rodzice i krewni, którzy panienkom kupują tom za to-mam cały komplet powieści Czarskiej i wogóle słuchać nie chcą o tem, że lek-

tura ta jest zła i szkodliwa i że propagowanie jej to zbrodnia w stosunku do normalnego i pożytecznego dla siebie i drugich rozwoju przyszłego pokolenia kobiet polskich.

Rosyjska krytyka literacka odnosi się do Czarskiej, trochę gorzej, niż do Mniszchówny krytyka polska. Krytyk Czukowskijski uznał Czarską za geniusza banalności i trywialności, a Komarnickij, choć uważał ją w roku 1914 za patryjotyczną pisarkę rosyjską, jednakże nie zalecał jej lekturę żeńskiej młodzieży. Nasza krytyka literacka już 5 lat temu zajęła się paradoksalnym i groteskowym fenomenem popularyzowania się w Polsce idealu „institutki” rosyjskiej, a Wacław Borowy (Warszawianka nr. 6. r. 1925 — styczeń 8-go) poświęcił temu zagadnieniu wyczerpujące studjum p. n. „Tego jeszcze brakowało”.

Gdyby na książkach Czarskiej widniało wyraźnie i uczciwie: tłumaczone z języka rosyjskiego, gdyby podawano różne fakty rzeczywistości „loco Petersburg”, sprawa cała przedstawiałaby się mniej groźnie, gdyż rodzice wiedzieliby co kupują, a dziewczęta rozumiałyby, gdzie znajdują się opisywane szkoły i pensjonaty. Jednakże to, co już Wacława Borowego oburzało najwięcej i co zakrawa na czelność, jest translokacja akcji do Warszawy z Petersburga i na Podole z głębokiej Rosji, podobnie pułkownicy i generałowie b. armji rosyjskiej stają się całkiem bezceremonialnie wojskowymi Polaki odrodzonej, podobnie studenci, nauczyciele itp. itp.

Jeżeli jeszcze powieści te czytują panienki mieszkające w Warszawie, lub których rodziny tam kiedykolwiek zamieszkiwały — pół biedy. Nie uwierzą w sto rzeczy i książki mniej będą szkodliwe. Ale dla całej reszty Polski rzecz przedstawia się odwrotnie, i przykład piący z Warszawy będzie oddziaływał sugerująco na prowincję. — Szczególniej, gdy większość społeczeństwa wprowadzona w błąd przez

wydawców i tłumaczkę nie wie, że ma do czynienia z powieścią rosyjską.

Powieści Czarskiej dzielą się na dwie grupy: jedna, przeznaczona dla młodszych dziewcząt opisuje życie w „institutce”, druga grupa, dla starszych ma tło egzotyczne rosyjskiego południa i dotyczy tak pięknych np. tematów jak ucieczka księżniczki z domu kochającej ją rodziny w ramiona rozbójnika, ponieważ ten zacny młodzian zabija wprawdzie ludzi, ale bardzo jest zresztą przystojny, i ładnie tańczy, — więc wart miana bohatera, itp., itp.

Najwięcej powieści liczy pierwsza grupa, pensjonarska. Kamertonem jest tutaj historia i erotyzm. Platforma socjalna tych powieści jest bardzo uproszczona, podobnie platforma etyczna. Uznanie przełożonej pensji, nauczycielki i koleżanek znajduje tylko ta koleżanka, która jest „wysoko urodzona”. i to najlepiej księżniczka, obojętne czy szwedzka, czy czerkieska, a dobrą jest ta koleżanka, która ma błyszczące oczy, piękną cerę, oryginalny kolor włosów itp. itp. walory. — Inteligencja, charakter, dobroć, solidarność nie mają żadnej wartości, zarówno dla „nauczycielstwa”, które brzydkim dziewczęcykom daje „jedność”, jak i dla przełożonej chwytającej się lada pozorów, by wyrzucić dziewczęcynek ubogą. Wogóle dziewczęta mają w pensjonacie dwa główne zajęcia: wybuchy czułości i ataki szpazmów, pozatem zabawiają się przyjemnie marzeniami erotycznymi i przesładowaniem swoich władz szkolnych, a władze naodwrot zajmują się albo pieszczaniem księżniczek, albo przesładowaniem nie-księżniczek, a w wiecznym strachu o możliwość utraty posady pozwalają szantażować się sprytnie uczenicom. Raz po raz w tym miłym pensjonacie ktoś umiera na suchoty czy inną szkarlatynę, raz po raz ukazuje się upiór chwytający pod gardło rozhisteryzowane panienki. Przełożona jest zawsze dystyngowana i mówi do dziewczęcynek: „mes-

dames” — dziewczęcynek w Palmową niedzielę jeżdżą karetami na spacer, a do tych karet studenci wrzucają pudła z cukrami i butelki z „kwasem chlebnym” (?), na pieszych spacerach towarzyszy panienkom lokaj w liberji, a szwajcar nosi za niemi paczki nawet z jednego piętka na drugie.

Wszystkie te nonsensa czytane przez ludzi dorosłych śmieszają, lub nie pozostawiają żadnego wrażenia. Jednakże dziewczęta biorą niestety wszystkie te sprawy śmiertelnie serio, przejmują się i naśladowują. Nie mówią już o tem, że w powieściach rosyjskich dziewczę polskie nie może znaleźć ani jednego pozytywnego wskazania, ani jednej nauki, czy przykładu miłości kraju i poszanowania dla religji, nie znajduje żadnej strawy duchowej, ani pogodnej rozrywki, przeciwnie powieści Czarskiej działają negatywnie, demoralizują od gruntu. — Dziewczęta polskie, rasowo krzepkie i dzielne zarażają się w tych książkach czułościwością, rozleniwieniem i rozkapryszaniem azjatyckim. Zarazem podrywa się wszelkie podstawy etyczne i socjalne przez ponizanie władz szkolnych i zohydzenie całego systemu nauczania i wychowywania. Czarska krzewi kult ciała, a eliminuje zupełnie wartości duchowe, wprowadza do Polski to wszystko, co zgubiło Rosję i zrobiło z niej Bolszewję. Wszystkie jej powieści są szkodliwe dla naszej młodzieży i społeczeństwo polskie powinno zdobyć się na rozumną energję i systematycznie zwalczać Czarską — jest bowiem dosyć książek polskich, które można zapełnić wszystkie biblioteczki naszych dziewcząt.

W stosunku do młodzieży samej, która gustuje w tych powieściach wstarczy wykazać ich niskie rozumowanie i artystyczne, zwrócić uwagę na śmieszność a zdrowy odruch młodzieży zwycięży z pewnością. Mir.

ŻYCIE SOKOLE

Porządek obrad Rady Związkowej

Zebrań Rady Związkowej, najwyższej magistratury Sokolstwa Polskiego odbędzie się w Warszawie w dniu 18 stycznia 1931 roku. Porządek dzienny jest następujący:

I. Godz. 8.00 — msza św. w kościele św. Krzyża, godz. 8.30 — złożenie przez delegację wieńca na grobie Nieznanego Żołnierza, godz. 9.00 — składanie pełnomocnictw w sekretaracie Rady (gmach T-wa Cyklistów na Dynasach, Obozna nr. 3/5).

II. Godz. 10.00 — Plenarne posiedzenie Rady. a) Zagajenie, ukonstytuowanie się prezydium, przemówienia. b) Odczytanie protokołu posiedzenia Rady z dnia 3 czerwca 1928 roku. c) Sprawozdanie zarządu i komisji rewizyjnej; wnioski. d) Wybór „komisji matki” dla ustalenia listy kandydatów do Przewodnictwa Związku, sądu honorowego i komisji rewizyjnej. e) Podział uczestników na komisje: sprawozdawczą - organizacyjną, wychowawczą fizycznego, skarbowo budżetową, do spraw wydziału Sokolic.

III. Godz. 12.00 — Obrady w komisjach.

IV. Godz. 17.00 — Plenarne posiedzenie Rady. a) Ogłoszenie ustalonych

przez „komisję matkę” kandydatur. b) Złożenie kart wyborczych. c) Sprawozdanie i wnioski poszczególnych komisji. d) Ogłoszenie wyniku wyborów. e) Zamknięcie posiedzenia Rady.

V. Niezwłocznie po zamknięciu posiedzenia Rady nastąpi posiedzenie nowoobranego zarządu Związku celem podziału czynności między członków Przewodnictwa.

Posiedzenia rady i komisji odbywać się będą w gmachu T-wa Cyklistów na Dynasach. Obiady będzie można otrzymać na miejscu. Uczestnikom zjazdu przysługują w drodze powrotnej 50-procentowe zniżki kolejowe. Zaświadczenia na zniżki wydaje sekretariat Rady. Wnioski na radę winny być zgłoszone przed dniem 10 stycznia. Wnioski nadesłane później nie będą Radzie przedstawione. Wszyscy uczestnicy Rady obowiązani są w myśl art. 9 statutu Związku złożyć przed otwarciem posiedzenia Rady zaświadczenia właściwych Zarządów, stwierdzające prawo uczestniczenia w Radzie. W myśl art. 4 regulaminu ubiorów i odznak służbowych uczestnicy Rady winni stawić się w uroczystych ubiorach Sokolic.

Zjazd Zarządu Związku

W niedzielę 14 grudnia odbył się w Warszawie zjazd Zarządu Związku pod przewodnictwem dha prezesa Adama Zamojskiego przy udziale członków Przewodnictwa Związku oraz delegatów poszczególnych Dzielnic; Przewodnictwo Dzielnic Wielkopolskiej reprezentowali dh. dh. prezes Wolski, naczelnik Suligowski i sekretarz Fellner.

Po przyjęciu protokołu z poprzedniego zebrania wysłuchano komunikatów Przewodnictwa Zw., przedłożonych przez dha wicepr. Terecha. M. I. przyjęto do wiadomości, że redakcja „Przewodnika Gimnastycznego”, przemiesiona z powrotem ze Lwowa do Warszawy, obejmuje sekretarza Związku dh. Bogusławski, a administrację dh. Dębowski. Żywe zadowolenie wywołała wiadomość, że w najbliższym czasie Przewodnictwo Związku przeniesie swą siedzibę do własnego budynku połączonego z gmachem będącej w budowie Sokolnii Gniazda I, w pobliżu mostu Poniatowskiego. Wreszcie zakomunikował referent, że w myśl uchwały Zarządu z dnia 5. 10. 30. składki członkowskie na rzecz Gniazd, Okręgów, Dzielnic i Związku pobierane będą od 1. 1. 31. przy pomocy jednolitych w całym Związku znaczków składkowych, nalepianych na dołączonej do legitymacji oddzielnej karcie kontroli składek. Odpowiednie ilości znaczków i kart kontrolnych oraz regulaminu, objaśniającego ten nowy sposób inkasowania składek, zostały już wysłane do Przewodnictwa Dzielnic, które poprzez Okręgi rozdzieli je Gniazdom.

W dalszym ciągu zebrania ustalono porządek obrad Rady Związkowej, która się odbędzie w Warszawie w dniu 18 stycznia 1931 roku, oraz wnioski, jakie Radzie przedłożone zostaną do uchwalenia. Porządek obrad Rady podajemy osobno.

Sokolstwo w Ameryce członkiem A.A.U.

Jak wielkie posiada znaczenie i jaką powagą, oraz uznaniem cieszy się Sokolstwo polskie w Ameryce — mieliśmy sposobność dowiedzieć się o tem obszerniej na Zlocie Wszechsłowiańskim w Poznaniu. Nie ustając w pracy Sokolstwo rozwinęło w Ameryce tak ożywioną działalność, iż stanęło w rzędzie najpoważniejszych towarzystw z dziedziny sportowo-wychowawczej. Ostatnio zgłosiło Sokolstwo swój akces do amatorskiego związku lekkoatletycznego, obejmującego całe Stany Zjednoczone i zostało z całą serdecznością przyjęte na członka tegoż Związku co należy podkreślić ze specjalnym uznaniem.

Poniżej podajemy za „Sokolem Polskim”, wychodzącym w Pittsburgu o fakcie przyjęcia oraz o znaczeniu i korzyściach wynikających z przynależności do Związku (dosłownie brzmi: Amateur Athletic Union A. A. U.).

Zgodnie z uchwałą ostatniego Zjazdu w Toledo — czytamy w „Sokole

Polskim” — pojechał z odpowiednimi instrukcjami i mandatem na zjazd A. A. U. do Waszyngtonu naczelnik Sokolstwa dh. Gustaw Pieprzny, który wraz ze zgłoszeniem się naszym do zregulowania miał możliwość na plenarnej sesji przedstawienia w głównych zarysach naszych prac, dziejów i dążeń. Przemowę tę przyjęto burzą oklasków i zostaliśmy jednogłośnie przyjęci.

Organizacja A. A. U. ma w swym ręku kierownictwo całym ruchem sportowym w Ameryce, ustala rekordy, urządza olimpiady i t. p.

Rozpada się ona na dwie kategorie. Posiada w licznych grupach, odpowiadających naszym gniazdom, własnych członków i jednocy wszystkie większe organizacje sportowe oraz atletyczne, a w tej liczbie także obce eżyczne. Ze zgłoszeniem się na członków tej ostatniej kategorii wyprzedziły nas bratnie związki Sokole — czeski, słowacki i jugosłowiański. Spóźnił się trochę, ale lepiej późno niż nigdy.

Zyskujemy na tem tyle, że od tej pory wszystkie nasze wyczyny na polu atletyki i sportu na naszych złotych, będą notowane w rekordach ogólno-amerykańskich; że dla naszych zespołów i członków otwiera się szerokie pole oficjalnego współzawodnictwa ze wszystkimi zespołami Ameryki, że mamy otwarte pole do udziału w olimpiadzie w r. 1932 i t. d.

Na zjeździe w Waszyngtonie w dniach 16, 17 i 18 listopada brało udział 240 delegatów z całej Ameryki, oraz wysp Hawajskich i Filipińskich, a w tej liczbie również 3 delegaci z wyżej wymienionych organizacji sokolic słowiańskich. Nasza jest czwarta.

Dh. Pieprzny miał przy tej okazji sposobność nawiązania z nimi przedwstępnych pertraktacji o zorganizowanie

Wszechsłowiańskiego Związku Związków sokolic w Ameryce i wspólnego występu w Chicago w roku 1933 w czasie wszechświatowej wystawy, o czem obszerniej będziemy pisać w przyszłości.

Jak widać z powyższego nasi druhowie w Ameryce pracują intensywnie, nie zasklepiając się w ciasnych ramach, lecz zakreślając dla swej akcji coraz to szersze plany. Życzymy im szczerze powodzenia i cieszymy się z przełamania tak ważnej zapory, jaką jest oficjalna przynależność do A. A. U., dzięki czemu dalsze projekty Sokolstwa polskiego za Oceanem będą teraz już znacznie łatwiej realizowane przy współdziałaniu innych bratnich organizacji słowiańskich.

Zjazd prezesów i naczelników

Leszno. Zjazd ten odbył się w naszym mieście 14 b. m. Do okręgu należy obecnie — po przyłączeniu gniazd z okręgu kroboskiego — ogółem 27, w tem 25 męskich i 2 żeńskie. Na zjazd przysłały reprezentantów gniazda: Leszno (żeńskie i męskie), Gostyń, Ponic, Krobia, Piaski, Rawicz, Miejska Górka, Włoszakowice, Rydzyna, Rokosowo, Bukowiec Górny, Drzewce, Pudliszki, Bojanowo, Kąkolewo, Niepart, Dłoń, Gogolewo i Swierczyna, razem 29 gniazd. Nieobecne były gniazda: Żytkowice, Sarbinowo, Łęka Wielka, Chwałkowo, Ziemiń, Szczurkowo i Gostyń żeńskie. Przewodnictwo Dzielnic Wielkopolskiej reprezentowali dh. dh. Wiktor Maćkowiak i Wład. Karge.

Zebrań zgaił prezes okręgu dh. Kotlarski. W przemówieniu poruszył szereg spraw organizacyjnych. Referat o karności sokolej, — wygłoszony przez prezeskę gniazda żeńskiego w Lesznie dhnę Sobczyńską — nagrodzono gorącymi oklaskami. Na ten temat przemawiał też naczelnik okr. dh. Szurkowski. Referat dchny Sobczyńskiej doręczony został w odbicie wszystkim gniazdom z poleceniem odczytania na najbliższym walnym zebraniu. Następnie zdał sprawozdanie kasowe skarbnik dh. Muszyński. Stan kasy w okręgu leszczyńskim jest naogół pomyślny, jakkolwiek i tutaj załości składek wynoszą około 900,— zł. Dh. prezes Kotlarski zawiązał prezesów, aby dopilnowali ściągania zaległych składek. Szczegółową relację techniczną złożył naczelnik dh. Szurkowski, omawiając przy tej sposobności sprawy zlotu, kursów i zawodów. O przygotowaniach do Zlotu Dzielnicowego referował dh. Wiktor Maćkowiak. Sprawę młodzieży sokolej omówił prezes dh. Kotlarski.

Rezultatem dyskusji, jaka się wywiązała, był wybór specjalnej komisji która ma kwestję tę szczegółowo rozpatrzyć. Do komisji tej wybrano dh. dh. prezesa Szurkowskiego z Leszna, Murawskiego z Rawicza, Skrzypczaka z Miejskiej Górki, Andrusa z Niepartu i Ilensia z Gostynia.

Dchna Sobczyńska zaapelowała do prezesów gniazd — szczególnie miejskich, aby tam, gdzie są widoki rozwoju — utworzyli gniazda lub oddziały żeńskie. Skorzystała przy tem z okazji i podziękowała serdecznie naczelnikowi w Gostyniu dh. Gulińskiemu za gorliwą pracę w gnieździe żeńskim.

Zebrań wykazało, że duch w gniazdach — pomimo trudności stawianych na każdym kroku — jest dobry. Wszyscy mówcy zapewniali, że dołożą wszelkich starań, aby praca nie tylko nie ustala, ale przeciwnie wzmogła się.

Co robią gniazda?

Zebrań plenarne

Poznań—Wilda. Gniazdo męskie odbyło plenarne posiedzenie w lokalu p. Zawadzkiej. Obrady otworzył dh. prezes Zaczaryński, witając zgromadzonych, a przedewszystkiem prelegenta dh. dr. Spychałę, który wygłosił niezmiernie ciekawy referat o gazach bojowych w czasie wojny. Przy tej okazji kapral z 7 baonu sanit. demonstrował różne maski gazowe. Referentowi podziękowano gorąco za źródłowo przygotowany odczyt, który bardzo zainteresował słuchaczy. Dh. dr. Spychala rzucił myśl urządzenia kursów instruktorskich, które zamierza zorganizować. Prosi więc, by w tym celu przysiano chętnych druhów,

których zamierza odpowiednio wyszkolić. W komunikatach podano, że gniazdo zebrało dotąd na ćwiczenia ogółem 700 zł; prezes nawoływał druhów do dalszego ofiarnego składkowania. Poza tem uchwalono urządzenie wspólnej gwiazdki dla młodzieży i dzieci rodzin członków. Uroczystość ta odbędzie się 28. bm. w lokalu p. Zawadzkiej. Specjalnie wyłoniona komisja opracuje dokładny program. (z)

Udana wieczornica.

Września. W niedzielę 14 b. m. wystąpiło po raz pierwszy publicznie jedno z najmłodszych gniazd żeńskich, dając bardzo udatną i miłą wieczornicę. Prezeska dchna Wl. Jakubowska określiła znaczenie gniazd żeńskich Sokola. Z koleją wystąpiły drużyny z bardzo efektywnymi ćwiczeniami wolnymi i oberkiem. Ogólnie podobala się komedia pod tyt. „Gobelin”. Amatorzy i amatorki świetnie wywiązały się z zadania. Na zakończenie podziwiano doskonale odtąńczony krakowiak w strojach narodowych, który na żądanie publiczności musiano powtórzyć. Całość wieczoru była starannie przygotowana i dobrze zorganizowana. Poprzednio na miesięcznym zebraniu dchna prezeska apelowała, aby sprawiono sobie jaknajprędzej mundurki sokole i postanowiono wysłać jedną na kurs tkacki do Poznania. (y)

Z Dzielnic Pomorskiej

Zjazd odbył się w Grudziądzu pod przewodnictwem prezesa dzielnicy dh. Wl. Samolińskiego, który złożył obszernie sprawozdanie z działalności Przewodnictwa. Gniazd czynnych jest w Dzielnicy 116. P. in. Przewodnictwo dało inicjatywę do urządzenia manifestacji narodowej w odpowiedzi na zachcianą mowę niemieckiego ministra Treviranusa; manifestacje takie odbyły się na całym Pomorzu. Przedłożono również zarządowi Związku wniosek w sprawie reorganizacji sposobu ściągania składek. Dh. Piotr Dostatni referował w zast. nieobecnego naczelnika dha P. Bączyńskiego sprawy naczelnictwa Dzielnic.

Zarząd po wyczerpującej i rzeczowej dyskusji przyjął sprawozdania do wiadomości, zatwierdził kooptację dh. dr. Zielińskiego na naczelnego lekarza Dzielnicę oraz skład całego naczelnictwa.

Sprawę zlotu Dzielnic Pomorskiej referuje 1. wiceprezes dh. Kamrowski, określając na sumę 16 000 zł. Zlot ten odbędzie się w niedzielę dnia 12 lipca 1931 r. w Gdyni. Udział w nim biorą wszystkie Dzielnice Polski; zapowiedziało swój przyjazd Sokolstwo Polskie z Niemiec, Francji i Stanów Zjednoczonych, oraz Sokolij z Czechosłowacji i Jugosławji. Ponadto przybędzie na zlot kadra marynarki jugosłowiańskiej, która zawita do Gdyni drogą morską i tutaj pokaże własne ćwiczenia. Uchwalono pobrać od wszystkich członków podatek zlotowy po 1 zł od członka, płatny w dwóch ratach po 50 gr do 1 lutego i drugie 50 groszy do 1 kwietnia.

Ustalono następujące terminy zlotów okręgowych: dla okr. IV. — 7 czerwca do okr. V — 14 czerwca, dla okr. VIII. — 31 maja, dla okr. II i X. — 24 maja.

Zarząd okręgu poznańskiego wzywa do gremjalnego udziału w otwarciu sezonu zimowego — oraz w uroczystości oddania „Ćwiczeń” do użytku wychowania fizycznego — w niedzielę o godz. 11.

KULTURA FIZYCZNA

Przed tegorocznym sezonem narciarskim

I.

Rozmach, jaki cechował narciarstwo polskie od pierwszej chwili jego powstania, nie stracił nic ze swej pierwotnej, młodzieńczej siły i dąży nieustrudzenie do zrealizowania pięknych celów.

Dotychczasowy rozwój tej dziedziny sportu w Polsce, idący mniej więcej do 1927 roku w kierunku wyłącznego uprzywilejowania narciarstwa zawodniczego, objął po tym okresie pracę nad rozwojem narciarstwa sportowo-turystycznego, zaniedbanego zupełnie w czasie wojennym i powojennym, oraz pracę nad rozpowszechnieniem narciarstwa wszczep.

Pierwszym ważnym krokiem było wprowadzenie tzw. „odznaki za sprawność narciarską”, której regulamin pozwala nawet średnio wprawnym miłośnikom tego sportu zakosztować wszystkich rozkoszy startowania w zawodach i próbowania swych sił w konkurencji równych z równymi. Sprawdzianem pełnego sukcesu tej nowości był masowy udział w zawodach o odznakę, urządzanych na terenie większej części ośrodków sportowych kraju, przyczem „prowincja narciarska”, tj. okolice podgórskie i nizinne, pobili na łeb na szyję stare ośrodki jak Zakopane, zdobywając kilka tysięcy nowych odznak. W nadchodzącym sezonie położą się jeszcze większy nacisk na urządzanie podobnych zawodów, w których może brać udział każdy początkujący narciarz, dysponujący odpowiednią sprawnością fizyczną.

Dowodem wielkiego rozwoju narciarstwa jest ilość klubów zrzeszonych w P. Z. N., która obecnie sięga pokazującej cyfry 59, w czem jednak 4.200 członków czynnych. Znajdujemy tu zarówno ośrodki górskie i wybitnie nizinne, ba — nawet prowincja i dalekie kresy nie pozostają w tyle, lecz biorą się energicznie do pracy.

Punkt ciężkości w rozwoju narciarstwa wyszedł obecnie poza swoją kołębłą-Zakopane, rozpraszając się na całą południowo-zachodnią część Polski i Górny Śląsk. W Poznańskim dają się już zauważyć pierwsze oznaki wznoszącego zainteresowania narciarstwem, w czem przodują organizacje sokole.

Celowe posunięcia organizacyjne Polsk. Zw. Narciarskiego zdają się wskazywać na to, że w nadchodzącym sezonie zimowym traktowanie propagandy narciarstwa dla szerokich warstw społecznych, oraz narciarstwa wybitnie zawodniczego, iść będzie równoległe, zapewniając obu tym działom ich dalszy rozwój. Program działalności uwzględni też zarówno szereg spotkań krajowych i zagranicznych, jak i urządzanie propagandowych zawodów o odznakę, wycieczek, kursów, szkolenia fachowych instruktorów narciarstwa itp. traktując je jako równie ważne.

Po wielkich naszych sukcesach w ciągu kilku ostatnich lat, kiedy zdaliśmy z dobrym wynikiem egzamin sportowy i organizacyjny, z okazji szeregu zawodów międzynarodowych, a specjalnie F. I. S.-a w Zakopanem, — celem naszym musi być nie tylko utrzymanie się na osiągniętym poziomie, ale i posunięcie się naprzód w coraz niewątpliwie lepszej konkurencji światowej. Czy cel ten potrafimy osiągnąć?

Konkurencja jest, — jak wspomnieliśmy — niezwykle silna. Łatwo jest zbliżyć się do niej — bardzo trudno jej dorównać — a o pokonaniu jej lepiej nie marzyć. Wszystkie państwa Europy Środkowej, Ameryki, oraz innych krajów, są narazie w tem położeniu, że jedynym ich marzeniem jest — choćby tylko dorównać narodom skandynawskim, które — jak dotychczas trzymają niepodzieloną hegemonję w świecie narciarskim i to zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym. To też w stanie obecnym walka toczyć się może jedynie o dalsze miejsca po Norwegii i Finlandji, gdyż Szwecja — trzecia z grupy uprzywilejowanej — jest już poważnie zaatakowana.

W nadchodzącym sezonie oczekujemy naszych zawodników zawody F. I. S.-u w Oberhof w Niemczech, w połowie lutego 1931 roku, które zadecydują o kolejności miejsc w konkurencji narodów; poza tem mniejsze spotkania rozegrane zostaną w Jugosławji z koń-

cem stycznia, biegi zjazdowe w Mürren, oraz na terenie Polski — międzynarodowe mistrzostwa Polski w drugiej połowie lutego.

Co do tych ostatnich stwierdzić wypada, że wybór Wisły na Śląsku Cieszyńskim nie był wcale pomysłem szczęśliwym. Popieranie pewnych miejscowości lub pewnych ośrodków jest rzeczą wskazaną, jednak nie powinno się odbywać kosztem ogólnej propagandy kraju, która nie zyska nie przy sprowadzaniu gości zagranicznych do miejscowości drugorzędnych. Narazie jesteśmy w tem położeniu, że nie mamy czem zbyt chwalić się przed zagranicą, pokażemy im zatem to co mamy najpiękniejszego, tj. nasze Tatry, a mniejsze miejscowości możemy reklamować dowoli przez urządzenie w nich mniej ważnych zawodów. Na to niema rady.

Pod względem organizacyjnym narciarstwo polskie złożyło tyle dowodów tężyny i sprawności, że dział ten — zarówno co do spotkań krajowych jak i zagranicznych — ma zapewniony sukces. Natomiast strona czysto sportowa nie da się nigdy przewidzieć i można tu conajwyżej drogą wnioskowania oraz porównania stworzyć sobie przypuszczalny przebieg sezonu i wyników reprezentantów Polski w narciarstwie.

Jasnym jest, że cały ciężar wspomnianej reprezentacji spadnie prawie wyłącznie na barki zawodników zakopiańskich, którzy techniką i doświadczeniem przewyższają innych o całą klasę. Na szczęście rozporządzamy już obecnie nie tylko dobrą jakością, ale i dość znaczną ilością pierwszorzędną oraz wypróbowanych sędziów.

II.

Bronisław Czech, mimo utraty w roku zeszłym tytułu mistrza Polski na korzyść Karola Szostaka, pozostanie bezwątpiennie wraz z nim jednym z niezawodnych i wypróbowanych „asów” reprezentacji. Obaj pełnią obecnie służbę wojskową w 1 p. strzel. podhalańskich i wkrótce przybywają na stały trening do Zakopanego. Latem widzieliśmy Br. Czecha startującego w biegu rozstawnym do Morskiego Oka z dobrym wynikiem.

Antoni Szostak jest obecnie czołowym kandydatem do mistrzostwa Polski w konkurencji cywilnej. Jego racjonalna praca w sezonie letnim, oraz intensywny trening, dają ogromną rutynę i doświadczenie w biegach i skokach, — stawia tego narciarza na pierwszym miejscu wśród zawodników do biegu kombinowanego. Niewątpliwie odegra on w nadchodzącym sezonie bardzo poważną rolę. Do silnych konkurentów w biegu kombinowanym należą również: bracia Marusarze, Władysław Czech, Motyka Stanisław, Berych i Dawidek. Jako nowy i wybitny talent wchodzi tu Marduła Franciszek z Poronina, który już w roku zeszłym zwrócił na siebie powszechną uwagę wynikami w biegach i skokach, a w tym sezonie po intensywnym treningu letnim i pilnym uczęszczaniu na gimnastykę w Sokole, gdzie zalicza się do najzdolniejszych druhów — stać się może prawdziwą rewelacją sezonu. Poza nim wchodzi w grę z nowych sił: Krysiak Teodor, który od zeszłego roku wykazuje stałą poprawę formy, Polankowy (przyszła gwiazda SNPTT), Marusarz III i bracia Rajscy z N. Targu.

Grupa ta stosunkowo bardzo liczna zważywszy, że nie bierzemy pod uwagę specjalistów do biegów lub skoków, z których ten i ów niewątpliwie będzie miał w kombinacji coś do powiedzenia. Powyższe zestawienie daje w sumie 10 dobrych zawodników do biegu kombinowanego, z których przynajmniej 4 pierwszych zaliczyć możemy śmiało do pierwszorzędnej klasy zawodników europejskich.

Co do specjalistów w biegu oraz skokach, stwierdzić trzeba, że narazie posiadamy więcej dobrych biegaczy niż skoczków. Już w roku ubiegłym dalo się zauważyć ogromne wyrównanie klasy naszych czołowych biegaczy, wskutek czego objawem stałym było, że np. Motyka Zdzisław, Berych Wł., Ustupski, Czech Wł., Polankowy, Michalski, Skupień, bracia Szostakowie i Br. Czech, przychodzili do mety z minimalną różnicą czasów, docierając już w zupełności do najlepszych wyników europejskich.

gdzie decydującą rolę odgrywa nie forma zawodnika, ale poprostu kwestja wysmarowania nart, stan śniegu, lub zgola przypadek.

III.

W skokach trudno spodziewać się większych przesunięć w kolejności naszych „asów”. Decyduje tu bowiem wyłącznie talent, trening i duża rutyna. Poza Br. Czechem, Szostakami, Marusarzami, Rozmusem — zwrócili na siebie uwagę: Serafin i Myszkowski, dysponujący ślicznym stylem i ogromną pewnością lotu oraz ładowania. Serafin wydaje się być znacznie pewniejszym od Myszkowskiego i z konkursu na konkurs poprawiał swoje wyniki, przekraczając już znacznie pięćdziesiątkę. Do grupy tej możemy śmiało zaliczyć Fr. Mardułę, który w roku ubiegłym sprawił z końcem zimy dużą niespodziankę. Ze starych „asów” narciarskich zobaczymy znowu na skoczni Stanisława Gąsienię Sieczkę i Krzeptowskiego Andrzeja I. Z zamieszanych braci należy pod uwagę Lankosza (K. T. N. Lwów), wielokrotnego członka reprezentacji polskich, oraz Gajduszka z Bielska, który jest pierwszorzędnym talentem.

Ważnym posunięciem P. Z. N. będzie stworzenie w Zakopanem mniejszej skoczni treningowej, składanej i przenośnej, która umożliwi zawodnikom oswojenie się z różnymi skoczniami i zapobiegnie skutecznemu zmanierowaniu się pod kątem widzenia krokwińskiej, wskutek czego niejednokrotnie dobrzy narciarze odpadali sromotnie na obcych, nieznanym sobie skoczniach.

IV.

Pozostają nam jeszcze do omówienia biegi długie oraz zjazdowe. W pierwszych nie mamy właściwie poważnego zawodnika poza Zdzisławem Motyką, w drugich — konkurencja zapowiada się ciekawiej niż kiedykolwiek dotychczas. Biegi zjazdowe stają się domeną starszej generacji narciarskiej, w której w roku bieżącym ujrzymy braci Bujaków, Krzeptowskiego Andrzeja, Sieczkę, Suleję i kilka sił góralskich.

Jest to nadzwyczaj interesująca konkurencja, a wymaga niebywalej wprawy, odwagi i przytomności umysłu. To też starsi narciarze mają tu wielkie pole do popisu. Wogóle biegi te, zaniedbane w ostatnich latach na korzyść równinnych i skoków, robią się znowu popularne i niewątpliwie w nadchodzącym sezonie staną u progu ponownego rozkwitu.

W biegach pań poza dawnymi konkurentkami: Bronisławą Szaszel-Polankówną i Zofją Stopkówną, które tworzą specjalną klasę dla siebie, ujrzymy szereg poważnych sił, jak: Gwentówna, Twardówna, Ochotnicka, Lorensówna i inne, znane z ubiegłego sezonu. Dopływ świeżych sił będzie tu stosunkowo większy niż wśród zawodników, co przepisać należy wielkiemu rozwojowi lekkiej atletyki na terenie zakopiańskim, uprawianej przez „Sokół” i „Wisłę”.

V.

Mineły już bezpowrotnie czasy, kiedy zawodnik zapadał z nastaniem dni wiosennych w twardy „sen letni” i budził się dopiero z pierwszym śniegiem. Dziś uzyskanie nawet średniego sukcesu w większych zawodach wymaga długiego i starannego przygotowania, którego okres rozciąga się na szereg miesięcy, poprzedzających zimę. Trzeba pracować — to jasne — i zasadę tę stosuje się w narciarstwie od kilku lat z coraz to większą starannością, oraz natężeniem.

Większość poważnych narciarzy, specjalnie zakopiańskich oddawała się w lecie różnym sportom, z których wzięciem cieszyły się biegi na przelaj i turystyka. Z początkiem listopada rozpoczął się t. zw. „suchy trening”, tj. długie marsze z kijkami narciarskimi dla wyrobienia mięśni rąk i pleców. Trening ten prowadzony był szczególnie intensywnie i gromadnie przez S. N. Wisły i Oddz. Narc. Sokola.

Następnie rozpoczęła się normalna praca na śniegu, stanowiąca jedynie dalszy ciąg i uzupełnienie właściwego przygotowania fizycznego. Kierownictwo treningów obejmie specjalnie sprowadzony trener zagraniczny, który pozostanie na miejscu do końca stycznia,

tak aby największe nasilenie wypadło na ten okres, a największa sprawność zawodników — na okres zawodów F. I. S. — w Niemczech, w połowie lutego 1931 r. Zawody te będą generalnym przeglądem sił narciarskich wszystkich państw przed olimpiadą zimową w lutym roku 1932 w Lake Placid (Stany Zjednoczone Ameryki Płn.).

Doświadczenia lat ostatnich wskazywały, że państwa skandynawskie, a w szczególności Norwegja i Finlandja — górują bezapelacyjnie nad resztą narodowości, zagarniając bez pardonu wszystkie najlepsze miejsca w biegach 18 i 50 km. oraz w skokach. W biegach zjazdowych wybijają się no czoło Anglij, w biegach pań — dzięki fenomenalnej Brońci Polankównej — byliśmy dotychczas bez konkurencji. Na trzecim miejscu należałoby ułożyć Niemców, którzy, aczkolwiek atakowani silnie przez Czechosłowację, Szwajcarię i Polskę — potrafili utrzymać się w roli najlepszych narciarzy Europy Środkowej. W nadchodzących zawodach będą oni mieli niewątpliwie przewagę nad swymi gośćmi z wymienionych krajów.

Ograniczenie długości skoków do 50 m., wyrównuje ogromnie nasze szanse w tej konkurencji z najsilniejszymi przeciwnikami — Czechosłowacją i Szwajcarią. Dziś w Polsce mamy poważną ilość skoczków, uzyskujących w doskonałym stylu ponad 50 m. Są to: Br. Czech, obaj bracia Szostakowie, Cukier, Marusarze, Lankosz, Mielicki, Rozmus, Sieczka, Serafin, Myszkowski i nawet kilku z poza Zakopanego, jak bracia Rajscy oraz Gajduszek. To też konkurencja nie będzie dla nas zbyt trudna.

gorzej przedstawia się sprawa biegów. Zawodnicy do osiemnastki ciągle jeszcze za mało się specjalizują i z trudem uzyskują wyniki obracające się w granicach 1 godz. 20 min. podczas, kiedy większość poważnych zawodników zagranicznych zeszła już poniżej tego czasu. Całkiem źle wygląda nasza reprezentacja na 50 km. — Poza niezaprzeczonym talentem Zdzisława Motyki, nie mamy tu właściwie ani jednego poważnego biegacza. Wprawdzie kilku rozpoczyna już treningi na tym dystansie, jednak trudno przewidzieć jakie będą wyniki ich pracy.

W biegach zjazdowych — jak wspomnieliśmy — wyjątkową klasę tworzy drużyna angielska, której wspaniałą technikę zjazdową mieliśmy sposobność oglądać podczas zawodów F. I. S. w Zakopanem w r. 1929. Poza tem kilku Szwajcarów okazało się na bardzo wysokim poziomie, nie tak jednak nadzwyczajnym, abyśmy nie mogli z nimi konkurować jako równi z równymi.

Ogromny zwrot dokonany w narciarstwie polskim w kierunku uprawiania zaniedbanych ostatnimi laty biegów zjazdowych, każe nam spodziewać się, że w nadchodzącym sezonie wyniki nasze poprawią się znacznie. Posiadając wybitne talenty jak Br. Czech, Suleja, Szostak Antoni, Sieczka, Krzeptowski I, Marduła, oraz po zebraniu bogatych doświadczeń odnośnie do wykpiwania przy biegach zjazdowych (specjalne narty ze sprężynami) — możemy z ufnością spoglądać w przyszłość.

Streszczając powyższe rozważania, dochodzimy do wniosku, że największe szanse, aby dorównać najlepszym zawodnikom europejskim, posiadamy: w skokach i biegu zjazdowym. Gorzej przedstawia się sprawa z biegiem 18 km. a przez to i z biegiem kombinowanym, oraz z biegami długimi (50 km) gdzie prawdopodobnie nie odegramy w tym roku żadnej poważnej roli. W biegu pań — poza Brońcią Polankówną, mamy jeszcze kilka tak wybitnych talentów. że w dziale tym możemy być zawzięci pewni poważnego sukcesu w konkurencji światowej.

Wszystko zależy — rzecz prosta — od tego, jak przedstawia się rozwój narciarstwa zawodniczego w innych krajach, i czy pod względem ilościowym jak również jakościowym nie pozostajemy w tyle za innymi narodowościami. Nic jednak nie wskazuje, abyśmy w tym pochodzie ku dalszemu rozwojowi, zatrzymali się choćby na chwilę w jednym miejscu — i to jest bodaj najważniejsze. Racjonalna praca od podstaw musi wcześniej czy później dać piękne wyniki.

Adam Krzeptowski.

ŻYCIE MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

Redaktor odpowiedzialny: Stefan Wyrzykowski.

Zjazd Rady Naczelnej Młodz. Wszchp.

reprezentacyjnej organizacji ideowej polskiej młodzieży akademickiej

W dn. 14. i 15. b. m. obradowała w Lublinie pod przewodnictwem kol. Jana Mosdorfa Rada Naczelna Młodzieży Wszchpolskiej. Na zjazd przybyli delegaci wszystkich środowisk, koło poznańskie reprezentowali kol. kol.: P. Warmiński i J. Wyganowski.

Inauguracyjne posiedzenie zjazdu odbyło się po mszy św., odprawionej na intencje pomyślności obrad przez członka Młodzieży Wszchpolskiej ks. Wojciechowskiego. Na zebraniu tem. po uczczeniu pamięci zmarłego członka Rady Naczelnej ks. Czesława Łodziewskiego, wysłuchano referatu s. n. Jana Rembielińskiego p. t. „Katolicyzm a idea narodowa”, oraz przyjęto projekt nowej deklaracji ideowej, która przedstawiona będzie najbliższemu kongresowi.

W godzinach popołudniowych odbył się raut w auli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w obecności jego rekt. ks. J. Kruszyńskiego, Sew. ks. Czetwertyńskiego, mag. Christiansa oraz elity miejscowego społeczeństwa.

W toku dalszych obrad wysłuchano sprawozdań poszczególnych kół, o mówiono szereg zagadnień, dotyczących pracy organizacyjnej, powzięto kilkanaście uchwał o charakterze wewnątrz-organizacyjnym, jak również ogólnym. Z pośród tych ostatnich wymienić należy uchwałę, odnoszącą się do zorganizowania w czasie wielkich wakacji seminarjum ideowego dla delegatów z całej Polski, urzędzenia kongresu w maju 1931 r. w Wilnie, utworzenia stypendjum im. s. p. ks. Czesława Łodziewskiego, do sprawy Brześcia, oraz rezolucje, stwierdzającą, że Młodzież Wszchpolska, bez względu na najostrezyście szykany i terror, prowadzić będzie swą pracę nad polskim i katolickim

charakterem instytucji akademickich.

Oto tekst dwóch z powyżej wymienionych uchwał:

„Rada Naczelna Młodzieży Wszchpolskiej zebrała w dniu 14 i 15 grudnia 1930 r. w Lublinie stwierdza, że traktowanie polityków polskich w Brześciu jest barbarzyństwem niebywałem w dziejach Polski, jest hańbą dla imienia polskiego, która może być wypalona jedynie żelazem sprawiedliwości”.

„Rada Naczelna M. W. zebrała w dniu 14 i 15 grudnia 1930 r. w Lublinie stwierdza, że dotychczasowa walka polskiej młodzieży akademickiej o katolicki i narodowy charakter stowarzyszeń akademickich i naszych wyższych uczelni, będzie jak dotąd tak nadal z całą stanowczością i zaparciem bezwzględnie prowadzona, że żaden terror, nacisk oraz korupcja nie złamią przekonań polskiej młodzieży akademickiej, która walcząc ze wszystkim co Polskę umniejsza i niszczy nie spocznie póki nie uczyni Polski Wielką t. j. prawdziwie katolicką, przez naród polski urządzoną”.

Zjazd wysłał również depesze do J. E. ks. prymasa Hlonda, prezesa Romana Dmowskiego, oraz więźnia brzeskiego wojewody Aleksandra Dębskiego. Do J. E. ks. prymasa Hlonda wysłano depeszę o następującej treści: „Rada Naczelna Młodzieży Wszchpolskiej zebrała w Lublinie składa Jego Eminencji wyrazy głębokiej czci oraz zapewnienia gotowości walki o prawdy i prawa Kościoła rzymskokatolickiego”.

Zjazd zorganizowało świetnie środowisko lubelskie. Komisarzem zjazdu był kol. Aleksander Serafin.

Zjazd Rady Naczelnej Młodzieży Wszchpolskiej wykazał, że reprezentacyjna ta organizacja ideowa polskiej młodzieży akademickiej stale wzrasta w siły, pogłębiając równocześnie swą działalność wychowawczą.

Organizacja Ogólnopolsk. Zw. Akad. Kół Naukowych

Życie akademickie wytworzyło samo przez się organizację, powołane do kierowania działalnością naukową. Są to t. zw. koła naukowe, oraz O. Z. A. K. N. będący ich organem centralnym. Koła naukowe jednoczą studentów tych samych wydziałów lub tych samych zainteresowań umysłowych. Tak więc istnieją koła: prawników, teologów, mechaników odpowiadające wydziałom prawa teologii mechaniki na wyższych uczelniach. Wyrazicielem najwyższej i wykonawczej władzy kół jest zebranie walne, które dokonuje corocznie wyboru członków zarządu oraz komisji rewizyjnej. Skład zarządu, oraz jego metody działania nie wszędzie są jednakowe ze względu na różnice w charakterze poszczególnych kół, oraz lokalne. Liczba członków waha się od 15 do 1500. Działalność kół idzie w kierunkach: ściśle naukowym oraz naukowo-wychowawczym. Tak więc organizują one z jednej strony dyskusje, konferencje i wycieczki naukowe, zakładają biblioteki i sale czytelniane, wydają przewodniki po studjach, skrypty i książki, ogłaszają konkursy na prace naukowe i t. p. Z drugiej strony koła stawiają sobie za cel wszczepić w młodych swych członków zarówno umiłowanie czystej nauki, jak i sztukę zorganizowanego i wydajnego działania, a przez to uczynić ich naprawdę pożytecznymi członkami społeczeństwa.

Ze wzrostem organizacji kół, która objęła dosłownie wszystkie wydziały wszystkich wyższych uczelni w Polsce, ujawniła się konieczność utworzenia powszechnych władz kierowniczych, któreby zadośćuczyniły potrzebom wspólnym kół, oraz uporządkowały ich współpracę.

W ten sposób powstał ogólnopolski Związek Akademickich Kół Naukowych, który za swe zadanie uważa: 1) starania o podniesienie życia umysłowego młodzieży akademickiej, 2) doskonalenie i bogacenie pomocy naukowych przez: rozwój naukowej prasy akademickiej, oparcie wydawnictwa skryptów na zasadach spółdzielczych, unowocześnienie organizacji bibliotek akademickich, centralizację pośrednictwa przy praktykach zagranicznych, utworzenie biura porad dla wyjeżdżających na studia zagranicę, 3) rozwijanie akcji informacyjnej a w szczególności: wydawanie przewodników po studjach, utworzenie biura i archiwum informacyjnego, 4) starania o ulepszenie organizacji studiów na niektórych wydziałach, 5) propagowanie celów koła naukowego wśród młodzieży akademickiej, 6) nawiązanie i utrzymywanie łączności intelektualnej z młodzieżą akademicką z zagranicy, 7) doskonalenie form prawnych zgodnie z nową budową

organizacyjną Związku, 8) usprawnienie administracji kół.

Mandatariuszem najwyższej: wykonawczej i ustawodawczej władzy związku jest: zbierające się co dwa lata zebranie reprezentantów kół naukowych. Jest ono uprawnione do wprowadzania wszelkich zmian w statucie i wskazywania zasadniczych wytycznych działalności poszczególnych kół. Ono również dokonuje wyboru członków zarządu, składającego się z prezydium oraz przewodniczących wydziałów. Prezydium stanowią: prezes, który staje się z urzędu członkiem N. K. A., dwaj wiceprezesi, skarbnik, sekretarz, i kierownicy referatów: 1) organizacji naukowej, 2) wydawnictw naukowych, 3) prawnego, 4) propagandy, 5) spraw zagranicznych, 6) bibliotecznego.

Cele poszczególnych referatów są następujące: 1) referatu wydawnictw naukowych — podniesienie poziomu wydawnictwa skryptów i książek naukowych, rozwój naukowej pracy akademickiej, oraz inicjowanie wydawania przewodników dla nowowstępujących na wyższe uczelnie. 2) Referatu prawnego — doskonalenie form prawnych związku i kół naukowych, 4) Referatu propagandy — popularyzacja idei ruchu intelektualnego w Polsce pośród młodzieży jak i starszej generacji. 5) Referatu spraw zagranicznych — pomoc młodzieży polskiej w studjach zagranicznych, utrzymywanie współpracy umysłowej młodzieży polskiej z obcokrajową, informowanie cudzoziemców o studjach w Polsce, utrzymywanie kontaktu z C. I. E. 6) Referatu bibliotecznego — unowocześnienie i doskonalenie organizacji naukowych bibliotek akademickich.

W chwili obecnej w stadium organizacji jest jeszcze kilka dalszych referatów.

Obok referatów powstała organizacja wydziałów, obejmujących grupy kół z tej samej dziedziny naukowej. Zadaniem ich jest utrzymywanie stałego kontaktu z kołami wchodzącymi w skład danego wydziału, uzgadnianie ich pracy, reprezentowanie kół i informowanie związku o ich potrzebach i działalności. Wydziały są organizacją nową wprowadzaną na miejsce kasowanych obecnie związków specjalnych. Dotychczas ukonstytuowały się następujące wydziały: Kół Prawniczych, Kół Rolniczych, Kół Technicznych, Kół Farmaceutycznych, Kół Ekonomicznych i Handlowych, oraz w charakterze Wydziału — Związek Kół Leśniczych i Związek Kół Chemicznych.

Z życia korporacyjnego

Pobyt Korporacji poznańskich na Śląsku.

Bezpośrednio po zakończeniu obrad zjazdu Zw. Polsk. Korp. Akadem. wyjechały do Katowic na zaproszenie korp-

racji Silesia delegacje korporacji poznańskich, które brały udział w wspomnianym zjeździe. W czasie swego jednodniowego pobytu w Katowicach uczestnicy wycieczki: zwiedzili lokalnie Ficinusa i Richtera, podejmowani byli przez zarząd wspomnianych kopalń obiadem, oraz wzięli udział w komerszu korporacji Silesia.

Zwiedzanie kopalni trwało kilka godzin. Urządzenia kopalniane zrobiły na uczestnikach wielkie wrażenie. W obiedzie, wydanym przez kopalnię, wzięli również udział ich przedstawiciele, a więc dyr. Kübler, inż. Mierzewski, inż. Maszewski i dyr. Mazurkiewicz.

Komersz korporacji Silesia odbył się w salach śląskiego automobilklubu. Przewodniczył komerszowi dr. Kołaczek. Obecni byli m. i. nast. filistrzy korp. Silesia: dr. Hlond, dr. Willimowski, dr. Milner, dr. Kudera, dr. Śmieja. Na komerszu przemawiali: dr. Kołaczek, dr. Mildner, dr. Śmieja, J. Smoczkiewicz w imieniu korporacji poznańskich, J. Wyganowski w imieniu Młodzieży Wszchpolskiej, J. Karls, W. Czarniecki, wiceprezes korp. Silesia. Przemówienie delegata Młodzieży Wszchpolskiej kol. Wyganowskiego spotkało się z powszechnym aplauzem, specjalnie filistrzy korp. Silesia dziękowali mu za złożenie w imieniu młodzieży poznańskiej hołdu Korfantemu. W części oficjalnej odśpiewał szereg niezwykle udatnych humorerek członek korporacji Silesia kol. Adam Niebieszczański.

Należy wspomnieć w zakończeniu o staropolskiej gościnności korporacji Silesia z kol. kol. Golcem, Czarnieckim, Makowskim i Niebieszczańskim na czele. Uczestnicy wycieczki wynieśli z pobytu w Katowicach wrażenie jaknajlepsze.

Korp. acja medyczna Aesculapia

W dn. 5 bm. odbyło się inauguracyjne zebranie nowopowstałej korporacji Aesculapia. Ma ona charakter wydziałowy, grupuje jedynie studentów wydziału lekarskiego. Zadaniem jej jest wychowanie za pomocą lekarzy-obywateli, którzyby rozumiejąc i spełniając swe obowiązki względem narodu, nieśliby równocześnie wysoko sztańdar swego zawodu, uważając go nie za rzemiosło, ale za posłannictwo. Powstanie korporacji Aesculapia należy zatem uważać za objaw dodatni.

Zebranie inauguracyjne otworzył prezes kol. Stanisław Dzieciuchowicz, który powitał gości, a mianowicie kol. kol. W. Jankiewicza z Chrobry i J. Wyganowskiego, przedstawiciela „Życia Młodzieży Akademickiej”, przedstawił ideologię i program pracy korporacji.

Następnie kol. Jankiewicz, delegat korp. Chrobry dokonał uroczystego pasowania członków przydium korp. Aesculapia, a prezes jej współkomiltonom barwy korporacyjnej nalezył.

Z kolei przemówienia wygłosili kol. kol. Jankiewicz i Wyganowski, życząc nowopowstałej korporacji jaknajpomyślniejszego rozwoju.

W dalszym ciągu uzebrania odśpiewano szereg pieśni, m. in. „Gaudeamus”. Nastrój na zebraniu panował bardzo poważny.

Uroczysty komersz Korporacji Filomatia Posnaniensis.

Świetnie rozwijająca się Korporacja Filomatia Posnaniensis urządził w dniu 6. bm. uroczysty komersz z racji przystąpienia do Zw. Polskich Korporacji Akademickich. Komersz otworzył prezes Korp. kol. Witold Górny. Podkreślił on w swem przemówieniu jednolity, narodowy charakter Korporacji, co przyczyniło się do szybkiego rozwoju. Na część oficjalną komerszu złożyli się przemówienia: filistra Majorowicza, prezesa Korp. Baltia Sergoia, prezesa Młodzieży Wszchpolskiej Warmińskiego, oraz uroczystość pasowania prof. dr. Kostrzewskiego i ks. Zuchowskiego na filistrów honorowych Korporacji. Część oficjalną zamknęły przemówienia kol. kol.: Markiewicza i Rogozińskiego, oraz toast na cześć Najjaśniejszej Rzplitej.

Poniżej poziomu

Faryzelm „Wiadomości Akadem.”, organ „Myśli Mocarstwowej”.

W odpowiedzi na artykuł „Za kulisami t. zw. „Centrum”, zamieszczony w przedostatnim — rze „Życia Młodzieży Akademickiej” artykuł spokojny w tonie i treści, zawierający m. i. cytate ze sprawozdania prezesa Myśli Mocarstwowej (ukazało się ono w „Wiadomościach Akadem.”) o następującej treści: „W lutym członkowie Koła brali udział w wyborach do władz „Bratniej Pomocy” U. P., przyczem stworzono z inicjatywy naszej tak zwane „Centrum”, ukazało się w „Wiadomościach Akademickich” „artykuł” p. t. „Faryzeusz”, w którym w sposób bezprzykładny napada się na młodzież narodową. Nie będziemy cytowali tych napaści, jak również wdawali się w polemikę z niemi — byłoby to poniżej naszej godności. Stwierdzamy jedynie, że „Myśl Mocarstwowa” nie zaprzeczyła temu, iż ona tworzyła t. zw. „Centrum”. Należy jeszcze zaznaczyć, że „Wiadomości Akademickie”, organ „Myśli Mocarstwowej”, stawiają się same poniżej poziomu nawet pism brukowych, używając jako środka walki wyzwick i ordynarnych obelg zamiast rzeczowych argumentów.

Zaś sprawa „artykułu” „Faryzeusz”, została oddana do rozpatrzenia właściwym czynnikom.

Bal Bratniej Pomocy U. P.

Jak rok rocznie od lat dziesięciu, tak i w najbliższym karnawale odbędzie się XI. doroczny bal „Bratniej Pomocy” T. S. U. P. Bale „Bratniej Pomocy” T. S. U. P. mają już urobioną opinię wśród społeczeństwa Poznania, ba nawet wśród obywateli odległej prowincji i znowu, jak już to ma miejsce od lat dziesięciu, spotkają się na nim dostojni filistrzy, ci co w czasie niewoli po dalekich studiach uniwersyteckich, i ci co w miejscowej Alma Mater zdobywali chlubnie światło nauki, by odgrażać zanikle wspomnienia swej młodości, by oddychać choć przez godzin kilka swobodą, beztróską i werwą wspólnie z najmłodszymi adeptami wiedzy.

Zarząd „Bratniej Pomocy” T. S. U. P., przewidując ogrom pracy związanej z organizacją balu, rozdzielił już zajęcia i przystąpił do wstępnych przygotowań. Termin balu ustalono na sobotę, dnia 31 stycznia 1931 r. w Auli Uniwersytetu Poznańskiego. Lista zaproszeń została już wyłożona w sekretariacie generalnym „Bratniej Pomocy”. Wszelkich informacji udziela sekretariat generalny „Bratniej Pomocy” T. S. U. P. codziennie od godz. 9—13 w lokalu przy ul. Św. Marcina 40, I p., (nr. telefonu 3946).

Z Młodzieży Wszchpolskiej

— Zebranie kandydatów Młodzieży Wszchpolskiej i O. W. P. — grupy akademickiej odbyło się w ub. wtorek pod przewodnictwem kol. prezesa Warmińskiego (kierownik sekcji kol. Wyganowski bawił p. t. z Poznaniem) z referatem p. prof. dr. Kazimierza Tymienieckiego n. t.: „Historyczne uzasadnienie charakteru narodowego Polaków”. Referat przyjęto hucznymi oklaskami.

Herbatka sekcji koleżanek poznańskich Koła Młodzieży Wszchpolskiej odbyła się w dniu 14. bm. w mieszkaniu p. dr. Rozmiarkowej pod przewodnictwem kol. W. Jankowskiej przy udziale dr. Stelmachowskiej i dr. Brzeskiej z referatem dr. M. Wojciechowskiej n. t. „Kwestja kobieca w polityce”. Po referacie rozwinęła się bardzo ożywiona dyskusja.

Dyżury poznańskiego Koła Młodzieży Wszchpolskiej odbywają się w czasie wakacji Bożego Narodzenia we wtorki, czwartki, i soboty od godz. 12—13 w lokalu organizacji (Św. Marcina 65).

Opłatek w warszawskim kole Młodzieży Wszchpolskiej odbył się w ub. środę w lokalu organizacji z udziałem kolegów z Poznania i Wilna, którzy brali udział w obradach Rady Naczelnej M. Wszchpolskiej w Lublinie. Wstępne przemówienie wygłosił prezes J. Miłaszewski, poczem przemawiał prezes Rady Naczelnej M. W. kol. J. Mosdorf. Życzenia świąteczne w imieniu Poznania złożył kol. J. Wyganowski, a Wilna kol. A. Wazyński.

Z organizacji akademickich

POZNAŃ.

— Walne zebranie Bratniej Pomocy W. S. H. odbyło się w dn. 13 bm. Prezesem wybrano powtórnie kol. Antoniego Moskaua. Sprawozdanie z zebrania zamieścimy w najbliższej przyszłości.

— Walne zebranie Koła Prawników i Ekonomistów U. P. odbyło się w dn. 12 bm. pod przewodnictwem kol. Smoczkiewicza. Prezesem zarządu wybrano kol. Zdzisława Hawelskiego, przewodniczącym komisji rewizyjnej kol. J. Sajdaka, przewodn. sądu koleżeńs' ego kol. J. Wyganowskiego. Do zebrania tego powrócimy jeszcze.

GDANSK

— Nowy zarząd Bratniej Pomocy St. P. Politechniki Gdańskiej. W dniu 6 grudnia r. b. odbyło się walne zebranie Bratniej Pomocy Studentów Politechniki w Gdańsku, na którym wybrany został zarząd w składzie następującym: prezes — Kucharzski Jarosław (K! Rozewia), wiceprezes — Grabski Lucjan (K! Helania), II-gi wiceprezes — Przedpełski (K! Wisła), sekretarz — Kiewicz (K! Rozewia), skarbnik — Żalachowski (K! Rozewia). Na zebraniu tem kol. Wroczyński, prezes Zrzeszenia Akademickich Stowarzyszeń Ligi Narodów w Polsce, złożył sprawozdanie z kongresu F. U. I. w sprawie Gdańskiej, po którym przyjęto jednomyślnie uchwałę o następującej treści: „Polskie środowisko akademickie w Gdańsku oświadcza, że jedyną reprezentacją Gdańska na terenie międzynarodowym na podstawie traktatu wersalskiego jest Polska i, że wskutek tego winna spoczywać reprezentacja młodzieży akademickiej w Gdańsku w ręku delegacji polskiej. Wszelkie ustępstwa w tym kierunku należy uważać jako zaprzepaszczenie interesów Polski. Polskie środowisko akademickie w Gdańsku żąda respektowania powyższej uchwały przez wszystkie organizacje polskie, pracujące na terenie międzynarodowym. Na zebraniu tem przeprowadzono zbiórkę na budowę awionetki dla aeroklubu akademickiego w Gdańsku i zebrano sumę 500 guldenów, w tem korporacja Wisła dała 100 guldenów, a przedstawiciel N. K. A. 50.

Życie harcerskie

„Harczerze w Betleem”. Pod powyższym tytułem transmituje Radjo Poznańskie w dniu 26. grudnia (drugie święto Bożego Narodzenia) słuchowisko dla młodzieży.

Drugie wydanie „Węzła na chustce”. Wydawnictwa harcmistrza Krakowieckiego cieszą się zawsze wielkim powodzeniem. Ołbrzymie powodzenie powieści z życia harcerzy poznańskich p. t. „Węzeł na chustce” skłoniło wydawcę do wydania drugiego nakładu książki. Niezwykłe barwna i ciekawa fabuła, oparta na tle wybuchu powstania grudniowego i przyjazdu Ignacego Paderewskiego do Poznania pamiętnego dnia 26. grudnia 1918. porówna czytelnika od pierwszej strony i przykuwa jego uwagę. Harcerka i harcerz znajdują w książce doskonałe przykłady zbiorowego dobrego uczynku, miłości Ojczyzny i bliźnich. Należy tylko przyklasnąć wydawcy za podjęcie drugiego wydania tej pięknej opowieści. Książka jest do nabycia we wszystkich księgarniach oraz K. D. H.

Pierwsza poznańska drużyna harcerska im. Bolesława Chrobrego obchodziła w ubiegłą niedzielę w szkole Eszkowskiego podwójne święto — obchód listopadowy i 18-tą rocznicę założenia drużyny. Punktualnie o godzinie 16-jej otworzył przez K. P. H., druh Ciesliński uroczystość. Bardzo podniosły referat wygłosił dh. Nierzwicki, opiekun drużyny B, wyłonionej ze szkoły powszechnej wszystkich Świętych. Pożatem wygłosił okolicznościowe przemówienie wiceprezes K. P. H., dh. Radomski. Deklamacje, śpiewy, oraz solo skrzypcowe, w wykonaniu członka drużyny, ucznia tuż. Konserwatorium dh. Koniecznego Kazimierza, uzupełniły program święta. W końcu zreferował komendant drużyny dh. Czesław Sworowski dział harc., historię drużyny. Następnie złożyło przyrzeczenie harcerskie 5 członków drużyny, którym wręczył oznaki Z. H. P. dh. Jindra. Uroczystość zakończono odśpiewaniem Roty.

Co słychać u harcerzy w Kościelcu? W przygotowaniu szereg imprez oraz organizacji „Miesiąca Pomorza” tutejsze harcerstwo, a szczególnie koło St. harc. im. Koła K. Żegockiego bierze żywy udział. — Dnia 30. 11. odbyło się w Poznaniu zebranie Rady Starszego Harcerstwa. Na podstawie wyborów weszli w skład prezydium Rady przedstawiciele koła st. harc. im. K. Żegockiego w osobach drhny H. Tadeuszkówny, i druha Jerzego Osieckiego. Reprezentują oni ruch st. harcerski na prowincji. Dnia 18. 11. staraniem koła st. harc. im. K. Żegockiego został zorganizowany odczyt p. t. „Wodźwie harcerscy dla hufca żeńskiego i męskiego”. Dzięki staraniom koła st. harc. odbywają się co dwa tygodnie zebrania świetlicowe miejsc. starszyny harc., które cieszą się dość liczną frekwencją. Podczas zebrań omawia się w sposób wzięty zagadnienia metodyczne. Dnia 27. 11. urządziło Koło st. harc. wspólną wyprawę do teatru w Poznaniu na „Zamarytę oczu”. Wyprawa jak zwykle udała się świetnie.

Dobry uczynek. Harcerze hufca starogardzkiego w czasie obozowania w Ocyplu zbudowali mocny most nad Strugą, gdzie przedtem niebezpiecznie było przechodzić. Prócz tego na wysokim wzgórzu przy jeziorze ocyplskim wzniesli wielki krzyż, górujący nad okolicą.

XI walny zjazd Z. H. P. Zapowiedziany na święta Bożego Narodzenia XI walny zjazd Z. H. P. odbędzie się dopiero w lutym, przyczem dokładny termin będzie później podany do wiadomości. Porządek zjazdu jest już ustalony i przewiduje m. i. w pierwszym dniu mszę św., otwarcie zjazdu, wybór prezydium, przemówienia powitalne, referat dha T. Strumilly, p. t. „Ofensywa Harcerstwa”, sprawozdania, prace komisji etc. W drugim dniu dalszy ciąg prac w komisjach, drugie zebranie plenarne, wybór władz, sprawozdania i wnioski komisji, zamknięcie zjazdu. Obradować będą komisje: główna, skarbowa, drużyn żeńskich, drużyn męskich, starszego harcersstwa, kapelanów, kół przyjaciół harcerzy.

Mianowania starszyny. Rozkazem Naczelnika Głównej Kwatery Męskiej zostali mianowani komendantami hufców druhowie: Bronisław Lange, Hufiec Chojnicki, Chor. Pomorska, — dh. Feliks Garzyński, Hufiec Wąbrzeski, Chor. Pomorska.

Oznaki dziesięciolecia służby harcerskiej. Oznakę dziesięciolecia służby harcerskiej nadano rozkazem Naczelnika GKM następującym druhom z Chorągwi Poznańskiej: dh. Konstantemu Zajdzie, Tadeuszowi Wesolowskiemu, Stefanowi Trzwickowskiemu.

Belgia a Skauting angielski. W czasopiśmie „The Scouter” znajdujemy obszerny artykuł w sprawie religii. Autor stwierdza wzmocnienie się zainteresowań religijnych wśród skautów. „W szeregach pionierów skautingu stwierdzalem, że z wyjątkiem było mniemanie, iż skauting nie ma nic wspólnego z religią. Ten pogląd mógł łatwo wykołoc skauting. W pierwszym obozie w r. 1909 jedyną religijną uroczystością w niedzielę było kilkuminutowe nabożeństwo, bardzo bezdusznego charakteru, a codzienne modlitwy były nie do pomysłienia porównawcze tu, „dżembori” r. 1929 gdzie mieliśmy 59 nabożeństw w niedzielę, a przekonanie się, jak od r. 1909 w kołach skautowych zmienił się zwyczaj praktyk religijnych”.

Złot Matak-Skautek. W Brooklynie odbyła się niedawno zbiórka matak-skautek, byłych członków i żeńskiej drużyny. Matak-skautek przybyły na zbiórke ze swymi władzami, przyszłymi skautami. Polskie władze harcerskie zaczynają się poważnie zastanawiać nad utworzeniem „drużyny

KAPELUSZE

Damskie w największym wyborze i najkorzystniejszych cenach w firmie

TOMASEK

Pocztowa 9 obok Kasy Chorych zał. 1910

korrespondencyjnej rodzin harcerskich” i nad zorganizowaniem w czasie wakacy, obozu rodzin harcerskich.

Oznaki dziesięciolecia służby harcerskiej. Oznakę dziesięciolecia służby harcerskiej nadano rozkazem Naczelnika GKM następującym druhom z Chorągwi Poznańskiej: Konstantemu Zajdzie, Tadeuszowi Wesolowskiemu, Stefanowi Trzwickowskiemu.

Bazar harcerski w Kościelcu. Staraniem Komendy Hufca Zeńskiego zostanie otwarty dn. 14. 12., wielki bazar harcerski zorganizowany przez żeńskie drużyny miejscowe. W specjalnie otwartym na ten cel sklepie mieścić się będzie bardzo znaczna ilość robótek, ozdób choinkowych, zabawek, wyrobów wełnianych, ud Bazar trwać będzie cały tydzień. Dzięki bezkonkurencyjnym cenom spodziewać się należy, że osiągnie on pełne powodzenie.

Drużyna „Starych Żubrów” w Poznaniu. Z inicjatywy Żubra Brodatego dnia dr. K. Stojanowskiego, powstała w Poznaniu drużyna „Starych Żubrów”. Celem drużyny jest utrzymywanie przyjacielskich stosunków między byłymi członkami akademickich drużyn harcerskich w Poznaniu oraz utrzymywanie przez nich kontaktu z temi drużynami. Przyjęcie do drużyny następuje przez nadanie oznaki Żubra, co odbywa się corocznie na św. Jerzego. W tymże dniu odbywa się doroczny zjazd członków drużyny. W razie niemożności przybycia obowiązuje napisanie listu o sobie. Gdziekolwiek się znajduje bodaj trzech członków drużyny, tam odbywają oni obowiązkowo zebranie, celem umocnienia węzłów przyjaźni.

Zebranie żeńskiej starszyny poznańskiej. W ubiegłym tygodniu w mieszkaniu komendantki Chor. Poznańskiej dhny Gosienieckiej odbyło się zebranie członkiń Komendy i instruktorek. Na zebraniu dokonano rozdziału funkcji poszczególnym druhnom na nowy rok pracy harcerskiej.

Harcerskie życie pogodne w fotografii. 16 listopada upłynął termin nadawania fotografii, mających zobrazować pogodne życie harcerskie, na konkurs ogłoszony przez referat propagandy i prasy przy komendach chorągwi poznańskich. Obecnie sąd konkursowy zajmuje się rozpatrzeniem nadesłanych prac. Ogłoszenie wyników konkursu i rozdziel nagród, wyznaczonych przez firmę Foto-Greger, spodziewane są przed gwiazdką. Ogłoszenie ich nastąpi w prasie.

Na Pewuce

W jednym z lokali na terenie A., mianowicie w pawilonie — zarząd P. W. K. mając na uwadze „głód mieszkaniowy” udzielił życzliwie gościny w swych bezużytecznych tymczasowo ubikacjach p. malarce L. Ostrowskiej (kursy malarstwa) i p. Witkowskiej (pracownia — specj. rodzaj ręcznego tkania na krosnach tweedów na płaszcz, pledy itp)

Z iście kobiecą pomysłowością i artystycznym poczuciem ładu i piękna potrafiła p. O. z gołych ścian niezamieszkałych salek ekskwizycyjnych urządzić miły i ciepły zakątek sztuki. Jedną z salek służy jako prywatne atelier malarcki, druga, odpowiednio urządzona, przeznaczona jest dla adeptów, chcących się kształcić pod doświadczeniem kierownictwem p. O., znanej już na gruncie poznańskim z parokrotnie urządzanych wystaw obrazów. Otwarcie kursów już nastąpiło; obejmują one: rysunki, malarstwo, pastele, sanguine, żywe modele, i t. p. Korzystać mogą dorośli i młodzież. Wpisy na miejscu.

Jak z powyższego widzimy, Pewuka nie jest bezużyteczna nawet podczas swej przymusowej martwoty, uczynając gości-ny pracowniom artystycznym.

Ruch świąteczny na kolejach

Na czas wzmoczonego ruchu w okresie świąt Bożego Narodzenia uruchamia się następujące pociągi nadzwyczajne.

Linja Poznań-Ostrów Wkp. Dnia 24. bm. poc. nr. 528, odjazd z Poznania 13,40, przyjazd Ostrów Wkp. 16,45.

Dnia 26. bm. poc. nr. 537 Ostrów Wkp. odjazd 18,10, Poznań p. zyj. 21,09.

Linja Inowrocław - Poznań. Dnia 24. bm. poc. nr. 414, odjazd z Poznania 14,45, Inowrocław przyj. 17,37.

Dnia 26. bm. poc. nr. 215 część pierwsza odj. z Inowrocławia 17,15, Poznań przyj. 20,04.

Linja Poznań-Lesno. Dnia 24. bm. poc. 723, Poznań odj. 13,00, Lesno przyj. 14,48 i poc. 725 część pierwsza, Poznań odj. 15,17, Lesno przyj. 17,05.

Dnia 24. bm. poc. 724, Lesno odj. 17,05, Poznań przyj. 18,56.

Linja Poznań-Rokietnica. Dnia 24. bm. będzie biegł poc. 20,32 bezpośrednio do Poznania z odjazdem z Rokietnicy o godz. 13,10, przyjazd do Poznania 13,41. Również poc. 20,34 będzie kurso-

wał dnia 24. bm. bezpośrednio do Poznania z odjazdem z Rokietnicy o godzinie 18,02, przyjazd do Poznania 18,33. Z powrotem będą kursowały bezpośrednio z Poznania do Międzychodu poc. 4135/11. Poznań odj. 15,25 i poc. 4137/11 odj. z Poznania o godz. 19,34. Pociąg 2034 i 4137/11 będą kursowały także dnia 26. bm. bezpośrednio z Międzychodu do Poznania i z Poznania do Międzychodu.

Linja Poznań-Zbaszyna. Dnia 24. bm. poc. mt. nr. 325 328 i 343/344 będą kursowały jak parowe.

Dnia 26. bm. będzie kursował poc. motorowy nr. 325/328 również jako parowy.

Linja Poznań-Rogoźno. Dnia 24. bm. będzie kursował poc. mt. 1543/1544 jako parowy.

Linja Poznań-Stęszew. Dnia 26. bm. będzie kursował poc. mt. 3237 3240 Poznań odjazd 16,30, Stęszew przyjazd 17,13, z powrotem Stęszew odjazd 17,32, Poznań przyjazd 18,13.

Z życia Towarzystw

Ze Związku Niższych Funkcjonariuszy Państwowych.

W sali restauracji p. Tomczyka przy ul. Marszałkarskiej 13 odbyło się walne zebranie Związku Niższych Funkcjonariuszy Państwowych. Przy licznych udziałach członków zagai obrady i przewodniczył im prezes p. Weland; podczas wyboru członków zarządu zaś przewodniczył p. Wesolowski. Sprawozdanie, z czynności sekretarza przedłożył p. Gawroński, ponadto przyjęto sprawozdanie ze stanu kasy i komisji rewizyjnej. W skład Zw. wchodzi około 220 osób, a do kasy pogrzebowej wraz z rodzinami należy 237 osób. W skład członków Związku wchodzi niżsi urzędnicy państwowi, starostwa krajowego, wojewódzcy, celni i więziennictwa. W roku sprawozdawczym związek pracował wydatnie. Przy tow. istnieje biblioteka. Zebranie podjęło myślenie o zorganizowaniu własnej orkiestry. Nowy zarząd Zw. Niższych Funkcjon. Państw. jest następujący: prezesem wybrany został p. Weland, wiceprezesem p. Piński, sekretarzem p. Gawroński, zastępcą p. Sacyk, skarbnikiem p. Pełczyński, skarbnikiem kasy pogrzebowej p. Piotrowski, bibliotekarzem p. Kosowski. Jako radni weszli w skład zarządu pp.: Gabrysiak, Tuliszka, Komin, i Gałuski. Do komisji rewizyjnej należą pp. Woźniak, Wesolowski i Jedwabny. Poczet szlendarowy tworzą pp.: Jedwabny, Piński, Gawroński i Grzelakowski. (K)

SPORT

Pięściarstwo

Sekcja pięściarska Pozn. Dr. Bl. urządziła za zezwoleniem P. O. Z. B. zawody propagandowe w Środzie walcząc z zawodnikami tamtejszej Dr. Bl. Poszczególne spotkania przyniosły następujące wyniki: od wagi papierowej: Walkowiak (P) pokonał Głowackiego I (S), Konieczny (P)

Ofiary na Pomnik Najsw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

do kasy komitetu wpłacono do dnia 15. 12. 1930.

W. B. Poznań	30.-	Kółko Włościanek. Trzemeszno	14.20	E. Pośpiech	5.-
Wiland Poznań	5.-	Z. Chlapowska, Poznań	20.-	W. Kucelman	2.-
H. Knapka, Grodzisk	3.-	A. Bieska, Zakopane	5.-	St. Mroziński	1.-
A. Hajmanowicz — Uście Bisk.	2.-	A. Swońska, Gdynia	3.-	Razem zł 13.-	
P. Brust, Wągrowiec	2.-	S. Fr. Kleczkowska, Miłostaw:	2.-	B. Stefanik, Klezew	3.-
F. Klerykowa, Tarnów	1.-	M. Kleczkowska, Miłostaw	1.-	M. Rokicka, Stokowiec	1.-
Wl. Karnatowicz, Jaroski	2.-	H. Maciejewska	3.-	H. P. K., Lubliniec	3.-
St. St., Stanisławowo	2.-	M. Graczyk	2.-	Z. Bykowska, Borowo	5.-
Madurajka, Ponin	3.-	Wl. Michałak	1.50	T. Grabowski, Królikowo	5.-
Wl. Smoczkiewicz — Inowrocław	7.-	L. Siedlerska	2.-	J. Wroński, Oborniki — s. podz. sa odebr. laski s. prosba o dalsze	7.-
J. Rogowski, Starogard	3.-	Razem zł 11.50		Dzieci Szk. Powsz. Glinka 4,50	
N. N., Bydgoszcz	1.-	St. Stachowiak, Goryszewo	5.-	X. A. Lewandowski, Chelmża	5.-
J. Rylewicz, Przydonica	2.-	Tow. Mi. Polok, Wieszkowo	6.50	U. Łoza, Warszawa	5.-
J. Glaser, Dłoń	1.-	M. Poczynkowa, Dżury	2.-	Z. Nadolski, Lwów	2.-
Thierlingowa, Dłoń	3.-	J. Salomonowa, Konin	15.-	Fr. Czołwinski, Jarocin	10.-
W. Zmudzianka, Zulin	3.-	A. Wojciechowska, Warszawa	4.-	M. Ziemska, Bydgoszcz	10.-
J. Jelwicki, Bydgoszcz	1.-	X. W. Grodowski, Godyniec	5.-	M. Fraszczynski, Kobylin	2.-
M. Marcinia, Krotoszyn	3.-	A. Lewandowska, Inowrocław	2.-	Z. H. Śreim, o wysł. prosby B. Krzymieniewska — Ka-dzewo	10.-
C. Heppner, Leszno	2.-	J. Sawczak, Skala	1.-	St. Orwat, Poznań, s. podz. za otrzym. laski, s. prosba o dalsze	8.-
Wl. Burdajewicz, Kcynia	3.-	N. Skowronek, Tarn. Góra	4.-	Urzednicy Wyzd. Skladek Ubezpie. Krajowego w Poznaniu	51.-
Doc. Dr. St. F., Poznań	2.-	J. M. L. Kukierowice, Kalisz	3.-	Fr. Leski, Kowalewo	3.-
J. Galach, Bojanowo	2.-	K. Nonpowski, Otwock	1.-	M. L., Pakość	8.-
W. M., Poznań	5.-	B. Kujawski, Wądrzyn	1.50	A. Tundke, Wolsztyn — z prosba o zdrowie dla siebie i chorej córki	3.-
Z. Kielczewski — Wysokie Maz.	5.-	St. M. Borowsky, Skierniewice	2.-	St. Plackowski, Skórki	10.-
Insp. Obaraki — Nowy Tomysl	5.-	X. W. Orzech, Tarnów	5.-	J. Burdajewicz, Kcynia	10.-
H. Grabowska — Aleksandrow Kuj.	5.-	Prof. K. Masłowski, Wloclawek	10.-	W. Misiewicz, Poznań	10.-
St. Przybylska, Chabsko	5.-	J. Marszałek, Lwicz	4.-	I. Kumiejówna, Poznań	3.-
X. Kowalski, Trzemeszno, od W. Pawlaka	5.-	K. Wojciechowski, Środa	10.-	W. P. K. Woźniak, we Poznaniu	20.-
J. Andrzejewski, Gystyn	5.-	M. Stanisłowski, Czajpla	5.-	St. Hain, Rakoniewice	5.-
St. P. Czajkowski, Wągrowiec	5.-	K. Klepacz, Masanów	5.-	N. Maciejewska, Sirzałkowo	5.-
T. Kargowa, Grodzisk	5.-	A. Grzybek, Kubowo	4.-	Henio Bombicki, Rawicz	5.-
K. Biechowski — Pleszew, z prosba o blog. Boze	10.-	M. Heppnerowa, Leszno	2.-	Pierwsza uczel. bursy p. Państw. Semin. Nauca. Czarnków	10.-
J. Kometa, Sucharzewo	10.-	X. A. Was, Wolanów	2.-	N. N., Trzemeszno	2.-
St. Koraszewscy, Poznań	10.-	Z. Borowczykówna, Bojanowo, z podz. Bosk S. Jez. za zdrowie, z prosba o dalsze laski	5.-	J. Rosada, Szydłowo	10.-
H. Barkowska, Poznań	10.-	J. Wlasława, Skalmierzycze	2.-	Ogn. Fr. Jędrzejczak, Toruń	2.-
St. Nieborak, Insp. Kepno	10.-	F. L. Posada, Olchowska	2.70	A. Moszoro, Przemysłany	5.-
Wl. Spychala, Galowo	10.-	Br. Myślicka, Lwów	2.-	A. Szalkiewicz, Sad. Wieszna	10.-
J. Zanto, Czarniejewo	10.-	W. Studzienicka, Lwów	5.-		
L. Czywczynski, Kaszczor	10.-	J. Brakowski, Brzostowo	2.50		
Dr. M. Barański, Poznań	10.-	St. Słomczyńska, Grodzice	5.-		
Kędzia, Dłoń	10.-	J. Baryłówna, Wysoka	5.-		
St. Milczkova, Starogard	10.-	A. Latówna, Porelka	2.-		
X. E. Kundegórski, Leszno	10.-	B. Pustulka, Skala	2.-		
J. Piątkowski, Kościan, z prosba o zdrowie	10.-	X. Prof. Fr. Kwiatkowski, Kraków	5.-		
H. Sokolowski, Kalisz	10.-	J. Boczulski	5.-		
A. Kaiser, Gnieznowo	10.-				
Kozłowski, Ostrzeszów	10.-				

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

przez k. o. Piechockiego (S), Słaski (P) — Ligmanowskiego (P), Czyż (P) — Michalskiego (S), Głowacki II (S) zwyciężył przez poddanie się Strugińskiego (P), Działki (P) pokonał Domachowskiego (P), Wali-góra (P) — Wrzeńskiego (P) oraz w wadze półciężkiej Zandecki (P) — Kolasa (P), W ringu sędziował p. Kościelski (P) na pkt. pp. Gucki, Misiurewicz i Wdowicki. Po zawodach pięściarskich odbył się pokaz walki szermierzy pomiędzy Ratajczakiem i Wojnowskim (P). Zawodami kierował kom. pozn. Dr. Bl. p. Dworzański przy pomocy kier. miejscowej Dr. Bl. p. A. Tyrakowskiego. Następnego spotkania pomiędzy wyżej wymienionymi drużynami odbędzie się 4 stycznia w Środzie.

Narciarstwo

Sokoli kurs narciarski w Zakopanem rozpoczyna się 27 bm. Uczestnicy otrzymują 50 proc. zniżkę kolejową oraz mają zapewnione kwatery na miejscu. Blizsze dane udziela sekretarjat pozn. okr. „Sokola” tel. nr. 5868. Wyjazd w piątek pociągiem posp. o godz. 22.15.

Wioślarstwo

K. W. 04 wzywa seniorów na ostatni trening przed świętami który rozpoczyna się jutro o godz. 9.30.

Poleca się taskawej pamięci

Gazeta Bydgoska

w Bydgoszczy ul. Marszałka Focha 39

Najodpowiedniejsze

podarki gwiazdkowe, praktyczne i zawsze mile widziane poleca

„WIWA”

Specjalny magazyn pończoch, trykotaży i rękawiczek. **PLAC WOLNOŚCI 14** obok „Hungary”.

„APIAS”

Karmelki śmietankowe

polca **A. Piasecki S. A. Kraków.**

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: Słupiska 30 zł. — L. Federowicz 10 zł. — Czażewska z prośbą o zdrowie dla siostry i siebie 5 zł. — W. K. 5 zł. — M. K. z wdzięczności za wysłuchanie 5 zł. — L. B. z prośbą o pomyślny obrót sprawy 1 zł. — P. W. z gorącą prośbą o wysłuchanie 5 zł. — W. P., Sieraków 5 zł. — Kazimierz Tański 10 zł. — Antoni Ciupalski 10 zł. — Feliks Hybsz 5 zł. — N. N. z prośbą o zdrowie dla syna 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1160,40 zł.

Na wybudowanie łodzi podwodnej p. n. „Odpowiedź Treviranusowi“: Z okazji imienin p. dyr. Sadowskiej zebrały uczennice szkoły gospodarczej św. Marcina 60, 10,75 zł. — Tow. Powst. i Wojaków w Zdunach 54,15 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1727,85 zł.

Na Tow. „Caritas“: Zamiast kwiatów na trumnę śp. Debeka 12 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 53 zł.

Na chleb św. Antoniego: N. N. z prośbą o zdrowie dla syna 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 106 zł.

Na kaplicę SS. Karmelitanek: N. N. z prośbą o zdrowie dla syna 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 12 zł.

Składajcie ofiary na pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu! Zebrane pieniądze wracają znów przez pracę przy budowie do społeczeństwa. **Konto nasze w P. K. O. nr. 207 470.**

RADJO

Programy radiofoniczne:

Poniedziałek, dnia 22 grudnia 1930 r. **Poznań (335 m)** godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; go-

dzina 14.05 komunikaty PAT, notowania giełdy pieniężnej i zboż. - towarowej; godzina 17.45 koncert popołudniowy. Wykonawcy: „Orkiestra mandolinistów „Semprevivo“, pod batutą p. Burdelskiego. Profesor Janusz Nowak (bas), prof. Marjan Sauer (akomp.); godz. 19.00 opowiadania historyczne dla młodzieży (Marja Mezer); godz. 19.15 gawęda harcerska; godz. 19.25 „Siv rerum“; godz. 19.40 feljeton Jana Emila Skińskiego; godz. 20.10 audycja p. t. „Wybitniejsi muzycy czescy. Wykonawcy: prof. Hanus (prelekcja). Krystyna Kłękówna (fortepian), utwory fort. Dvoraka; godzina 20.30 W. Jacobi: operetka „Targ na dziewczęta“. (Transmisja z Warszawy); godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowy i policyjny; godz. 22.15 „Z nad krawędzi“ (wygl. Brat Cezary).

Katowice (409 m) godz. 12.10 koncert gramofonowy; godz. 16.45 koncert gramofonowy; godz. 17.45 muzyka lekka (P. R. Warszawa); godz. 19.35 transmisja z Warszawy; godz. 22.15 koncert gramofonowy; godzina 23.00 muzyka taneczna (P. R. Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.50 lekcja języka francuskiego; godz. 16.15 program dla dzieci; godz. 16.45 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „Amerykański laureat Nobla — Sinclair Lewis“ (wygl. prof. Dybowski); godz. 17.45 muzyka lekka z Gastronomii; godz. 19.10 skrzynka pocztowa rolnicza; godzina 19.50 muzyka gramofonowa; godz. 20.30 operetka „Targ na dziewczęta“ — Jacobiego; godz. 22.00 feljeton p. t. „Boże Narodzenie na wsi“; godz. 22.15 płyty gramofonowe; godz. 23.00 muzyka taneczna.

Königsusterhausen (1635 m) 12.00 i 14.00 gramofon, 16.30 koncert, 20.30 koncert z Wrocławia, 21.15 z Berlina, 22.45 transm. z Budapesztu; **Budapeszt (550 m)** 17.35 koncert, 19.10 gramofon, 20.45 utwory Lehara; **Wiedeń (516 m)** 19.35 śpiew chórów, 20.30

opera, 22.20 muzyka lekka; **Strasburg (345 m)** 17.45 i 19.15 gramofon, 20.30 koncert instrumentalny; **Sztokholm (435 m)** 19.50 koncert solistów, 21.40 muzyka lekka; **Praga (486 m)** 19.00 „Simone Boccanegra“ opera Verdi'ego.

EMULSJA UKO

jest najlepszym sprzymierzeńcem dzieci. Przy skrofulozie, krzywicy (angielskiej chorobie), wstrzymaniu wzrostu u dzieci, niedokrwistości i cierpieniach płuc jest niezastąpionym środkiem. Emulsja Uko wprowadza do organizmu pożywe

czynniki jak witaminy, jod, sole fosforowe i wapienne. Jest lekko strawna i chętnie przyjmowana przez dzieci i dorosłych. Zdrowie naszych dzieci powoduje szczęście i harmonię całej rodziny. Emulsja UKO do nabycia w aptekach i drogerjach. Prawdziwa tylko w orygim. opakowaniu — nigdy luzno.

Fabryka Chem. Farmac.

Sp. z o. odp. POZNAŃ

Pw 7157-44,64

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Polski Związek Przykrawaczy Krawieckich w Poznaniu** odbędzie swe zebranie w sobotę, dnia 20 bm. o godz. 20 w lokalu p. Młodożyńskiej, W. Garbary 41.

— **Kat. Tow. Rob. Pol. „Oświata“.** Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 21 bm. o godz. 17.30 na salce wikarjatu przy św. Marcynie. W tymże dniu odbędzie się msza św. za zmarłych członków o godz. 8 w kościele św. Marcina.

— **Tow. Kształcącej się Młodzieży pod wezwaniem św. Antoniego — Poznań-Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, 21 bm. o godz. 19.30 na salce parafjalnej. Uroczyste otwarcie kursu o Polsce współczesnej odbędzie się w dniu 22 bm. o godz. 19.30 na salce parafjalnej.

— **Koło Towarzystwa Rękodzielniczkich** urządzi na poniedziałek, 22 bm. uroczyste rozdanie gwiazdki dla wdów i sierót po zmarłych i poległych członkach.

— **Tow. Powstańców i Wojaków im. śp. Franciszka Ratajczaka** zwołuje na 26 bm. o godz. 18 uroczyste posiedzenie, połączone z wręczeniem odznak związkowych na salę p. Beyerowej, pl. Bernardyński. Druhowie z rodzinami niechże gromadnie przybędą na nasze święto Powstańca Mundury — oznaki.

— **Stow. Żeńskie św. Teresy, św. Łazarz.** Zapowiedziany wieczór wigilijny nie odbędzie się w święto Trzech Króli, lecz w niedzielę, dnia 28 bm. o godz. 17 na dolnej sali Domu św. Antoniego.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 19. 12. zgłoszono: Sąd Sellg Asch, kupiec, 72 l. Józef Pilitowski, adwokat, 63 l. Stanisława Radajewska, z domu Mielcarkówna, 29 l. Zofja Cwojdzka, nauczycielka, 64 l. Pelagja Janiszewska, krawcowa, 21 l. Henryk Jurak, 1 r. 11 mies. 15 dni. Marjanna Pluta, z domu Ostrowska, 77 l. Marja Wróblewska, 9 dni. Konstancja Zimnochowa, z d. Lubowiecka, wdowa, 81 l. Jan Matuszak, 7 mies. 12 dni. Jan Nitoslawski, starosta i inżynier rolnictwa, 40 l. Marja Dregerówna, 1 dzień.

Dnia 17 grudnia 1930 r. zmarł w Bogu, ś. p.

Teodor Spalvé

Inżynier

Długoletni nasz przedstawiciel na Województwo Poznańskie i Pomorskie.

W Zmarłym straciliśmy zacnego i światłego doradcę. Pamięć o Nim zachowamy na zawsze.

Bracia E. i H. Goldberg, Łódź

Fabryka tkanin technicznych i pasów z sierści wielbłądziej „Ursus“.

nw 6508

Dnia 18 grudnia 1930 r. zmarła po długich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza najdroższa matka i babka, ś. p.

z Zboralskich

Ludomira Likowska

w 69 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek o godzinie 9,30 z domu żałoby.

W ciężkim smutku pogrążeni

Pleszew, 18. XII. 1930 r. **dzieci i wnuki.**

Osobnych wiadomości nie wysyła się. dw 2389

Dnia 19 b. m., o godz. 6.30 rano, zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy mąż i ojciec, ś. p.

Roman Kozłowski

budowniczy

przeżywszy lat 70.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 21 b. m., o godz. 3 po południu, z domu żałoby w Śródzie przy ul. Górki 2-d, o czym donoszą

w smutku pogrążone **żona i córka.**

nw 6507

Dnia 19 grudnia zmarła po krótkich cierpieniach, namaszczone Olejami św., nasza najdroższa matka i babcia, ś. p.

Marja Danielec

wdowa po radcy kolejowym

Pogrzeb odbędzie się w Poznaniu dnia 22 b. m. o godz. 14-tej z kaplicy cmentarza garnizonowego na cmentarz św. Wojciecha, o czym donosi

w ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

dw 2415

Zakład Pogrzebowy „Bracia Nowak“ pl. Nowomiejski 10. Tel. 1046.

W środę, dnia 17 grudnia 1930 r., o godzinie 17,45 zasnął w Bogu, opatrzony Olejami św., mój najdroższy mąż, nasz najdroższy ojciec i teść, ś. p.

Seweryn Sprenger

przeżywszy lat 52. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 21 b. m., o godzinie 14 z kostnicy na Śródcie na cmentarz św. Małgorzaty, o czym donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

żona z dziećmi i rodzina.

Poznań, dnia 20 grudnia 1930 r.

zw 26959

W piątek, dnia 19 grudnia 1930 r., o godz. 12 w południe, zasnął w Bogu nasz długoletni członek Towarzystwa Restauratorów, ś. p.

Józef Jarocki

przeżywszy lat 53. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 22 b. m., o godz. 14.30 z domu żałoby przy ul. Masztalarskiej 8-a na cmentarz Farny. Cześć Jego pamięci! O liczny udział pod sztandar uprasza

Zarząd Tow. Restauratorów na m. Poznań i okolicę.

zw 26977

Dnia 19 grudnia 1930 r. zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Antoni Tomaszewski

urzędnik archiwum państw.

przeżywszy lat 55. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 22 b. m., po poł. o godz. 3.30, z kaplicy cmentarnej w Górczynie, o czym donosi

w smutku pogrążona

rodzina.

Poznań, 20. XII. 1930 r.

dw 2413

Zakład Pogrzebowy „Bracia Nowak“ pl. Nowomiejski 10. Tel. 1046.

Dnia 19 grudnia o godz. 12,15 zasnął w Bogu, kilkakrotnie opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, w 54 roku życia, mój najdroższy mąż, nasz ukochany brat, szwagier i wujek, ś. p.

Józef Jarocki

uczestnik Powstania Wielkopolskiego, długoletni członek zarządu Bractwa Kurkowego i wielu organizacji społeczno-narodowych.

Pogrzeb nastąpi w poniedziałek, 22 b. m. o godz. 14,30 z domu żałoby przy ul. Masztalarskiej 8 na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej, o czym donosi Krewnym, Znajomym oraz Towarzystwom w ciężkim smutku pogrążona

żona z rodziną.

dw 2411

Msza św. żałobna za duszę Zmarłego odbędzie się we wtorek, 23 b. m. o godz. 8 w kościele Farnym. Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Zakład Pogrzebowy Bolesław Jaśkiewicz, Poznań, ul. Klasztorna 9.

Dnia 19 grudnia r. b., zasnęła w Bogu, w Poznaniu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza żona, nasza najdroższa i najlepsza córka, w 25 roku życia, ś. p.

Drowa Marja Duchna z Piotrowskich Wilczyńska

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 22 grudnia r. b., o godz. 12 przed południem z domu żałoby w Dziekance.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż i rodzice.

Gieźno-Dziekanka.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonja”, Poznań, Towarowa 25, telef. 31-80.

Teodor Spalvé

Inżynier

rozstał się z tym światem dnia 17. b. m., po długich i ciężkich cierpieniach.

W Zmarłym straciliśmy długoletniego, gorliwego pracownika i zacnego człowieka. Cześć Jego pamięci!

Zarząd

T-wa Fabryki Wyrobów Azbestowych i Gumowych „Leonowit” Sp. z o. o. w Łodzi.

zw 26960

Dnia 19 bm. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Józef Jarocki

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 22. 12. 1930 r., o godz. 2.30 po poł. z domu żałoby ul. Masztalarska 8-a. O liczny udział w pogrzebie proszę

Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.

rw 12 586/7

Wypadek 187.

Dnia 19 b. m. rozstał się z tym światem ś. p.

Józef Jarocki

właściciel lokalu restauracyjnego przy ul. Masztalarskiej 8-a.

W ś. p. Zmarłym straciliśmy najbardziej rozumiałego szefa o niezwykłych zaletach charakteru, który Swą dobrocią serca był nam najlepszym doradcą i opiekunem. Pamięć o Nim zachowamy na zawsze.

dw 2 410

Personel firmy Jarocki.

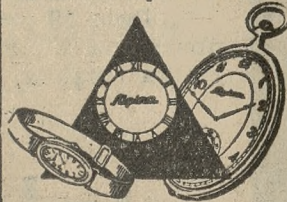
Dnia 17 grudnia 1930 r. zmarła nieszczęśliwym wypadkiem, nasza najdroższa córka i siostra, ś. p.

Helena Andrzejewska przeżywszy lat 22. Pogrzeb odbędzie się 21 b. m. z kaplicy św. Trójcy w Dębcu, o godzinie 3 po południu, o czym donoszą w ciężkim smutku pogrążeni

rodzice i rodzeństwo.
zw 26 966

ZEGARKI

znane z swej dobroci, jak

Alpina

PATEK, LONGINES OMEGA, ZENITH DOXA, CYMA i inne fabrykaty

ORAZ BRYLANTY ZŁOTO, SREBRO poleca w wielkim wyborze, od 30 lat znana firma

W. MAYER właśc. L. Nalastowski Nowa 11 POZNAŃ Tel. 1844

Pw 7 473 49 102

MOTORY ELEKTRYCZNE

3 km., 440 wolt, prąd stały, 1500 obrotów, AEG. 1,2 km., 220 wolt, 1750 obrotu Simen's 1/4 km. 220 wolt, 700 obrotów, Bergmann, 1/2 km. 220 wolt, 1700 obrotów, 1 km, 220 wolt, 1900 obrotów, 3 km, 220 wolt, 960 obrotów, prąd zmienny, 1/2 km, 380 wolt, 2-50 obrotów, Starter Boscha 12 wolt dynamo Boscha 12 wolt, 75 wolt, w bardzo dobrym stanie, korzystnie sprzedam. Warsztaty Elektryczne Fr. Kłoz, Poznań, Dąbrowskiego 32. zw 26 974

Na rok 1931

bloki kalendarz. i kasowe poleca Skład Papieru Poznań, Kozia 24 Telefon 38-10. dw 2152

Noże i widelce

Łyżki i łyżeczki Maszynki do mięsa Młynki do kawy Żelazka do prasowania Garnki aluminiowe Łóżka żelazne Karnisze do okien Łyżwy i rodle poleca korzystnie **JAN DEIERLING** skł. żelaza POZNAŃ, ul. Sokoła 3. Tel. 35-18, 35-43 Pw 7879-51.188

Dnia 19 grudnia 1930 r. zmarł członek Tow. Uczestników Powstania Wlkp. 1918/19 Dzielnicy III Zamek, ś. p.

Józef Jarocki

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 22 bm., o godz. 14.30 z domu żałoby ul. Masztalarska 8-a na cmentarz farny przy ul. Bukowskiej. Członków T. U./P. Dzielnicy III Zamek uprasza się o liczny udział w pogrzebie.

zw 26 970

Zarząd.

W środę, dnia 17. b. m. o godzinie 4 rano zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach opatrzony Sakramentami św. mój najukochańszy mąż, nasz najdroższy ojciec, brat, szwagier i wujek ś. p.

Ignacy Falk

były mechanik Cukrowni w Miejskiej Górze.

Eksportacja zwłok odbędzie się z domu żałoby W. Kościuszkowskie 18a do kościoła w niedzielę dnia 21 b. m. o godz. 4-tej po poł. nw 6512

Pogrzeb nazajutrz poprzedzony nabożeństwem o godzinie 9-tej, o czym zawiadamiają wszystkich Krewnych i Znajomych.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona i rodzina.

Rawicz, Grudziądz, Hanower, Pillau, dn. 17 grudnia 1930.

Dnia 17. 12. 30 r., poniosła śmierć tragiczną wskutek najechania przez samochód nasza biuralistka, ś. p.

Helena Andrzejewska

W Zmarłej straciliśmy bardzo sumienną i gorliwą pracowniczkę i kochaną koleżankę.

Rzeźnicka Składnica Skór Spółdzielnia z ogr. odpow.

zw 26 961

Zarząd

Pracownicy.

Dnia 19. bm. zmarł wielce zasłużony, ogólnie szanowany i gorliwy członek naszego Bractwa, który piastował następujące godności: Króla Złotego 1923/24, Króla Kurkowego 1928/29, Króla 3 Maja 1929/30 a ostatnio Króla jubileuszowego ś. p.

Józef Jarocki.

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 22. bm. o godzinie 2.30 po południu z domu żałoby, ul. Masztalarska 8, na cmentarz Farny.

Szan. Członków, tak umundurowanych jak i nie-umundurowanych prosimy o jaknajliczniejszy udział w pogrzebie. zw 26 978

Cześć Jego Pamięci! Zarząd Bractwa Kurkowego w Poznaniu, zał. 1253 r.

JESZCZE TANIEJ sprzedajemy jak przed WOJNĄ!

Doprowadziliśmy do tego
ZDROGA i OSZCZEDNA KALKULACJA

NASZA sprzedaż gwiazdkowa pod hasłem *Tanio się ubierać, a przy-66 tem modnie i dobrze*

jest w obecnym okresie — w okresie ogólnej biedy i przygnębienia **ISTNEM ZBAWIENIEM** — szczególnie dla tych, którzy będąc tylko w posiadaniu mniejszej kwoty, byli zmuszeni dotychczas wstrzymać się od kupna garderoby.

Płaszcz prima „Velour“ zł 52,- 68,- 85,- 120,- 170,-
Ubrania bielska czes. . zł 65,- 85,- 110,- 160,-
Smokingi Crep. . . . zł 55,- 75,- 96,- 125,- 180,-

Różne gatunki i desenie spodni wizytowych
Kurtki na barankach już od zł 55,—

Kurtki skórzane
prima Nappa zł 85,-!

Czy ceny te niczego nie dowodzą?

Jak dobry towar otrzyma się za tę cenę, o tem trzeba się przekonać w naszym magazynie.

W jutrzejszą niedzielę magazyn otwarty od godz. 13 (1) do 18 (6)

TANIE ŹRÓDŁO

EDWARD MICHAELIS - Poznań, ul. Wrocławska 22 - Tel. 22-14.

UWAGA! Prosimy dokładnie zważać na wejście do naszego magazynu drugi skład od narożnika placu św. Krzysztego. **UWAGA!**

Nagrodzony Złotymi Medalami na Wystawie Budowlanej VI Targów Wschodnich w r. 1926 we Lwowie i w Winię w 1930 roku

Hydrofuge „Castor” zabezpiecza od wilgoci

przeciekania, wstrzymuje ciśnienie WODY we wszystkich przypadkach, jako to: izolacji rezerwuarów, murów, kanałów, basenów, tuneli, tarasów, fasad i fundamentów. Hydrofuge „Castor” dodaje się do zaprawy cementowej. nw 6435

W Londynie przy placu Piccadilly Circus największa z istniejących kolei podziemnych została uszczelniona hydrofuge „CASTOREM”.

Posiada na składzie **Przedsiębiorstwo Budowlane MAURZYCY KARSTENS**
Warszawa, Koszykowa nr. 7 - telefon 827-95.
Kraków, Biuro „Castor”, Rynek Kleparski nr. 5, tel. 2-18 — Katowice, inż. Kazimierz Wretowski, Gen. Zajączka nr 19, tel. 14 15 — Wilno, Biuro Handl. M. Jankowski, S-to Jańska 9.

**Najpiękniejsze
Podarki
Gwiazdkowe**
kupić można najkorzystniej w firmie

„SERWIS”

Ceny znacznie niższe.
Serwis kawowe od 8,50
Serwis obiadowe od 29,00
Talerze 35 gr
Rodele od 12,00 zł
Łyżwy od 18,00 zł
Kryształy krajowe i zagraniczne
Wazony od 4,50 zł
Zardynierki 12,00 zł
Selaterki 7,50 zł
Bowie - Kruszone od 95 zł
Figurki artystyczne
Alabastry - marmury - Bronzy - Majolika - Alfenida - Fajans - Porcelana - Galanteria nikielowana
Żyrandole od 75,00 zł
Garnitury kuchenne
Wszystkie sprzęty domowe i kuchenne poleca najkorzystniej w oibryzmim wyborze

„Serwis” - W. Ziętek,
Poznań, ul. 27. Grudnia 2.
Na raty bez wpłaty z abonem „Kredyt” lub „Szatniówka”.
Pw 7775-20,187

Używane meble tanio na sprzedaż Ul. Piłtra Wawrzyńska 9. tyline skrzydło, l. lewo. i 5247

Najmilszy podarek dla Pań!
wszechświatowej sławy kosmetyki

ELISABETH ARDEN

LONDYN — PARYŻ — NEW YORK
do nabycia tylko Pw 7878-00,100

w Perfumerji J. Domicz
Poznań, plac Wolności 7.

SILVANA

SZWAJCARSKI ZEGAREK PRECYZYJNY

Tw 733

NAJKORZYSTNIEJ

Śniegowce Kalosze

kupuje się w specjalnym składzie gum w firmie

P. SZADKOWSKI

Plac Wolności 11, pod filarami.
zw 2472

Magazyn obuwia

w najlepszym położeniu m. Gdyni na większy na miejscu

od lat dobrze zaprowadzony i prosperujący, komfortowo urządzone, 2 duże okna wystawowe. sprzedam li tylko z powodu ciężkiej choroby. Zgłoszenia poważnych reliktantów z większą gotówką przyjmuje Feliks Skrzypnik, Gdynia, Rynek Kaszubski. aw 6504

PATENTY

wzory i znaki ochronne w Polsce i zagranicą

MARCELI ZOCH,

inżynier dyplomowany, rzecznik patentowy

Poznań, Pręcznica 9.
Pw 6521-45,62

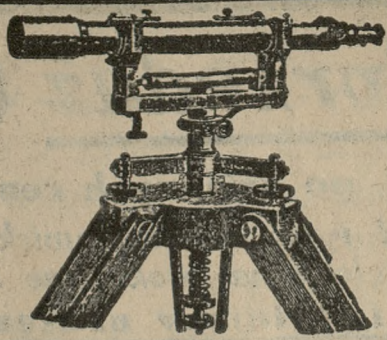
BUICK

limuzyna rocznik 1928 (po 41 tys. km.), w bardzo dobrym stanie, tanio i na dogodnych warunkach do sprzedania

Wręmbel, Inowrocław, Kasztelańska 34.
Telefon 188 zw 26 985 Telefon 188

PRZYRZĄDY kreslarskie i miernicze

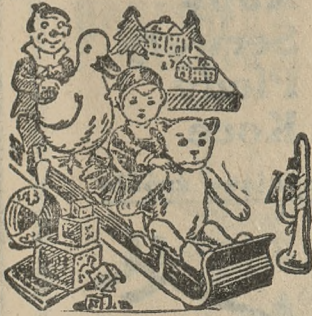
w najlepszym gatunku, idealnie wykończone, własnego wyrobu poleca

G. GERLACH, Oddział w Poznaniu, Gwarna 14 l. p.
 telefon 52-32 — Fabryka w Warszawie egz. od 1816 r. Pw 421-50, 71

ZABAWKI

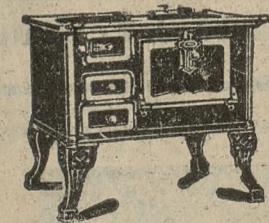
Lalki, wózki lalkowe, konie na biegunach, rowerki, samojazdy, hulainogi, mech. kolejki i samochody, huśtawki, zwierzęta wypchane, klocki do budowania, gry towarzyskie, lalki celuloidowe itd. itd.

L. KRAUSE, St. Rynek 25/28
 obok Ratusza. Tel. 50-51.
 Rok założ. 1839. Sprzedaż det. i hurt. Niskie ceny.

Wielki wybór!

Sprzedaż det. i hurt.

Piece

kuchnie westfalskie rury, kolana, płyty kręgi kuchenki gazowe, naftowe

A. Koszewski,
 Poznań, Stary Rynek 61.
 Pw 7154-49, 621

CZYTAJCIE

wspaniale i niezwykle ciekawe powieści bohaterko-histeryczne

MICHAŁA ZEVACO

BLAZEN KROLEWSKI.
 PIEKIELNA ZEMSTA.
 KRÓLESTWO ŻEBRAKÓW.
 TRIUMF SPRAWIEDLIWOŚCI.

Każda Książka tylko 6,- złotych w płóciennym oprawie ze złoceniami 7,50 zł.
 Do nabycia we wszstkich księgarniach oraz na dworcach kolejow. w kioskach „Ruchu“.

Nakład Stanisława Cukrowskiego
 Warszawa — Senatorska nr. 29.

Tw 727

KARNAWAŁ

rozrywkowe, dancingowe i t. p. artykuły.

Wyrób „ESEM“

Warszawa, Mławska 5/17.
 Tw 805

poleca na gwiazdkę

praktyczne i wykwiłntne podarki:

GALANTERJĘ STOŁOWĄ
 SREBRNĄ i PLATEROWANĄ
 SZTUCIEC SREBRNY, PLATEROWANY

ZASTAWY HOTELOWE,
 RESTAURACYJNE

SZTUCIEC BIEL-NIKOWY
 NIESREBRZONY ZE STOPU
 NIKLOWEGO

Pw 26968

H. FOERSTER

Optyk dyplom.

Poznań, ulica Fr. Ratajczaka 35, tel. 24-28

poleca w wielkim wyborze

OKULARY i BINOKLE

w modnym wykonaniu — fachowo dostosowane.

Lorgnony

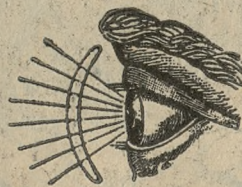
Lornetki teatralne

Lornetki polowe

Termometry

Barometry

Przybory rysunkowe

nw 5809

Pulpe ziemniaczaną suszoną

w każdej ilości oddaje

„LUBAŃ-WRONKI“

Przemysł Ziemniaczany, Sp. Akc. w Luboniu

Dostawę uskutecznią się z fabryk w Luboniu,

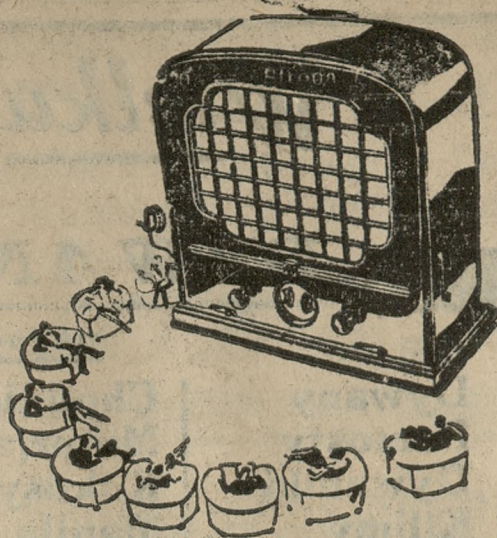
we Wronkach i Bronisławiu. dzw 2386

Na żądanie służymy opródkowana oferta.

Do wynajęcia w Toruniu, w centrum-miasta od 1. I. 1931 roku

lokal

nadający się na kawiarnię i restaurację, parter i pierwsze piętro. Zgłoszenia kierować do „Par“, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. „400“.
 Pw 7854-64, 421

TWOI ZNAJOMI

podziwiać będą twój gust, gdy zakupisz radjoodbiornik

NOWY

„TELEFUNKEN“ 33 W/L

odbiornik i głośnik w jednym aparacie. Cena całkowitego urządzenia . . . . . Zł. 730.—

Aparat Telefunken 33 W/L należy do rzędu odbiorników 3-lampowych, jest jednak najlepszym aparatem tego rodzaju, pozatem posiada wbudowany głośnik Przyrząd do zwięzkania selektywności umożliwia doskonały odbiór nawet bardzo odległych stacji.

Prosimy za pomocą załączonego kuponu jeszcze dzisiaj zażądać od nas bliższych szczegółów.

Do Polskich Zakładów SIEMENS S. A.

Warszawa, Foksal 18.

Proszę o nadesłanie mi prospektów na radjoodbiornik Telefunken 33 W/L:

imię i nazwisko: . . . . .

mie scowość: . . . . .

ulica: . . . . . Nr. 4.

982 A.T.

Na gwiazdkę

poleca w ogromnym wyborze

GRAMOFONY walizkowe i szafkowe

Płyty nagrań wszechświatowej sławy artystów oraz ostatnie przeboje rewjowe

K. KŁOSOWSKI, Poznań

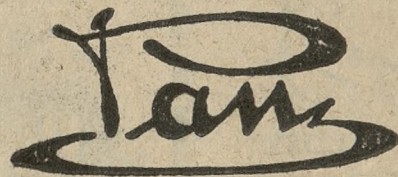
Ceny niskie. ul. 27. Grudnia 6, tel. 11-19 Ceny niskie.

Pw 7 588-49, 202

PRAKTYCZNE PODARKI NA

GWIAZDKĘ

POLECA FIRMA

A. ST. BRODNIEWICZ

WYKWINTNE ARTYKUŁY MĘSKIE

POZNAN — ULICA FREDRY 1.

Pw 7 579-49, 259

Zywe karpie

z Ks. Gospodarstwa Stawowego w Przygodzicach dostarcza tylko firma

R. Mentzel, handel ryb

Telefon 17-45. Chwaliszewo 60/62.

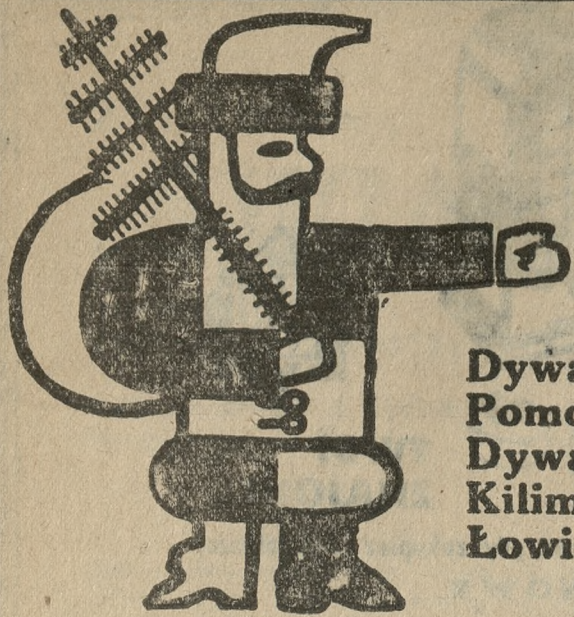
Sprzedaż: w poniedziałek, wtorek, środa od 8—1 Wola ca.

We wtorek po południu od godz. 3—7 Chwaliszewo 60 62 (podworze). zw 2t 918

Wielka Sprzedaż Gwiazdkowa

po niższych cenach!

DYWAN był i pozostanie najpiękniejszą ozdobą mieszkania, a ze względu na praktyczne stałe użytkowanie tworzy dywan na odpowiedniejszy prezent gwiazdkowy.

Dywany
Pomosty
Dywaniki
Kilimy
Łowickie
pasiaki

Chodniki
Materiały do wykładania
pokoi
Kokosy
Manila
Maty kokosowe i chińskie
Wycieraczki

Filce i sukna podłogowe
Fryse na zasłony
Obicia mebli i ścian
Nowości na dekoracje
drzwi i okien
Ochroniacze dywanów

Gobeliny
Narzuty
Kapy
Serwety
Pledy
Koce

W naszym specjalnym magazynie dywanów znajdzie kupujący w każdej cenie wybór największy!

Specjalność firmy: Dywany smyrneńskie ręcznie wiązane krajowego wyrobu, zawierające 40-60 tys. węzłów w metrze. Cena 100 do 150 zł za m. Dywany kościelne odpasowane i zeszywane

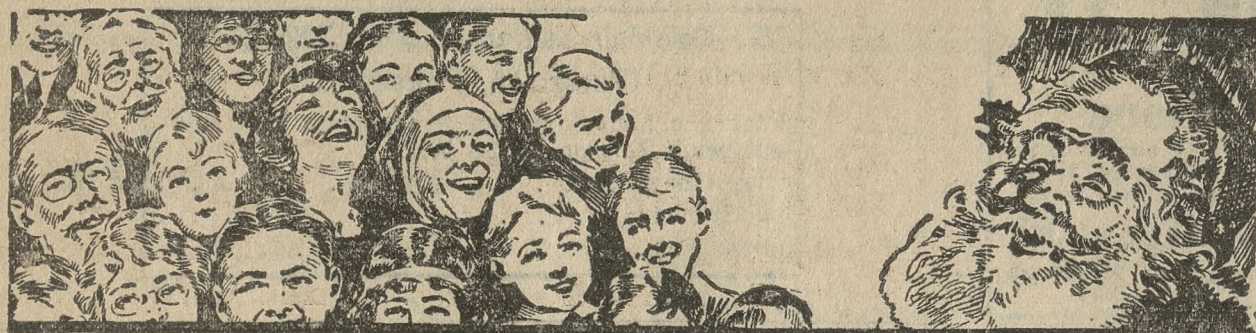
Rzetelność mej firmy pierwszorzędne gatunki, umiarkowane ceny i usługa fachowa dają gwarancję dobrego zakupu.

Najkorzystniejsze źródło

Pw 7141/2-68.1400

KAZIMIERZ KUŻAJ - Centrala Dywanów
Poznań, ul. 27 Grudnia 9

PODARKI dla całej RODZINY

Bądźmy PRAKTYCZNI! LICZMY się z każdym GROSZEM! PARA bucików, pantofelków, śniegowców, kaloszy czy bamboszy UCIESZY BARDZO obdarowaną OSOBE! Jako PODARKI kupujemy rzeczy POTRZEBNE!

Pw 7701-51,180

Olbrzymi WYBÓR!

Bardzo niskie ceny!

Stary RYNEK 64

FR. ROGOZIŃSKI i SKA

Stary RYNEK 64

Jutro, w niedzielę, dnia 21 b. m. magazyn otwarty od 1-6 po południu.

Praktyczne podarki gwiazdkowe.

Wykwintna bielizna damska, bluski i szale jedwabne, fartuchy, chustki do nosa, parasole, naszyjniki, pończochy i rękawiczki, poliuwery, swetry i garsonki wielki wybór jedwabnych chust balowych, ubranka dziecięce, najlepsze trykotaże damskie, męskie i dziecięce.

WIZA i MAŁUSZEK,

Poznań, ul. Nowa 6.

Telef. 31-52.

nw 5876

SIWE WŁOSY

farbuje naturalnie i trwale nie szkodliwa farba na włosy „RE WAX” w kolorach blond, chn, tain, brązowym, czarnym, kar, ton 6 zł. Pierwszy kolor wio, som, przywraca stopniowo „AXELA REGENERATOR” włosów - butelka 3 - zł. J. Gadebusen, Drogeria, perfu, meria Poznań, ul. Nowa 7 (Pa, zar.) d 1797

Wielki wybór
bardzo korzystnych i tanich

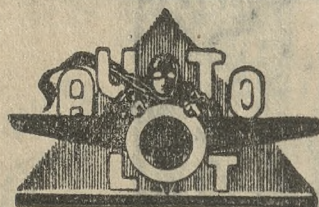
Podarków Gwiazdkowych

połoga

Dom Bielizny **Juljusz SCHREIBER**

Specjalny Magazyn Bielizny, Trykotaży, Płócien, Firan i Stołowizny
Poznań, Stary Rynek 49. Tel. 22-09.

Pw 7890-51.187

Zawiadomienie!

Podajemy do łask. wiadomości, że z dn. 2 stycznia 1931 r. otwieramy nowocze-

śnie urzędową instytucję pod nazwą:

„AUTO-LOT”
INSTYTUT SZKOLENIA AUTOMOBILIZMU
i LOTNICWA

dla fachowego i umiejętnego kształcenia w prowadzeniu samochodów i samolotów. - Kursy teoret. od zł 10 miesięcznie! - Prospekty wysyłamy na życzenie gratis i franko.

Z poważaniem

dw 2400

Dyrekcja „Auto-LOT”

Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85. - Tel. 77-67 i 63-69

Bez blagi!

Przy zakupach gwiazdkowych proszę się przekonać o zasadzie nawskroś uczciwej, jak i jakości towaru oraz o cenach konkurencyjnych Porcelana - Szkło - Fajans Alpaka - Emalia oraz wielki wybór w artykułach kuchennych i podarkach okolicznościowych poleca rw 12585
A. SZYBŁOWSKI, ulica Wroniecka nr. 4.

Dobry organizator-sekretarz

obeznany w sprawach zrzeczeń rzemieślniczo-gospodarczych, podatkowych i ustawodawczych, na stała posadę potrzebny. Zyciorys, odpis świadectw oraz wynogi pensji prosimy załączyć. Reflektujemy jedynie na poważną siłę. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańsk. pod rw 12588

Kafle do piecy

w wszystkich kolorach, pierwszej jakości posiada stale na składzie

Gustaw Gietzner

Poznań, ul. Mickiewicza 36

Telefon 65-80 - 63-28

składnica: dw 2400

ul. Kraszewskiego nr. 10.

NAJMILSZE i PRAKTYCZNE PODARKI

Perfумы - Mydła - Wody kolońskie - Grzebienie - Lustra
 Szczotki do włosów - Rozpylacze - Manicure - Przybory do golenia
 Olbrzymi wybór! Kartonaze za bezcen Ceny najniższe!

Perfumerja **J. DOMICZ** Plac Wolności 7

Pw 7606-84,95

Pończochy, na które Panie dawno czekały

prawnie zastrzeżone

Najlepsza pończocha jedwabna z angielskiej przędzy

1. Trwała
2. Elegancka
3. Wielki wybór kolorów
4. Pewna w praniu pod gwarancją
5. Tania

Para tylko zł 7,50

prawnie zastrzeżone

Jedwabna pończocha damska „Złoty Bemberg” Najlepsza z najlepszych:

1. Najtrwalsza
2. Najwykwintniejsza
3. Wielki wybór kolorów
4. Pewna w praniu pod gwarancją
5. Tania

Para tylko zł 9,50

Wyłączna sprzedaż detaliczna i hurtowna

Poznań **S. KAŁAMAJSKI** To i w
 Wysyłka na całą Polskę. Pw 7973-51.179

Moje praktyczne podarki gwiazdkowe

cieszą się wielkim popytem!

U wszystkich mile widziane.

Pończochy	Rękawiczki damskie
damskie flor . . . 1,60 zł	Imit. duńsk. kol. 4,80, 4,20, 3,45, 2,95, 2,35
macco . . . . . 2,80 „	„ krem. 7,—, 5,90, 4,75, 4,20, 3,25
jedwab sztuczny . 3,25 „	Igliczk. 6,25, 5,50, 4,65, 3,20, 2,80, 1,95, 1,75
jedwabne flor . . . 3,35 „	z mankiet. 5,25, 4,75, 4,30, 3,90, 3,40, 2,95
Fil d'ecossy . 5,—, 4,75 „	damskie i męskie skórk. z podsz. od 7,50
jedwab do prania . 4,75 „	„ giacé od 6,50 nappa od 8,25
podw. . . . . 5,50 „	„ białe do prania w wodzie 13,—
czysta wełna . 8,50, 6,25 „	Rękawiczki dziecięce
wełna z jedw. . . . 6,35 „	z podszewką 3,45, 2,80, 1,45
jedw. Bemberga 8,45, 6,70 „	wełniane . . . 5,35, 3,80, 3,25, 2,50, 2,—
Bemberga „złoty” . 9,— „	podwójne 4,45, 3,25
„IKO” Bemberga . 9,75 „	trykot. z podszewką . 3,45, 2,80, 1,45
	dziecięce nappa na podszewce . 6,—

Rękawiczki męskie duńskie do prania w wielkim wyborze!

STANISŁAW SCHULZ

Specjalny Magazyn Towarów Krótkich i Galanteryjnych
 Poznań - Stary Rynek 80/82. Pw 7878-51.182

Jutro w niedzielę 21 bm. magazyn otwarty od 1-6 po poł.

STANISŁAW MAŃCZAK

Poznań, ulica 27 Grudnia nr. 7
 Telefon 36-40

SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA

BIZUTERJI

najtańszej i najwykwintniejszej w niebywale wielkim wyborze

po cenach niższych do 20%

zw 26969

WEESE

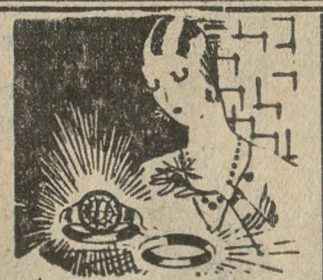
Znak ten na każdym opakowaniu toruńskich pierników daje pełną gwarancję za towar najlepszy, pochodzący z największej i najstarszej fabryki toruńskich pierników.

WEESE'GO

nowości już obecnie zachwycają wszystkich znawców dobrego piernika. Są to: Andrzejki, smoki, chleb rajski i piernik delikatesowy.

WEESE

zw 5776

NA GWIAZDKĘ
 poleca po cenach niższych zegarki, biżuterję złotą, srebrną, pierścienie, brylantowe oraz ośroczki i ubne
A. Prante, St Rynek 91
 wejście z ul. Wronieckiej
 zw 26 958

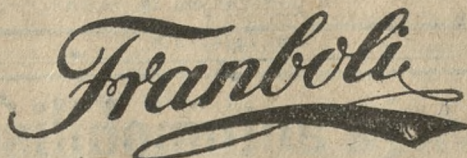
Podróżujący

zaprowadzony w składach obrazów, księgarniach, zaraz potrzebny. Warunki dobre. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 26955

Ubikacje biurowe przy Alejach Marcinkowskiego
 ca 300 m. kw., parter, zaraz wprost od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 26 957

PIERNIKI, MARCEPANY PIĘKNE PODARKI

Własne oddziały w Warszawie: Nowy Świat 41, Ossolińskich 1, Marszałkowska 34, Leszno 24.

Na Święta Bożego Narodzenia poleca w największym wyborze w Polsce
Poznań, ulica 27 Grudnia 10.

JEDYNE ŹRÓDŁO

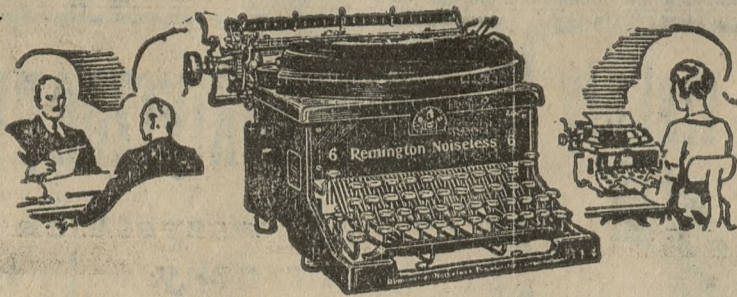
OZDÓB CHOINKOWYCH

CENTRALA: Warszawa, Marszałkowska róg Złotej. — ODDZIAŁY własne: Łódź, Katowice, Król. Huta, Poznań, Wilno, Lublin, Bydgoszcz, Równe, Zakopane, Luck. zw 6419

USUNMY HAŁAS PANUJĄCY W BIURZE

Z chwilą wprowadzenia „milczącej“ maszyny do pisania

REMINGTON

NOISELESS

hałas ustaje....

Jakże wzrasta wydajność pracy w cichym biurze!

Możemy swobodnie myśleć, mówić i słuchać, choć wro pracą maszynistek na maszynie REMINGTON NOISELESS!

Czy nie przemawia do Pana myśl o pożytku ciszy i spokoju w Jego biurze?

Informacje i demonstracje bezpłatnie w Towarzystwie Przemysłowo-Handlowem

BLOCK-BRUN SP. AKC. Pw 7872-51,164

Oddział w Poznaniu, pl. Wolności 8, I. ptr., tel. 10-52 i 58-52.

CAŁKOWITA WYPRZEDAŻ OBUWIA

jeszcze tylko potrwa kilka dni, sprzedaje po każdej możliwej cenie. Korzystaj z okazji, spiesz się z zakupem.

J. SKRZYPCZAK

Poznań - Stary Rynek 56.

Nie moja Kochana Zosiu!..

Tuś dalej byś mi model C-2000...
mieszkała na tej baterji?!

Przebiegła jestem miliona...
roczni! Ciebiego nie búpła...

silnopradowej
baterji anodowej
DAIMON

Osiągniesz, główny i czysty...
odbior, a jednocześnie...
wystarczy ona na długo...

Dom Importowy Win Gronowych zał. 1876 r.

Karol Ribbeck

Właściciel Aleksy Lissowski

Wina i Spirytualje

po cenach Pw 7868-51,171

gwiazdkowych

Poznań Poczłowa 23.

NA GWIAZDKĘ
MIŁYM I POZYTECZNYM UPOMINKIEM
JEST WIECZNE PIÓRO
GOLDEN ARROW

Gwarancja bezterminowa.

Tw 802

PRZESZKI DO WYBORU
ZA REFERENCJAMI

B.SCHULTZ

TELEFON 1513 POZNAŃ GWARNA 16
ROK ZAŁOŻ. 1840

NAJWIEKSZY SPECJALNY DOM
PIERWSZORZĘDNYCH
TOWARÓW
FUTRZANYCH

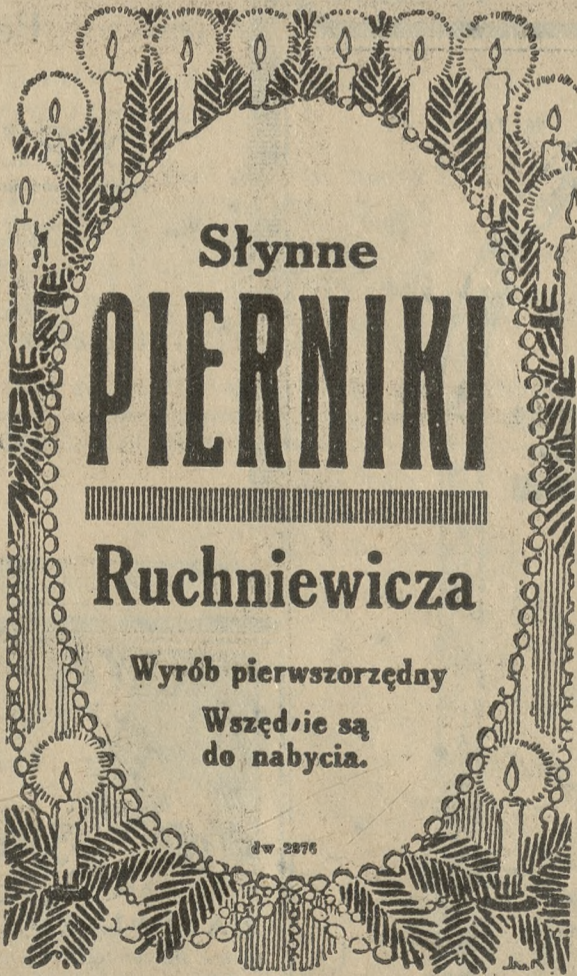
WYKONANIE PODŁUG MIARY
WE WŁASNYCH PRACOWNIACH

Zakup towarów futrzanych jest rzeczą
zaufania. Mój od przeszło 85 lat istnie-
jący specjalny interes daje gwaran-
cję za fachowe, solidne wyko-
nanie i nieskazitelny
zdrowy materiał.

MODERNIZACJE

NA ŻYCZENIE

zw 5298

Słynne

PIERNIKI

Ruchniewiczza

Wyrób pierwszorzędny

Wszędzie są
do nabycia.

zw 2876

RESTAURACJA

Marsz. Focha 23, obok Dworca zach. Telef. 73-72.

Po gruntownym odrestaurowaniu i renowacji
najnowszej stylu, polecam mój lokal swym
gościom oraz sympatykom nadal.

Z poważaniem H. Halaś.

Pw 7874-51,178

Kto szuka podarku
gwiazdkowego
niech spieszy do
Kalamajskiego

po tanie paski i gorsety

- Pasek dreliszkowy z 4 podwiązkami biały . 2⁵⁰
- Pasek rypсовy z 4 podwiązkami kolorowy . . 3⁵⁰
- Pasek satynowy z 4 podwiązkami kolorowy . 4⁹⁰
- Pasek na biodra dreliszkowy 14⁷⁵
- Pasek na biodra z gumą adamaszkowy 16⁰⁰
- Biustonosze madapolamowe 1⁷⁵
- Biustonosze nansukowe z koronką . . . 2⁹⁵

Pw 7694-50,24

Wydzierzawie

duży lokal z dwoma oknami wystawowymi wraz
z 4-pokojowym komfortowym mieszkaniem przy głów-
nej ulicy w Gnieźnie od 15 marca 1931 r. Ofer-
ty uprasza się skierować pod adresem: Fabryka wó-
dek i likierów L. Karpiński, Gniezno. zw 26 970

Stenotypistka

rutynowana ze stenografią polską i niemiecką
poszukiwana do poważnego przedsiębiorstwa
w Poznaniu. Oferty ze szczegółowym życiorysem
i odpisami świadectw do „Par”, Aleje Marcinkow-
skiego 11, pod nr. 51,174. Pw 7866 51 174

Do wynajęcia

mieszkanie czteropokojowe w willi, wprost od
gospodarza. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do
Kurjera Poznańskiego pod zw 26 967

Uwaga automobiliści!

Zamienie samochód - limuzynę, 5-osobowy,
najnowszy model „Peugeot”, 6-cylindrowy, na
torpedo otwarty, również 6-cylindrowy. Zgło-
szenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 26 944

*Kto się śmieje, ten ma zdrowie,
Więc kto zdrow, niech kupi sobie
Nowy gramofon Kastora;
Bo czy za dnia czy z wieczora,
Czy to w codzień czy na święta,
Zawsze żona i dziecięta
Z przyjemnością zaspiewają,
To potanczą, to zagrają.
Bo gdzie muzyka w rodzinie,
Tam weselej życie płynie.*

Przybory

„KASTOR“

św. Marcin 55.

Naprawy

dw 2404/5

Gramofony — Płyty

marki ODEON

Najnowsze nagrania. Ogromny wybór.
NISKIE CENY.

HURT

DETAIL

Na Gwiazdkę

Rzadka okazja zakupu!

Szale wełn. z iedw. 5 ⁹⁰ najlepszy prez. gwiazd. od	Wiązanki iedwabne 0 ⁹⁵ ostatnie, mody . . . od	Kape usze włochate 9 ⁵⁰ modne iasony . . . od
Szale iedw cache-nez 6 ⁵⁰ w modnych desenach od	Skarpetki czystawelna 2 ⁹⁵ desen. modne od 1,65	Koszule wierzchnie 8 ⁵⁰ modne kolory . . . od
Kamizelki - Pullovery 13 ⁵⁰ wełniane i modne od	Rekawiczki skórzane 8 ⁵⁰ na flaneli . . . . . od	Getry modne kolory od 3 ⁵⁰
Kalesony i koszulki 5 ⁹⁰ futrzane i normalne od	Rekawiczki naoda 9 ⁵⁰ na wełnie i na pasku od	Śniegowce damskie od 9 ⁵⁰
Płaszcz zim. w wielkim 9 ⁵⁰⁰ wyborze zi 145, 195, 225	Bonżurki 35 ⁰⁰ najmodniejsze . . . od	Kaloszki meskie od 8 ⁹⁰

W niedzielę, 21 bm. sklepy moje otwarte od godz. 13 do 18.

The Gentleman

właśc.: Stefan Schaefer

POZNAŃ
TELEFON 31-69.

ul. Nowa 1

ul. 27 Grudnia 4

Na Święta Bożego Narodzenia poleca

WINA krajowe i zagraniczne

po cenach znacznie niższych w każdej ilości

		CENA dawn.	CENA teraz
Węgierskie wytraw. nr. 1. . . .	1/4 but.	13,50	11, —
	1/2 "	7,50	6, —
Węgierskie wytraw. nr. 2. . . .	1/1 "	16, —	13, —
	1/2 "	8,50	6,50
Tokaj Samorodner nr. 15. . . .	1/2 "	12,50	10, —
	1/1 "	7, —	6, —
Austrjackie Słodk najprzedniejsze	1/2 "	3,75	3,25
	1/1 "	6,50	5,50
Astrjackie Słodkie deserowe . . .	1/2 "	3,50	3, —
	1/1 "	5,50	4,50
Rodzinkowe (ala Austrjackie)	1/2 "	3, —	2,50
	3/4 "	10, —	7,50
Malaga zagraniczna	3/4 "	9,50	6,50
Old Sherry (medycynalne)	3/4 "	6,20	4,80
Margaux (Bordoskie czerw.) . . .	3/4 "	7,50	5,80
Chat Piasance " " " " " "	3/8 "	4, —	3, —
Rougemont " " " " " "	3/8 "	3, —	2,50
Clos Font Muret " " " " " "	3/4 "	7,50	5,60
Haut Sauternes " " " " " "	3/4 "	8,50	5,50

jak również wysoko gatunkowe. Likieri, Konjaki, Rummy, Araki etc. po cenach najniższych

JÓZEF KUJAWA

Fabryka Wódek i Likierów. Hurtownia Win.
Poznań, św. Marcin 63.

Zamówienia przyjmuje się także telefonicznie
Telefon 51-17. zw 26-971

Zabawki

*Wielki wybór!
Niskie ceny!*

A. Koszewski

Stary Rynek 61.

Pw 7876-51.161

W dniu 24 grudnia 1930 r. biura nasze dla publiczności otwarte będą tylko

do godz. 11-ej

BANQUE FRANCO POLONAISE

Succursale de Poznań

tel. 24-05 i 25-04 — Trzeciego Maja 5.

zw 2897

10% Rabatu
na pierścionki, zegarki oraz wszelką biżuterję, udziela tylko firma
Św. Marcin 56 - R. Prante
Skład Zegarmistrz. i Jubil.
Własna pracow. złota, zegarm.
Okazje w brylantach i złot, ch zeg.

zw 26972

Lukiernia i Kawiarnia Gerhorn
Poznań
Fr. Dąbrowskiego 39
Tel. 32-28.

Przenośne piecyki kaflane

Marki „Standard” w rozmaitych wielkościach po znacznie niższych cenach do-tarza ewtl. lok. pomieszkaniu M. Perkiewicza, Zakłady Ceramiczne Ludwikowo, p. Mosina. Składowa Poznań, Składowa 4 Gdynia, Szosa Gdynska. Tel. Mosina nr. 1, Gdynia 18-58. Pw 7286-49.205

Kino „Renaissance”
Kastka 8/9.
Dzień dworsko-senacyjny film pod tytułem

„Maciste - Imperator”
Pw 7277-51.155

Łyżwy, Saneczki Marty

oraz wszelkie przybory poleca najtaniej

DOM SPORTOWY

Św. Marcin 14. Telef. 55-71.
Cenniki i katalogi w syłam bezpłatnie

zw 25916

Motorelekttryczny

używany, 5-6 K. M., na prąd zmienny, oraz odpowiednią do niego sieczkarnię kupi natychmiast i prosi o oferty

Majętność Kolno

p. Międzychód n Wartą.

Pw 7865-51.161

Ozdoby choinkowe

własnego wyrobu poleca Stankie wiczowa. Dąbrowskiego 27. mieszkanie 2. Pw 7277-51.155

Stały dochód.

Do sprzedaży sukna na raty dla urzędników państwowych tego rodzaju poważnych instytucyj prywatnych poszukuje Bielski Dom Wysilkowy zdolnego akwizytora.

Emerytowani urzędnicy państwowi, posiadający zdolności handlowe i rozległe stosunki, mają pierwszeństwo. Oferty z fotografią, odpisami świadectw i podaniem referencyj, do Biura Ogłoszeń „Par”, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 51.173. Pw 7867-51.173

Praktykę moją przeniosłem z ul. Strzeleckiej 31

na Al. Marcinkowskiego 21 I ptr.
przy przystanku tramwajowym, dawniej praktyka s. p. dr. Ziolkowskiego.

Dr. Matelski, tel. 58-91

przyjmuje tylko pacjentów prywatnych.
zw 26 962

Płaszcz ciepły

dla młodzieńca i panienki, tania, wieszaczka i stojąca 162ko belazne Przemysłowa 81. II. piętro, pralnia na sprzedaż. Długa 10. II. lewa. zw 49 925

Lampa

zw 49 925

ROLNIK w TCZEWIE (Pomorze)

poszukuje od 1-go lub 15-go stycznia r. p.

II członek Zarządu

rutynowanego ksiązkowego bilansisty.

Reflektuje się tylko na obowiązkowego i dobrego fachowca z praktyką w Spółdzielniach rolniczo-handlowych. Zgłoszenia wraz z odpisami świadectw, podaniem referencyj oraz warunków przyjmuje prezes Rady Nadzorczej Cz. Waligóra, Górki, p. Tczew. Zgłoszenia nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. dw 2401

PIANINA firmy W. Jähne

znane z wielkiego i pięknego tonu są najlepszym rodzinnym podarkiem gwiazdkowym i noworocznym.

Telefon 35-57

Gwarna 18.

Telefon 35-57

Magazyn w niedzielę otwarty od godziny 1 po południu.

dw 2408

RADIO

APARATY,
PRZYBORY,
GRAMOFONY
i PŁYTY

GRATIS

niedajemy, lecz za to po cenach najniższych i na dogodnych warunkach. Jeszcze czas poczynić korzystne zakupy na gwiazdkę. Przyjdź i przekonaj się, a kupisz napewno tylko w firmie

RADJOTON

F. Wiczeorek i W. Rzemyszkiewicz
Poznań, ulica Półwiejska 4 — Telefon 22-10

Towary na asygnaty „Kredyt“.

dw 2394

W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem firmy **Wacław Mrozikiewicz w Poznaniu**, na skutek otwarcia postępowania układowego, wyznacza się w celu ustalenia listy wierzycieli po myśli art. 40 Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 marca 1928 r. (Dz. Ust. nr. 27 poz. 244) w porozumieniu z Sądem Powiatowym w Poznaniu termin do sprawdzenia wierzytelności na dzień 5 stycznia 1931 r. od godz. 10 do 12 w lokalu powyższej firmy w Poznaniu, Stary Rynek 80/82.

Lista wierzycieli wyłożona będzie w Sądzie Powiatowym w Poznaniu, pokój 25, przez 7 dni, począwszy od dnia 14 stycznia 1931 r. Od daty wyłożenia listy mogą osoby interesowane zaskarżyć w terminie 7-dniowym postanowienia nadzorca sądowego co do wciągnięcia lub odmowy wciągnięcia wierzytelności na listę do wymienionego Sądu.

Poznań, dnia 15 grudnia 1930 r.
Pw 7871-57,853 **A. Klebba**, nadzorca sądowy.

UCHWAŁA. Postępowanie w przedmiocie odroczenia wypłat **Antoniemu Zembkiemu**, właścicielowi zakładu krawieckiego w Ostrowie Pozn. przy ul. Wrocławskiej 8. umarza się z upływem dnia 25. XII. 1930 r., albowiem z tymże dniem upłynął ostateczny termin odroczenia. Ostrow, 16 grudnia 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 5580

W sprawie postępowania układowego wdrożono na wniosek firmy **Chrzanowicz i Lipszyc w Poznaniu**, ul. Woźna 19, zwołuje się w myśl art. 49 i nast. rozporządzenia o zapobieganiu upadłości z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. Ust. R. P. nr. 27 poz. 244) ogólnie zgromadzenie wierzycieli na dzień 10 stycznia 1931 r. godz. 10, przed Sądem Powiatowym w Poznaniu, ul. Młyńska, pokój 23. Wierzyciele mogą przybyć na termin powyższy celem udzielenia Sądowni wyjaśnień. Poznań, dnia 10 grudnia 1930 r. **Sąd Powiatowy 2-a.** nw 5576

W naszym rejestrze handlowym oddział B pod nr. 11 „Bank für Handel und Gewerbe“ Poznań — Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu, Spółka Akcyjna w Poznaniu, oddział w Rawiczu, wpisano dziś, że w miejsce ustępującego członka zarządu dyrektora **Wiktora Schulza** zamianowano członkiem zarządu dyrektora banku **Fritza Pfeiffera** z Bydgoszczy. Rawicz, dnia 15 listopada 1930. nw 5577 **Sąd Powiatowy.**

W naszym rejestrze handlowym oddział B pod nr. 11 „Bank für Handel und Gewerbe“ Poznań — Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu, Spółka Akcyjna w Poznaniu, oddział w Rawiczu, wpisano dziś, że uchwałą Walnego Zebrania akcjonariuszy z dnia 6 listopada 1929 roku podwyższono kapitał zakładowy o 500 000 zł. do 2 000 000 złotych. Podwyższenie jest dokonane. Ta samą uchwałą uzgodniono statut z nowym prawem spółkowerm i zmieniono odpowiednio §§ 2, 3, 4, 6, 10, 17, 22, 23 oraz §§ 23, 24, 25 (zmiana numeracji paragrafowej). Rawicz, dnia 15 listopada 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 5578

PRZETARG PRZYMUSOWY
W poniedziałek, 22. XII. 1930 r., o godz. 3-ciej, ul. Św. Marcina 23, sprzedam publicznie największej dającemu: 5 kanap, szafa do towarów. nw 6459
W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3, tel. 51-18.

PRZETARG PRZYMUSOWY
We wtorek, 23. XII. 1930 r., o godz. 2-giej, Piekary 24, sprzedam publicznie największej dającemu: maszynę do pisania, biurko, nowy aparat i głośnik radiowy. nw 6458
W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3, tel. 51-18

3 K. 16/29. **PRZETARG PRZYMUSOWY**. Nieruchomości położone w **Dąbrowie Biskupiej** i w chwili uczynienia zmianki o przetargu zapisane w księdze gruntowej **Dąbrowa Biskupia k 6 i 68** na imię **Juljusza Maucha** i tegoż żony **Matyldy z d. Friedrich z Dąbrowy Biskupiej**, zostaną dnia 1 kwietnia 1931 r. o godz. 10 przed południem w drodze egzekucji wystawione na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 33. Nieruchomość **Dąbrowa Biskupia k. 6** składa się z domu mieszkalnego z podwórzem, ogrodu, stajni, stodół i obory oraz roli, ogólnej powierzchni 29 ha, 07 a, 04 m². Nr. 22 księgi pod. budynkowej. Nr. 10 matrykuły pod. gruntowego. Nieruchomość **Dąbrowa Biskupia k. 68** składa się z roli, powierzchni 5 ha, 05 a, 80 m². Nr. 128 matrykuły. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 21. V. 1930 r. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdomopodobnił, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzycieli i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokołu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybitcia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. Inowrocław, dnia 22 listopada 1930 r. nw 5574 **Sąd Powiatowy.**

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W sobotę, dnia 27 grudnia 1930 r., o godz. 9 przed poł., sprzedawane będą w drodze licytacji przymusowej największej dającemu za gotówkę: nw 6460
około 300 000 cegły, 15 000 dachówki, 13 000 drenów, różne drzewo budowlane, około 2 500 m³ drzewa opałowego (szczepki, pielniki i gałęzie), około 150 m³ budulca I, II i III klasy w lesie p. Radolina. nw 6460
Zbiórka do licytacji w Ryнку przy stacji benzynowej. Jarocin, dnia 19 grudnia 1930 r.
Mikstacki, komornik sądowy.

LICYTACJA

W poniedziałek, 22 grudnia r. b., od godz. 10 sprzedawane będą w firmie „Polski Lloyd”, Grochowe Łąki 5, na odpowiedzialność interesowanych największej dającemu za gotówkę:

konia gniada klacz, platformę średnią, powózkę, kremzer, sanki wyjazdowe, młóckarkę szeroko bieżącą, leżankę, stoły, meble ogrodowe, Elektrolux (jak nowy), krzesła, fotele, 2 łóżka z materacami, dywan, lornetkę oraz narzędzia do brukowania i inne przedmioty. Pw 7883-51,193

Licytacja odbędzie się nieodwołalnie.
Brunon Trzeciak, zaprzysiężony i ustanowiony aukcjoner oraz zaprzysiężony rzeczoznawca urządzeń domowych, pokojowych i gospodarczych na Województwo Poznańskie, ul. Dominikańska nr. 3. Telefon 2126.

Ostrzegam

osoby mnie bliżej nieznane, które poza moimi plecami rzucają oszczerstwa przeciw mnie, szkodzące moralnie mojej opinii, względnie przedsiębiorstwu, że będą takowe ścigał na drodze sądowej.

Ci, którzy mogą mi udzielić bliższych danych, otrzymają nagrodę. zw 26 958

Jan Bachorz, Poznań, Górna Wilda 10
Skład okazynego kupna, sprzedaży.

W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem **Jana Łuczaka w Poznaniu** uchyla się postępowanie zapobiegawcze, ponieważ dłużnik pismem z dnia dzisiejszego zrzekł się praw przysługujących mu z odroczenia wypłat. Poznań, dnia 9 grudnia 1930 r. **Sąd Powiatowy 2-a.** nw 5575

COGNAC BISQUIT DUBOUCHÉ

OGŁOSZENIA DROBNE

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Gramofony
płyty, przybory
najniższe ceny
Bruzdziński, S-ka, Wielka 18.
zdw 49 126

Meble
kuchenne kupisz najtaniej Łakowa 4a, Stolarnia. zdw 49 219

Pianino krzyżowe
tanie sprzedam Ogrodowa 13, III. piętro, Waraczewski.
zdw 49 384

Phonola
pianino automatyczne z nutami tania na sprzedaż. Fr. Ratajczaka 11a, 4 wejście, parter, lewo.
zdw 49 782

Na sprzedaż
rosyjski kostium damowy męski wielkość 44 oraz damski wielkość 46 z długimi, czerwonymi butami wielkość 39. Gwarna 15, lewo II.
zdw 49 780

Na sprzedaż
garnitur damowy, komplet z futerałem cytra dziecięca, żelazka do prasowania (gazowe) oraz różne domowe kuchenne rzeczy. Gwarna 15, II., lewo. zdw 49 779

Futro
męskie opoisy, kołnierze karakulskie tanio sprzedam. Wodna 25, III. pr., prawo.
zdw 49 791

Skrzypce
koncertowe sprzedam. Sakoina 13, wysoki parter, lewo.
zdw 49 126

Radjo
czterolampowe sprzedam. Marcina 38, III., lewo. zdw 49 794

Kanarki
pilne I. nagroda, tegorocznie zdobyły trzy złote i srebrny medal korzystnie sprzedaje. Skarbowa 17, podwórze, IV. pr. zdw 49 793

Futro
półdługie dobrze utrzymane 150 zł. Rzeczypospolitej 8, Mencew-ska.
zdw 49 802

Samochód
zgrabna limuzyna, czterosobowa jak nowa tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 49 930

Pokój
męski sprzedam Stolarnia, Warszawska 4 (Śródmka). zdw 49 929

Samochody
„Durant 60” 6 osobowa limuzyna nowa. „Rugby” pociągówka reklamówka 1 tonnowa mało używana. „Horch” ciężarówka 3 tonnowa. „Durkopp” 6 osobowy otwarty. „Rugby” autobus 18 osobowy. Wszelkie samochody z powodu wyczerpania za nietylko niskie ceny do nabycia. „Autopol” Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 21 (Hotel Monopol). zdw 49 926

Pianino
Carl-Ecke tanio sprzedam. Górczyńska 27, dentysta. zdw 49 927

Skład
kolonialny, towarami miedzianiem, w tem 7 miesięcy dzierzawa blisko Poznania, wioska, 1.400. **Ratajczak**, św. Marcina 11.
zdw 49 826

Kanarki
pilne śpiewaki, samice zdrowe do rozplodu, polecam po cenach przystępnych. Świętoński, Fabryczna 34, I. pr., zdw 49 800

Meble
po niebywałych niskich cenach poleca Plucinski, Poznań, Wodna 7.
zdw 49 904

Koń
na biegunach. Tama Garbarska 26, skład, D. Szmytkowski.
zdw 49 902

Zakład
fotograficzny sprzedam tanio, przyległe mieszkanie, duże miasto powiatowe. Oferty Kurjer nw 6514

Skład
papieru, galanterji i oprawa obrazów, przy ruchliwej ulicy z raz do sprzedania z powodu choroby. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 49 919

Tysiące
rolników i hodowców twierdzi „Gdzie do paszy Centraliny Michalowskiego dobrać, tam się drzwiami i obramami szczęście wdziera”. Zadać wszędzie zdw 49 958

Z rozbiórki tanio
z wielkiego pawillonu Ministerstwa Kolei większych i mniejszych partjach. Na życzenie dostawa wagonowa belki, kantów ki, deski, blochy szpundowane, okna oszkłone stosownie do wera-nd, hal, ciepłarni, inspektów. Sprzedaż na miejscu lub A. Wojciechowski, Dolna Wilda 10, tel. 51-42.
zdw 49 821

Hotel
restauracja, 5 pokoi noclegowych umeblowanych sprzedam. Miejscowość kuracyjna. Cena 6 000. — Inowrocław, Dworcowa 40. Osniński, nw 6515

Grzyby
prawdziwki litewskie, suszone sortowane 7 zł kilogram (najmniej 5 kg) wysła franko za po-braniem E. Kobrowski, eksport grzybów, Marcinkanie, p. Grodno.
zdw 49 920

Szklane ozdoby choinkowe
i zimne ognie 10-20% niżej cen fabrycznych poleca Fr. Szymański, Poznań ul. Pocztowa 31 Pw 7882-51,196

Pokoje
męskie jadalnie sypialnie pole-rowane i debowe kuchnie refor-mowe i zwykłe w wielkim wybo-rze kupuje się najtaniej w firmie J. Szlachta ul. Wrocławska 15 zdw 48 924

Pianino
tanie sprzedam Dopierski, Górną Wida 29, zdw 49 383

Ładnego
siłka (suke) tanio sprzedam — **Trzeciak**, Pocztowa 1, zdw 49 458

Bilard
marki „Förster” z płytą marmurową rozmiar 100 x 190 cm do brzo utrzymany z wszelkimi przyborami sprzedam M. Klamecki, Janikowo, powiat Inowrocław, zdw 49 204

Kamera
fotograficzna 60x50 (bez soczewki) dwie szafki do fotografii gablotki, szafka do fotografii, gablotka 1,75 cm tanio Skład papieru, Ostrowek 1011, zdw 49 532

Ochroniaj ubrania suknie
polecamy jak praktyczne podarki gwiazdkowe płaszcze ochronne dla wszystkich zawodów oraz fartuchy damskie do pracy domowej. Ceny fabryczne. Specjalny Skład Odzieży Za wodowej B Hildebrandt, ul. Pocztowa 33 blisko Starego Ryunku Pw 7 695-51 19

Dla Pani
koszule płócienne od 1.90 trykotowe do 2.25 nocne od 5.90 poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, ul. Wrocławska 3 Wykonanie solidne. Pw 7478-49 108

Dom dochodowy
najlepsze położenie Gniezna sprzedamy wpłaty 100 tysięcy ewentualnie mniej. Zgłoszenia Agencja Kuriera Poznańskiego Gniezno 425. nw 5 816

Futro
męskie (piłmowce) tanio sprzedam ul. Dąbrowskiego 9/11 III., ewo. zdw 49 287

Niedziela otwarta
Wroniecka 24 podwórze Hurtownia Porcelany. Sprzedaż bez wyjątku każdemu. zdw 49 753

Pianino
czarne zagraniczne mało używane korzystnie sprzedam Wielka 17 Janikowa. zdw 47 905

Futra
Posiadam wielki wybór karakulowych z całych skór od 1800, żrebec w różnych kolorach od 550 popielice 1100, krety, piłmowce tchórze 1050 różnego rodzaju futra pierwszorzędnej jakości oraz skóry białe wydry, po cenach niskich gwiazdkowych. Łajewski, Poznań, Fredry 1. zdw 48 582

Gwiazdka! Gwiazdka!
Fabryka Ina
Mickiewicza 15, tel. 7660 poleca swoje 163ka żel. materace natłapczany i oduszkany wysyłane po cenach bezkonkurencyjnych. — Skład fabryczny: Adam Jandy, Rynek 91 wchód Wroniecka tel. 5608. zdw 48 885

Radjo
czterolampowe kompletne oraz lepszy motocykl okazynie sprzedam 5-8. Adres wskazuje Kurjer jw 5 243

29 złotych
blamy brzuszki, opoisy futro męskie. Wiersbiewce 28, Suszyczkiewicz. zdw 49 201

Samochód
4 osobowy 6 osobowy gotowa do jazdy marki Derliet odda tanio Poznański Dom Komisowy. Dominińska 3. telefon 1144. Pw 7 848-51.132

Młyn
wodno-parowy 12 tonnowy i 100 mógz dobrej roli w bogatej okolicy zaraz na sprzedaż Oferty do Kurjera zdw 49 419

Radio
aparat 6 lampowy pierwszorzedny (z lampami) sprzedam bardzo korzystnie. M. Tatarzewski. ul. Pocztowa 3. zdw 49 427

Na Gwiazdkę
Futra
polecia pracownia kuśnierska. — Lasarz. Wyspiańskiego 19. Czuba zdp 49 465

Mebel
stoly, stoliki komodki, lustra zegary kredensy biurczka stoliki do szycia itp. sprzedam. Pawłowski. Słowackiego 22. Pw 7501-57.798

SCHUBERT ADAMCZEWIK

Sprzedają gwiazdkowa
trwa do 21 b. m. Crepe de Chine gładki 7,50. 950; w des 9,50. 12,50. Prima Taffet 14,50 Crepe Chifon 13,50. Tylko modne kolory. Przyjmujemy asygnaty Tow. „Kredyt“. Pp 7 506-50 81

Wypredają Obuwia
Obuwie z beżen wypredają się jeszcze krótki czas. Pocztowa 2. Pw 7 606-51.75

Brzytwy
maszynki do włosów, oraz wszelkie przybory do golenia najtaniej Śr. Wenzlik. Poznań. Aleje Marcinkowskiego 19. dzw 2090

Szafa żelazna
(trezor) 2 drzwiowa 2x1 metr mało używana, fabrykaty „Arnheim“ tanio na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer zdw 49 525

Piec elektryczny
sprzedam tanio. M. Tatarzewski. Pocztowa 3. zdw 49 428

Samochód
reklamowy 1/2 tonnowy marki francuskiej, najnowszy model, karoserja metalowa okazjnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 526

Konie
robocze sprzedam. Hoffmann ul. Główna 29 zdw 49 490

Kino pokojowe
Projektor Pathé Baby nieużywany za 150 zł na sprzedaż Szulc Kreta 6. II. zdw 49 512

Sygnety
herby, monogramy na kamieniach i metalach Ceni niskie. T. Gasiarowski. Św. Marcina 34 telefon 55 23 dzw 2 158

Pierze i puch
big, czyste wyrob. pocielowe, holdy, puchowe, poduszki dekoracyjne — najtaniej! EMKAP. Poznań ul. Wrocławska 30. tel 53-02. Pw 5446-33.137

Motocykle
używane Rudre — James — Safolea — Indian — okazjnie — Maik Wrocławska 14 Pw 6022 43 179

Mebel
wszelkiego i czaju nowe i używane Najdogodniejsze warunki spłaty Stefan Pał ul. Marszałka Focha 29 — wazny mebeli telefon 61 25. Pw 510-45 32

Starożytności
oraz przedmiotów okazjnych wielki wybór Ceny okazjnie Antykwarna Braci Pióro Aleje Marcinkowskiego 28 Pw 6470-46 18

3 lampowe
radio, rower i bandonion sprzedam. Małeckiego 5, lewo skrzydło III, prawo, od 4—8. zdw 49 696

Fortepian
czarny, metalowa płyta, dobrze utrzymany 650 zł. Stadie, 27 go Grudnia 9. zdw 49 726

120
okazjnie maszyna do pisania Smith Premier. Wiadomość: wskaże Kurjer zdw 49 684

Parcele budowlane
przy ulicy Dąbrowskiego przystanek tramwajowy, kanalizacja, oświetlenie na miejscu Informacje: Cechelnia Jezyczna Dąbrowskiego 121. zdw 49 630

Przybory
dla fryzur karbórk grzebień, maszynki spirytusowe najtaniej Śr. Wenzlik. Poznań. Aleje Marcinkowskiego 19. dzw 1 649

Obrazy i oprawa
Witołd Lewowski ul. Wrocławska 36 najwięszy wybór — najniższe ceny Pw 6020-43.140

Tysiąc p. „Bemberg“
pończoch oddamy detalicznie po cenie fabrycznej tylko 10 dni. Hurtownia Pończoch „Atlantic“ ul. Wrocławska 15. I. ptr. zdw 49 848

Lis
czarny, wózek Brennbabor. Grunwaldzka 40. zdw 49 676

Antyki
tanio, salonik mahoni, salonik brzoza i wiele innych mebli. — Witt, Rawicz, Mickiewicza 42. zdw 49 660

Dziecięce
futerko białe, krzesło składane, palto czarne meskie, kostjum damski, piecyk gazowy Grotge ra 3. m. 13. zdw 49 659

Fortepian
Irmlera za 800 sprzedam. Woszek Górna Wilda 109. zdw 49 663

Zakład
fryzjerski przy ruchliwej ulicy sprzedam. Oferty Kurjer zdw 49 662

Sygnety
z herbem w kamieniu i metalu polecia St. Frankowski, Fr. Ratajczaka 10 telefon 55 52 Pw 7 470-49 99

Trzewiki
damskie, brazowe, eleg. prawie nowe nr. 39 tanio sprzedam. Rybaki 31, II ptr. prawo. zdw 49 859

Klubowy
garnitur, elegancki, jak nowy sprzedam 280. Wielkie Garbary 18, II lewo. zdw 49 862

Radio
3 lampkowe tanio sprzedam. Szwajcarska 16, II lewo. zdw 49 861

Pianino
korzystnie sprzedam. Krakowianka, Dąbrowskiego 79. zdw 49 866

Pianino
tanio sprzedam. Bakowski, Wyspiańskiego 19. zdw 49 863

Plaszcz
damskie sprzedam bardzo tanio. Stanek, Górna Wilda 65. zdw 49 870

Podarki
gwiazdkowe w ozdobnych kartonach 2, 3, 4, 5 zł i t. d. polecia Nowa Drogerja Poznań ul. Wrocławska 38 Pw 7 828-51.127

Gramofon
szafkowy korzystnie sprzedam. Czyżkowski, Rybaki 22 a. zdw 49 884

Pianino
blawatów i towarów krótkich z przyległym 3 pokojowym mieszkaniem w powiatowym mieście, gdzie wszystkie szkoły (leżnisko) zaraz do sprzedania Do objęcia potrzebne 15.000 zł gotówką. Oferty Kurjer zdw 49 886

Okazja
sztuczne srebrzone, nieczerniejące, 12 lyżeczek do kawy tylko 6,30 12 lyżek dużych stołowych 16,20 12 widelców dużych stołowych 16,20, lyżeczka do cukru złożona 1,95, dużo praktycznych podarków tanio Feliks Staszewski, porcelant, kryształ, platera Poznań, 27 Grudnia 5. zdw 49 932

Pierścienie
brylanty zegarki i biżuterja, polecia najkorzystniej znow na fachowa firma Stefan Hubert Poznań, Św. Marcina 45 tel 1455 vis a vis Hotelu Continental nzw 5 927

Brylanty okazjnie
zegarki i wszelka biżuterja. Najtaniejsze źródło zakupu. Zygmunt Kutner, Św. Marcina 50 (narożny dom ul. Kantaka). zdw 49 939

Harmonjum
12 registr., prawie nowe na sprzedaż. Kopernika 4. I. front, prawo. zdw 49 947

Sprzedam
zakład fryzjerski na dogodnej rzytynie, tanio sprzedam. Oferty Kurjera Poznańskiego, Gniezno 447. nzw 6 503

Motocykl
200 zł, maszyna do pisania rower, tanio sprzedam Stroma 1. zdw 49 950

Sprzedam
tanio futro meskie. Spokojna 15 a zdw 49 940

Wózek
dziecięcy mało używany korzystnie sprzedam. Św. Wojciech 31. II, prawo. zdw 49 953

Okazja
przy ruchliwej ulicy skład krótkich towarów i papieru z powodu choroby sprzedam. Oferty Kurjer zdw 49 603

Futro
damskie wewnątrz elki sprzedam. Słowackiego 48, II prawo. Jw 5255

Wózek
dla chorego tanio sprzedam. Słowackiego 48, II prawo. Jw 5254

Zegarek
złoty, solidny 14 karatowy okazjnie 275 złotych. Górna Wilda 21. parter lewo. rw 12 574

Sprzedam
łożko antykowe z nocnym stołkiem. Frankowski, Sew. Mielżyńskiego 22, podw. I ptr. zdw 49 849

Fortepian
krzyżowy tanio sprzedam. Prusa 20, IV. prawo. zdw 40 855

Plaszcz
korzystnie sprzedam. 3 Maja 5. Zielenkiewicz. zdw 49 854

Bemberga
pończochy 3,25. prima Bemberga 5,90. jedwabne do prania 1,60. 2,25. prima Fildecosse 3,80. Warszawski Skład Fabryczny Jadwiga Podbielska, Poznań, Wielkie Garbary 40 narożnik Wodnej. zdw 49 833

Wysprzedają
całkowita za beżen zabawek, parasoli, torebek dam. i ch. szali jedwabnych, apaszek i biżuterji w Warszawskim Składzie Fabrycznym Jadwiga Podbielska, Poznań, Wielkie Garbary 40, vis a vis Wodnej. zdw 49 834

Fiat 502
2 i 4 osob. otwarty bardzo dobry na balonach, okazjnie na sprzedaż. Łaskawe oferty Reklama Polska, Al. Marcinkowskiego 6, 5807. zdw 49 836

Futro
damskie, eleganckie karskulowe sprzedam. Za Bramka 4. I. lewo. rw 12 565

Praktyczne
podarki gwiazdkowe po wyjątkowych niskich cenach sprzedaje firma A. Pietrzykowski, Wielka 8 W niedziele otwarte od 1—6-tej. Pw 7837-37.102

Dom
4 pokoje. 2 kuchnie. 2 chłewy masywne, stodola. 2 morgi ogrodu sprzedam. Cena według urody. Władysław Szaroleta, Krzesinki, pod Poznaniem. zdw 49 563

Mebel
używane i inne przedmioty sprzedam Schröder, Grunwaldzka 33. zdw 49 395

Pianino
koncertowe dobrze utrzymane sprzedam Schröder, Grunwaldzka 33. zdw 49 394

Dogł
szczeniaki białe, niebieskie, czar-noflekkowe 60 dolarów. Wierzbiciele 23, Suszczykiewicz. zdw 49 203

2 zegary
taksometrowe, nowe, tanio sprzedam. Hapka, Fredry 12. zdw 49 735

Mechanizmy
zegarki, obraczkli słubne i biżuterje polecia najtaniej Z. Leszczyński, Wielkie Garbary 23, narożnik Dominikańskiej. zdw 49 908

Pierniki
Wielki wybór Mikołaje czekoladowe od najmniejszych do największych ozdoby choinkowe, cukrowe i czekoladowe, wyroby własne dobre i tanie i przed gwiazdką jeszcze tańsze polecia L. Śledziński, wytwórnia cukierków, czekolady, marmelady, drażetek i pierników. Składy fabryczne. Wroniecka 16. Wielka 15. tel. 12-42 i Stary Rynek 35 (wejście z ul. Wiankowej). zdw 49 533

Radjoaparat
4 lampowy na sprzedaż. Bukowska 35. I. ptr., prawo. 6—9 wieczór. zdw 49 456

Wypredają gwiazdkowa
okazjnie: 7,50 rekawiczki skórkowe futrzane Nappa 1,40 igliczki, kowe, trykotowe 2,75 getry, szale jedwabne 3,25. pończochy Bemberga. 5,50 prima Bemberga 3,95 pończochy wełniane 1,50 Macco, 2,95 Fildecosse 5,50 pulowery 1,95 szelki, 2,50 reformy ciepłe Wielki wybór swetrów, trykotaży krawatów, bielizny, najtaniej w Składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego, Wielkie Garbary 36. zdw 47 987

Fortepian
(skrzydło) dobrze utrzymane tanio sprzedam. Adres poda Kurjer Poznański zdw 49 654

Harmonja
ciśnienie powietrzne na sprzedaż. Engler, Św. Józefa 2. zdw 49 826

Skład
kolonialno — delikatesowy z przyległym mieszkaniem, obrót 400 złotych dzierzawa, centrum korzystnie sprzedaje „Pawilon“ Marszałka Focha 15. zdw 49 815

Piekarnia
w powiatowym mieście, gdzie gimnazja, seminarjum, dobrze prosperująca przy ruchliwej ulicy zaraz do odstąpienia. Zgłoszenia Agentura Kurjera Poznańskiego, Wągrowiec. nzw 6 511

Plaszczyk
dziewczęcy i ulster, noszona. — Wielkie Garbary 48, II., prawo. zdw 49 818

Trąbka
gitara, cytra, gramofon okazjnie Pyścowski, Szamarzewskiego 25a zdw 49 618

Wroniecka 24 podwórze
sprzedają bez wyjątku każdemu w niedziele po południu. Hurtownia Porcelany. zdw 49 754

Stół
wyciagany, debowy tanio sprzedam. Żórawia 9, Stolarska. zdw 49 610

Antyki
wielki wybór. Pocztowa 22, sklep Pw 7699-57.858

Dla
narzeczonych serduszek słodkie tylko z przedsiębiorstwa cukier-niczego Wrocławska 32. zdw 49 765

Kanape
i umywalkę marmudowa tanio sprzedam. Wejman, Kościelna 24. zdw 49 773

Futro
damskie popielice, meskie bobry, na sprzedaż. Obejrzed można pomiędzy 5—7 godzina. Ogrodowa 2. I., prawo. zdw 49 771

Na zimę
pulowery meskie już od 5,40. swetry damskie już od 9,50. koszuła meska z futerkiem 4,90. kalesony meskie z futerkiem 2,90. polecia zawsze najtaniej. Fa. H. Karaś, Pocztowa 3. dzw 2 392 3

3/4 ha terenu
w Poznaniu w okolicy ul. Mickiewicza na sprzedaż Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 49 599

Tanio
nowy rower. Adres wskaże Kurjer zdw 49 598

Karpie
prima sprzedaje Bocian Marsz. Focha 72. zdw 49 713

Magiel
nowy sprzeda Stolarska, Umińskiego 8. zdw 49 710

Kremerek
czarny na plaszcz damski korzystnie. Stroma 7, II prawo zdw 49 733

Cylindrowa
maszyna Sintera wymienię na słupkowa lub sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 49 737

Tanio
sanki rodle polecia waresztat kołodziejski. Mostowa 27. zdw 49 736

Szal balowy
piękny zupełnie nowy, okazjnie Hapka, Fredry 12. zdw 49 739

Lyżwy
niklowe (holenderski) jak nowe do sprzedania. Hoppowa Sniadec-kich 3. II — zdw 49 575

Piec
żelazno-szamotowy, mały Kościel-na 45. zdw 45 706

Pianino
za 800 zł na sprzedaż w dobrym stanie. Kropidł. Grobla 6. zdpw 49 698

Zegarki, biżuterja
wyroby z złota i srebra polecia w wielkim wyborze po cenach niskich firma H. Sporny ul. Gwar-na 19. telefon 14-72. zdw 49 699

Radjoodbiornik
sprzedam 4 lampowy komplet. Gasiorowicki 12, drugie wejście Grabarkiewicz. zdw 49 669

2
lawki stolarskie używane, jedna nowa sprzedam. Sielska 46 (Gór-czyn), Sobolewski. zdw 49 666

Wilczek
8 tygodniowy piękny okaz do sprzedania. Spychal, Graniczna 11 zdw 49 645

Zamienie
folwark 350 morg. około 50 km od Poznania na dom najchętniej no- wy ewentl. dopłace Skrzywnka pocztowa 461. zdw 49 639

Skład
kapeluszy damskich z mieszka-niem 1.000 zł sprzedam zaraz. — Oferty Kurjer zdw 49 637

Skład
fryzjerski z urządzeniem sprze-dam z mieszkaniem zaraz 600 zł. Oferty Kurjer zdw 49 636

Piekarnia
w pełnym biegu, centrum zaraz do odstąpienia Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 49 628

Fortepian
dobrze utrzymany krótki tanio. Kwiatowa 13, II lewo. zdw 49 624

Ubranie
palto wysoka figure. Słodowa, Wierzbiciele 49. zdw 49 623

Skrzypce
koncertowe sprzedam. Gmurow-ska, Matejki 60. zdw 49 621

Plaszcz
surdutowy sprzeda tanio. Grun-waldzka 23 parter lewo. zdw 49 750

Futro
nowe sezonowe sprzedam 180 zł. Półwiejska 37 III., u Wiertel zdw 49 749

Karpie, szczupaki
oraz wszelki drób zajace dzi- czynne kupuje się zawsze najta- niej u Jana Śmigielskiego Fr. Ratajczaka 7, Jedyny specjalny i najstarszy handel drobin i dzi- czynny w Poznaniu, telefon 53 77 zdpw 49 772

Sprzedają bez wyjątku
każdemu Hurtownia Porcelany Wroniecka 24 podwórze Nie- dziele otwarta. zdw 49 755

2 pokoje
kuchnia, skład, 3 500 Raczkie-wicz, Dąbrowskiego 83 85, biuro. Baranek. zdw 49 615

Futra
skóry na gwiazdkę każdy kupić powinien najtaniej gdzie? Do- browolski Marcina 1 zdw 47 021

Pokój
frontowy czysty od 1 I. do wy- najęcia. Poznańska 810 IIII prawo. zdw 49 744

Autobus
Chevrolet w dobrym stanie z liniją i koncesją korzystnie do sprzedania. Wpłaty 1—1 500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 788

Pierze
świeże darte niedarte puch pole- ca — Stanisław Dyczkowski Poz- nań, Wierzbic-iele 13. zdw 49 641-2

Kanarki
śpiewaki, najładniejsze prezenty, para od 18 zł. Borzyński, Górna Wilda 65. zdw 49 910/11

Wózki
dziecięce pociaga cerata, maluje reparauje Razer Szweska 11. zdw 49 757/8

Kanapy
leżanki, materace łożka rozkładane, łożka metalowe najtaniej za gotówkę raty. Strzelecka 31 (w niedziele otwarte), zdw 49 763-4

Maszynę
damską 76 zł sprzeda, Rybaki 9, skład. zdw 49 722 3

Klubowy
garnitur, pięć szamotowy gra-mofon płytami, futro szafy łoż- ka, stoly, biurka, rozmiatoci t- nio. Staszica 14, skład komisow- zdw 41 805 6

Maszynę
okrągłe czolenko futro meskie, futerko do cięcia aparat fotogra- ficzny tanio sprzedam. Poznań- ska 33, III, lewo. zdw 49 807/8

Mebel
gwiazdkowe ceny bardzo niskie polecia Szprygacz, Wielka 13. Pw 6303/4-0.1626/8

Benenowski Chwaliszewo 76
przy aptece. Wielka niższa cen. zdw 49 745 6

Pianino
tanio. Prof. Poradowski, Gole- bia 1, mieszkanie organisty, od 6—7. zdw 49 828-9

Skórki
blamy futra meskie, ceny hurto- we Hankiewicz Wielka 9 wchód Szweska. zdw 48 792 3

Na ratyl
Podarki gwiazdkowe
za bonem Kredyt lub Szatniów- ka. Serwis kawowe od 9,50 ser- wis obiadowe od 29 kryształ lampy noże i widelce łożka me- talowe „Serwis“. W Ziętek. Po- znań. 27 Grudnia 2 Pw 7 790 51.57

Tanio
sie ubierzysz umeblujesz w Do- mu Komisowym Św. Marcina 78 a Pw 1u 345

Koniki
od 20 — zł w wielkim wy- borze w Ste- fański, Po- znań. Stary Rynek 54 przy Jezui- ckiej. Pw 7 540/1 49.48 9

Pianino
krzyżowe. Półwiejska 11, pod- wórze lewo. IIII, prawo. zdw 49 827

Na Gwiazdkę
ukołchanej osobie najstarszowiej- szy podarek pierścionek złoty od 10 zł, kolczyki modne od 7 zł, zło- te od 25, zegarki reczne od 20 zł, sygnety, papierosnice, laski wielki wybór Brylanty okazjnie za beżen. C. Chwilkowski. Św. Mar- cina 40. zdw 49 832

Maszyna
damska Sintera jak nowa, o- kragle czolenko. Zmidszkiński, Szweska 3. zdw 49 842

Bacność
rzeźnicy sprzyce cylindrowe 20 kw. stojąca sprzedam. Gdzie? wskaże Kolaczkowski, Szewska 14. rw 12 533

Samochód
„Mathis“ gotów do jazdy tanio sprzedam. Adamski, Piaskowa 6. rw 12 584

Kanarki
tanio na sprzedaż. Gronowski, Golebia 4. rw 12 590

Pończochy
piękne dobre tanie. A. Szymański, Poznań, Św. Marcina 1. specjalny skład poń- czoch Pw 5 952-53-43 18 21

Gramofony
Płyty gramofonowe mechanicznie
ceny najniższe Feliks Balon ul. Woźna 12 Pw 7483 4 49 139 40

5 KUPNA

Cyrcularke
używaną oraz maszynę do szycia dobrze utrzymaną kupię Zgłosze- nia z podaniem ceny do Kurjera zdw 49 263

Pieska
pokojowego, czystego, młodego, najchętniej pekinczyka lub ralla- ra. Kuźaj Poznań ul. Cicha zdw 49 577

Brylanty
złoto srebro itd kupuje F Tar- kowska. Poznań Pl Wolność 11. Pw 5 46-

Mebel
Dywany Obrazy Srebra Bron- zy Porcelana Kryształ Bro- zy Numizmatyka oraz wszelkie sta- rożytności Kupno Sprzedaż. Antykwarna Braci Pióro Aleje Marcinkowskiego 23 Pw 6573-46 20

Kupujemy
i sprzedajemy hipotek oraz nie- ruchomości Bank Właśc

7 PIENIĄDZ

75.000 zł

poszukuje na I. hipotece na kamienicę w Poznaniu przynależną 30 000, J. Koczorowski, Poznań, Wyspiańskiego 19, telefon 69-17, zdzw 48 599

Poszukuje na I. hipotece 100 morg 15 000 zł, Zgłoszenia Kurjer zdw 49 540

Udzielamy pożyczki hipotecznej i regulujemy hipoteki, Bank Właścicieli Nieruchomości Poznań, Piekary 1, Pw 6 546-47-75

Kapitałom bezpłatnie łączymy kapitały na I. hipotece i przeprowadzamy umowy, Bank Właścicieli Nieruchomości, Poznań, Piekary 1, Pw 6 547-47-76

Wspólniczkę z kapitałem 2.500 zł poszukuje na wyjazd, Zgłoszenia Kurjer zdw 49 781

Wspólnika poszukuje taksa gotówka 2 000 zł, Wskaże Kurjer zdw 49 690

Pożyczki 16 tys. zł, poszukuje na 160 morgów gospodarstwo pod zastaw hipoteczny, Zgłoszenia Kurjer rw 12 581

Buldoga Hiliputa rasowego karzełka kupię, Oferty Kurjer zdw 49 021

Pożyczki 5-10 tys. poszukuje pod dobry zastaw, Oferty Kurjer zdw 49 058

Współpracownik do bardzo dobrego artykułu potrzeba 5 000, Zgłoszenia Kurjer zdw 49 839

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie jednopoikowe i pokój z kuchnią wynajmie gospodarz Tyżyk ulica Jezycza 26, zdw 49 247

Pensjonat 16 pokoi na letnie miesiące ew. na rok do wydzierżawienia. Dwa pod Poznaniem, okolica piękna, Kolej na miejscu, Zgłoszenia do Kurjera rw 12 537

Czteropokojowe trzypokojowe, nowoczesny komfort, ogród, park, willa, Szelągowska 19 (wzdłuż Warty), zdw 49 240

Mieszkanie 4 pokoje kuchnia, łazienka, ul. Niegolewskich za czynszem rocznym, pokój kuchnia za 700 złotych spiesznie wynajmie „Pawilon”, Marszałka Focha 15, zdw 49 814

Mieszkanie 8 pokojowe z komfortem w Górczynie zaraz do wynajęcia, Informacje Dziennik, Wierzbicie 3, zdw 49 600

Mieszkania jedno lub dwupokojowe za dzierżawę, Agencja Kurjera Przecznicza 1 a, skład, zdw 49 872

4 pokojowe mieszkanie, komfortowe, nowoczesne, zdrowe, ogród, willa. - Zgłoszenia Kurjer zdw 49 718

5 pokojowe mieszkanie z przynależnościami w śródmieściu wprost od gospodarza od 1. 31. do wynajęcia, Oferty Kurjer zdw 49 638

Komfortowe 5 pokojowe mieszkanie wraz nowym urządzeniem w pobliżu Mostu Teatralnego natychmiast do oddania, Pośrednicy wykluczeni, Oferty Kurjer zdw 49 635

Mieszkanie 5 pokojowe, komfortowe wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia przy Zakładzie Działki, Czynsz 850 zł, platny za rok z góry, Oferty Kurjer zdw 49 627

Pokój i komórka podwórze, parter, ul. Półwiejska od zaraz do wynajęcia, Potrzebne na dzierżawę etc, 1 000 zł, Oferty Kurjer zdw 49 941

Mieszkanie 3 pokoje kuchnia zaraz wolne, Poznań-Debiec, ul. św. Szczepana 18, zdw 49 775

Pokój na mieszkanie w willi Solaczu, Mazowiecka 6, zaraz do wynajęcia wprost od gospodarza, - czynsz z góry, zdw 49 848

4 pokoje komfortowe, suche, zdrowe ogródki, garaż, elektr., gaz, I. piętro, przystanek tramwajowy zaraz do wynajęcia wprost od gospodarza, Czynsz z góry, Mazowiecka 6, we willi, zdw 49 847

W mojej willi przy ogrodzie strzeleckim są 3 pokoje i kuchnia, oraz 2 pokoje z kuchnią (elektryczność) zaraz do wynajęcia (ewent. całosc), Simsch, Szelągowiec, rw 12 582

Sześć pokoi handlowych wzgl. biurowych przy przedsiębiorstwie możliwość zamieszkania bez odstepnego od gospodarza; pośrednicy wykluczeni, Zgłoszenia Kurjer rw 12589

Mieszkania dwupokojowe, kuchnia, przedpokój, łazienka oraz składki wydzierżawiał Brobuk, gospodarz, Górna Włda 114, zdw 49 871

Pokój kuchnia (rok zgóry) zaraz, Gospodarz, Adres Kurjer zdw 49 620

Pokój kuchnia, czynsz z góry, Grobla 22, Gospodarz, zdw 49 885

Panowie kupcy! Mieszkanie za samochod wynajmę, Oferty Kurjer zdw 49 693

4 pokojowe mieszkanie komfortowe na Łazarzu bez odstepnego od gospodarza tylko rok dzierżawa zgóry wynajmie od 1. 31. Zgłoszenia, Niegolewskich 16, zdw 49 946

Mieszkanie 3 lub 4 pokojowe we willi czynsz z góry, Langiewicza 2, zdw 49 795

2 dwupokojowe mieszkania z meblami i bez wydzierżawy, Zgłoszenia Chelmońskiego 10, I. prawo, zdw 49 804

Dwupokojowe wspaniale, słoneczne, komfortowe kuchnia, łazienka, gaz, elektryka, parkiet, willa, blisko Teatru Wielkiego 2.850 zł, dzierżawa półtora roku, Kurjer zdw 49 928

5 pokojowe mieszkanie z przynależnościami gaz, elektryczność, willa, I. piętro, słoneczne, blisko śródmieścia od strony Włdy zaraz do wynajęcia od gospodarza za czynszem miesięcznym, Oferty Kurjer zdw 49 932

Solacz 4 pokoje 300 zł, koniack Grunwaldzkiej 3 pokoje 250 zł, 2 pokoje 120 rok z góry, Zgłosz. Kurjer Poznański zdw 49 907

Okazja dla nowożeńców, Dwupokojowe z kuchnią, centrum, nowymi meblami, Dzierżawa 60 zł, Pośrednicy wykluczeni, Kwiatkowska, Podgórze 9, zdw 49 900

2 pokoje na wysokim parterze przy ul. Półwiejskiej 1, Strzeleckiej 33 na biura zaraz do wynajęcia, Zgłoszenia: ul. Słowackiego 18 parter, telefon 66-80, Pw 7702-51-194

9 SZUKA MIESZK

Poszukuje mieszkania trzypokojowego, kuchni, Dzierżawa za rok z góry, Plucziński, właściciel domu Wielkie Garbary 14, zdw 48 570

Poszukuje dużego 3 pokojowego mieszkania z przynależnościami w śródmieściu za dzierżawę z góry, ewent. zwrot kosztów renowacji, tylko wprost od gospodarza, Oferty „Par”, Aljeje Marcinkowskiego 11 pod nr. 51.83, Pw 7 819-51.83

Mieszkania 4 pokojowe poszukuje od właściciela, Kurjer zdw 49 594

Poszukuje pokój w suchego, słonecznego, nie wyżej drugiego piętra, możliwe w śródmieściu - wprost od gospodarza, Oferty Kurjer zdw 49 729

Mieszkania dwupokojowe kuchnia, dzierżawa miesięczna do 150 zł w Poznaniu poszukuje urzędnik, Oferty Kurjer zdw 49 658

Mieszkania 2-3 pokojowe, kuchnia śródmieście od gospodarza, Oferty, warunki Kurjer zdw 49 625

11 POKOJE UMEBL.

Plac Wolności 2 słoneczne pokoje, gabinet i sypialnia balkon, łazienka, centr ogrzewanie, elektryczność, telefon wynajmie 1. i 1 oraz pokój skromny jednoosobowy, Telefon 24-12, Adres wskaże Kurjer zdw 48 901

Jasna 12 I. lewo, frontowy parter, zdw 49 030

Pokój niekrepujący panom wynajmie. - Matejki 65, I. lewo, zdw 49 064

Panienkę przyjmie na stancji Piotra Wawrzyniaka 15, w podwórzu II. p. Trzcialek, zdw 49 462

Pokój panienkę wynajmie, Szwajcarska 23, parter, lewo, zdw 49 406

Pokołek pann elektryczności bez pościeli, Jezycza 45, II. prawo, narożnik Mickiewicza, zdw 49 254

Wynajmie pokój małżeństwu, Wspólna 12, parter, lewo, zdw 49 589

Pana na pokój lub bezdzietne małżeństwo, Szmarzewskiego 26 a, parter, lewo, zdw 49 586

Pokój dwom panom i na biuro, Stary Rynek 45, II. zdw 49 692

Słowackiego 35 III. ptr. lewo, 2 pokoje pojedyncze, zdw 49 609

Pokój zaraz, Piotra Wawrzyniaka 31, w podwórzu, II. piętro, lewo, zdw 49 593

Elegancki pokój, Mlyńska 12, I. prawo, zdw 49 718

Spokojna rodzina, pokój umeblowany, elektryczność, bez pościeli, Mostowa 34, IV. ptr., prawo, zdw 49 649

Pokój umeblowany dla bezdzietnego małżeństwa od 1. 1. do wynajęcia, Stroma 23, I. prawo, zdw 49 728

Zaraz wynajmie panu lub dwom pokój balkonowy, frontowy, ciepły świeżo tapetowany miły, ogrzewaniem centralnym elektryczność, Matejki 55, II. na prawo, zdw 49 740

Pokój zaraz do wynajęcia, Telefon 7018 Bukowska 1, mieszkanie 18, zdw 49 741

Pokój wolny, Kłika, Hajczaka 1, zdw 49 664

Pokój na dwie osoby wolny śniadeczek 1. III. lewo zdw 49 705

Dwuosobowy frontowy balkonowy wynajmie. - Zielonacka, Mostowa 14, I. zdw 49 691

Pokój z elektrycznością, Wierzbicie 53, II. ptr., prawo, zdw 49 727

Pokój frontowy lepszymu panu 1. 1. Babinińskiego 7, wysoki parter, prawo, zdw 49 665

Panienkę na wspólny pokój, Podgórze 3, II. lewo, zdw 49 648

Pokój z telefonem wynajmie, Skarbowska 15, I. lewo (małżeństwo bezdzietne niewykluczone), zdw 49 752

Niekrepujący pokój, ładnie umeblowany, telefon, łazienka przy ul. Jasnej, Adres wskaże Kurjer zdw 49 781

Pokój z życiem, Piekary 8, II. lewo front, zdw 49 778

Ładny pokój, Ogrodowa 2, III. lewo, zdw 49 777

Pokój panom, panom, Kanalowa 4, II. zdw 49 747

Pokój do wynajęcia, Kwiatkowska, Rybaki 9, zdw 49 787

Przyjme panne zaraz, Półwiejska 8, II. lewo, zdw 49 822

Pokój wynajmie panu, Fredry 4, III. zdw 49 830

Komfortowy duży pokój z obiadem, telefon dla osób z towarzystwa, wolny, Matejki 61, parter, prawo, zdw 49 835

Frontowy pokój, Wielkie Garbary 46, I. prawo, zdw 12 592

Pokój (bez pościeli) Słowackiego 29 I. prawo, zdw 5252

Pokój umeblowany Prusa 19, III lewo, jw 5258

Elegancki pokój elektrycznością, centralnym ogrzewaniem, Poznańska 58a II lewo, nar. Mickiewicza, jw 5251

Pokój dwom osobom lub małżeństwu od 1. 1. Masztalarska 2, I. prawo, zdw 49 867

Gwarna 10 III. lewo, pokój frontowy, elegancki od 1 wynajmie, zdw 49 869

Pokój z całodziennym utrzymaniem dwom inteligentnym osobom odnajmie od 1. 1. 31. Adamczakowa Dabrowskiego 56, zdw 49 875

Dobrze umeblowany pokój, Łąkowa 4 b. I. lewo, zdw 49 912

Pokój umeblowany parterowy, niekrepujący ul. Dabrowskiego oddam jako procent za pożyczkę 1.000 zł, Adres wskaże Kurjer zdw 49 880

Pokój dla małżeństwa lub krawcowej Dabrowskiego 90, parter, zdw 49 883

Pokój ładny wynajmie, utrzymaniem lub bez, Łąkowa 9, III. prawo, zdw 49 890

Panom zaraz, Wrocławska 13, IV. prawo, zdw 49 942

Pokój jasny, czysty od 1 I. 31. panna, Kozia 25, front, centrum, Fraczkowiak, zdw 49 843

Pokój do wynajęcia, Drodźdzewska Plac Nowomiejski 9, zdw 49 838

Pokój dla pana, Szymanka, Za Bramka 1, Pw 7 875-51.180

Marcina 48, III. pokój dla spokojnej osoby, zdw 49 948

Elegancki pokój 1-2 osobowy utrzymaniem lub bez, łazienka, telefon, Marcin 56, I. prawo, zdw 49 876

Pokój utrzymaniem panienkom korzystnie, Lewandowska, św. Marcin 22, I. zdw 49 792

Pokój jeden lub dwa elektrycznością wynajmie inteligentnym, Słowackiego 37, Wielgoszowa, zdw 49 797

Ładny frontowy pokój 1-2, Kopernika 9, I. prawo, zdw 49 802

Elegancki pokój zaraz, Skarbowska 6, III. lewo, zdw 49 891

12 SZUKA POKOJU

2 pokoje na biuro, parter lub I. piętro w śródmieściu poszukuje od 1. 1. 31 roku Zgłoszenia „Par” Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 51.134 Pw 7 844-51.134

Pokoju w śródmieściu poszukuje bezdzietne małżeństwo z używaniem fortepianu ewentualnie kuchni od 1. 1. Oferty Kurjer zdw 49 472

Wyższy urzędnik państwowy poszukuje 2 przódnych pokoi, śródmieście, Kurjer zdw 49 655

Poszukuje się pokoju dla dwóch panów wejście z klatki schodowej na trzy dni, Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 49 617

Pani poszukuje skromnego pokoju na Jezycach (30), Zgłoszenia do Kurjera zdw 49 614

Poszukuje taniego pokoju od 1 stycznia. - Kurjer zdw 49 715

Emerytowany kapitan, kawaler, poszukuje umeblowanego pokoju z utrzymaniem lub bez, Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 49 734

Młodszy urzędnik szuka pokoju, Oferty Kurjer zdw 49 707

Poszukuje pokoju niekrepującego od 1 1 Zgłoszenia w składzie Spożyczym, Plac Nowomiejski 6, zdw 49 701

Pokoju poszukuje pani ewent. z obiadem śródmieście ewent. wspólne, Kurjer zdw 49 682

Małżeństwo poszukuje skromnie umeblowanego pokoju, Zgłoszenia Kurjer zdw 49 677

Poszukuje taniego pokoju dwuosobowego. - Oferty Kurjer zdw 49 675

Pan poszukuje skromnie umeblowanego pokoju, Podaniem ceny Kurjer zdw 49 670

Młode małżeństwo poszukuje pokoju z używalnością kuchni, Oferty Kurjer zdw 49 629

Małżeństwo poszukuje pokoju możliwie przynajmniej w okolicy Włdy, Oferty do Kurjera zdw 49 852

Pokoju z klatki schodowej, niekrepującego z elektr. światłem, niekrepującego od 1. 1. 31. Oferty wraz z ceną Kurjer jw 5255

Pokoju świetła elektryczne, opał, kawa, herbata, centrum Jezycze, poszukują 2 panienki, Zgłoszenia z ceną do „Par” Al. Marcinkowskiego pod nr. 51.151, Pw 7864-51.151

Pani poszukuje skromnego pokoju okolicy: Mostowa, Grobla i Wielkie Garbary, Oferty Kurjer dw 2396

Pani szuka pokoju do 40. - Oferty Kurjer zdw 49 949

Małżeństwo bezdzietne poszukuje przynajmniej z używaniem kuchni Oferty Kurjer zdw 49 909

Pani na posiadzie poszukuje od 1. 1. 31. 1-2 pokoi umblowanych lub bez przynajmniej z utrzymaniem lub bez dla siebie i 2 synów (7 i 9 lat) najchętniej w okolicy Starego Rynku, Pospiesznie zgłoszenia z podaniem warunków do ekspedycji Kurjera dw 2406

13 LOKALE

Poszukuje próżnej ubikacji nadającej się na prowadzenie interesu bądź jakiej branży, najchętniej od gospodarza, Zgłoszenia do Kurjera zdw 49 652

Lokal handlowy na biura w rynku g. w Krakowie, składający się z 5 względnie 6 pokoi z przynależnościami do wynajęcia od 1 marca 1931, Wiadomość: Dr Tomaszewski, Kraków, Rynek Główny 16, nw 6438

Ubiakacje na warsztat mechaniczny z zapleciem elektrycznym potrzebna. - Oferty zdw 49 683

Ładny lokal biurowy, 3 pokoje, przedpokój Marcin 66, pierwsze prawo, zdw 49 877

Skład Poznań Stary Rynek narożnikowo, kopalnia złota sprzedam, Kurjer rw 12 591

Suche jasne, duże ubikacje, nadające się na wytwórnie, warsztaty lub składnice, położone przy ul. Wroclawskiej, wprost od gospodarza zaraz do odnajęcia, Zgłoszenia Kurjer zdw 49 330

14 DZIERŻAWY

Garaze przy dawniejszej Bramie Wiljeckiej wydzierżawie, Zgłoszenia Franciszek Budzyński, telefon 3606, zdw 48 506

Piekarnia i skład kolonialny w pełnym biegu wypieka się dziennie 300 chlebów w dużej kościelnej wsi, z powodu stosunków rodzinnych zaraz do wydzierżawienia Do objęcia potrzeba 3 000 zł, Oferty Kurjer zdw 49 258

Piekarnia w dużej wsi kościelnej za czynszem miesięcznym 60 złotych od właściciela spiesznie wydzierżawie „Pawilon”, Poznań, Marszałka Focha 15, zdw 49 819

Parterowych 1-2 pokoi front, małego lokalu w śródmieściu na biuro od gospodarza poszukuje, Cena Kurjer zdw 49 732

Ogród na Łazarzu przeszło 5 000 mtr. kw. drzewa owocowe, warzywnik do wydzierżawienia od 1 stycznia 1931 r. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 622

Garaze murowane tanio do wydzierżawienia ul. Wyspiańskiego 15, telefon 64 84, garaże Polonia, zdw 49 944

Ogród warzywny i owocowy 15 morg z domem mieszkalnym przy głównej ulicy w mieście powiatowym zaraz do wydzierżawienia Roczna dzierżawa z góry, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 49 914

15 UZDROWISKA

Zakopane - „Januszek” ulica Chałubińskiego, pensjonat Wandy Rychlickiej z Poznania, Pokoje ładne, ciepłe, Cena 8,50, Od 20 grudnia 10 do 12, zdw 41 980

Krynica pensjonat „Lotos” w centrum uzdrowiska, komfort, nowoczesny, kuchnia wykwalifikowana, na zadanie dietetyczna, ceny przystępne, zdw 49 653

Krynica pensjonat Bristol otwarty przez sezon zimowy; znana wyborowa kuchnia pod zarządem Stefani Noskowskiej, zdw 47 204

Krynica pensjonat „Reduta” Heleny Nowackiej centrum miasta otwarty od 15 grudnia poleca ciepłe pokoje całodziennym wykwalifikowanym utrzymaniem od 11 zł, dw 2231

Krynica pensjonat „Flora” komfortowo urządzony, centralne ogrzewanie wodne, bieżąca ciepła i zimna woda, 3 min. pieszo do Nowych Łazienek, kuchnia wyborowa, kierownictwo i obsługa solidna, zdw 49 360

Zakopane pensjonat „Janówka” ulica Nowotarska pokoje słoneczne - pierwszorzędną kuchnią warszawską, Nowy zarząd, Zgłoszenia od 10 grudnia, np 5331

Sopoty, Hotel-Pens. International przebudowany odnowiony; ciepła i zimna woda, Ogrzewanie centralne i piecami, Pokoje z utrzymaniem 10 guldenów, Tw 798

Zakopane Pokoje w dużym ogrodzie z komfortem, bardzo słoneczne (czelaznia do warandowania), kuchnia smaczna i obfita, Ceny przystępne, Ciężko chorych nie przyjmujemy, Zgłoszenia: Maria Liberkowa, Zakopane w „Liberalów” (koło pomnika Chałubińskiego), zdw 49 597

16 OSOBISTE

Panie Czesławie List w Kurjerze Poznańskim do odebrania, Niepoznana, zdw 49 592

Za długi mej żony Józefy Krawczyk z domu Roeszyk nie odpowiadam, Paweł Krawczyk, Wrocławska 10/11, zdw 49 714

Łobuz jako „wytwornia” okazał się bardzo mało wytwornym, Zagnam dlatego nieodwrotnie radząc by czekał, gdzie musi obowiązkowo nie na mnie a na inna sobie równa, Haleczka, zdw 49 850-1

Jurku radzę Ci pójść do księgarni Diplla, plac Wolności 11, jest tam wielki wybór książek dla młodzieży, zdw 49 784

Haleczka i Łobuz zdadają wszystkim tajemnice ich szczęścia, bo już na gwiazdki zaręczony, to tylko zrobił prezent zakupione w firmie Br. Machalla, Poznań 27-20 Grudnia 2, zdw 49 687/8

Weksle z dnia 15 listopada 1930 r. za sumę złotych 300 wroczone Z. Marciniakowi, Strumykowa 1, platne jeden 15 marca 1931 r. złotych 150, jeden 15 kwietnia 1931 r. złotych 150,

Ozdoby choinkowe - Zabawki

szklane, dla odsprzedających 10 do 20% poniżej cenników fabrycznych (zakup ilościowy) uhtarzyki (zabki), lamety, girlandy szachowe i szklane, działy i aniołki szachowe i szklane, maski, świeczki choinkowe, świeczki ognie zimne, gry towarzyskie, galanterje papiernicze b.u. i szkolna.

HUR! **DETAL.**
Fr. Szymański, hurtownia papieru
Poznań, ul. Pocztowa 31.

Obiady

resowe, smaczne, Kantaka 8-9, brama, prawo, III, zdw 49 810

Na

frzyżerke dyplomowana kto wyszy szybko? Zgłoszenia Kurjer zdw 49 612

Kupujący

na 15 złotych w "Tanin Sklepie" Radosiowej, Kraszewskiego 3. - Białe, trykoty, pończochy jedwabne oraz inne towary - wybiera pudełko szczęścia. Każde gwiazdkowe wartościowy prezent zdw 49 607

Kapelusze

damskie wykonuje mistrzyn straju, Wroniecka 24, zdw 49 798-9

Kapelusze

filcowe, damskie i męskie fasony - przetrzabiam na najnowsze fasony. Akşamitne filcowe i załobne stałe na składzie w najniższych cenach poleca W Zamiejska fabryka i marcyzn kapeluszy, św. Marcina 51, narożnik Kantaka, zdw 41 666/7

Zwózki

wszelkie samochodem ciężarowym, tanciu wykonuje. Włda, Świdzińska 13, partier, prawo, zdw 49 823

Suknie

w 24 godzinach pierwszorzędnie wykonuje Salon Mód "Zofia" Bukowska 3, zdw 49 805

Jarskie

wykwintne obiady, tylko na małe, zdrowe smaczne, urozmaicone, specjalnie dania bezmięsne. Znamy: telefon 12-75 Marcin 66, II, prawo, zdw 49 873

Futra

damskie, skórki po znacznie niższych cenach Pałkowska, Matyldarska 7, I, zdw 49 801

Chiromantka zagraniczna

przepowiada z kart i rak, dziennie prowadzanie, Górna Włda 61, III, p, zdw 49 831

Wszelkie

wroby koszykarskie, szycotkarskie i reparacje najtaniej. Piekarzy 13b, zdw 49 708

Wróże

s.kart. reki, Jerzego 4, (Rynek Wildecki), zdw 49 789

Inteligentna

uczciwa, młoda pani, zajmie się gospodarstwem u samotnej osoby za pokój w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 803

Dla Pana

koszule białe płócienne od 3 90 zł, smokingowe od 8 90 zefrowe od 6 50 - noone od 6 90 poleca Fabryka Bielizny J. Schubert ul. Wrocławskiej 3, Pw 7470-9 110

Administracje

domów obejmie doświadczonego właściciela, Oferty Kurjer zdw 49 890

23 OZENKI

Zyczenie gwiazdkowe
Przystojna szatynka, gospodarna, pracowita, młoda, zdrowa, poszukuje towarzysza życia, najchętniej urzędnika od lat 35 do 45. Zgłoszenia do Kurjera zdw 49 587
Cel matrymonijalny.

Spieszcie

panie, panowie do biura matrymonijalnego tam gwiazdor "Rekord" przygotował odpowiednie partie. Skarbowska 15, tel 40-18, zdw 49 751

Adwokat

z praktyką, wdowiec, lat 47, szuka żony, panny lub wdowy od lat 35, najchętniej blondynki. - Zgłoszenia do Kurjera zdw 49 817

Mrówka

Piotr Ostrow (Włp), Kościuszki 2, poważna partje dla p. panów. Dyskrekcja. zdw 49 811

Kawaler

brunet, lat 39, kupiec, z własnym dobrze prosperującym przedsiębiorstwem, handlowym i mieszkalnym, szuka odpowiedniej partji w celu matrymonijalnym. Łaskawe wyzyczenie zgłoszenia z dołączeniem fotografii, proszę skierować z całym zaufaniem do Kurjera zdw 49 809. Pośrednictwo rodziców lub krewnych mile widziane.

Przystojny

kulturalny, lat 31, mechanik ma kilka opatentowanych pomysłów wynalazków, które już realizuje, a dla rozpowszechnienia i prowadzenia przedsiębiorstwa potrzeba mu jeszcze osób, które by gotowi, szuka znajomości podobnej pani w celu matrymonijalnym. Ścisła dyskrekcja zapewniona. Oferty Kurjer zdw 49 831

Makowski Malicka
Szkoła Tańców
sw. Marcina 40 Pw 7 698-57.848

Francuska
Paryżanka uczyła francuskiego i konwersacji. Ul. Kantaka 1, III, p. prawo, zdw 49 608

Bridge
uczyla akademik Oferty Kurjer zdpw 49 595

Korepetytor
zdolny, polecony przygotowuje zakreślenie gimnazjum Kurjer zdw 49 689

Tańców modnych
wyucza Ola Antoszevska Zielona 3 Pw 7 474 49 141

Lekcji
stenoğrafji udziela. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 49 667

Kursy
stenoğrafji pisanie na maszynie i księgowości Strzelecka 33, zdw 46 525-6

Kursy
stenoğrafji, pisanie na maszynie i księgowości rozpoczyna 5 stycznia. - Tytan Zaworska Strzelecka 33, zdw 49 897/8

Matematyk
dypl. praktyka nauczycielska, uczy w zakresie gimnazjum. Kurjer zdw 49 860

Stelli Kledekcijska Szkoła Tańców
Pocztowa 29 Pw 7476 48.144

25 MUZYKA

Pianista
rutynowany poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 49 187

Balowa
orkiestra, pierwszorzędna poleca Ludwiczak, Plac Działowy 5, zdw 49 743

Rutynowany
wolonczelista zarazem jazzband wolny od 1 i 31 roku. Oferty do Kurjera zdw 49 776

Duet albo trio
piewszorzędny wpracowany dotychczas Berlin, poszukuje posady w pierwszych kawiarniach; wolny od 15 stycznia, albo 1. lutego. Zgłosz. Kurjer zdw 49 864

26 ROZRYWKA

Kantyczki
koledy, pastorałki, cena 1,00 z przesyłką 1,15 wysła Włk. księgiarnia, Poznań, Podgórná 10, zdw 49 700-301

Gwiazdkowe książki
dla dzieci i dorosłych, Najładniejsze i najtaniej. Wielki wybór, ceny zniżone. Książka "Antykwariat", Woźna 12, zdw 49 753

Samotny

przystojny kupiec, lat 40, ożeni się z panną posiadającą skład lub restaurację. Poważne oferty fotografja Kurjer zdw 49 616

Kawaler

lat 27, średniego wzrostu, rzemiośnik na Kolei Państwowej w Poznaniu, posiadający 6.000 zł gotówki poszukuje żony z jakkolwiek majątkiem. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 536

Kawaler
przystojny, niebiedny, najchętniej znajomości w celu matrymonijalnym, najchętniej z panną posiadającą skład rowerów lub przedsiębiorstwo szluskarskie. Kurjer zdw 49 655

Kawaler
rzemieślnik, lat 35, posiadający własnej oszczędności 6 tys. zł, pragnie poznać pannę lub wdowę z jakimkolwiek składem lub inną realnością. Łaskawe oferty upraszam wraz z fotografją do Kurjera zdw 49 725

Panna
lat 23, bez nałogów z własnym mieszkaniem, skład, pozna panna na stanowisku Cel matrymonijalny. Łaskawe oferty Kurjer zdw 49 634

Dyskretnie
solidnie koczary we wszystkich sferach "Renoma". Poznań Plac Sapieżyński 2 a, zdw 49 139

Dla
siostry mojej panny lat 20, siewoty, posiadającej 3 pokojowe mieszkanie z meblami i wyprawy poszukuje meża, warunek urzędniczą, na stałej posadzie. Zgłoszenia tylko poważnie wysłanych Kurjer zdw 49 874

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Dla
siostry mojej panny lat 20, siewoty, posiadającej 3 pokojowe mieszkanie z meblami i wyprawy poszukuje meża, warunek urzędniczą, na stałej posadzie. Zgłoszenia tylko poważnie wysłanych Kurjer zdw 49 874

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Życzanie gwiazdkowe!
Pragne poznać pana z dobrem sercem, średniego stanu, celem ożenku. Jestem wdową, lat 37, 7 letnia córka z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 49 905

Elektronawijacz
obeznany z nawiązaniem maszyny prądu stałego i zmiennego oraz transformatorów. moce przy ożenku pierwszorzędnie świadectwami, poszukuje posady zaraz. Oferty do Kurjera zdw 49 604

Bona
inteligentna z znajomością szycia, cośkolwiek robotek która zaraz zająłaby się sumiennie domem, gdyż w ostatniej posiadzie przez 1/2 roku pracowała w charakterze wyzycielki; przyjmie posadę od każdego czasu Ofety Kurjer zdw 49 418

Kierownik
hurtowni kolonjalnej zamieni swą posadę z kimkolwiek na podobnej posadzie. Szczegółowe oferty do Kurjera zdw 49 158

Aptekarz
aprobowany poszukuje posady w aptece lub zastępiwa od 1 stycznia Proszę zgłoszenia do Kurjera zdw 49 124

Ceramik
na mojolike i szmelc wyrób własnych polew dekoracyjnych i kaflowych, odlewnia form (narzędzia) z lutem i srebrnem medalem obcinie kierownictwo od stycznia. Ofety Kurjer jw 5 242

Student
z roczną praktyką biurową poszukuje zajęcia biurowego. Ofety Kurjer zdw 49 423

Dziewczyna
umiejąca gotować poszukuje posady do samotnego, Kurjer zdw 49 606

Gospodyni
poszukuje posady. Józwiaków. Mogilno Kłazstorna 12, zdw 49 602

Gospodyni
inteligentna sumienna poszukuje posady samodzielną. Bydgoszcz, Dietza 1, Starczakowa, zdw 49 603

Służąca
uczciwa, pracowita, poszukuje posady od 1 stycznia. Ofety Kurjer zdw 48 729

Kucharz
błegły swym zawodzie długoletnie dobre świadectwa poszukuje posady od 1 stycznia 1931 Ofety Kurjer zdw 49 178

Inkament magazyniera
lub podobne zajęcia przyjmie. - Kaucja i najlepsze polecenia. Ofety Kurjer zdw 49 312

Kucharka
blęgły swym zawodzie długoletnie dobre świadectwa poszukuje posady od 1 stycznia 1931 Ofety Kurjer zdw 49 178

Służąca
uczciwa, pracowita, poszukuje posady od 1 stycznia. Ofety Kurjer zdw 48 729

RADJO

aparaty i wszelkie przybory kupisz najtaniej w specjalnym magazynie
Poznańskie Towarzystwo Radjowe
ulica Fr. Ratajczaka 39. Telefon 34-30.

Włodarz
lat 36, znający wszelkie prace w rolnictwie, 10 lat praktyki oby-wateł Polski, żonaty zmuszony opuścić Niemcy, poszukuje posady jako włodarz zaraz lub 1-go kwietnia, A Czarnecki Poznań, Fabryczna 13 a, u p. Krajewskich, zdw 49 711

Wychowawczyni
poszukuje posady do dzieci od 1-3 lat najchętniej na wieś. - Świadectwa i referencje pierwszorzędne. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 49 673

Ogrodnik
kawaler, z ukończoną szkołą ogrodniczą, 10 letnią praktyką - wszechstronna samodzielną oraz pomocniczą, posiadający dobre świadectwa, poszukuje posady samodzielną 1. 1. lub 15 1 najchętniej w majątku. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 656

Biurowa
inteligentna, uczciwa, pilna, specjalność kasa portoryjna znajaca maszynkę do frankowania, matkę na utrzymaniu, szuka posady. Ofety Kurjer zdw 49 661

Osoba
z praktyką poszukuje posady jako gospodyni od 1. 1. 31 lub 15. 1. 31. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 49 709

Ksiązkowa
biuralistka z dłuższą praktyką, poszukuje posady posiadam gwarancje. Ofety Kurjer zdw 49 738

Emeryt
państw. w sile wieku, obeznany w Sądzie, administracji przyjmie administrację kamienic lub inne stosowne zajęcia. Skromne wynagrodzenie Ofety Kurjer zdw 49 717

Zdolna
krawcowa poszukuje pracy - Ofety Kurjer zdw 48 622

Panna
znająca krawiectwo krój, pracobnie nieco robotek, znajomsca języka niemieckiego, poszukuje stosownej posady Zgłoszenia pismem Anna Kowalska Tarnowo Podgórná pow. poznański, z w 48 551

Dziewczyna
uczciwa poszukuje panna lub poslugi. Ofety Kurjer zdw 48 648

Starsza
uczciwa dziewczyna poszukuje posady z gotowaniem do wszelkiej pracy domowej od 1. 1. 31 najchętniej w Poznaniu. Obeznaną z wszelką pracą domową. Jest w posiadzie na probostwie. Ofety Kurjer zdw 49 206

Nauczycielka
z językiem polskim i niemieckim z pozwoleniem na nauczanie poszukuje posady nauczycielki od stycznia do dzieci w wieku do 12 lat Ofety do Kurjera zdw 49 205

Cukiernik
skromnych wymagań poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdpw 48 534

Posługaczka
poszukuje poslugi Ofety Kurjer zdw 48 361

Ekspedjentka
młodsza dzielna szuka posady do składu kolonjalnego cukiernicze-go piekarskiego lub innej. Zgłoszenia Kurjer zdw 48 921

Panna
z porządnej rodziny lubiąca czytać ucziwa poszukuje posady lub posady od 1 stycznia Ofety Kurjer zdw 48 740

Freblanka
naucz. dzielna i sumienna wychowawczyni, obowiązująca kilkoletnią praktyką, milej powierze chowności, wesolego usposobienia, zmieni obecną posadę zaraz lub później. Okolica obojetna. Znaczek na odpowiedzi. Ofety pod zdw 49 337 do Kurjera

Inkamenta magazyniera
lub podobne zajęcia przyjmie. - Kaucja i najlepsze polecenia. Ofety Kurjer zdw 49 312

Kucharz
błęgły swym zawodzie długoletnie dobre świadectwa poszukuje posady od 1 stycznia 1931 Ofety Kurjer zdw 49 178

Służąca
uczciwa, pracowita, poszukuje posady od 1 stycznia. Ofety Kurjer zdw 48 729

Kucharka
blęgły swym zawodzie długoletnie dobre świadectwa poszukuje posady od 1 stycznia 1931 Ofety Kurjer zdw 49 178

Gospodyni
poszukuje posady od 1. 1. 31 roku. Ofety Kurjer zdw 49 562

Fryzjerski uczeń
mający roczną praktykę szuka miejsca do ukończenia nauki - (przerwanej przeprowadzka). - Ofety Kurjer zdw 49 211

Nauczycielka
rutynowana, z kilkoletnią praktyką w pierwszorzędnych domach, poszukuje posady najchętniej do jednego lub dwójki dzieci w wieku od lat 7-12. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 49 353

Piekarz
młodszy samodzielny fachowiec poszukuje posady. Miejscowość obojetna. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 210

Inkament
poszukuje posady zaraz lub 1. 1. 1931. gwarancja ponad 2000. - Ofety Kurjer zdw 49 170

Pokojuwa
poszukuje posady za małym wynagrodzeniem Ofety Kurjer zdw 49 391

Panienska
lat 26. Niemia, inteligentna i uczciwa, szuka posady oż zaraz lub później, towarzyszy panny do dzieci t. p. Ofety Kurjer zdw 49 485

Czeladnik
piekarski (wzyl) chcący dowczyć się cukiernictwa poszukuje posady Borowski Glinienko Poznański zdw 49 223

Włodarz
lat 36, znający wszelkie prace w rolnictwie, 10 lat praktyki oby-wateł Polski, żonaty zmuszony opuścić Niemcy, poszukuje posady jako włodarz zaraz lub 1-go kwietnia, A Czarnecki Poznań, Fabryczna 13 a, u p. Krajewskich, zdw 49 711

Wychowawczyni
poszukuje posady do dzieci od 1-3 lat najchętniej na wieś. - Świadectwa i referencje pierwszorzędne. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 49 673

Ogrodnik
kawaler, z ukończoną szkołą ogrodniczą, 10 letnią praktyką - wszechstronna samodzielną oraz pomocniczą, posiadający dobre świadectwa, poszukuje posady samodzielną 1. 1. lub 15 1 najchętniej w majątku. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 656

Biurowa
inteligentna, uczciwa, pilna, specjalność kasa portoryjna znajaca maszynkę do frankowania, matkę na utrzymaniu, szuka posady. Ofety Kurjer zdw 49 661

Osoba
z praktyką poszukuje posady jako gospodyni od 1. 1. 31 lub 15. 1. 31. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 49 709

Ksiązkowa
biuralistka z dłuższą praktyką, poszukuje posady posiadam gwarancje. Ofety Kurjer zdw 49 738

Emeryt
państw. w sile wieku, obeznany w Sądzie, administr

Zegarmistrzowski
pomocnik, dzielnym w swym zawo-
dzie, z własnymi narzędziami, po-
szukuje posady od 1. 1. 31. Oferty
Kurjer zdw 49 922/3

Panienska
była uczennica szkoły Wydziało-
wej zna robótki i coskolwiek
szybcie szuka posady do dzieci od
1. 1. 1931 r. Laskawe oferty do
Kurjera zdw 49 878

Służąca
z dobrem gotowaniem najchętniej
gdzie dzieci, poszukuje posady 1
stycznia. Zgłoszenia Kurjer
zdw 49 934

Młoda
gosposia, znająca się na dobrem
gospodarstwie poszukuje posady
do samotnej osoby od 1. Oferty
Kurjer zdw 49 933

Ogrodnik
kawaler, dobry fachowiec, z do-
brymi świadectwami szuka posady
pomocniczej lub samodzielnej.
Zgłoszenia Kurjer zdw 49 945

Bona
która da pomoc dzieciom w nau-
ce, polskim, niemieckim, bardzo
dobre świadectwa, syciem szuka
posady od 1. 1. miesięcznie ob-
jęta. Oferty Kurjer zdw 49 651

Dziewczyna
uczniwa i czysta poszukuje posady
zaraz lub 1 stycznia. Oferty
Kurjer zdw 49 681

Szanownej mej Klienteli przypominam uprzejmie, że w niedzielę,
dnia 21 grudnia r. b.

magazyny moje są otwarte

od godziny 1-szej w południe do godziny 6-tej wieczorem.

Oszczęda ten — kto kupuje praktyczne podarki gwiazdkowe w firmie

Kałamajski.

Pw 7 609/70-51.175/6

Dziewczyna
nawskroś czysta z gotowaniem
potrzebna do dwójki osób Zgło-
szenia z podaniem pensji, wieku,
odpisów świadectw Kurjer Po-
znański zdw 49 657

Fryzjerka
dzielną na wypomóżkę Polwiej-
ska 20. zdw 49 649

Dziewczyna
która umie samodzielnie gotować
i chce się wyużyć za gospodynią
potrzebna na wieś od 15. 1. 31 r.
Oferty Kurjer zdw 49 640

Ucznia
do kantoru fabryki z ukończoną
szkołą handlową przyjmie zaraz.
Zgłoszenia Kurjer zdw 49 630

Praktykanta
inteligentnego z ładnym charak-
terem pisma poszukujemy od 1.
1. 31 Zgłoszenia i odpisy o przebiegu
potrzebna Tow. Ubezpieczeń "Vi-
ta". Ratajczaka 9. zdw 49 768

Młodsza
panienka do ekspedycji i latwych
prac domowych zaraz potrzebna.
Zgłoszenia w nieszczęśliwym Adres
wskaże Kurjer zdw 49 785

Piękna TOREBKA
to doskona-
ły i prak-
tyczny
PODAREK Gwiazdkowy
dla PANI. —
Członkom Tow. Kredyt na
splaty wszelkie wyroby
skórzane. —

Stanisław JAESCHKE,
nawrzciew Esplanady plac Wolności 10.
dłw 2 391

Służąca
do wszystkiego dwóch osób po-
szukuje Genesler Kocyńska-
go 63. zdw 49 769/70

Domokrężnym
oddamy do sprzedaży artykuł
pierwszej potrzeby i bardzo po-
kupny Zgłoszenia Zamkowa 6,
I. piętro, prawo. zdw 48 172

PODZIĘKOWANIA

P. Seweryn Samulski
ul. Słowackiego 57, złożył na ubo-
gich miasta Forbanów kwotę w
wysokości 1000 zł. Ze dar składa-
my imieniem ubogich szczerze po-
dziękowanie. Magistrat VIII/1.
zdw 49 391/3

Do 1000 zł miesięcznie zarabia

osoby inteligentne przy zbieraniu
zamówień na obligacje budowlane
Jakośkolwiek gotówka zby-
teczna. Zgłoszenia osobiste lub
pisemne Wyszyński, Poznań.
Strzelecka 28b. I. piętro.
zdw 46 833

Agenci
potrzebni do bezkonkurencyjnego
artykułu. Jaśkiewicz, Fredry 6.
zdw 49 888

Fryzjerka
potrzebna zaraz. Ratajczak, Ale-
je Marcinkowskiego 20
zdw 49 903

Technik dentysta (ka)
Polak, katolik uprawniony samo-
dzielnie prowadzić zakład denty-
styczny potrzebny zaraz ewent-
alnie później. Oferty z podaniem świa-
dectw, warunków nadesłać Ko-
zowski (dentysta), Wąbrzeźno —
Pomorze. zdw 49 915

Służąca
uczniwa i pracowita z dobrymi
świadectwami do wszelkich prac
domowych potrzebna od 1 stycz-
nia 31. Zgłoszenia codziennie od
4-6, Tucholska, Kwiatowa 3.
zdw 49 973

Rytownik
grawer maszynowy potrzebny. —
Oferty Kurjer zdw 49 951

Fryzjerski
pomocnik potrzebny Kanalska 3.
zdw 49 879

Poszukuje
się przedstawiciela. Oferty Ku-
rier zdw 49 935

Fryzjer
może się zaraz zgłosić. Aleje
Marcinkowskiego 15. zdw 49 766

Niania - wychowawczyni
potrzebna od 1. 1. 31. do chłop-
czyka 7 miesięcznego i 6 letniego.
Oferty z odpisami świadectw i
podaniem pensji do Kurjera pod
zdw 49 193

Stenotypistka
tylko rutynowana z kilkuletnią
praktyką, ze stenografią polską
możliwie także niemiecką, potrze-
bna zaraz za kilka godzin dzien-
nie. Zgłoszenia z dokładnym ty-
tułem i podaniem wymagań u-
prasza się do Kurjera
zdw 49 407

7664 50 83

Służąca
młodsza, uczniwa, czysta, umie
jać gotować potrzebna do
wielkich prac domowych. Zgło-
szenia niedziele świadectwami
Fredry 3, III. prawo. zdw 49 841

Młody
pomocnik fryzjerski od zaraz.
Hoffmann, Szluzka 10. jw 5250

Fryzjerka
potrzebna. 3. Maja 6. zdw 49 857

Kasjer
podróżujący z 2000 zł. potrzebny
zaraz. Zgłoszenia Kurjer
zdw 49 858

Brylanty

Piękna biżuteria brylantowa warty
styczeń wykonania. Pierścienie
kolczyki, broszki, wisiorki, sztucze
srebrne, wyroby złote i srebrne.
Do dnia 24 grudnia udzielam 100% rabatu
Pw 7475-43,179
F. TARKOWSKA,
POZNAŃ, PLAC WOLNOSCI 11 (pod filarami).

Młodsza
książkowna z kancją 400 do 500
zł potrzebna. Oferty Kurjer
zdw 49 936

Posługaczka
młoda potrzebna. Hłotnicka.
Szkoła 3, II. p. podwórce.
zdw 49 762

Bufetowa
kucharka z kancją 500 zł po-
trzebna zaraz z utrzymaniem, bez
stancji. Restauracja. św. Woj-
ciech 27. zdw 49 868

Apteka
Pod Krzyżem poszukuje elwa z
matura. Luowrociaw zdw 49 514

Fryzjerka
oraz pomocnik fryzjerski potrzeb-
ni. Matejki 48/49. zdw 49 513

Inteligentnej
osoby, względnie studentki, wy-
mownej interesującej się spra-
wami społecznymi celem wygła-
szania odczytów w Stowarzysze-
niach Kobiecich poszukuje się.
Zgłoszenia Kurjer zdw 49 560

Podróżujący
z branży spożywczej, siła pierw-
szorzędna z piętym poleceniami do
odwiedzania sklepów spoży-
czych w mieście i województwie
poszukiwany Zgłoszenia z pod-
aniem referencji do skrytki pocz-
towej nr. 85. zdw 49 559

Stały
uboczny sarobek znajdują bez na-
rządzenia godności stanu pp. urzęd-
nicy, emeryci wojskowi itd. Fa-
chowość zbyteczna. Gospodarzy
Zakład Kredytowy. Lwów. Wa-
łowa 11 a. Pw 7 404-72.178

Underwood
nauka pisania na maszynie fir-
ma G. Gerlach Gwarna 14 I. ptr.
Pw 601. 43.80

Krawcowa
zdolna zaraz potrzebna. Skarbo-
wa 14. I. lewo. zdw 49 813

Prasowaczka
potrzebna. Pralnia. Bukowska
11.13. zdw 49 816

Dziewczyna
dobrze gotująca potrzebna zaraz.
Plac Działowy 11. Karolewska.
zdw 49 821

Fryzjerski
pomocnik potrzebny. Wielka 24.
zdw 49 820

Potrzebni
agenci (tki) do sprzedaży, inkasa.
Gwarancja wymagana. Oferty
Kurjer zdw 49 704

Polecamy na **GWIAZDKĘ**
PIERNIKI najlepsze w smaku
MARCEPANY z najprzedniejszych mas
migdałowych
TORTY MARCEPANOWE artystycznie
wykonane
CUKRY na DRZEWKO
FIGURKI z czekolady dla dzieci
oraz nasze
CZEKOLADKI DESEROWE uznane za
najlepsze. Pw 7628-19,122

Walerja PATYK

Aleje Marcinkowskiego 6 (przy poczcie)
Firma istnieje od przeszło 30 lat.

Posługaczka
uczniwa i pracowita poszukuje
na cały dzień posługi lub do jed-
nego dziecka od 1 stycznia. Oferty
Kurjer zdw 49 647

Posługaczka
poszukuje zaraz posługi. Oferty
Kurjer zdw 49 678

Sekretarz

adwok.-notarialny

biegły w sprawach adw. not.,
ponadto trzeźwy, poszukuje
posady jako kier. biura od
1 II. 31. ewtl. wcześniej. Oferty
Kurjer Pozn. pod dw 24 4

Sierota
z gospodarstwami lat 19. z ukończo-
ną szkołą gospodarczą, poszukuje
natychmiast jakiejkolwiek posady
początkowo nawet bez wynag-
rodzenia. Laskawe zgłoszenia
Zamorska, Winiwko, powiat
Wągrowiec. nw 6511

Chłopiec
z ukończoną szkołą wydziałową
szuka posady. Oferty Kurjer
zdw 40 604

DZISIAJ W KINIE

Apollo: Parada Paramountu.
Aurora: „Niebezpieczna gra”
i Pat i Patachon — „Chlo-
py do rzeczy”.
Colossium: „Nasi zagranicą”.
Corso: „Obrońca w masce”.
Casino: Pat i Patachon wśród
ludożerców.
Edison: „Orły Pustyni”.
Harta: „Dziewczyna Apasza”.
Kapitol: „W miłosnym oble-
dzie”.
Metropolis: Prokurator oskar-
ża... (czyli: „Niewinny
przestępca”).
Odeon: „Melodja Serca”.
Orzeł: „Córka Śniegów” oraz
„Lwie Serce”.
Renaissance: „Maciste — Im-
perator”.
Słońce: „Dynamit”.
Stylowe — Teatr Rewja:
„Cyrk Świąteczny”.
Tęcza: „Tragedja Nieznanego
Żołnierza”.
Wilsona: „Serce”.

Okolicznościowo do nabycia

para brylantów 4 1/2 karata
" " 6 karatów
1 brylant 3 1/2 karata
długi rząd pereł (350 sztuk)
i 1 wielka piękna perła.

W. SZULC

jubiler
Poznań, Plac Wolności 5.
Pw 7 700-51.190

Przedpiata na styczeń 1931 za oba wydania razem włącznie tygodniowego do-
datku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po-
znaniu w kwotę 4 000. w agencjach w mieście zł. 450 z odnośnikiem
do domu w Poznaniu zł. 470. z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5 01
kwartalnie zł 15 03. pod opaską w Polsce zł 9 00. pod opaską w innych krajach zł 11 00.
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p.
wydawniczo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania
się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych po przedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1478, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1478 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia

na stronie 6-lamo wej; 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu
redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej
150 gr. przed wiadomościami potocznymi 240 gr. od 1-lamowego milin.
Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wyda-
nia porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 a stróża do wyda-
nia wieczornego do godz. 10. w dni przedświąt, do godz. 9 przedpołudniem Drobne ogłosze-
nia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem
a wysokością ogłoszeń. a powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

Humor zagraniczny

— Ta sroga zima jest okropna!
— Czy tak bardzo nie znosisz zimna?
— Nie, ale żona moja chce koniecznie mieć futro!
(Life, N. York). S. F.